Al. I. Ștefănescu

Băiat de București

EDITURA
ALBATROS

AL. I. ȘTEFĂNESCU

Băiat de București

AL. I. ȘTEFĂNESCU

Băiat de București

EDITURA ALBATROS

COPERTA: MATTY ASLAN

Unde merge luna, mamă?

E greu să ţie ochii deschişi cînd e seară şi mănîncă. Ceaşca lui este foarte mare, e de tablă, smălţuită albastru cu flori albe, plină de cafea cu lapte şi Mitu bagă mereu pîine în ea. Îi place cum se umflă pîinea şi cum se moaie şi pe urmă o îndeasă în gură, e foarte bună, pufoasă, dulce, dar nu prea încape, îi curge cafea pe la colţurile gurii, pe bărbie, îl gîdilă şi-atunci e rău, pentru că pe neaşteptate vine cineva pe la spate şi-l şterge la gură cu brutalitate, aproape că-l dor buzele. Cine este ? Cînd e mama e mai bine, ea e blîndă, dar ceilalţi sînt mai răi, îl freacă tare, îl doare nasul şi-atunci le dă peste mînă şi urlă, dar zadarnic, pentru că de-abia-l freacă mai tare. Mereu seara, cînd mănîncă, oboseşte şi-adoarme. Îi cade linguriţa din mînă şi capul i se aşează cuminte pe masă. Capul lui e mare, i se zice Capsomanul, cu toate că mama nu le dă voie. A văzut el şi în fotografie, căci are o fotografie unde-i numai el singur, în cămăşuţă, stă pe un scaun, cămăşuţa abia-i acoperă popoul, are picioare groase, se uită ca prostul, îi atîrnă guşa, noroc că are „vîrtej“ în păr, exact la mijlocul frunţii, ceea ce înseamnă că „o să fie deştept“, a zis mama. După ce-i cade capul pe masă de cîteva ori (căci îl ridică, îndeasă din nou pîinea muiată în cafea cu lapte în gură, dar iar îi cade, şi iar îl ridică, şi iar îi cade) simte deodată cum e luat pe sus, cana a dispărut, el se plimbă prin aer, e seară, trece pe lîngă lampă şi la sfîrşit se pomeneşte în pat, cineva îl răsuceşte pe toate părţile, îl dezbracă şi-l îmbracă, şi, pe neaşteptate, răcoarea bună a aşternutului se lipeşte de pielea lui, apoi se încălzeşte repede, nu mai trebuie să ţie capul sus şi ochii deschişi, din contra, capul stă pe o pernă moale, care-l

mîngîie pînă la urechi, ochii se deschid numai înăuntru, jur împrejur sînt cîrpe moi, bune, ascultătoare, prietene, sînt multe, și deodată încep să-l legene, să-l legene, pînă cînd Mitu dispare, Mitu nu mai este, nimeni nu mai este, a venit Somnul, o ființă mare, fără margini, care-l ia în fiecare seară, și-l duce nu știe unde, noroc că dimineața îl aduce înapoi, pe nesimțite. Niciodată n-a putut să-l vadă pe acest Somn. O singură dată l-a văzut : era un pește mare, cu botul turtit, cu mustăți multe și lungi, era la un oltean în coș, dar mort, și mama (sau olteanul) îi băga degetul în cap, dădea un capac la o parte, și-i arăta urechile, care erau roșii. Degeaba însă-i ziceau somn, nu putea să fie Somnul, era tot un crap cum sînt toți peștii, numai că avea mustăți. Somnul lui, ăla care-l lua în fiecare seară, nu l-a văzut cu adevărat niciodată.

Dimineața, cînd se trezește, merge întîi la oală, la „țucal". Dar în casă la ei, sînt încă multe alte lucruri de văzut și de jucat ; n-are de ce să-și piardă vremea cu oala. Mai este și o scuipătoare de tablă albă, tata și mama scuipă-n ea, a încercat și el să scuipe, dar nu prea are scuipat și pe urmă n-ai nici o plăcere, doar te forțezi pînă te doare gîtul și te murdărești pe gură. Cu „țucalul" însă este ceva care-l nedumerește : nu-i voie să vorbești despre el, cînd vin străini sau musafiri în casă.

— Nu-i frumos, Mitulică ! spune mama, dar el nu înțelege ce poate să fie frumos într-o simplă vorbă.

Frumos este cînd e dulce, cînd e bun, cînd e moale, cînd e cald, cînd toată lumea rîde sau cîntă. Țucalul nu-i frumos, i-adevărat, dar dacă toată ziua se stă pe el, de ce să nu vorbești despre el, și pe urmă, dacă sînt străini „nu e frumos", iar dacă sînt numai ei acasă, atunci „e frumos" ? De ce să ascunzi ceva ? Mama zice că trebuie să spui tot ce faci, cînd nu spui înseamnă că minți, dar ea singură nu-l lasă să spună, adică îl pune să mintă, mai ales față de străini, ba chiar și față de ei din casă.

— Asta-i rușine, Mitulică ! zice ea.

Alt cuvînt încurcat. E rușine și dacă minți, e rușine și dacă spui adevărul. În orice caz, Mitu a văzut că

peste tot este la fel : ceea ce-i rușine nu-i frumos ; ceea ce-i adevărat, nu-i voie totdeauna să spui ; dar dacă nu spui ce-i adevărat, atunci iar e rușine și mai mănînci și bătaie.

Dumnezeu să-nțeleagă !

Dumnezeu este cineva care stă sus, în cer. În fiecare seară, frații lui se așează-n genunchi în pat (dar nu numai seara ci și dimineața) se uită-n tavan, și spun tot felul de vorbe cu Dumnezeu, pînă cînd termină, și-atunci sînt foarte veseli, își fac cruce, adică umblă cu mîna prin aer, și-o duc la frunte, cînd la burtă, cînd la umeri, și sar din pat, neuitînd, mai ales Victor, să-l tragă de moț pe el, nu prea tare, i-adevărat, el, care se uită liniștit la ei. Dumnezeu mai este și sus într-un colț, unde-i icoana. Icoana e mare, e de lemn (a pipăit-o el odată, cînd o ștergea mama de praf) e ca o cutie mare — cine știe ce-o fi înăuntru ! — în orice caz are o poză frumoasă pe ea : o femeie cu pălărie galbenă, de aur, care ține-n brațe un copil gras. Sub icoană arde tot timpul candela, un pahar roșu, frumos, agățat cu lănțișoare, în care se toarnă untdelemn și care arde, cu toate că altfel dacă pui untdelemn pe sobă sau chiar în foc, nu arde, cel mult sfîrîie. Deasupra, pe untdelemnul din candelă, este însă o plută, sau „steluță", cu un fitil mic, ăla arde, numai că-i de mirare că arde atît de mult, pentru că fitilul de la lumînare de pildă, se termină într-un ceas două, în timp ce ăla de la candelă arde zile și nopți întregi. Mult timp Mitu n-a avut voie să umble la candelă, dar pe urmă mama l-a-nvățat, și-acum știe s-o și aprindă, chiar și cînd e cu iască, pentru că nu totdeauna au plute cu steluțe, și-atunci se pune iască, un fir gros, galben, care se ia din sertarul de la bufet. Cîteodată, noaptea, arde numai candela, e așa, o lumină amestecată cu întuneric, și-atunci lui Mitu i-e frică și mai bine să vie Somnul să-l ia. Altfel, seara, e o lampă frumoasă în tavan, cu o căciulă mică, albă, în mijloc, căreia i se zice *sită* și care se arde mereu. Sita e sfărîmicioasă, parcă-i de zăpadă, i-a dat mama și lui una stricată și cînd a apucat-o în mînă s-a rupt și de oriunde o apuca, iar se rupea, pînă a rămas un praf mic, gălbui, ca o cenușe. Mai au și alte lămpi, cu sticlă,

astea sînt tari, se afumă, în mijloc e un fitil care trebuie mereu „tuns", pentru că „filează". Lămpile astea au o burtă de sticlă verde sau albastră, sau chiar de alamă lucitoare, cu un capac pe unde se toarnă gaz. Lampa cu sită e tot cu gaz, „gaz aerian", dar pe ăla nu-l toarnă nimeni, nu se vede pe unde vine. Și pe trotuar, în fața casei, este o lampă care stă într-un stîlp verde, îi zice felinar, și seara vine unul cu o prăjină, umblă cu prăjina la el, și dintr-o dată se aprinde ca și la ei în casă. Omul ăla se numește lampagiu, și el l-a văzut întîi prin galantar, dar pe urmă și de afară, de pe scară, că era vară.

Casa lor e foarte mare : are două camere cît toate zilele. Aia în care stau ei, toată ziua, el și frații lui, și ucenicele și mama, și alta, foarte lungă, în care stă tata și cu mama și unde-i și atelierul și galantarele. Camera lor e pătrată și trebuie să urci două trepte de lemn ca să poți să ieși în curte și să mergi la bucătărie, care-i foarte departe, tocmai în partea ailaltă, pe stînga, la mijlocul curții. Camera cea lungă, căreia i se zice și „dincolo", și-n care el n-are voie totdeauna, e mult mai frumoasă, și mai ales, are galantare, două geamuri mari cît peretele, și la mijloc o ușă, pe care dacă ieși, cobori două trepte și ești în stradă. În casa lor poți să întri pe-o parte și să ieși pe alta, și nimeni habar n-are unde-ai dispărut. La mijlocul lui „dincolo" este o perdea mare, verde, pe care mama o trage de cîte ori are cliente, fiindcă mama are atelier de croitorie, adică face rochii și pălării pentru cucoane. Cucoanele sînt frumoase, stau mereu dezbrăcate, cu umeri grași și țîțe albe, care miros foarte frumos. Lui Mitu îi place să fie luat în brațe, e moale și parfumat, dar sînt unele care-l pupă mereu, și-asta nu-i place, pentru că-l udă și-l și murdărește pe obraji. Dacă-i dau bomboane, e altceva, mai merge, cu toate că mama i le ia, îi dă numai cîte una, zice că „strică dinții". Dar atunci, dacă „strică dinții", de ce toți le mănîncă ? Lui, cel mai mult, îi place de fapt la galantar ; se văd toți oamenii care trec pe stradă, și nu numai atît, ei se uită la el și el poate să se strîmbe la ei, n-au cum să-i facă nimic ! Cînd nu-l vede mama, Mitu se urcă cu totul în galantar, e loc destul, numai că

trebuie să pună scăunelul pe care șade ea sau ucenicele, cînd umblă la tivurile rochiilor cu ace „de gămălie". În galantar, sînt pălării „de damă", cu pene și cu funde, și Mitu stă lîngă ele și se uită pe stradă : e foarte frumos ! Tot în atelier, este și gramofonul (o cutie, cu o trompetă foarte mare) care, cînd i se învîrtește placa, cîntă cîntece. Acolo este și patul cel frumos, de lemn lustruit, care are jos o cutie mare, în care sînt tot felul de lucruri și în care încap cinci copii ca Mitulică. Tot acolo este și masa cea mare și înaltă, care, la fel, are înăuntru o cutie, și cînd vor ei, o desfac, și-atunci ea se lungește că pot să-ncapă foarte mulți oameni la masă. Tot acolo este scrinul, care are multe sertare, greu de tras, Mitu nu poate, și garderobul, care are deschizătoarea sus, nici p-asta nu poate s-o ajungă. Iar sub patul cel mare, sînt iar o grămadă de lucruri, mai ales farfurii, fiindcă tata aduce mereu de la magazin, de la *Universel, servicii,* nici nu poți să intri sub pat, atîtea sînt, și de fapt nici nu-l lasă nimeni acolo, cel mult sub masă, unde se joacă deseori dar mereu se lovește la cap, cînd vrea să se ridice-n picioare. Cel mai mult, îi place la mașina de cusut. Sînt două : mașina nouă și mașina veche. Mașina nouă e în atelier și n-are voie să umble la ea, de altfel îi este și frică de ea, are un ac care te-nțeapă în deget, foarte rău, poate chiar să ți-l apuce și rămîne agățat acolo, îți curge sînge și te doare. La mașina veche, care-i în odaia dinspre curte, are voie, poate s-o-nvîrtească cît vrea, și cu mîna și cu piciorul, are o roată mare jos, și una mică sus, și între ele este o curea de gumă, care fuge de pe o roată pe alta. I-adevărat că și-acolo poate să-și apuce mîna, l-au și lovit de multe ori, și roata mare și cea mică, dar numai dacă vrea el să-și bage mîna. Și mai ales, mașina veche n-are ac !

Are prin urmare o grămadă de lucruri cu care poate să se joace în casă, mai ales cînd afară e frig și plouă, și de altfel, nici nu e lăsat singur afară, chiar cînd e cald și e ușa deschisă ; mereu vine cineva după el și-l aduce înapoi. Nici lui nu-i place totdeauna să iasă afară, chiar cînd e cald, uscat, și e soare, pentru că sînt cîini

și copii străini, și pot să fie și oameni răi, țigani sau hoți, care să-l „fure". Așa că, de obicei, nu prea este singur cînd merge-n curte, iar pe stradă, niciodată. De altfel, pe stradă nici nu poate să meargă mult timp, fiindcă obosește și-l dor picioarele, și pe urmă oamenii mari, și chiar frații lui, au obiceiul să-l ție strîns de mînă, să facă pași lungi, și el nu poate să se țină după ei, rămîne în urmă, ei îl trag fără milă de mînă, gata să i-o rupă, și-atunci Mitu se-mpiedică și cade, se lovește și plînge, și mai e și certat : „Hai, mototolule !" Asta fac, mai ales „măgarii ăia mari", cum bine le zice tata, adică frații lui. După ce că nici nu știu să-l țină în brațe, sînt gata să-l scape (parcă de cîte ori nu l-au scăpat !) și nici nu-l țin prea sus. Altceva-i la tata-n brațe. Tata e mare, negru, are mustață roșie, guler și manșete albe, și cînd îl ia în brațe, Mitu ajunge cît un om mare, și șade bine, ca pe un scaun. I-adevărat că nu-l prea ia : doar cînd merg pe stradă. Prima dată, l-a luat cînd a fost cu el la doctor. Atunci l-a plimbat aproape un ceas pe stradă și cînd au venit acasă, i-au pus „bandajul". N-a prea vrut Mitu să-l poarte, dar cum îl prindeau fără, mînca bătaie, așa că pînă la urmă l-a purtat. La-nceput n-a înțeles de ce trebuie să-l poarte, dar mama a povestit la atîtea cucoane ce i s-a-ntîmplat, încît acuma știe și el, deși nu ține minte nimic, dar e ca și cum ar ține minte, așa de bine știe. El n-a fost alăptat acasă, mama „n-avea lapte" (la alți frați ai lui avusese, dar la el n-avea) și-atunci a fost dat la doică. La doică, era undeva departe, unde tata și mama nu veneau decît duminica, să-l vadă. Dar de cîte ori veneau ei în vizită, și-aduceau tot felul de lucruri de mîncare, el dormea adînc, nu se trezea, nu-i vedea, și nici ei nu prea puteau să-l vadă, că era înfășat și sta în copaie. Dar cînd a mai crescut, era slab, și-avea aproape doi ani și nici măcar nu vorbea, ca alți copii, si nici nu mergea, decît de-a bușelea. Și într-o zi, mama s-a dus pe neașteptate la doica de-atunci, singură, că tata plecase la Război, și n-a găsit-o acasă, iar Mitu era prin curte, de capul lui, puteau să-l mănînce porcii ! Și cineva i-a spus mamei, că da, că de cîte ori venea ea în vizită, doica-l adormea cu ceai de mac, care dacă se bea mult

poate să tîmpească un copil! Şi nu numai atît, dar doica-l lăsa mereu singur, şi el plîngea, urla, ceasuri şi zile întregi, şi era mereu flămînd, pentru că nu-i dădea de mîncare ce-adusese mama, le mînca ea, lui îi dădea numai sîn şi ceai. Mama l-a luat redepe acasă şi i-a dat mult de mîncare şi Mitu s-a făcut gras şi frumos, a început să meargă şi să vorbească, dar din atîta plînset cînd era mic, i s-a rupt praporul, şi de-aia l-au dus la doctor, care a zis să ţină bandajul un timp, c-o să crească şi-o să-i treacă. Şi-atunci, mama mai povestea şi ce sărăcie era pe vremea Nemţilor, şi cum un beţiv i-a spart noaptea galantarul, şi era iarnă şi n-a avut ce să pună-n fereastră, şi-atunci ea a răcit tare şi-a rămas bolnavă, nu-i mai trece, mereu o apucă pieptul. Iar cucoanele ascultau şi-l luau pe el în braţe, ziceau că-i gras şi frumos, şi că „lasă c-o să fie bine".

Dacă n-ar fi povestit mama, el nu şi-ar mai fi adus aminte, dar aşa, i-au venit din nou în faţa ochilor, adică pe dinăuntrul lor, grămezile alea cît casa, verzi şi galbene şi roşii, care şedeau neacoperite, într-o curte foarte mare, frumos pietruită, la manutanţă, la „manutanţa germană", cum zicea mama, care erau de fapt mormane de varză, cartofi, morcovi, ceapă. Şi cei trei fraţi ai lui stăteau la coadă ca să capete cîteva zarzavaturi, şi-l luaseră şi pe el, pentru că, tot mama zicea: „Dac-o să-l vadă aşa mic, o să le fie milă şi-o să vă dea şi vouă ceva!" Nu mai ştie cum s-a dus acolo şi cum s-a întors, dar mormanele alea erau foarte mari şi foarte frumoase, şi-i era şi o frică grozavă să nu se dărîme pe el, să nu-l îngroape sub gogonele, sau mai ales sub pătlăgelele vinete, care erau foarte grele şi cît capul lui de mari.

Dar Nemţii au plecat, tata s-a întors din Război, şi-acum au de mîncare, iar Mitulică, dacă vreţi să ştiţi, este foarte frumos îmbrăcat, mai ales cînd merge la plimbare. I-adevărat că nu-i plac ghetele cu nasturi, nişte nasturi mici, negri, rotunzi ca nişte bile, şi care ca să-i închei, trebuie să umbli cu o igliţă de oţel, cu încălţătoarea. Preferă pantofii de lac negru, cu baretă, şi ciorapii albi, pe care-i poartă vara. Şi are un costum marinar, albastru cu alb, şi beretă de marinar (vara îi pun însă pălăria de paie, dar el nu vrea, că d-aia au şi fetele, şi e mare

și te-ncurcă la joacă, dar degeaba plînge și dă din picioare, tot ce vor ei îi pun pe cap !). Are chiar și un baston mic, negru, subțire, la fel cu bastonul negru, de abanos, cu mîner de argint, al lui tata (bastonul de sărbătoare, căci tata are și bastonul de serviciu, are multe !) și-așa îmbrăcat, merge la plimbare împreună cu toți copiii, în față, iar tata și mama în spate. Cînd frații lui nu ascultă, tata-i „cîrmește" cu bastonul, așa, fără să-i doară, și cînd Mitu zice că-l dor picioarele, atunci tata îl ia în brațe, și mama, care-i foarte frumos îmbrăcată, cu o pălărie mare de tot, cu pene albe, îl ține pe tata de cot și-l mai mîngîie și pe Mitulică din cînd în cînd, și este o mare fericire !

Iar cel mai frumos lucru din lume, este cînd se duc cu toții în vizită la nenea Gheorghe, pe Bulevard, la Bariera Ianculuí, și cînd se întorc seara, tata ia o trăsură, Victor se suie pe capră, lîngă birjar, surorile lui, Lenuța și Irina, stau pe scaunul ăla mic, din față, și se țin bine de barele de fier ale trăsurii (care are două felinare aprinse !) caii bat din potcoave și se iau la întrecere, iar Mitulică stă între mama și tata, se uită pe cerul negru, plin de stele, și observă cum luna, care e foarte sclipitoare, fuge mereu după ei, din pom în pom : iar se ascunde și iar apare !

— Unde merge luna, mamă ?

— Acasă, ca să se culce și ea !

Și în seara aia, Somnul îl fură într-o secundă, și el nici nu știe cînd se întîmplă asta.

Doi lei

Sus, pe gramofon, se află o hîrtie de doi lei.

Nu e nimeni în casă, mama e pe la bucătărie, poate este „dincolo", nu se știe, frații lui sînt toți la școală, tata este la *Universel*, ușa e deschisă larg, de perete, căci e soare și cald afară, Mitulică se duce pînă „dincolo" dar mama nu este nici acolo, se întoarce, acum nu mai au ucenice, căci mama nu mai lucrează decît puțin, este bolnavă, trebuie să meargă la aer, anul trecut au fost

la Poiana Cîmpinei, la băi, și anul acesta au să se ducă la Văleni și-o să fie foarte bine, or să meargă cu trenul, și-acolo la țară sînt grădini cu pomi plini de cireșe, și corcoduși, și nimeni nu face nimic, toți se distrează, mama se odihnește și respiră aer curat, iar Mitu se joacă de dimineață pînă seara.

Sus, pe gramofon, este o hîrtie de doi lei.

Acum Mitulică știe să numere destul de bine și pînă la zece și mai încolo. Știe că există hîrtii de doi lei, de un leu, de cincizeci de bani și de douășcinci. Există și bani de tablă, „piese" și „gologani", unii bani sînt albi ca argintul și mai mari, alții sînt cenușii, unii sînt găuriți la mijloc, și există și bănuți mici de tot, roșcați. Sînt unii cu care el poate să se joace, care nu mai sînt buni, nu-ți dă nimeni nimic pe ei la prăvălie, dar ceilalți sînt buni, mama are totdeauna mulți în geantă. Și cînd merge la prăvălie, la Gagel, care-i băcănie, îl ia și pe el. „N-am cui să-l las", zice ea, și ăia de la Gagel îi dau totdeauna cîte o bomboană, iar el ajută mamei să ducă pachetele acasă. Toată lumea îl cunoaște la Gagel și, de cîteva ori, mama l-a trimis pe el singur să cumpere cîte ceva. Îl pune să zică de mai multe ori ce are de cumpărat, și pînă la Gagel, el trebuie tot timpul să repete în gînd, ca să nu uite. Asta și pentru că nu prea poate să-l pronunțe pe „pe", cum îi zic frații lui. Adică el zice „Toată noatea trouă" și „trune" și ei îl învață că „noaptea plouă" și „prune". Și-atunci cînd a învățat, el s-a bucurat și zicea „pèpepe", și iar au rîs de el că „se zice pepene, nu pèpepe". Așa că zice mereu în gînd „griș-griș", „griș-griș", și-acolo, cînd intră, se apropie de tejghea și strigă tare ce vrea, „Vă rog, griș !", iar cucoana de la casă îi ia banii și-i dă o bomboană și-i spune „Mitulică, ai grijă cum treci drumul", și el se uită bine în stînga și-n dreapta, și „traversează" bulevardul Domniței în fugă, și tot într-o fugă o ține pînă acasă, pentru că acuma este băiat mare.

Hîrtia asta de pe gramofon e mare, e verde-albăstrie și stă cuminte lîngă diafragmă. E o hîrtie de doi lei.

Cu doi lei, multe se pot cumpăra de la Gagel : și bomboane și zahăr candel și caramele și, mai ales, ciocolată. „Ciocolata *Berindei*, muști dintr-însa cîtă vrei",

sau ciocolata *Zamfirescu* și mai ales, ciocolata *Urs de Dorna*, care-i cea mai bună ! Ciocolata îi place foarte mult, dar e scumpă, foarte rar poate să-și ia ciocolată. De doi lei, în orice caz, ar putea să-și ia un baton mare de ciocolată, și pe urmă s-o mănînce un ceas întreg, cîte-o bucățică, așa ca să dureze cît mai mult. Da, dar fără bani, nimeni nu-ți dă ciocolată la Gagel, și hîrtia aia de doi lei e mare, e a mamei, el n-are voie să ia bani fără să știe mama, ar însemna să-i fure, și-asta nu-i frumos, se numește *hoție*. Deși, așa cum stă ea acolo, pe gramofon, nu se poate zice c-o furi, pentru că n-o iei din geantă, e așa, ca și cum ai găsi-o pe jos, și-atunci tu n-ai furat-o, cineva a pierdut-o, norocul tău dacă o găsești ! Deci, de fapt, el poate „să găsească" hîrtia aia de doi lei, de pe gramofon ! Ea putea să cadă pe jos, mama s-o piardă, și-atunci, cine-o găsește nu este vinovat, n-are de unde să știe a cui e, cine-a pierdut-o, dacă-i trebuie sau nu. Ce bine era, dacă găsea și el o hîrtie d-astea, prin curte sau pe stradă ! Pînă la Gagel, nu se mai oprea !

Da, dar, hîrtia de pe gramofon nu-i pierdută. I-adevărat că ea stă singură acolo, dar Mitu a văzut că mama a pus-o acolo, deci n-are cum să zică că nu știe a cui este, nu poate pretinde c-a găsit-o așa, pe stradă, singură pe jos. N-are rost, nu-i frumos, mai bine iese pe scară în curte, e albastru cerul, se vede pînă-n fund la Vergii, o familie cu mulți copii, între care are și el doi prieteni, pe Dana și pe Otilia, două fete, fiindcă în curte nu prea sînt băieți, nu-i decît fratele lui, Victor, care-i la școală, și fratele Danei, Vasile, dar ăștia amîndoi sînt mari, nu se joacă cu el. Odată, cînd a vrut și el să joace fotbal cu ei, Vasile i-a zis : „Nu bate capu' !" Vasile e foarte scîrbos, și Mitu e mîndru : n-are nevoie de ei. Are jocurile lui, habar n-au ei !

Hîrtia de doi lei este tot acolo, pe gramofon, mama nu e nicăieri — unde o fi ? — nu-i nici la bucătărie, el s-a-ntors în casă și îi vine o idee. Dar dacă mama a uitat de hîrtia asta ? Dacă ea nici nu mai ține minte c-a pus-o acolo ? Înseamnă c-a pierdut-o, și înseamnă că el poate s-o „găsească" și-atunci nu mai face nimica

rău, poate s-o ia liniștit și s-o șteargă la Gagel. Se apropie de gramofon, e cam sus, pe masă, n-ajunge, hîrtia se vede, e pe margine. Ia un scăunel, se urcă pe el, pune mîna pe hîrtie și pe urmă o așează la loc. Dar iar o ia, și-o bagă în buzunar și gata! Acum îl arde acolo, o simte caldă și vinovată, nu mai e timp de pierdut, acum a și ieșit pe poartă, și-aleargă pînă la Gagel!

Se uită mereu îndărăt — dar cine poate să fie pe stradă, să-l urmărească? Trece de Surda, adică de casa lui Madam Trifu, trece și de casa Fetelor (E dimineață, nu-i niciuna la fereastră, ele stau acolo mai ales seara, îmbrăcate frumos, vopsite și mai frumos, și rîd și vorbesc cu toți cei care trec pe stradă, mai ales cu bărbații.) ajunge în colț, la Domniței, se oprește, trebuie „să traverseze", o face într-o goană, intră la Gagel și dă banii casieriței.

— Dar de unde ai tu atîția bani? întreabă ea, văzîndu-l singur.

„Ce-i pasă ei?"

— Mi-a dat madam Marsel, zice Mitu, și bineînțeles că nu-i adevărat, a și trebuit să spună o minciună, dar uite, în sfîrșit, are în mînă batonul de ciocolată, e învelit în poleială, una cum n-a mai văzut, nu-i de argint poleiala, e de aur, și groasă, are s-o păstreze, el face bile din poleială, n-o aruncă niciodată, face bile sau o presează într-o carte, și cînd o scoate ea fîșîie subțire și sclipește.

A trecut din nou Bulevardul Domniței, dar nu o ia pe strada lor nu trebuie să ajungă prea devreme acasă, trebuie să aibe timp să mănînce ciocolata, și-atunci o ia încet, încet, pe Domniței, și pe urmă dă colțul pe Calea Moșilor, și-o să intre în curte pe partea cealaltă, așa că are vreme să mănînce ciocolata, puțin cîte puțin, ca să se bucure cît mai mult.

Pe Moșilor, trece tramvaiul cu cai; o trăsură mare, deschisă, cu roți de fier, care merge pe șine, îi zice vagon și are multe bănci, și acoperiș, iar lîngă fiecare bancă este o perdea, pe care poți s-o tragi, dacă nu vrei să te ardă soarele. Asta, vara! Pentru că iarna, umblă numai vagoanele „închise". Lui Mitu îi plac însă „re-

morcile" deschise, poţi să stai pe platformă şi să te uiţi la „conducţor" cum mînă caii. Caii sînt puternici, foarte graşi, şi vara au nişte scufe albe pe cap, din care li se văd doar urechile, numai la dricuri mai sînt aşa, dar acolo sînt îmbrăcaţi pînă jos, în negru, şi-au nişte pene pe cap, deşi uneori sînt îmbrăcaţi în alb, dar atunci înseamnă că a murit o fată mare sau un băiat neînsurat. De tramvaiul cu cai poţi să te agăţi, nu merge prea repede, numai că trebuie să fii atent cînd vine taxatorul pe platforma din spate, că atunci te pocneşte-n cap sau te trage de păr, altfel, poţi să mergi cît vrei, e o plăcere ! Mitulică nu prea s-agaţă de tramvai, e cam mic, dar Victor şi Vasile, tot timpul ! Ei se agaţă şi de trăsuri, s-aşează pe lemnul dintre roţi, în spate, însă birjarii sînt ai dracului, dau cu biciul dindărăt, şi nu ştii cînd te-atinge, şi ustură, şi-n afară de asta, trăsura poate să meargă mult mai repede decît tramvaiul, şi-atunci cînd încerci să te dai jos, cazi, te lungeşti în praful de pe stradă, te murdăreşti şi te loveşti, nu-i nici un chilipir, a văzut el de cîte ori au căzut Victor, sau Vasile şi chiar şi fetele, care se agaţă şi ele, ca proastele !

Aşa că Mitu merge cuminte pe trotuar, e soare şi cald, trece pe la Bomchis, (ăsta-i un om rău, doctor sau dentist, are o casă mare, neagră şi urîtă !) şi-ajunge la galantarul Vergilor. Domnul Vergu este şi el croitor, dar nu ca mama, el are prăvălie, prăvălie cu tejghea, cînd intri înăuntru sună un clopoţel, şi-atunci domnul Vergu, dacă nu era în prăvălie, vine repede din casă. Domnu' Vergu este mic şi cu capul mare, are ochelari şi e destul de chel. Cînd el nu-i acasă, vine madam Vergu, sau copiii, fetele, uneori chiar Dana. A ajuns aproape la jumătate cu batonul de ciocolată, e bună, el mănîncă încet, cîte puţin, şi cînd intră la Vergu în prăvălie, nu e nimeni ; pînă la urmă apare Marcela, sora mai mare a Danei.

— Ah ! Tu erai, Mitulică ? Credeam că-i un client. Ce mănînci ? Ciocolată ?

Lui i-e teamă că ea o să-i ceară să-i dea şi ei, dar Marcela e mare, nu-i pasă ei de ciocolată.

— Am venit la voi, spune el. Dana unde-i ?

— Dincolo, zice Marcela, plictisită, și-a și plecat.
Mitu o urmează și cînd vine Dana, se laudă :
— Vezi, eu am ciocolată !
— Dă și mie, zice Dana, care-i mică și proastă.
— Ai vrea ! zice el.
— Dă și mie, se roagă ea în continuare.

Și-atunci el îi dă o fărîmă, pentru că trebuie să recunoască, de cîte ori vine pe la ei, madam Vergu îi dă prăjituri, sau struguri sau caise sau rahat, așa că nu-i frumos să fie zgîrcit.

Mitulică stă mult timp la Vergii, se joacă cu Dana, cu Otilia, căreia a trebuit să-i dea o bucată și mai mare — fiindcă Otilia e a dracului, odată i-o ia toată, și fuge ! — și după ce-a terminat, mai stă un timp, apoi iese în curte și se-ndreaptă spre casă. N-are ce face, trebuie să meargă, să fie acasă, mama l-o fi căutînd. Ca să mai întîrzie, intră în closet, stă mult, își aduce aminte cum își scotea bandajul, cînd era mic, dar tot timpul se gîndește ce-l așteaptă acasă, cum o să dea ochii cu mama, ce-o să zică dacă ea o să-l întrebe despre hîrtia de doi lei, și începe să-i fie frică, mai mult ca sigur c-o s-o pățească, a făcut ceva urît, și tocmai mamei, care-i cea mai bună cu el, dintre toți !

Ea niciodată nu-l bate, ca „măgarii ăia mari", îi vorbește frumos, și lui atunci îi e rușine, și se duce la ea și-și pune fruntea în poala ei, iar ea îl mîngîie pe cap, și spune tot felul de vorbe, dar el n-aude, la ea e cald și bine, ea totdeauna îl apără. I-adevărat, că nici tata nu l-a bătut, niciodată ! Dar să te bată tata, înseamnă să mori, pur și simplu ! A văzut el odată cum l-a bătut pe Victor : l-a pus pe scaun, cu curu-n sus și i-a tras pantalonii în jos și i-a dat cu cureaua, pînă s-a făcut roșu, și Victor urla ca un nebun, surorile lui și Mitulică plîngeau, iar mama s-a dus și a spus „Ajunge, Andrei !" și numai atunci tata s-a-ndurat să-l lase. Tata e foarte puternic, cu el nu poți să te joci, el a fost în război, „a făcut România Mare", a suferit foarte mult și zice că copiii trebuie să asculte, pentru că sînt răsfățați de mame.

Trece întîi pe la bucătărie dar mama nu-i acolo, așa că se îndreaptă încet, încet, spre casă. Ajunge în fața

ușii, inima îi este strînsă, dar trebuie să-și facă curaj, trebuie să sfîrșească odată cu teama asta. Coboară cele două scări, foarte nevinovat.

— Unde-ai fost ? întreabă mama. Te-am căutat peste tot. Și ce-i la gura ta ?

Ce-o fi la gura lui ? Nu înțelege ce vrea ea.

— Am fost la Vergii, zice și nu minte.

— Dar ce-ai la gură ?

— Ce să am ? N-am nimic, se scutură el.

— Cum, nimic ? Ia uite-te !

Mama îl ia de subsuori și îl ridică la oglindă. Ceea ce vede-l sperie : este mînjit tot !

— Cu ce te-ai mînjit ? Asta-i ciocolată. De unde-ai avut tu ciocolată ?

— Mi-au dat Vergii, minte Mitulică, subit inspirat.

— Da ? zice mama. Bine. Ia ascultă, erau aici pe gramofon doi lei. Nu cumva i-ai luat tu ?

— Eu ? Cum să-i iau eu ? Sigur că nu i-am luat eu, minte el, cu inima cît un purice.

— Dacă nu i-ai luat tu, cine i-a luat ?

— Eu de unde să știu ? Eu nu i-am luat !

— Da ? Nu i-ai luat tu ? Așa o fi. Vedem noi, zice mama și-l ia de mînă. Hai cu mine !

Mitulică nu-ndrăznește să protesteze, pășește-n urma ei, ea merge repede, abia poate să ție pasul !

— Dar unde mergem ? se interesează el totuși, cuprins de bănuieli.

— Ai să vezi tu unde. Hai, mai repede !

Au mers la Vergii. Exact unde n-ar fi vrut el să meargă ! Mama îl ține strîns de mînă, nu poate să scape, ar fugi dar e imposibil.

— Madam Vergu, i-ai dat dumneata lui Mitulică ciocolată ? întreabă mama.

— Eu, nu, zice madam Vergu, dar de ce ?

— Așa. Am eu o treabă cu dumnealui.

— Poate i-au dat fetele. Să vedem. Marcela ! Otilia ! Ia veniți încoace ! strigă madam Vergu.

Pe Dana nu o cheamă, că-i mică.

— I-ați dat voi, lui Mitu, ciocolată ? întreabă mama.

Fetele dau din cap că nu, dar proasta de Otilia nu poate să tacă.

— El mi-a dat mie. Avea un baton mare și i-am cerut și mi-a dat!

— Vasăzică, a mințit! spune mama. Bine. Asta am vrut să știu, și pleacă cu el de mînă, iarăși foarte repede, prin toată curtea, pînă la ei în casă.

— Bravo! zice mama, furi bani din casă, și spui și minciuni! Vasăzică ești și hoț și mincinos. Las-că-ți arăt eu ție!

Mitu stă nenorocit, în mijlocul odăii. Simte că a făcut tot ce putea fi mai rău, și nimic nu se mai poate drege. Mama se îndreaptă spre peretele unde-i bătătorul. Bătătorul este de sfoară, care-i împletită pe un schelet de sîrmă. El se-ndoaie cum vrei și cu el se bat covoarele de praf. Mama e foarte supărată, are o privire rea în ochi, e aproape urîtă, a luat bătătorul și se-ndreaptă spre el. N-are ce face, n-are unde fugi, îi este o frică groaznică, bătătorul doare foarte tare, și înainte ca ea să-l poată atinge, Mitulică s-a și trîntit pe jos, și-a adus aminte cum l-a bătut tata pe Victor, s-a trîntit pe jos, începe să urle și dă din mîini și din picioare, mai înainte chiar ca bătătorul să-l fi atins vreodată. A primit o lovitură, rămîne surprins, nu-i prea tare, chiar nu-i deloc așa dureroasă cum credea, dar el urlă de trei ori mai rău, și-l mai simte o dată, mai ușor, și încă o dată, foarte ușor, și-apoi e liniște, el urlă, dă din mîini și din picioare pe jos, pe scînduri, dar nu mai vine nimic, nu se aude nimic.

E liniște.

Deschide ochii, mama nu-i deasupra, nu-i nicăieri, o caută cu privirea, și-o zărește pe un scaun, bătătorul îi atîrnă moale în mînă, ea tușește, se înecă, apoi lăcrămează, și-n cele din urmă, spune:

— Mă omori. Mă omori și tu. Credeam că ești mai bun, pentru că ești mai mic. Dar ești și tu rău. Oh, doamne! Și-ăsta e rău. Ești hoț. Ești mincinos. Măgarii ăilalți sînt mari, sînt nesimțiți. Tat-tu îmi scoate sufletul. Voi toți mă omorîți. Mă omorîți. Mă omorîți! Mă omorîți!

Și mama tușește, tușește, apoi scoate batista și scuipă în ea, și Mitu privește de jos, privește cu frică — dac-o să-l bată iarăși ? — dar ea rămîne pe scaun și bătătorul i-a căzut din mînă, și zice : „Doamne ! Doamne ! Doamne !“ și pe obrajii ei, care nu mai sînt frumoși ca altădată — s-au cam scofîlcit și s-au umplut de pistrui negri și de pete albe și roșii — alunecă niște lacrimi mari de tot, una cîte una. Și Mitulică e pe jos, bătut, încearcă să scoată lacrimi fără să reușească, pentru că nici nu l-a durut cine știe ce, iar ea stă pe scaun și tușește și plînge cu-adevărat !

Încet, Mitu se ridică, se duce la ea, o apucă de genunchi.

— Iartă-mă, mamă. Nu mai fac. Zău, nu mai fac ! Dar de ce plîngi ? De ce plîngi, mamă ? De ce plîngi *tu* ?

Iar ea nu răspunde și-i pune mîna pe cap și el i-o ia și i-o sărută, pentru că el este un hoț, un mincinos, dublu mincinos, nici măcar nu l-a durut cînd l-a bătut, iar ea, mama, este foarte bună, ea e bolnavă, ea plînge cu-adevărat, și s-a făcut urîtă, și o doare, și de ce tocmai pe ea trebuie s-o doară, care-i singurul om bun pe lume ?

O pocăință nesfîrșită îl apucă, nu știe ce să facă pentru ca ea, mama, să fie veselă, să nu mai plîngă, și-i vine o idee, știe el ce-i place ei, și-atunci se duce la gramofon și de-acolo, spune plin de supunere, de remușcare și de generozități :

— Vrei să-ți pun gramofonul, mamă ? Vrei ? Da ? Vrei ?

— Pune-l, zice ea, oftează din fundul rărunchilor, închide ochii și stă astfel, pînă cînd prin pîlnia mare, roză și răgușită, a gramofonului, se aude (printre hîrîituri, pentru că placa e veche și Mitu n-a schimbat acul !) cîntecul ei preferat :

Dacă-n douăzeci de toamne,
Zi senină n-am avut,
O, atuncea spune-mi, Doamne !
Pentru ce m-am mai născut ?

Ce frumoasă era Calea Moșilor!

E o zi frumoasă de vară.
Pînă ieri alaltăieri, parcă tot se mai zicea că-i primăvară, dar azi aerul este foarte subțire și curat, soarele stă sus pe cer și luminează puternic și cald, lumea a ieșit de prin case, fugind parcă de locurile de umbră și mucegai, este o mare activitate în toată curtea, gospodinele scutură, unele spoiesc, alții lucrează pur și simplu afară, în aer liber, apar tot felul de negustori, olteni, găzari, spoi-tingiri, haine-vechi, bragagii, cărbunari, jurnaliști, lăptărese, geamgii, tocilari, iaurgii, lingurari și, bineînțeles, copiii au umplut și ei locul, se încurcă printre picioarele tuturor, aleargă, cad, țipă, se prăjesc la soare, mestecă mereu cîte ceva — ah! ce dulci sînt morcovii! — și nu-și mai încap în piele de fericire, o fericire pe cît de firească pe atît de inexplicabilă.

În toiul acestei veselii generale, laborioasă și irezistibilă, în care-i cu neputință să stai locului, ai mîncărime, poate „ai viermi în cur", cum zice madam Trandafir (ceea ce nu-i chiar atît de greu de închipuit, deoarece, cine n-a avut măcar o dată limbrici?) în mijlocul deci al acestei forfote, plină de neprevăzut și de misterioasă încîntare, forfotă care dovedește, cum nu se poate mai limpede, ce bine, ce frumos, ce îmbătător este să te miști, să respiri, să vezi și să auzi — să *trăiești*, de fapt! — iată că a pătruns ceva neobișnuit, poate străin, poate doar extraordinar, ceva ce rupe echilibrul desăvîrșit al amețitoarei zile de vară, ceva care a venit prin gangul întunecat dinspre Calea Moșilor, și s-a răspîndit cu iuțeală în întreaga curte.

Gospodinele se opresc din scuturat, bărbații își întrerup, dar nu cu regret, lucrul, muștriii pleacă din jurul negustorilor ambulanți, care la rîndu-le, prevăzători, își părăsesc abia în cele din urmă marfa, apar chiar persoane care coboară în grabă de la etajul întîi, și toți se îndreaptă spre gangul care dă în Calea Moșilor, unii mai repede, alții mai încet, dar, ca de obicei, primii care au

luat startul au fost copiii, ei sînt deja pe stradă, în ciuda strigătelor de dojană ale unora dintre părinți, și tot acest exod, care a lăsat curtea imensă aproape pustie, e provocat de două cuvinte — dintre care, unul pare să fie magic ! — cuvinte senzaționale, azvîrlite în curte de cunoscutul hoinar care-i Iancală, cuvinte magnetice, cuvinte promițătoare, cuvinte nemaipomenite, cuvinte-bombă, ce mai !

— Vin socialiștii ! *Vin socialiștii !! Vin socialiștii !!!* a urlat nebunul de Iancală, țîșnind ca un drac de pe gang, după care dispare din nou pe unde a venit.

Sigur, Mitu, e mic, el nu știe ce sînt ăia *socialiști,* dar accentul lui Iancală nu-l poate înșela : e vorba de ceva care *trebuie văzut :* poate-i foc, poate-i paradă, poate-i bătaie, poate-i o înmormîntare, poate-i un accident de tramvai ! În orice caz, este ceva rar, ceva care nu trebuie scăpat, ceva care pune toată lumea în mișcare, și-atunci cum să fie el ultimul, cînd știe să fugă atît de repede, și se strecoară printre ăia marii ca o „zvîrlugă"? (cum zice tata, dar ce-o fi aia zvîrlugă, n-a-ndrăznit să-l întrebe și alții n-au știut să-i explice, și-atunci a dedus el că-i ceva care se azvîrle repede și-o ia înaintea tuturor !). Așa că Mitulică este primul în stradă, se ține de cracul pantalonului lui Iancală, care nu se știe cum, astăzi, este îmbrăcat ca oamenii, și înghite, înghite nu numai cu ochii, dar cu toți porii, tabloul uriaș și năucitor al străzii.

Arată foarte curios strada astăzi. Întîi și-ntîi, este o mare lumină și-o mare căldură. Șinele de tramvai sclipesc, caldarîmul este încins și parcă foarte curat, iar casele stau vesele de o parte și de alta. Stau vesele, pentru că mai toate ferestrele sînt deschise și în ele se văd capete de oameni și rochiile colorate ale femeilor. Casele par vesele poate și pentru că, în mod ciudat, nu prea este nimeni pe stradă, adică nu merge nimeni pe trotuare, așa cum se întîmplă de obicei. Oamenii stau pe lîngă porți. Doar ici-colo, la prăvălii, cîte un vînzător sau chiar patronul, trage în grabă obloanele, „închide" adică, deși ora este total nepotrivită. Singurul lucru care se află pe stradă este un tramvai, care, lucru surprinzător, s-a oprit într-un loc unde nu este stație, ba mai

este și „la vale", încît vatmanul a fost nevoit să pună două buturugi la roatele din față, ca să nu dea vagonul peste caii, foarte încălziți, neliniștiți, dînd mereu din capetele lor cu scufii albe, de nărăvași sau de muște, nu se știe, oricum, din boturile lor curg bale lungi de-o jumătate de metru ! Pe toată întinderea străzii, cît vezi cu ochii, de jos de la biserica Sfinților și pînă sus spre Sfîntul Gheorghe, la marea librărie Sfetea, nu există decît pustietate, liniște și așteptare, numai sus, dincolo parcă și de Sfetea, se văd totuși niște oameni mici, îmbrăcați în albastru, care poate repară ceva, sau așteaptă și ei să vină *socialiștii*.

Deocamdată nu sînt nici un fel socialiști. Cei care-au venit din curte-l iau la rost pe Iancală.

— Unde sînt, mă, nebunule ? zice unul.

— Dacă vă luați după toți proștii ! sare altul.

Dar Iancală nu se lasă.

— Sînt pe la Paleologu ! Acu o să vină ! O să vedeți!

Și într-adevăr, din jos, dinspre biserica Sfinților, acolo unde Calea Moșilor o ia la dreapta, imediat după „bărbieria" lui Cherescu, se-aude o hărmălaie nedeslușită, și ceva trebuie să fie adevărat în ce spune Iancală, altfel, de ce-ar sta toată lumea așa, pe la porți și pe la ferestre ? Uite că s-a oprit și-un al doilea tramvai cu cai, de data asta este un vagon închis, nu platformă de vară ca primul, și vatmanul se dă jos, împiedică și el roțile, și se duce să stea de vorbă cu vatmanul din față. Prin urmare, ceva este, nu se poate să nu fie, trebuie doar puțină răbdare, puțină răbdare...

Și iată, în sfîrșit, pe toată strada se aude un suspin de ușurare : din jos, au apărut cîțiva oameni, dar nu sînt *socialiști*, ba sînt chiar vardiști, cu uniformele lor groase, roșcate, ba chiar și un comisar, se vede după chipiul cu aur și după uniforma neagră, dar vuietul este acuma distinct, nu se poate să facă ei singuri atîta gălăgie.

Păi sigur, uite steagurile ! Unul cîte unul, apar de după colț, steag după steag, toate foarte roșii și foarte înalte, ținute de primul rînd de bărbați, foarte colorat îmbrăcați, unii cu brîie late, roșii, ba alții chiar îmbrăcați cu totul „național". În spatele celor cu steagurile,

vin mereu alți oameni, și vîrful coloanei pare capul unui șarpe uriaș, multicolor, care pornește pe noul drum și se leagănă cercetător în stînga și-n dreapta, în timp ce în spate, trupul enorm și nesfîrșit se unduiește și înaintează mereu, împingîndu-și inelele pe caldarîmul curat și încins. Acum nu mai este nici o îndoială, *socialiștii* sînt tot mai aproape, vin mereu, se-aud cîntece și strigăte, pînzele însîngerate ale steagurilor au umplut parcă partea de deasupra a străzii, dedesubt, unde sînt oamenii, vezi de asemenea nenumărate pete roșii, parcă ar fi picături de sînge și Calea Moșilor este înghițită încet-încet de larmă și culoare, de căldură și sudoare, de veselie și de sărbătoare generală.

Mitu este mic, el se dă mai înapoi, a pierdut cracul lui Iancală, madam Trandafir îl trage de mînă, el se smulge dar n-are nici curajul să iasă prea în față, ascultă vorbele din jur, uralele de pe stradă, se sperie de mișcările dezordonate ale oamenilor, se îmbată de spectacolul cocardelor și-al steguleților, și pancarte și eșarfe, și lume multă, cu fețele roșii de-atîta strigat și de-atîta zăpușeală, și în general, plutește așa, în văzduh, parcă și o teamă nelămurită : prea mult roșu, prea mulți oameni, prea multe cîntece, nici n-ai loc să respiri de vuiet, de praf și de fierbințeală !

— Hai înăuntru, că uite, poliția !

— O să iasă cu bătaie !

— S-a strîns toată Colentina.

— Umblă să spargă și să fure.

— Ba, luptă pentru drepturile lor !

— Să nu pățim ceva, Doamne ferește !

— Sus, la Sfetea-i așteaptă jandarmii !

— Vai de capul lor !

— Iar o să tragă-n ei !

— Așa le trebuie !

— Uite, și vatmanul s-a băgat între ei.

— Și-ăia de la brutărie.

— Păi, ce puteai să te-aștepți de la ăia ?

— Oamenii cu scaun la cap își văd de treburile lor, nu se-nhăitează cu toți nebunii.

— Nu cred că-i lasă să treacă de Domniței.

— Foarte rău. Au dreptul să manifesteze !

— Pe dracu ! N-avem nevoie de bolșevici !
— Auzi ! Nu ți-am spus ?
— Se trage !
— Sus, la Sfetea !
— Repede-n curte !
— Repede !
— Repede !...

Ca la un semn, toți se înghesuie spre poarta cea mare, care dă în gangul întunecos, mamele-și iau copiii și-i împing cu forța înăuntru, Iancală însuși se bagă în curte, au vrut să intre și niște străini, dar croitorul a strigat : „Iancală ! Aici nu intră nimeni !“ și Iancală i-a împins afară p-ăia, că el e puternic, și pe urmă a închis poarta mică și stau toți acolo, în semi-întuneric, și-ascultă din dosul porții ălei mari ce se întîmplă pe stradă, și Iancală vrea din cînd în cînd să deschidă, să se uite, dar imediat alții îi dau peste mînă, „Ești nebun ?“ „Vrei să ne omoare pe toți ?“ și Iancală se supune, își lipește tîmpla de lemnul porții, ca să audă mai bine, și-așa, tremură toți de frică, cu toate că afară-i atît de cald și de frumos, se uită temători, prin întuneric, unii la alții, cei mai mulți ies din gang și se duc pe la casele lor din curte, iar dincolo, pe stradă, *dincolo,* nu se știe ce se întîmplă, în orice caz lucruri rele, urîte, groaznice, înspăimîntătoare :

— Îi bate !
— Îi împușcă !
— Îi omoară !
— Doamne ferește !
— Bătu-i-ar Dumnezeu !
— Scapă-ne Doamne !...

Mitu este mic, lui i-e frică acolo, în gangul întunecos, unde sînt cotoi și șobolani, și cărbuni aprinși de la croitorie, și mulți oameni înfricoșați, care îl calcă pe picior, ba-i mai dau și cîte una după ceafă, și-atunci se duce trist în curte : degeaba arde soarele atît de frumos, și-i atît de cald și de bine, degeaba, dacă oamenii se bat și se împușcă și se omoară !

Si ce frumos era, cînd veneau adineauri *socialiștii,* cu steagurile lor roșii și cu cîntece, și cu costume naționale, și toată Calea Moșilor se umpluse de culori și de

veselie și de lumină, așa cum niciodată nu mai fusese ea în viața ei !

Ba o să vie!

De cînd e mama bolnavă, e mult mai bine. E mai multă liniște în casă, „măgarii ăia mari" sînt mai cumsecade, tata e mai blînd, mama nu mai lucrează, nu mai are decît o singură *practicantă,* care vine din cînd în cînd, și diminețile, Mitulică rămîne singur cu mama, ceea ce e foarte plăcut, mai ales toamna și iarna, cînd afară este urît. Astă-vară au fost „la băi", la aer, mama și cu ei, toți copiii. Și anul trecut au fost la băi. Atunci au fost la Poiana, lîngă Cîmpina și acuma, la Văleni. Acolo, la Văleni, sînt multe grădini, e mereu soare, poți să mănînci prune și corcodușe cîte vrei, toți beau lapte, te joci de dimineața pînă seara și sînt mulți copii. Foarte frumos e și mersul cu trenul, sînt stații multe, coșulețe cu zmeură și cu mure, faci pipi într-un burlan prin care se vede cum aleargă vagonul, locomotiva e uriașă, neagră și scoate fum, pufăie și fluieră, seamănă foarte bine cu trenul pe care l-a avut Mitulică, numai că n-are o linie în formă de opt, ci una lungă și mare, dreaptă-dreaptă, care nu se termină niciodată. Trenul lui însă, pe care l-a căpătat de la Marsela, s-a stricat de mult, nu-l mai are, cine știe pe unde-o fi. Singurul lucru care nu i-a plăcut la băi, este că n-aveau privată. Cînd te apuca ceva (ziua, fiindcă noaptea aveau oală-n casă, adusă de la București) trebuia să te duci în dosul casei și să te așezi pe vine și să te ștergi cu frunze. Asta n-ar fi fost așa de rău, dacă n-ar fi fost cîinii, care veneau și se uitau la tine. Nu-ți făceau nimica, ședeau cuminți și dădeau din coadă, dar lui tot îi era frică și arunca cu pietre-n ei, să-i gonească, fugeau nițel și se opreau, și iar veneau. Victor, care e mare, stătea cu o nuia în mînă și-l croia pe care cum venea, ceea ce a învățat și Mitulică, și era distractiv. Victor și fetele aveau prieteni și plecau toată ziua, iar el rămînea mai mult cu mama, care stătea la soare, pe șezlong.

Ca și acum, cînd sînt numai ei doi, ea stă în pat și de-acolo îi spune lui ce să facă, pentru că acum el este băiat mare.

— Du-te și rupe foaia la calendar ! zice mama.

El se cațără pe un scaun, tocmai bine ajunge la calendar, care nu mai are prea multe foi, (Dacă-n fiecare zi se rupe cîte una !) citește cifrele mari.

— Doi... șapte... Doizeci și șapte.

Mitulică a învățat și să numere : știe pînă la o sută !

— Douăzeci și șapte, îl corectează mama.

— Douăzeci șapte, repetă el.

— Douășapte !

— Douășapte. Dar nu mai seamănă !

— Ba seamănă. Numai că-i mai scurt !

Deasupra cifrelor mari, sus în dreapta sînt alte două cifre mai mici.

— Patru...sprezece. Paișpe ! se repede el cu „scurtarea", ca s-arate că știe.

— Ce lună e ?

— Păi, tot sep-tem-brie. Septembrie !

— Și ce an ?

— Anul ?

— Anul ! În ce an sîntem ?

— Eu am șase ani.

— Nu tu. Anul nostru. Vezi acolo sus, în stînga, cu cifre mici.

— Aici ?

— Acolo.

— Aici, este unu-nouă-doi-unu. Nouăsprezece, douășunu !

— Nu așa. O mie nouă sute...douășunu !

— O mie-nouă-sute-douășunu. Ce mulți ani !

— Mulți, repetă mama.

— Dar de ce, pe calendar, scrie și douășapte și paișpe ?

— Douășapte pe stil nou și paișpe pe stil vechi.

— Ce-i aia *stil nou ?*

— Adică, înainte se număra într-un fel, *stil vechi*, acum se numără altfel, *stil nou*. Tu învață numai pe stil nou. Ți-ajunge ție !

— Dar *stilvechiul* pentru cine e ?

— *Stilvechiul,* surîde mama visătoare, era-n timpurile *normale.*

— Timpurile normale ? Unde sînt astea ?

— Pe apa sîmbetei, oftează iar mama și fiindcă Mitu a și deschis gura să-ntrebe iar ceva, ea zice scurt : Las-o-ncurcată. Ai luat untura de pește ?

— Am luat-o ! minte Mitulică.

— Să se facă așa (și mama arată un deget cocîrjat) cine n-a luat-o ?

Mitu stă la îndoială.

— Să se facă așa ? (degetul mamei s-a încovoiat de tot !)

— Mă duc să iau ! se dă el învins.

— Să vii cu borcanul aici, să văd și eu.

Mitulică se duce la borcan, e pe bufet, îl știe, lua-l-ar dracu ! o porcărie, untura asta de pește, toți trebuie s-o ia, ăia mari o lingură-ntreagă, el o linguriță, tot e în cîștig, dar degeaba, tot îți rămîne pe limbă și pe cerul gurii și ți se face greață.

— Poți să iei și-o bucățică de zahăr, după ea ! s-aude glasul mamei.

Ei, asta-i altceva, te mai spală de greață !

Aduce borcanul, toarnă-n linguriță cîte-o picătură.

— Plină, plină ! insistă mama.

— Păi, se varsă !

— Las-că nu se varsă. Așa. Dă-o repede peste cap. Bravo !

Dar Mitulică a și fugit la bufet, acolo-n sertar e zahăr-bucăți, ia o bucată, o-ndeasă-n gură și se-ntoarce radios.

— Ia scăunelul și vino-aici, lîngă mine, zice mama.

Mitulică se execută, molfăind dulcele zahăr și mîna mamei se plimbă pe capul lui mare, tuns *numărul zero.* Asta-i din cauza tatei. Numărul zero e foarte rău : te ciupește ca mașina, și ți-e frig la cap ! Tata nu-i lasă să aibe freză. Nici pe Victor, nici pe el. Degeaba a plîns că nu vrea număru zero !

— Vrei să faci... *chiriași ?* Mergi cu mine la Cherescu!

Duminica dimineață, tata merge la Cherescu și se bărbierește. Îi pune Cherescu un șervet mare la gît și-l săpunește un ceas întreg. Iar între timp, Mitică, „lucră-

torul“ (Cherescu-i patronul !) bagă mașina-n părul lui Mitu. De fapt, cu *chiriașii* a fost ceva, astă-vară, Mitulică nu știe de unde i-a luat, se tot scărpina în cap.

— Ia vino-ncoace, să-ți *caut în cap* — a zis Irina.

Și i-a găsit *chiriași*. I-a și arătat și lui, și pe urmă, pac ! îi strivea cu unghia. Asta-i și-un joc, de altfel : „Vino să te caut în cap !“ „Caută-mă-n cap !“ „Hai să ne căutăm în cap !...“

Mîna mamei se plimbă pe creștetul foarte tuns al lui Mitulică și din cînd în cînd îl scarpină ușor, parcă-l „caută-n cap“.

— Vrei să te-nvăț rugăciunea ? spune ea.

— Da.

— Bine. Spune după mine : *Tatăl nostru carele ești în ceruri.*

Și el zice după ea.

— Dar ce, mamă, Dumnezeu este tatăl nostru ?

— Este. Noi toți sîntem copiii lui. Acu, mai departe : *sfințească-se numele tău...*

De data asta, Mitu se-ncurcă la „sfințească-se“, trebuie să-l spună de trei ori.

— Cum ? Și tata e copilul lui Dumnezeu ?

— Da. Și tata.

— Bine, dar el e băiatul lui tata mare. Eu știu. De exemplu, domnul Vergu este copilul lui domnul Vergu al bătrîn și-i zice tată. Am auzit eu.

— Și tații mari sînt tot copiii lui Dumnezeu !

— Tații mari nu sînt copii. Se zice bunici. Eu de ce n-am bunici ?

— Ai avut, dar au murit.

— Ce păcat ! Mi-ar fi plăcut să am și eu bunici, ca Vergii.

— Lasă pe Vergii și zi de la-nceput : *Tatăl nostru carele...*

Și el zice, dar se-ncurcă iar la „sfințească-se“.

— Ce-i aia *sfințească-se ?*

— Adică să-l respectăm pe bunul Dumnezeu, să fim cuminți, să ne-nchinăm și să mergem la biserică !

— Dar de ce e-nchisă biserica Sfinților ?

— Ca s-o repare !

— Dar nu vine nimeni s-o repare, mamă. Și toți copiii se joacă înăuntru.

— Tu să nu te joci în biserică, că-i păcat. În biserică trebuie să te rogi. N-ai văzut cînd te-am dus la Bărăției ?

— La Bărăției, e frumos, dar aici, la Sfinților, nu-i nimeni, doar șoareci și scînduri.

— Cînd o s-o repare, o să vie popa și o s-o facă frumoasă. Hai, mai departe : *fie numele tău binecuvîntat...*

— Fie numele tău... Ce-i aia „binecuvîntat" ?

Aici, mama se grăbește.

— E tot așa ca la sfințească-se ! Mai departe : *Vie împărăția ta...*

— *Vie împărăția ta...* Dar ce, mamă, Dumnezeu e împărat ?

— Dumnezeu e stăpînul lumii.

— Aha. Și împărăția lui cum e *vie* ?

— Nu, vie. Să vină ! Să vie împărăția lui pe pămînt.

— Atunci e vie, dacă vine-ncoace ! face Mitulică pe șmecherul.

— N-ai înțeles. Nu împărăția vine. Să fie și pe pămînt tot așa de bine ca și la el în cer. *Facă-se voia ta, precum în cer așa și pre pămînt...*

Asta-i ușor, o spune repede.

— Dar de ce-i zice la strada noastră, strada Sfinților ?

— Din cauză că pe strada asta este biserica Sfinților.

— Și cine sînt sfinții ?

— Sfinții sînt niște oameni buni, pe care Dumnezeu i-a luat lîngă el, în cer.

— Și-asta-i biserica lor ?

— Da.

— Păi de ce le-a dat așa o biserică urîtă ?

— Nu-i urîtă. Are să fie frumoasă.

— Cînd ?

— Cînd o s-o repare. Nu ți-am spus odată ? Hai, zi de la-nceput : *Tatăl nostru carele...*

Și iar spune totul de la cap, cu ochii închiși, ca să-și aducă aminte.

— Bravo ! Acu, mai departe...

— Mai e mult ?

— Mai este. Hai, zi : *Dă-ne nouă astăzi pîinea noastră cea de toate zilele...*

Uşor de ţinut minte !

— Dar pîinea o luăm de la Gagel, sau de la brutar.

— Şi ei, tot de la Dumnezeu o au !

— Pîinea se face din făină, mamă !

— Dar făina cine-o dă ?

— Şi la Gagel este făină.

— Făina se face din grîu şi grîul nu creşte dacă nu vrea Dumnezeu.

— Păi n-ai zis că Dumnezeu e bun ?

— Tocmai. Fiindcă este bun, lasă grîul să crească, oamenii îl macină, fac făină şi din ea fac pîine.

— Şi din porumb, fac mălai şi pe urmă mămăligă !

— Bravo ! Vezi că eşti deştept ? Ia zi totul de la început.

— Iar de la-nceput ?

— Rugăciunea nu se zice decît de la-nceput.

— Bine.

O zice iar de la-nceput. Merge ca pe apă, afară de „sfinţească-se" şi „binecuvîntat".

— *Şi ne iartă nouă greşelile noastre, aşa cum iertăm şi noi greşiţilor noştri...*

— Cum, *greşiţilor ?*

— Adică cei care au greşit faţă de noi. Aşa cum Dumnezeu ne iartă pe noi şi noi trebuie să iertăm pe alţii.

— Aşa cum m-ai iertat dumneata, cînd am luat ăia doi lei ?

— Nu i-ai luat. I-ai furat. Cînd furi şi cînd minţi, e păcat.

— Da, dar nici dumneata nu m-ai iertat : fiindcă mi-ai tras cu bătătorul.

— Meritai să-ţi trag mai multe, dar am fost eu milosă şi te-am iertat. Mai departe : *Şi nu ne duce pe noi în ispită...*

— *Şi nu ne duce pe noi în ispită.* În ispită ! Ce-i aia *ispită ?*

— Nu mai tot întreba mereu. Acu se-nvaţă rugăciunea, nu se pun întrebări : Ascultă : *Şi ne izbăveşte de cel rău. În numele Tatălui şi-al Fiului şi-al Sfîntului Duh, Amin.*

— Acu-i gata !

— E gata. Dar s-o spui de la-nceput.

Merge bine, noroc că mama îl ajută cînd se-ncurcă.

— Nu te grăbi. Spune rar, să se-nțeleagă cuvintele.

— Dacă nu-mi spui ce-i aia ispită !

— Ispita e cum ți s-a-ntîmplat ție, cînd ai văzut hîrtia de doi lei : te-a ispitit, te-ai gîndit că poți să mănînci ciocolată Berindei, cu toate că știai că n-ai voie s-o iei. Dar tu, ai căzut în ispită, ai luat-o, și-ai văzut ce-ai pățit !

— Nu-i bine să cazi în ispită !

— Sigur că nu-i bine. Hai : *Și nu ne duce pe noi în ispită...*

— Dar cine ne duce în ispită ?

— Diavolul. Dracu ne duce în ispită... *Și ne izbăvește de cel rău.* Asta-i dracu : cel rău !

— Cine ne izbăvește ? Ce ne face ?

— Dumnezeu ne dă curaj și ne face puternici, așa ca să nu-l mai ascultăm pe dracu, care ne îndeamnă la rele. Hai, mai zi odată.

El zice, mama și-a lăsat capul pe perna albă și de-acolo îl ajută, de cîte ori greșește. La sfîrșit, el face semnul crucii. Asta știe de mult : ăia marii spuneau toată rugăciunea și el făcea doar trei cruci și zicea : „în numele Tatălui", la frunte, „și-al Fiului", la umărul drept, „și-al Sfîntului Duh", la umărul stîng, „și — Amin". Întîi a zis „în numele Fiului" cînd ducea mîna la burtă, dar tot mama l-a învățat că nu-i bine așa. Acum profită să afle și cine sînt, Fiul și Sfîntul Duh.

— Fiul este Isus Hristos, Mîntuitorul nostru, care-i fiul lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Duh este un sfînt care zboară ca un porumbel. Tu n-ai văzut la icoană ? Acolo-i Maica Domnului, cu Isus, iar porumbelul e Sfîntul Duh.

— Dar Dumnezeu nu este !

— Ba este. Uite-acolo, sus, un ochi mare, îl vezi ?

— Da.

— Ăla-i Dumnezeu.

— Și — Amin, cine e ?

— Amin nu-i nimeni. Amin înseamnă : așa să fie. Adică, gata !

— Dar Maica Domnului de ce nu e ?

— Unde să fie ?

— Cînd faci semnul crucii : Tata, Mama și Copilul ! Mama nu e. Numai Amin și Sfîntul Duh !

— Ai dreptate, zice mama, bărbații se-așează mereu în frunte, parcă numai ei ar fi pe lume.

— Atunci așa să facem : în numele Tatălui, la frunte, în numele Mamei, la burtă...

— Nu ! strigă mama și-l apucă de braț, cu mîna ei slabă și lungă. „Prostule !“ și-o bufnește rîsul. „Bătu-te-ar norocul“, mai zice ea, printre rîsete.

Lui Mitulică îi place că ea rîde, dar nu înțelege ce prostie a făcut și-acum ea dă din rîs în tuse, se îneacă, tușește tot mai tare, bagă mîna sub pernă să scoată batista, el știe că atunci cînd ea tușește el trebuie să tacă și dacă e nevoie să aducă scuipătoarea.

— Vrei să-ți aduc scuipătoarea, mamă ?

Ea face semn cu capul că nu și el stă alături tăcut.

După ce mama se oprește din tușit, îl mîngîie pe cap și zice :

— Mîine o să le facem la toți o surpriză. Să nu spui la nimeni c-ai învățat Tatăl Nostru, auzi ? Acu, du-te și pune gramofonul, și fii băiat cuminte. Dar ai grijă cum învîrtești de manivelă. Și să nu te înțepi cu acul.

El ia scăunelul, îl pune lîngă scrin, se urcă pe el, învîrtește de manivelă pînă cînd nu mai merge, pune un ac nou, dă drumul la placă să se-nvîrtească, și-apoi potrivește diafragma. Asta-i cel mai greu ! Întîi hîrîie, pe urmă cîntă, și deodată izbucnește o voce țipătoare :

La cîrciùma din șoosea,
Iàu, zeau, zeau, zeau, zeà !
Stă nașu' cu fină-sa,
Iàu, zeau, zeau, zeau, zeà !

Lui îi place foarte mult : „Iàu, zeau, zeau, zeau, zeà“ și cîntă mai tare decît gramofonul cu goarna lui roz-violetă, care dac-o scoți de la gramofon, poți să strigi în ea și ți s-aude vocea de douăzeci de ori mai tare. A văzut el pe Victor cum cînta și a încercat și el. Parcă-i o trompetă ! Victor chiar îi zice așa, dar mai scurt,

„trompă", deși nu seamănă cu trompa elefantului, pe care a văzut-o el într-o poză.

Sînt multe plăci de gramofon, unele cu un îngeraș pe ele, altele cu un cățel care ascultă chiar el un gramofon, în poză, unele violete, altele roșii (la mijloc, se-nțelege, că-ncolo sînt toate negre, cu șanțuri foarte subțiri). Lui Mitu îi mai place aia cu „Colea-n grădiniță..." dar n-are cum să știe care e, și-atunci vine cu placa la mama, care citește și-i spune : „Mîndra mea cu negre plete" sau „Suzana mea", „La arme !" sau „Dunărea Albastră..."

Și alte lucruri face Mitu cînd e singur, dimineața, cu mama. Îi citește din cărți de pildă, pentru că el a învățat să citească și chiar să și scrie. Vedea el că între viața lui și a celorlalți frați există o deosebire mare. Dimineața, ei merg la școală și el stă acasă. După masă, ei își fac lecțiile și el se uită la ei. Au cărți și caiete, umblă cu creioane și tocuri, cu sticle de cerneală, au ghiozdane, în sfîrșit, o serie de obiecte de care el n-are voie să s-atingă, altfel, ei îl cîrpesc imediat, sau, dacă-s mama sau tata de față, atunci îl pîrăsc, și el degeaba plînge, nimeni nu-i dă dreptate. Dar el fură mereu creionul (de toc îi este frică, are peniță ascuțită, înțeapă și, mai ales, face murdărie din cauza cernelii) și zmîngălește pe unde poate, cînd nu i se dă hîrtie. Sigur, nu poate să „scrie" ca ei (fac niște semne curioase cînd cu tocul cînd cu creionul, nici măcar nu sînt frumoase !) dar a învățat să facă pisici din două cercuri, unul mare unul mic, și case, ba chiar și „colorează", cînd poate să fure vopsele, un fel de creioane mai scurte din piatră, niște crete colorate. De altfel, și-a făcut și singur vopsele : din cărămidă, din cretă, din mangal ! Dar nu prea e lăsat să scrie și să deseneze cu ele, ba uneori i le iau și i le aruncă, cu toate că el nu se lasă, mereu își face altele sau fură de la ceilalți.

Tot mama este mai bună și, într-o seară, îi dă o tăbliță veche și un condei lung, subțire și negru, de piatră, care scrie alb. Are și burete, pe care-l înmoaie cu apă, dar cel mai des cu scuipat, și șterge toată tăblița, și iar o umple și iar o șterge, și iar o umple... Se-așează la masă, alături de ceilalți, care, sau nu-l bagă-n seamă

sau rîd de el, și „umple" tăblița. Pînă la urmă, ei se plictisesc să-l vadă acolo alături și-i dau să facă și el „lecții". Așa, de pildă, îi dau să facă două bețe unite la un cap și un al treilea care le taie.

— Uite, fă asta ! Umple tăblița cu asta.

— Ce-i asta ?

— Asta-i litera A.

— Ce-i aia literă ?

— Ce-ți pasă ție ? Tu, fă lecția ! Și Mitulică o face. Lecția. Face litera A pînă-l doare mîna. Face A pe tăbliță și citește : „Aaaa !" Ca și ei ! Chestia cu cititul e foarte grea. Ei își bagă nasul în carte sau în caiet, și scot de-acolo tot felul de vorbe. Nu știe cum le scot ei, în orice caz, multe, sînt vorbe pe care le știe și el, dar pe altele, nu. E un loc, ăsta cu cărțile, caietele și jurnalul, unde el nu poate să ajungă, se uită „ca pisica-n calendar !", cum zic ei, bătîndu-și joc. A încercat el să-i păcălească : ia o carte, o deschide, își bagă nasul în ea și începe să spună repede și tare, toate vorbele pe care le știe, pînă și *pumnarèta-pumnapì, tàpi-tàpi, reunjì-gri !* de la „v-ați ascunselea", ba chiar și vorbe pe care nu le știe nici el, ca de pildă *ala-bala, càla-màla,* pèpe-pèpe, *curculùș* și multe altele, „inventate" de el, dar degeaba, ei rîd și se strîmbă. Ba Victor, îi ia cartea din mînă și-i zice :

— Mincinosule ! Aici scrie altceva. Uite ce scrie : *Traian, împăratul Romanilor...* și-așa mai departe. Dacă ești prost, de ce nu stai acasă ?

Mitu tace, pentru că odată a răspuns :

— Da' ce ? Nu sînt acasă ?

Și-atunci Victor și fetele s-au spart de rîs și Victor l-a făcut „fraier".

— Fraier ești tu ! a răspuns Mitulică, obraznic, și Victor l-a tras de urechi, el a plîns, iar mama s-a supărat :

— Lasă-l în pace ! a zis. Mai bine l-ați învăța și pe el cîte ceva. Dați-i abecedarul ăla vechiul, de pildă !

Cu *abecedarul* este bine, poate să-l zmîngălească cît vrea, cu toate că mama nu-l prea lasă :

— Cum vrei să-nveți să citești, dacă-l zmîngălești ? Nu ți-am dat tăblița ? De ce ți-am dat-o ? Uite, na, fă litera B.

Litera B seamănă cu o femeie grasă, așa cum litera A e ascuțită în vîrf, iar C este aproape un cerc, care-i O, și E este cu ferestrele deschise, seamănă cu F, I este foarte ușor — un băț !, mai grele sînt G, sau N, care dacă-i mai pui un băț este M, și-așa mai departe, pînă la litere grele, care nici nu le-nțelege : Q, X, Y. Foarte interesant este, că dacă pui cîteva litere una lîngă alta, o dată iese un cuvînt întreg. O, I = *oi* ! B, O, I = *boi* ! Așa a ieșit *Universul,* adică jurnalul pe care-l citește tata în fiecare zi, cînd se scoală de la masă și așteaptă „cafèul". Mai ușor poți să citești în jurnal, acolo sînt multe litere mari și foarte mari, pe cînd în cărți, totu-i cu litere mici, pentru că există „a" mare și „a" mic, ceea ce la început i s-a părut o prostie, și de fapt așa și este. Dacă tot se citește la fel, atunci pentru ce să fie unul „mare" și unul „mic" ?

— Ai să vezi tu, mai încolo, a zis Irina, care-i mai bună decît ăilalți și mai stă din cînd în cînd de vorbă cu el.

— Cînd, mai încolo ?

— Cînd ai să fii mare. Deocamdată, tu citește p-astea cu litere mari, că-ți ajunge !

Dar nu numai atît, nu numai *amare* și *amic* dar și *adetipar* și *ademînă*... Vasăzică, un singur A și patru feluri de scrisuri ! Mitulică s-a mulțumit cu alea mari *detipar* la-nceput, dar pe urmă a trebuit să le-nvețe și p-alea mici *detipar.* P-alea *demînă,* le-a-nvățat numai pe unele, mari sau mici. Se plictisește, ce să facă cu ele, cu astea *demînă ?* P-alea *detipar* le citește ! Citește jurnalul și cărți ! Alea *demînă* sînt și grele și urîte, și nici n-ai ce face cu ele. Pînă la urmă învață el și să scrie, dar scrie cu litere *detipar* și „ăi mari", zic că „nu-i bine".

— Da' de ce nu-i bine ? Poți să citești ?

— Da.

— Atunci, de ce nu-i bine ?

— Fiindcă nu-i bine. Nu așa se scrie. Uite. Și nu mă mai plictisi. (Ăsta-i tot Victor.)

Deci, îi citește mamei, din Abecedar, din Universul și chiar dintr-o carte, „Balade și Idile", o carte de poezii. Prima dată, el a citit *bàlde și ildìe* și toată lumea a rîs de el, dar nici ei nu sînt mai deștepți, pentru că n-au știut să-i explice ce sînt alea „balade", și „idile". Au zis că sînt *poezii.*

— Bine, balade înseamnă poezii, dar idile ce-nseamnă ?

— Tot poezii.

— Aiurea. Cum, tot poezii ?

— Uite-așa, bine, tot poezii și cară-te d-aici, a zis Victor, care vorbește urît, a spus și mama.

De fapt, tot mama l-a lămurit.

— Balade sînt poezii mai mari și idilele mai mici. Așa cum voi sînteți toți copii, dar ei sînt mai mari și tu ești mai mic.

— Eu sînt idilă ?

— Da, tu ești o idilă, a rîs atunci mama.

Și Mitulică, imediat :

— Auzi, Victore ! Tu ești baladă. *Bă, ladă !* Vic-tor bă-la-dă ! Vic-tor bă-là-dă ! Ia uite mamă la Victor, nu mă lasă-n pace !

Altă dată, el aduce albumul de fotografii și se uită amîndoi la ele. Albumul e o carte foarte mare și foarte grea, abia poate s-o ducă. Este așa, mai mult un fel de cutie și înăuntru nu sînt foi de hîrtie ci niște cartoane groase, în care sînt tăiate niște ferestre. Unele ferestre sînt goale dar în altele, în cele mai multe, sînt fotografii și în fotografii sînt oameni care stau țepeni și se uită la tine. Unii se uită prietenoși și p-ăia-i recunoaște și el, dar alții sînt străini, nu se uită la nimeni, stau acolo în album și sînt triști. În album există o fată cu coade și cu o cărticică în mînă care, zice mama, că este ea.

— Dar nu seamănă cu dumneata, mamă !

— Nu seamănă, fiindcă eram fată !

— Aha. Dar nici tata nu seamănă. Uite ce gras este !

— Da, era și el mai tînăr. Era *flăcău.*

În cele mai multe fotografii sînt cîte doi oameni, un bărbat și o femeie, și bărbatul este totdeauna îmbrăcat în negru și foarte mîndru și frumos, iar femeia este îmbrăcată în rochie lungă, albă și are o cunună pe cap

și-un buchet de flori în mîini. Ăștia toți sînt de la „nuntă", sînt ginerele și mireasa, stau și se țin de mînă și cîteodată, alături, sînt nașii, un domn și o cucoană, tot în negru îmbrăcați, dar mai grași și mai puțin înalți. Acolo, în album, sînt toți frații mamei, și surorile tatei, și unchi și mătuși, și verișori și verișoare și cumnați, cumnate și cuscri și mai sînt și alții care nu sînt nimic, sînt doar prieteni sau cunoscuți și cunoștințe. Și sînt și tot felul de bunici.

— Cine-i asta ? întrebă Mitu, cu toate că știe bine cine e, dar îi place s-o audă pe mama și să-și verifice astfel cunoștințele.

— Asta-i mama mea și bunica ta !

— A, da. Ce grasă era !

— Nu era grasă. Era bolnavă.

— Așa, ca tine ?

— Așa, ca mine !

Și mama oftează.

Dar nu-i adevărat. Mitulică știe de la Irina că mama mare era bolnavă rău, nu putea să umble, ședea într-un scaun mare și d-acolo, cu bastonul, îi punea pe toți să facă treabă la bucătărie. Tot cu bastonul, ca și tata, cînd se merge la plimbare ! Astă vară, au fost odată cu toții la *Carpați*. Carpați e o grădină foarte, foarte mare, plină cu mese și scaune de paie, unde-i foarte multă lume frumos îmbrăcată și se mănîncă niște cîrnați, *cremvurști*, și se bea bere. Tata bea o halbă, mama o „regală", adică un pahar lung și subțire, iar copiii mănîncă „alune americane", pe care trebuie să le spargi ca să găsești aluna, dar ei mănîncă și coaja, care-i foarte sărată, bine-înțeles cînd nu-i vede tata, altfel stau cuminți, și-atunci tata comandă și floricele, care nu sînt așa de bune ca alunele, ba unele sînt doar porumb, galben și uscat, de-ți trosnesc măselele pînă-l spargi.

După ce termină cu albumul cel mare, Mitulică-l duce la loc și se-ntoarce cu albumul mamei. Ăsta-i o carte frumoasă de tot. Cu coperte de catifea verde și cu o închietoare de aur. Înăuntru, sînt foi groase, galbene. Pe unele, sînt poze. Pe altele, sînt poezii scrise de tata pentru mama. Pe altele, sînt funde presate, cu cîte o șuviță de păr. E păr de-al lui Victor, de-al Lenuței,

de-al Irinei. Fiecare dintre ei are acolo cîte o șuviță de păr galben.

— Și erau și ei așa mici, ca mine ?

— Da, așa ca în tablou.

Și mama se uită la peretele din față. Acolo e un tablou mare, toți trei frații lui stau pe o canapea și au toți cămășuțe cu fundițe la umeri și cîte o fundă mare pe cap, afară de Victor, care-i băiat, dar și el are părul lung.

— Și eu, pe vremea aia, unde eram ? spune Mitulică pentru că-i pare rău că nu-i și el acolo, cu ei, pe tabloul cel frumos și mare.

— Pe tine te-a adus barza mult mai tîrziu. Dar uite, ești și tu aici, cu toții !

Mama arată alt tablou mai mic, pe peretele de alături, în care sînt cu toții : tata în picioare, cu guler tare și manșete albe, mama pe scaun, cu o rochie frumoasă, Victor, Lenuța și Irina pe-alături, și Mitu lîngă genunchii mamei, îmbrăcat marinar, și cam supărat.

— Dar de ce sînt supărat eu, aici ?

— Fiindcă ai plîns. Nu voiai să stai nemișcat.

— Ce prost eram !

— Da, erai foarte prost. Dar fiindcă erai mic. Acuma, aproape că știi să citești.

— Și știu și rugăciunea. Toată !

Și o recită repede de la un cap la altul.

Ceea ce face și a doua zi dimineața, dar în prezența tuturor. Mama stă în pat. Tata și cu ăia mari sînt toți la masă, beau cafeaua cu lapte și trebuie să plece, copiii la școală, tata la slujbă. Înainte ca ei să înceapă, mama zice :

— Acuma, stați. Nu mîncați încă.

Ei se uită toți la ea, curioși, dar ea-i zice acum lui, care-i încă în cămașă de noapte :

— Hai, așează-te în genunchi și spune !

Și Mitulică se-așează în genunchi, în mijlocul patului, își împreună mîinile, se uită fix la Maica Domnului, care stă cu capul pe o parte, și cu inima cît un purice, ca să nu greșească, face semnul crucii și începe : *Tatăl nostru, carele ești în ceruri...*

În jur, e o mare liniște, numai vocea lui se aude, trece cu bine de „sfințească-se" și de „binecuvîntat", îl aude pe Victor chicotind și pe mama sîsîindu-l, dar nu întoarce capul, îi dă înainte („Of, dar lungă este!") ajunge la „și ne izbăvește", trece și acest hop și, după ce-și face crucea, cu „Amin" la sfîrșit, se-aruncă cu fața-n pernă, deoarece îi ard obrajii. În jur, sînt tot felul de glasuri, toți vorbesc, el nu înțelege nimic, dar pînă la urmă s-aude glasul gros al lui tata:

— Bravo, mă Prislea!

Și-l mîngîie pe cap, cu mîna lui mare, care totdeauna miroase a tutun.

— Poate ăsta să fie mai breaz, la școală, mai spune tata, mamei. Hai, lighioanelor, mîncați mai repede, lua-v-ar vînturile mării!

— Nu mai vorbi așa, îl dojenește mama din pat.

— Lasă că n-o să-i fac marinari! zice tata.

La sfîrșit, cei trei își iau ghiozdanele.

— Cărel, cărel! îi mînă tata cu bastonul.

Ei au ieșit, tata își pune pălăria tare pe cap.

— La revedere, Maria dragă, și iese pe ușă.

Abia acum se dă și el jos din pat, și se duce la patul mamei.

— Să pun gramofonul?

— Pune-l.

Și mama închide ochii, pentru că e obosită.

Dar, uite că acum afară-i iarnă, pe mama au mutat-o „dincolo", ei copiii nu mai au voie să meargă la ea, decît foarte rar, acolo e mereu întuneric, și a venit și doctorul Puțureanu, pe care-l tot căutau de luni de zile (Ce nume! Puțureanu!) Mitu nici nu l-a văzut, cu toate că ar fi vrut foarte mult. Puțureanu e cel mai mare doctor, are un „ser", dar doctorii ăilalți îl dușmănesc, a auzit el de la tata, îl dușmănesc pentru că-i mai deștept ca ei, și nu-l lasă să vie să vindece bolnavii, dar tata l-a rugat atîta, că a venit, dar numai o singură dată.

Fără mama, e plicticos, n-are cu cine să se joace, n-are cu cine să stea de vorbă, nu i se mai dă voie să pună gramofonul (l-au și dus „dincolo"). Tanti Săftica zice:

— Se trezește mama.

— Dar ei îi place ! Știu eu ! obiectează Mitulică.

Nimic n-o înduplecă însă pe tanti Săftica, femeie neagră și cîrnă și cu ochi verzi, care are un băiat și o fată, iar băiatul, care-i vărul lui Mitulică, se numește Marin și poartă părul lung ca fetele.

Iar cînd se duce o dată la mama, vede că ea s-a făcut urîtă, are părul nepieptănat, e foarte slabă, pe obraji sînt numai pete roșii, galbene, negre și el nici n-are voie să vorbească, doar să-i pupe mîna, care stă întinsă pe cuvertură, e albă și rece. Pe urmă tanti Săftica îl apucă de umeri și-l împinge, să meargă iar în odaia cealaltă. El însă se smucește, vine iar lîngă pat, dar mama nu-i zice să mai stea.

— Luați-l d-aici, spune ea, în șoaptă.

Și-atunci Mitulică e foarte amărît, și pleacă singur, pentru că ea nu vrea să se mai joace cu el.

Așa trec zilele, tot mai mici și mai urîte, vin tot felul de musafiri, mai ales femei, și stau „dincolo", la mama în vizită și el n-are voie acolo, încît e o fericire cînd tanti Săftica îl ia într-o seară la ea acasă, la Marin și-l lasă să doarmă acolo, unde se joacă amîndoi. Mitulică citește seara din „Steaua copiilor", niște cărți mici și colorate, și Marin îl ascultă cu gura căscată și chiar sora lui mai mare, Tanța, se miră de unde știe Mitu să citească, dacă n-a fost încă la școală. El nu-și mai încape în piele de mîndrie.

— Singur, am învățat !

— Mama ta are să moară, zice Tanța, și se uită curioasă la el, cu ochii ei mari și negri.

— Ești o proastă, se supără el. Ba a ta are să moară !

Tanța însă îl cîrpește, el plînge, se duce la nenea Gheorghe, acesta mormăie :

— Fată mare ești tu, Tanțo ? Îți pui mintea cu ăsta micu' ? Nu ți-e rușine, să spui așa niște prostii ?

Și-i dă lui Mitulică voie să aprindă bricheta, dar el nu poate, îl ustură degetul, și-atunci nenea Gheorghe i-o aprinde, și el suflă și-o stinge.

Cînd se întoarce acasă la ei, nu intră însă prin curte, ca de obicei, ci direct din stradă, pe la ușa cu galantare, care acum sînt acoperite cu niște pînze mari, negre, și înăuntru e lume foarte multă, toți îmbrăcați în

negru, și toți plîng, iar în mijloc, pe un pat mare, foarte înalt, care nu era înainte, este mama, sus, într-un coșciug galben, cu dantelă albă, și tata-l ridică de subsuori s-o vadă, și-i spune să-i pupe mîna, care acum este galbenă și mai rece decît oricînd. Mitulică se uită la mama : e foarte frumos pieptănată, și roșie în obraji și pe buze, de mult n-a mai văzut-o așa ! Dar tata nu-l lasă să se uite mult, îl pune jos.

— Luați-l d-aici, și duceți-vă dincolo cu el, zice tata surorilor lui, pe care Mitu abia acum le vede.

Amîndouă sînt îmbrăcate în negru, au rochii noi, și fiecare îl ia de cîte o mînă și se duc cu el dincolo.

— Stați, să mă mai uit ! protestează el.

— Nu-i voie aici, lîngă catafalc, zice încet Irina, și-l trage după ea, dar Mitulică merge cu capul întors, pentru că e frumos „catafalcul" ăsta, e plin de flori, și are lumînări aprinse, în sfeșnice mari, de aur, și...

Dar degeaba, l-au tîrît dincolo și-au închis ușa după ei.

A doua zi, l-au băgat într-o trăsură, era chiar un „cupeu", și el ședea între patru femei în rochii negre, toate sînt mătuși, unele sînt de la Ploiești, și toate plîng și stau cu batistele la ochi. Lui Mitu îi place cu trăsura, dar vede că ele plîng într-una, tanti Săftica îi zice „Plîngi, Mitulică, plîngi !" Și-atunci se forțează să plîngă și el, dar nu reușește, oricît încearcă.

— Vai de copilul orfan de mamă ! zice o mătușă din Ploiești și iar încep toate să plîngă, și el, deși este orfan de mamă, nu poate să plîngă, și nici nu crede ce-au spus Lenuța și Irina, că pe mama o îngroapă în pămînt și că n-o să mai vie niciodată.

Ba, o să vie !

O să vie iar și-o să stea în pat. Și el are să-i pună gramofonul, și-are să-i citească din Universul, și-o să se joace amîndoi !

Degeaba încearcă toți proștii ăștia să-l mintă !

Țața Sofia

Un tată nu poate înlocui o mamă. Nici pe departe. În primul rînd, el nu-i niciodată acasă, ceea ce mama face de dimineața pînă seara. Sînt unele mame ocupate, cum fusese și a lui Mitu, dar oricît, nu durează ca la tați. Dimineața, după ce-i scoală pe toți, chiar și pe el, care nu merge la școală, și deci n-are nevoie să se scoale, tata-i *cicălește* (nu degeaba i-au spus ăia din Ploiești, *Forfăilă*, dar ăia din Ploiești sînt niște prăpădiți, nu trebuie să te încrezi în ei, după cum și-a dat Mitu seama mai tîrziu) și-i păzește să se spele, să se-mbrace, să spună rugăciunea, să mănînce și să plece, după aia își ia bastonul și pălăria, eventual paltonul sau pardesiul, și pleacă și el.

Și cine-l mai vede pînă la prînz ?

Cînd vine, trebuie să fie „masa pusă", că altfel e foc. Buun ! Se mănîncă foarte mult timp, și tata vorbește într-una. Dacă unul din ei deschide gura să spună ceva, atunci el zice :

— La masă nu se vorbește !

Doamne ferește să nu fii acasă, cînd vine el la masă !

Odată i s-a-ntîmplat și lui Nelu și n-are s-o uite.

Era vară, și trăia și mama. Se dusese să se joace la biserica Sfinților, aia care se tot repară și tot nereparată rămîne. Acolo, e o minune de jucat ! Întîi, înăuntru e foarte înalt, întunecat și e răcoare. Pe urmă, sînt foarte multe scînduri, cu scări, și poți să urci pînă-n clopotniță, dar n-are clopot, că l-au furat Nemții, să facă tunuri ! Tot atunci, cînd au luat și toate cazanele de aramă din toate curțile ! Mă rog, dacă nu-i clopot, nu-i ! Dar poți să bați o toacă din curtea bisericii, că s-adună tot cartierul ! Mitulică nu face asta pentru că lumea se supără,

și-a văzut cum a pățit-o Victor : l-a tras unul de urechi și fiindcă Victor era obraznic, i-a dat și vreo două peste ceafă. Deci, Mitu nu bate toaca, dar se joacă cu lemne și cu cuie, și de-a „v-ați-ascunselea", și mai merge și la prăvălia de fierărie a lui Madgearu, de „vizavi de vizavarză" (așa se spune, nu știe de ce !) unde sînt în vitrină tot felul de aparate din fier și din alamă. Prin urmare, s-a jucat în biserică cu Fane, băiatul brutarului din Moșilor și cu sor-sa, pînă cînd s-au săturat și li s-a făcut foame. Fane venise cu un corn de la brutărie, un corn mare, mîncaseră toți trei, dar la sfîrșit li se făcuse iar foame și-atunci s-au dus cu toții acasă, ei pe Moșilor, el pe Sfinților. A intrat prin curte și era liniște. I se părea lui că o fi tîrziu, dar cînd a dat colțul casei, a auzit zgomot de tacîmuri și vocea tatei și-a îngălbenit. N-a avut ce face și-a intrat înăuntru.

— Unde umbli, *musiu ?* Nu știi că-i ora prînzului ? a zis tata, din capul mesei.

— N-am știut. M-am jucat. Am fost la... dar a tăcut, că nu era voie să se joace în biserică.

— Aha, dumnealui a început să umble teleleu prin mahala. Sigur, ce-o să învețe de la lighioanele astelalte ! Treci la colț, în genunchi !

S-a uitat Mitulică la mama, dar degeaba, ea se făcea că nu-l vede, iar măgarii ăia mari se rînchezeau de-a binelea, pînă cînd tot mama a zis :

— Voi, ce vă băgați ?

— Așa. În genunchi, la colț. Acolo ai să stai, pînă o să terminăm noi de mîncat. De fapt, nici să nu-i dai de mîncare. Trebuie să fie pedepsit !

Mitulică a început să plîngă, acolo în genunchi, dar n-a ajutat la nimic.

— A, mai face și muzică, dumnealui, după ce lipsește de la masă ! Bine ! Să stea în genunchi pe coji de nucă.

— Lasă-l Andrei, că-l pedepsești și-așa, destul, a intervenit mama (tot ea săraca !).

— Nimic. Nu-i mai ține parte. Îi strici pe toți. Pe coji de nucă !

— Aduc eu coji de nucă ! s-a repezit Victor rînjind.

(Se răzbuna, pentru că Mitulică și fetele au rîs de el, cînd a mîncat bătaie cu cureaua). Și-a adus, și i le-a

pus în față. El n-a vrut întîi să și le-așeze, dar glasul tatei era neînduplecat :

— Pe coji de nucă ! Să te-nveți minte, să mai lipsești de la masă !

Și cojile îi intrau în genunchi și dureau din ce în ce mai tare. Abia după ce tata a început să povestească „ce săpuneală i-a tras el lui Machițescu", care era liberal și pretindea că „averescanii nu fac nici două parale", a putut să-și facă loc cu genunchii printre coji, să-i puie de fapt direct pe scîndură și s-adune coji în jur, și să se strîmbe în continuare, chipurile că-l doare. În sfîrșit, tata strînge șervetul, toți au terminat de mult, numai tata mai vorbește, dar nimeni n-are voie să se ridice de la masă înaintea lui.

Și-odată zice :

— Cafèul !

Și pleacă dincolo.

Atunci mama i-a spus :

— Hai, scoală și treci de mănîncă !

Dar cui îi mai ardea de mîncare ? Nu-i mai puțin adevărat că n-a mai întîrziat niciodată de la masă. N-avea nici un rost ; prea era mare tărășenia !

Așa că, mă rog, acuma, de cînd nu mai e mama — care degeaba crezuse el că se-ntoarce, nu s-a mai întors niciodată ! — toată dimineața e singur. Adică nu-i chiar singur, dar e ca și cum ar fi singur. În schimb se duc ei, duminica după-masa la cimitir, la Bellu, undeva foarte departe dar și foarte frumos. Departe, pentru că se merge cu tramvaiul, și-anume cu tramvaiul electric, care merge singur, nu ca ăla cu cai de pe Mosilor și frumos, pentru că-i ca o grădină, numai flori și poteci și morminte, și multe au cruci mari de piatră cu fotografii și felinare și chiar niște case care le zice cavouri și-n care nu poți să intri că sînt încuiate, dar Victor tot a găsit unul descuiat, cu cruci și coșciuge și mai mari și mai mici, unele de tablă. Stau cu toții la mormîntul mamei, care are el iarbă și flori dar încolo nimic, decît o cruce galbenă de lemn, pe care scrie INRI și numele ei, cu negru, și de care atîrnă o candelă, dar pe urmă nici aia n-a mai fost, pentru că au furat-o hoții. La-nceput s-au dus mai des, și pe urmă mai rar, numai tata se duce

în fiecare duminică în continuare și nu-i ia și pe ei, decît din cînd în cînd, cînd e „bine dispus".

Dar Mitulică nu-i chiar singur, la-nceput a fost „țața" Sofia, de la Ploiești, sora tatei, care a ținut un timp locul mamei, dar el n-o ascultă.

— Tu nu ești mama mea !

Și ea nu poate să-l prindă, că e bătrînă și-are pielea încrețită și foarte roșie. Îl trimite mereu să cumpere țuică, și-ăia marii au pîrît-o lui tata, care îndată ce s-a luat vacanța mare a trimis-o înapoi la Ploiești, pentru că ei, copiii, n-o iubeau, și pentru că ea „bea", și-a rămas ca să facă mîncare fetele, adică Lenuța și Irina, dar vai de ele ce mîncare fac, nimeni nu poate s-o mănînce, afară de tata, care spune :

— E foarte bună. Mîncați.

Și ei trebuie să mănînce, oricît se strîmbă.

— Mîncarea asta s-a stricat. S-a acrit, zice Lenuța și-o aduce tatei la masă, ca s-o miroasă.

— Asta ? Acrită ? E foarte bună ! Nu-i deloc stricată ! Eu, cînd eram pe front, în Moldova, mîncam mîncare veche de-o săptămînă, cu viermi, și n-am avut nici pe dracu, așa că nici voi n-o să crăpați dac-o să mîncați !

Și toată lumea trebuie să mănînce sau să se prefacă măcar că mănîncă, altfel este bucluc. De altfel, tot așa făcea tata și pe vremea cînd trăia și mama. Nu-i nimica nou !

Deci, după-masă, tata ia „cafèul" și doarme, și nimeni n-are voie să facă zgomot, iar pe urmă se scoală și iar pleacă la magazin. Vine abia seara, la masă și după ce ei se așează toți în paturi, îi încuie, și el pleacă în oraș, la „Trei ochi în plapomă".

Prin urmare, tata nu este acasă nici dimineața, nici după-masa, nici seara. Așa că, dimineața, pe la nouă, după ce vine jurnalistul, Mitu scoate scaunul cel mic, de paie, afară în curte, la soare, pe urmă tîrăște și șezlongul în care are să se instaleze țața Sofia, cu cafeluța ei, și o așteaptă pînă zice :

— Hai, citește la *Întîmplări din Capitală.*

Țața Sofia zice că nu vede, că-i bătrînă, dar el crede că ea nici nu știe să citească !

Sînt niște *întîmplări* de ți se face părul măciucă : *Asasinatul din strada... Tîlhărie cu omor în strada... Doi tineri își iau viața din dragoste, Foc în Gabroveni, Accidentul mortal din bulevardul Brătianu* și altele și altele, care mai de care mai groaznice, întîmplări de care lui Mitulică îi este frică, dar ce n-ar da să vadă și el odată una cu ochii lui ! După fiecare, țața Sofia face :

— Țț, țț, maică ! Ce de sè mai întîmplă, Doamne ferește !

Și pe urmă soarbe din cafeluță, trage din țigare (căci fumează pe ascuns de tata, dar de Mitulică nu s-ascunde, că el n-o spune !) și zice :

— Acu, citește *Filme.*

Filme, sînt niște bucăți mai lungi, pe care le scrie *Don Josè* și care sînt de rîs, cu toate că uneori nici el nici țața Sofia nu prea înțeleg despre ce e vorba, oricît discută unul cu altul.

Erau foarte distractive aceste dimineți, lui îi plăceau foarte mult, dar cînd Lenuța și Irina și Victor au luat vacanță, tata a gonit-o pe tanti Sofia, cu toate că era sora lui, pentru că nu prea făcea treabă și în schimb fuma și bea țuică.

— I-adevărat că te trimite dimineața să cumperi țuică ? I-adevărat că fumează ? îl întrebase tata încruntat.

Oricît nu-i plăcea lui Mitulică să pîrască n-a avut ce face, a trebuit să spună adevărul în fața tatei, și-atunci țața Sofia a zis că el minte și tata s-a supărat și i-a zis :

— Taci din gură. Ăsta-i un copil nevinovat. De ce să mintă ? Îți faci bagajele și te duci de unde ai venit. N-am nevoie de bețivi la mine-n casă. Eu am copii, care trebuie crescuți, nu vreau să-nvețe prostii de la dumneata !

Că așa-i spunea : dumneata, fiindcă țața Sofia era mai mare decît tata ! Așa se face că țața Sofia, care venise să țină locul mamei, n-a stat decît o primăvară și-a plecat înapoi și Mitulică nu mai are cui să citească *Întîmplările din Capitală, Filmele* și alte bucăți frumoase care sînt în Universul, mai ales duminica.

Mai tîrziu, după ţaţa Sofia, a început să citească şi *Ultima Oră,* unde se vorbeşte mereu de Briand şi Stresemann, Baldwin şi Poincaré, Mussolini şi mai ales Clémenceau zis şi „Tigrul". Cele mai frumoase sînt caricaturile : generalul Moşoiu, zis Sarmală, Argetoianu, care-i bubos, Averescu, slăbănog şi cu cioc, Brătianu, şobolanul, Mihalache, cu cămaşa pe-afară, Iorga, chel şi cu o barbă ca o mătură, şi-o grămadă alţii. Aştia toţi sînt miniştri, aşa că atunci cînd Mitu e întrebat „Tu, ce vrei să te faci ?" el răspunde : „Ministru !" şi e de neînţeles de ce toţi proştii rîd, în cap cu oamenii mari. A şi întrebat, la rîndul lui :

— Ce şcoală trebuie să faci ca să fii ministru ?

— Dreptul, a zis Victor, care-acuma-i mare şi face pe grozavul.

— Cum, dreptul ?

— Aşa : *dreptul !* Dacă faci *dreptul,* ieşi avocat ! Şi dacă eşti deştept ajungi ministru. Dar tu, vezi să nu calci cu *stîngul !* a rîs Victor, de la care nu se poate pricepe nimic.

În orice caz, uite că la sfîrşitul vacanţei, el, Mitu, merge la şcoală, în timp ce Victor, care cu mare greutate a trecut corijenţa, nu mai merge la liceu. Aşa a hotărît tata, pentru că Victor „nu vrea să-nveţe" şi de aceea l-a scos de şcoală, de la liceul Cantemir-Vodă, şi l-a băgat „practicant" la un birou, adică are serviciu ca şi tata şi degeaba face Victor pe mîndrul, pentru că are o leafă foarte mică, lucrează aproape pe gratis şi în afară de asta face şi şcoală, seara, „comerţul seral", tata l-a „obligat", vai de capul lui ! Mai trist este cu fetele, pentru că tata a zis că numai Irina să mai meargă la şcoală că învaţă mai bine şi Lenuţa a început să plîngă că ea de ce să rămînă să facă treabă, iar Irina a plîns şi ea, că ea „nu se duce fără Lenuţa" şi-atunci tata s-a supărat şi le-a oprit p-amîndouă acasă. Aşa că, uite cum se ntîmplă, tocmai cînd Mitu merge şi el în sfîrşit la şcoală, ceilalţi nu se mai duc, rămîn acasă ca fetele sau pleacă la slujbă ca Victor.

Capsomanul tatei

Prima dată merge cu tata la școală, să-l *înscrie*. Tata-l ține de mînă și-l învață bine drumul spre școală.

— Pentru că pe urmă ai să mergi singur, că acuma ești băiat mare.

Și Mitulică deschide bine ochii, să știe pe unde să meargă. Întîi pe Moșilor, pînă la stada Cernica, acolo unde sînt călugării, e o curte cu un gard foarte bine închis, nimic nu poți să vezi înăuntru, dar Mitu o cunoaște, afară e o tablă pe care scrie cu litere mari de tipar: *BORȘ*. Călugărițele vînd borș și chiar Mitu a cumpărat de cîteva ori borș de la ei. Borșul e o zeamă acră și nițel amară, lui Mitulică nu-i place, a gustat-o, păcat de bani, e de mirare cum iese o ciorbă bună din așa ceva. Aia de la „schit" mai vînd și murături, varză acră, astea sînt mai de înțeles, dar nici ele nu-i plac lui Mitu. Pasiunea lui sînt dulciurile. Din păcate, astea costă bani. În schimb, de cînd cu țața Sofia, el a învățat că zahărul se ține într-o cutie mare, galbenă, de tablă, așezată sus, pe dulap, în bucătărie, și-i de ajuns să pună un scaun mare lîngă dulap, trage cutia, își umple gura cu zahăr tos, apoi pune cutia la loc, nimeni nu știe și el așteaptă ca rumegușul care-i umflă fălcile să înceapă să se topească și-atunci să vezi plăcere, durează o grămadă!

Prin urmare, o luăm pe Cernica, pînă ajungem la o piață, unde-n colț este o băcănie mare. Acolo este strada Negustori. Deși-i zice strada Negustori nu-i nici o prăvălie pe ea. Deci, unde sînt negustorii? Pentru că băcănia e pe colț, ține mai mult de Cernica! Sînt doar case boierești cu grădini frumoase în față, pline de flori și liliac și chiar pomi roditori, din păcate peste tot sînt garduri de fier, cu țepi sus, ba în cele mai multe sînt și cîini, chiar scrie pe poartă „Sunați!" sau „Bateți în poartă", „Cîine Rău". Pe Negustori nu mergi mult și iată se face o altă stradă și la stînga și la dreapta, strada Paleologu. Alt nume ciudat, o fi fost vreun olog! Mitulică o ia pe dreapta și merge-merge (sînt case mari p-aici cu cîte două-trei etaje), pînă vine o altă stradă, Mîntu-

leasa, și dă colțul la stînga și gata Școala ! E frumoasă școala, are grădină-n față, pomi mari de tot, castani, și uși mari de intrare, spre care trebuie să urci o scară cu multe trepte de piatră. Înăuntru e o sală mare în care se află toate cele patru clase, în patru colțuri. Mitulică a mers la clasa I-a, după ce a făcut popa „sfeștanie", adică „deschiderea cursurilor". Directorul are părul alb, alb, și niște ochelari nemaivăzuți, niște jumătăți de ochelari prin care se uită doar cînd citește, în rest te privește pe deasupra. Cînd a fost cu tata la înscriere, directorul a rîs și i-a spus lui Mitulică :

— Te cheamă Cristescu, ca și pe mine. Sper să nu mă faci de rușine !

Mitulică n-a îndrăznit să spună nimic, dar i-a plăcut că aveau același nume și era gata „să nu-l dea de rușine !" căci părea bun și blînd, cu toate că avea ochelari și sprîncene stufoase.

Ceea ce-i prost la școală este șorțul. Toți copiii poartă haine la fel, „uniformă", dar de ce să fie șorț, ca la fete ? Și nu numai că-i șorț pepit, dar mai are și „guler" alb și... fundă albastră. Fiecare clasă are altă culoare la fundă, clasa întîia are albastru. Cu gulerul, care trebuie să fie curat și scrobit, ca și ca funda, este o mare belea, căci ori se murdăresc, ori se rup, ori se deranjează și tot timpul trebuie să ai grijă de ele. În clasă sînt bănci, care au în față un „pupitru" și o gaură, care-i pentru călimara cu cerneală, iar sub pupitru-i un loc unde trebuie să ții ghiozdanul. Cei mai mulți au ghiozdan de spate, îl pui în spinare și ai mîinile libere, poți să te joci, s-alergi, orice poți să faci. El n-are ghiozdan de spate, are o „servietă" veche de la frații lui, asta-i foarte incomod, trebuie s-o ții pe șold, pentru că nici nu mai are mîner, și chiar atunci, degeaba are, fiindcă încuietoarea e stricată, și-ți cade totul pe jos și tăblița se sparge și numai nenorociri. Dar nu-i nimic, tot e bine, cu servieta paradită, alții n-au decît o traistă de cîrpă pe care-o țin după gît !

La școală-i bine, au o doamnă frumoasă și bună, domnișoara Georgescu, sînt mulți băieți, care sînt strigați la catalog în fiecare zi, după ce se face rugăciunea, și-așa afli cum îi cheamă (tot felul de nume : Burghelea,

Chițbrunăr, Grefu, Steriu, Hothazi și mulți cu ESCU ca și Mitu, sau cu EANU, Moldoveanu, Deleanu !) și sînt „recreații", adică liber să te joci în curtea școlii, dar cînd sună clopoțelul trebuie să te-ntorci în clasă și să stai în bancă, cu mîinile „la piept" sau „la spate" după cum zice doamna.

La școală-i cu-atît mai bine cu cît domnișoara învățătoare a fost foarte încîntată cînd a văzut că el știe să citească și imediat l-a dat ca „exemplu" celorlalți, dar la scris, adică la „caligrafie", nu mai știe atît de bine, ea zice că nu-i bine cum scrie el. De pildă, Mitu scrie ceva pe tăbliță și-o întreabă :

— Domnișoară, vă rog, nu vă supărați, nu vreți să-mi spuneți ce-am scris eu aici ?

— Ai scris *Afrodita*, dar nu-i bine, că ai făcut „a de tipar" nu „a de mînă".

— Păi ce contează, tot A este.

— Este tot A, dar trebuie să faci așa cum zic eu, că așa e bine !

Și domnișoara îl mîngîie pe cap, apleacă spre el pieptul ei mare, moale și parfumat, și-atunci el tace, face cum zice ea, pentru că este frumoasă și-o iubește și cînd ea zice „M-ai supărat !" atunci el se simte foarte nenorocit, numai că nu plînge. Nu plînge din mîndrie față de ăilalți, pentru că altfel imediat „ar da apă la șoareci", cum rîde Victor, așa că strînge din pleoape și din dinți de nu mai poate.

Tot din cauza asta vechea lui distracție cu literele (Care sînt ? Cum sînt ? De ce sînt cîte patru de fiecare ?) a dispărut, literele nu-l mai interesează, s-au topit în cuvinte și niciodată de-acum înainte nu mai poate să se bucure că B seamănă cu o femeie grasă, M cu un gard, I cu un băț, E cu ferestrele deschise, și-așa mai departe. Uite-așa se-ntîmplă în viață, un timp ți se pare că un lucru este tot ce poate fi mai interesant pe lume și-apoi, dintr-o dată, pac !, și nici nu-ți mai aduci aminte de el, sau chiar dacă-ți aduci aminte, ți se face rușine de cît de prost erai pe vremea aia !

De fapt, jocul „cu literele" s-a terminat atunci cînd a început cel cu cărțile, cu jurnalul sau cu *Lumea Copiilor* și *Steaua Copiilor*. Steaua Copiilor erau cărți

foarte frumoase, lucioase, cu coperta în culori, foarte mult roşu şi albastru şi verde, caracatiţe şi balene, lei şi tigri, şi uriaşi şi pitici, nemaipomenite întîmplări cu submarine şi viteji. Din păcate, ei n-aveau Steaua Copiilor, n-o găsea decît la tanti Săftica. De aceea îi şi plăcea aşa de mult să stea la ea, încît nici nu i se făcea dor de-acasă multă vreme, adică mai exact pînă „le termina". Sigur că le lua iar de la-nceput şi asta de mai multe ori, pînă cînd nu mai putea, i se făcea dor şi plîngea că vrea acasă. Şi Lumea Copiilor era frumoasă, p-asta o găsea la Vergii, avea şi ea desene în culori şi tot felul de poveşti, dar nu aşa de bune ca acelea din Steaua Copiilor, aşa că în vremea din urmă citeşte mereu o carte mare, albastră, plină cu desene cu multe linii subţiri, *„Zînele din Valea Cerbului"*, unde se află frumoasa ghicitoare : „Zînover, Binovin, Căslachin", pe care foarte puţină lume ştie s-o ghicească, cum că nu sînt trei nume de băieţi, cum cred toţi proştii, ci aşa era chemată în ajutor Zîna Verbina, de cei cari erau „la chin". Ceea ce-i mai nostim e că pe autorul zînelor... îl cheamă Ureche, V. A. Ureche. Cum poate să-l cheme pe cineva Ureche ? E ca şi cum te-ar chema Nas, Gît sau Limbă. Deşi, la şcoală are un „coleg" pe care-l cheamă Fruntelată, şi ei toţi rîd de el, pentru că de fapt are o frunte abia cît o riglă !

După care, a pus mîna, nici el nu ştie cum, au adus-o fetele, pe o altă carte de poveşti, numită *Mitologia greco-romană,* şi nimeni din clasă nu ştie ce-i aia Mitologie, toţi dau din umeri. Sigur că sînt poveşti ale Grecilor şi ale Romanilor, dar cuvîntul „mitologie" nu-l ştie nimeni, ştiu doar „mitocan", adică „ţoapă", „neam prost". Cel mai mult îi place Hercules şi Febus Apollo, dar şi Afrodita, Junona şi mai ales Diana. Zeus-Jupiter este prea bătrîn şi rău, Hades-Pluton este-n iad, adică-n Infern, iar Eros-Amor e un copil cu săgeţi. Toţi sînt desenaţi goi şi femeile au sîni frumoşi, iar bărbaţii poartă o frunză de viţă sub pîntece sau uneori nici măcar atît.

Mai tîrziu, Mitulică a făcut rost de o carte cu viaţa haiducului *Iancu Jianu* şi mai ales de alta cu *Napoleon, Împăratul Francezilor,* care-i bătea pe toţi la rînd. Pe

Iancu Jianu și pe Napoleon i-a amestecat foarte repede în jocul lui „de-a războiul", cu pietricele de culori deosebite, joc pe care-l joacă mai ales în partea pietruită a curții, care de altfel se și află dedesubtul balconului, așa că este ferită de ploaie : în curte plouă, dar Mitu stă pe uscat și conduce armatele prin strîmtori, sub ochii lăcrămoși ai proastei de Daniela.

Prin urmare, la școală-i foarte ușor, și cînd vine-acasă, pînă la prînz cînd vine și tata și-a și făcut toate lecțiile, n-are nevoie de nimeni, degeaba-l controlează Irina și toată după-amiaza, ține-te joacă ! Cu toate astea, la sfîrșitul anului Mitulică a luat premiul întîi, la școală. Cînd a fost serbarea cea mare, directorul, cu părul lui alb și cu jumătățile de ochelari, peste care se uită foarte sever, i-a dat o cunună și patru cărți, legate frumos cu fundă tricoloră și i-a zis :

— Bravo, Cristescu A. Dumitru, văd că nu mi-ai făcut numele de rușine.

Păcat că nu venise nimeni de-acasă de la el, toți părinții ălorlalți care nici măcar nu luaseră premiu erau acolo, dar tata era la serviciu, ca și Victor, și fetele aveau treabă. Mitu a venit singur cu premiul acasă, dar în curte, toți s-au bucurat mai ales Vergii, și Otilia se uita cu necaz la el că ea nu luase nimic și fiindcă tata nu mai venea la masă, Lenuța zice :

— Du-te, mă, Mitulică, și vezi dacă nu-i la Machițescu. Arată-i premiul și spune-i să vină acasă.

Mitu nu vrea, că-i este rușine, dar ea nu se dă bătută și uite că trebuie să se ducă. Machițescu este mai departe decît Gagel, este *Consum*, de fapt e o cameră mare și întunecată, care are în fund o tejghea, unde-i domnul Machițescu. În rest, sînt o grămadă de mese, la care stau oameni care beau vin și țuică, vorbesc și fumează. Lui Mitulică îi este frică să intre, pentru că tata poate să se supere și să zică :

— Marș acasă ! Las-că vin eu ! Cărel !

Așa că se oprește lîngă ușă, pentru că nici nu se vede nimic înăuntru, este o fumăraie și o hărmălaie, nemaipomenite. Dar Mitică, picolul, îl vede, îl ia de umeri și-l duce la masa unde se află tata.

— Ce cauți tu aici ? zice tata, supărat, și-atunci, de frică, Mitulică întinde pachetul cu cărți și cununa, fără să scoată o vorbă.

— Ce-i asta ? Ce mă, ai luat tu premiu ? Ia uite : fi-miu a luat premiu ! Premiul întîi. Se vede că-i băiatul lui tat-su !

— Bravo ! Bravo ! Halal copil, zice și domnul de la masă, care se numește Munteanu, uitîndu-se bine la cărți și la cunună.

— Păi să mai luăm cîte o litruță. Miticăă ! strigă el încîntat.

Și cum stă Mitu așa, lîngă masa udă, plină de țigări și de pahare, tata îi pune brațul pe după umeri și-l trage la el, între picioarele lui mari, îl mîngîie pe capul tuns „numărul zero" și-l lipește de haina lui.

— Ia spune tu, capsomanul tatei, ce vrei tu să-ți dea ție domnu' Machițescu ? Bomboane ? Ciocolată ? Sirop ?

— Sirop, răspunde Nelu, pentru că i s-a făcut deodată foarte cald, acolo, între picioarele tatei, de care se reazămă cu nădejde și care sînt mari și puternice, osoase dar bune.

— Miticăă ! Și-un sirop ! comandă tot domnul Munteanu. Mare lucru să ai un copil care-nvață ! mai zice el.

— Păi, știi ce se face el ? Ce te faci tu, mă, Mitulică, ia spune lui domnu' Munteanu !

Mitu s-a codit, că-i era rușine.

— Spune, mă. Păi,, ce fel de premiant ești tu ?

Dar Mitulică ia paharul cu sirop roșu în mînă și se uită în fundul lui.

— Ministru ! Auzi ? Ministru vrea să se facă !

— Păi, să dea Dumnezeu și să fie cu noroc !

Domnul Munteanu ciocnește și cu paharul cu sirop al lui Mitu și-i zice :

— Pune cununa pe cap. Să te vedem și noi !

Și i-a pus-o tata, și-a băut așa siropul (care era foarte bun, dulce și rece, și te-nțepa în nas) tot cu frica să nu-i cadă cununa de pe cap.

— Bravo ! Acuma îți iei cărțile și cununa, și te duci acasă și le spui să pună masa.

— Păi, e pusă.

— E pusă ? Bine. Du-te, capsomanul tatei, că vin și eu acuma.

Și cînd și-a desfăcut picioarele și l-a împins să iasă din căldura lor, lui Mitu i-a părut rău, pentru că niciodată de la moartea mamei, tata nu mai fusese atît de vesel și nici nu-l mîngîiase vreodată așa, decînd se făcuse mare și nu-l mai lua în brațe.

Tata este bun, chiar dacă nu arată. Nici mama nu prea arăta. La Vergii, copiii spun mamei și tatei „tu"! La ei în casă însă, niciodată n-a fost voie să se zică altfel decît „dumneata", sau „matale". Pe urmă, tata are mari necazuri cu „măgarii ăia mari". Pe Lenuța a băgat-o funcționară, iar Irina a rămas singură, să facă de mîncare. Cînd vine tata acasă, niciodată nu-i nimeni înăuntru. Vara, se-nțelege. Atunci el strigă din prag :

— Irina-Lenuța !

Și ele aleargă de pe unde se află, la bucătărie sau în general, la Vergii, pentru că sînt prietene cu Marcela. De fapt, ele, după ce-au purtat doliu după mama (alea două rochii la fel, negru cu argint !) au devenit domnișoare. Acuma ele dorm împreună, el doarme cu Victor și tata singur. Iar pe fete, le-a mutat „dincolo", ca să-l aibe sub ochi pe „golan", adică pe Victor, care a început să lipsească seara de-acasă, „cu băieții", și se ceartă cu tata. Așa că, de multe ori, cînd vine tata de la *Trei ochi în plapomă* (fetele dormind „dincolo", Mitulică e singur în odaie, pentru că Victor umblă haimana), el nu doarme, doar se preface, și-atunci tata-i bagă-n gură o bomboană mare de zmeură. La-nceput, se trezea dimineața cu ceva acru în gură, într-o parte, și cînd s-a uitat ce e, a văzut că-i o bomboană și cum a început s-o sugă, ea s-a-ndulcit. Dar nu știa de unde a nimerit ea acolo, cine i-a băgat-o în gură. Întîi a crezut că poate Victor, dar într-o seară, l-a prins pe tata cînd îi deschidea gura, și Mitulică a clipit făcînd pe somnorosul și-atunci tata i-a zis :

— Bag-o-n gură și taci. Să nu le spui la ăia mari.

Și el n-a spus, a înțeles că tata-l iubește, dar nu vrea s-arate, pentru ca să-l știe toți de frică.

Tata merge în fiecare seară la *Trei ochi în plapomă*. Este un restaurant foarte frumos, vara este grădină cu

mese multe și cu muzică, și este o cîntăreață care seamănă cu „răposata", c-așa-i zice tata acum mamei. Trei ochi în plapomă, înseamnă că nevasta cîrciumarului este chioară și, prin urmare, amîndoi au „trei ochi", și „sub plapomă", pentru că abia atunci se observă, cînd se culcă împreună ! Tata stă acolo pînă tîrziu și dacă vine acasă și nu-i și Victor, nu se culcă și-l așteaptă ca să-l „săpunească".

Cinema cu pîine

Acuma, de cînd e la școală, Mitu cunoaște toate străzile cartierului, știe cum le spune, care-n care dă, pe unde e mai scurt drumul. De pildă, el merge cu cercul tocmai în strada Armenească, pentru că acolo, nu se știe din ce cauză, este asfaltat, și cercul zboară, nu alta. Sigur că se iau la întrecere, el și cu prietenii lui, căci acum are și prieteni care nu locuiesc nici pe Sfinților nici pe Moșilor. De exemplu, Borzescu, care stă pe Cernica, sau Steriu, care stă pe Paleologu, Hothazi, care-i tot pe Paleologu dar mai sus, Grefu care-i pe Plantelor, și Dumitrescu care-a stat la-nceput la Sfîntul Ștefan și pe urmă pe Cireșilor. Prin urmare, cu cercul merge tocmai pe Armenească. Mai bine este însă cu roata. *Roata* este de fapt o roată de la plita mașinii de gătit, care se conduce cu o sîrmă anume îndoită și ia o viteză foarte mare dacă-i locul neted. Sigur că poți să iei o roată de-acasă, de la plită, după-masa, cînd soba-i rece, dar e periculos, poți s-o pierzi, sau să ți-o fure și-atunci, ce faci, ce mai pui la loc pe mașină ? De aceea, cel mai bine e să găsești o roată, undeva pe maidan, unde s-aruncă vechiturile, și-atunci aia rămîne a ta, nu mai ai nici o grije. El și cu Steriu au găsit roți chiar la Steriu în curte, unde Mitulică merge deseori în vizită.

Curtea lui Steriu e foarte lungă și ei locuiesc tocmai în fund pe dreapta. Iarna sau cînd plouă, stau în casă, joacă popa-prostu sau Mitulică citește și Steriu cu Baba Nale, bunică-sa cea oarbă, ascultă încîntați. Dar, cînd e frumos, ei doi cer voie să se joace în față, pe maidan.

Asta înseamnă, cum intri la Steriu pe stînga, unde e o curte foarte mare, plină de gropi și de movile, cu mulți pomi și cu buruieni mai înalte ca ei, dar ceea ce este minunea minunilor, e că în curte zac părăsite tot felul de mașinării vechi. Iar și mai pe stînga, este o magazie mare de lemn, în care iară sînt mașini de tot felul, un depozit de fierărie veche. Ei au desfăcut o scîndură și se bagă pe-acolo înăuntru și se joacă pînă se satură. Acolo sînt și roți și nituri și cuie și „piulițe" și ei se joacă de-a prăvălia și de-a băcănia, sau mai ales de-a trenul, de-a automobilul, de-a tramvaiul, apoi ies afară și se joacă cu săgeți, de-a războiul și se urcă-n pomi, mai ales în oțetarii care miros așa tare și au nuiele frumoase care se-ndoaie fără să se rupă și care ustură grozav pe picioarele goale, (deși nu chiar așa rău ca urzicile, în care nimeresc din cînd în cînd din greșală, și care-ți fac pielea albă-ntîi, și-apoi roșie, te ustură întîi și pe urmă te mănîncă de vezi stele verzi). Și sigur că ei se joacă și cu furnicile, și cu broaște și cu tot felul de gîndaci sau lăcuste, sau boul lui Dumnezeu, sau sperie pisicile care pîndesc să prindă șoareci sau vrăbii. Cînd apucă ei doi „în față" nu se mai satură pînă seara și cînd mama lui Steriu-i cheamă, ei s-ascund, mai ales Steriu, care-i răutăcios și obraznic, pe cînd Mitulică e mai cuminte, nu numai pentru că-i musafir, dar și pentru că de obicei mama lui Steriu îi cheamă să le dea cîte ceva de mîncare și dacă Steriu face nazuri și nu vrea să mănînce, el, Mitulică, abia așteaptă pîinea cu unt, sau paharul cu lapte sau caise sau magiun sau alte bunătăți...

La Borzescu-i altfel, Borzescu este foarte bogat, ei au moșie, în curtea lor, care-i toată numai a lor, în fund pe stînga sînt și grajduri cu cai și trăsură, iar în dreapta-i casa boierească, cu felinare la poartă, și cu ușe mare de fier și cu sticlă galbenă. La ei, intră trăsura pe o parte, se oprește în fața scărilor, pe urmă ocolește pînă la grajd sau, dacă vrea iese pe partea cealaltă, tot în stradă și p-aci ți-e drumul. Iar în mijloc, există o grădină frumoasă, cu flori și pomi, cu un chioșc cu masă și scaune, și în fața chioșcului, nici n-ai visat vreodată, există un bazin ! Nu totdeauna este apă în bazin dar ei

atîta s-au rugat, că într-o zi cînd era foarte cald, madam Borzescu, care-i o cucoană mare și foarte frumoasă, a dat ordin să se umple bazinul și ei, toți trei (Mitulică, Borzescu și cu sor-sa Anișoara) s-au băgat înăuntru și s-au scăldat și s-au jucat în apă, pînă cînd li s-a făcut frig. Anișoara-i mai mică decît ei, cu un an, e toată roșcată, nu numai la păr dar și la piele, nu seamănă cu Borzescu, care-i oacheș cu pielea catifelată și ochii mari, umezi. Lui Mitulică îi place Anișoara, care-i rotunjoară și acolo-n bazin, unde toți erau aproape în pielea goală, ea semăna cu o bomboană d-alea de zmeură. Pe urmă, ei i s-a făcut frig și s-a dus în casă și ei doi au înotat, de data asta în pielea goală amîndoi și se stropeau și se hîrjoneau și Mitulică este convins că Anișoara ședea la fereastră și-i pîndea printre frunzele pomilor, care-i ascundeau pe ei vederii. Un astfel de bazin există și pe strada Sfinților, nu departe de fierăria lui Madgearu. Este o casă mare retrasă în curte, unde nu se vede niciodată nimeni, nu sînt copii, dar bazinul de-acolo-i mai frumos decît cel al lui Borzescu, deoarece în mijloc se află doi pești uriași de fier, împletiți, pești mai mari ca Mitulică și prin boturile cărora țîșnește apa care umple bazinul. Din păcate, rareori bazinul este plin, de cele mai multe ori este gol, nu-s decît frunze uscate și peștii cei mari de fier stau vopsiți în verde și parcă-s morți.

Mitulică merge acum deseori și la Grădina Rosetti, unde este o statuie și sînt bănci. El știe că dac-o iei pe dreapta pe bulevard și mergi mult, mult de tot ajungi tocmai la tanti Săftica la Bariera Ianculuí, și-n drum treci pe la Școala Ianculuí unde învață Marin, vărul lui cu părul ca fetele, dar acuma s-a ars și el, este tuns ca și Mitu. Iar dac-o iei la stînga pe Bulevard și mergi iarăși foarte mult și treci de statuia Brătianu și de Carpați și de Cișmigiu (acolo unde sînt lacuri cu peștișori roșii și aurii, și unde podurile sînt mărginite de crăci mari, groase, de ciment, care seamănă cu niște covrigi uriași, de altfel întregul Cișmigiu este plin de covrigari, iar pe apă alunecă bărci și niște gîște mari, cărora li se zice lebede) ajungi la altă mătuse a lui, la tanti Matilda, care are două fete mari, una brună și-alta blondă, Matilda și Aurora, precum și un băiat mare ca Victor,

pe care-l cheamă Titi, are multe „coșuri" pe obraz și este spaima casei. Asta, Mitulică a auzit-o de la surorile lui, cărora bunica lui Titi, tanti Maria, li s-a plîns cît este Titi de obraznic, pentru că atunci cînd a văzut-o citind revista *Orizontul*, pe care el o căuta de zor, i-a luat-o și-a zis „Citește prostul, Orizontul!" ceea ce era nu numai o măgărie dar și o cruzime, deoarece tanti Maria suferă de picioare și nu se poate ridica de pe fotoliul ei!

Și alte rude mai au ei în București, tanti Licuța, de pildă, care are și ea două fete, Maria și Lucica, și care locuiește pe Rahovei, imediat după Domnița Bălașa, o biserică foarte mare, cu foarte mulți copaci și unde trebuie să treci Dîmbovița, pe pod, pe la Tribunal, dacă vrei s-ajungi. Iar Dîmbovița e foarte frumoasă, ea curge încet pe fundul unui șanț foarte mare și adînc, plin cu verdeață pe amîndouă malurile care coboară foarte repede, noroc că pe margini sînt niște bare de fier, vopsite în verde, așa că nu poți să aluneci și să cazi, afară de cazul că te bagi pe dedesubt, dar atunci te privește, nimeni nu este răspunzător. În oraș, nimeni nu face baie în Dîmbovița, afară de Bobotează cînd vine Mitropolitul, aruncă crucea-n apă și o grămadă de oameni îmbrăcați cu ismene lungi se reped ca s-o scoată pentru că ăla care-o găsește capătă mulți bani. Dar el, Mitulică, a făcut odată baie în Dîmbovița, au fost cu toții, sub conducerea lui Victor, departe de tot, sus la Cotroceni, „la gîrlă", unde nu mai sînt cheiuri, adică bare de fier pe margini, și unde apa este curată și se poate face baie și într-adevăr, era o grămadă de lume acolo care se scălda.

Și tot dincolo de Dîmbovița, pe o stradă care urcă la deal, într-o casă cu odăi multe, mici și întunecoase, locuiește tanti Bodeanca, o cucoană scurtă, grasă și urîtă, dar bună, îi dă lui Mitulică dulceață și bani, pentru că ea este moașă, adică scoate copiii de la femei, și cîștigă bani, deși are mereu procese, din cauză că o persecută avocații, că spun că nu știu care a murit din cauza ei, dar nu-i adevărat, că omul moare pentru că n-are zile și nu știe să se-ngrijească și pe urmă dă vina pe moașe, ba mai spune și „du-te-n moaș-ta!" ceea ce-i o înjură-

tură, pe care de altfel Victor sau Vasile o spun destul de des, fiindcă ei doi vorbesc urît și se mai și laudă cu asta.

Dar nu numai în București are Mitulică rude, ci și la Ploiești, unde a fost odată împreună cu surorile lui și au cunoscut o grămadă de lume, tot felul de familii cu foarte mulți copii, și băieți și fete, și mari și mici. Acolo sînt surorile lui tata, țața Marița și țața Sofia (cu care tata s-a-mpăcat după aia) care au mulți copii, care sînt și ei bătrîni, și au la rîndul lor alți copii cu care Mitulică s-a jucat. Sînt multe familii, pe fiecare stradă alta. Lui îi place cel mai mult Calea Oilor, unde-i viță de vie-n curte și poți să mănînci struguri direct din ciorchinii care atîrnă. Verii lui sînt deci foarte mulți, abia poți să-i ții minte, numai într-o singură familie, la nenea Costică, însurat cu țața Veta, sînt trei băieți ca el, adică unu-i mai mare, Sandu, altu-i ca el, Ilie și-altu-i mai mic, Mircea. Aștia trei l-au luat să se joace și l-au dus într-o curte unde era numai porumb și Sandu a zis :

— Vrei să fumăm ?

Și bineînțeles toți au vrut să fumeze și-atunci Sandu a strîns mătasea porumbului, care era uscată și-a fărîmițat-o și-a făcut țigări, pentru că furase foiță de la Nenea Costică, foiță *Job*, cum avea și tatăl lui Mitulică, și-au fumat cu toții. Numai că au început să tușească, de să le sară ochii din cap și-au aruncat țigările, numai Sandu trăgea mereu dintr-a lui cu toate că-i daseră lacrimile și zicea :

— Sînteți niște fleți. Habar n-aveți !

Curios este că pe nimeni nu-i cheamă Cristescu, ca pe tata, ci sînt tot felul de Ionești, Iliești, Popești ba pe unii-i cheamă Străchinescu și pe alții Băcilă ! Și toți vor să vină la București, îl invidiază pe Mitu care-i bucureștean, deși, în afară de tramvaiul electric și de Dîmbovița, la Ploiești este cam la fel ca la București. Nu sînt atîtea cinematografe ca pe Bulevardul Elisabeta, da, dar și la ei este Strada Franceză, unde se plimbă lumea și este și un cinema.

Adevărul este că la cinema este foarte frumos. E o sală mare, în care se face întuneric și pe o pînză sînt poze, oameni care se mișcă, în timp ce jos, în față, cîntă muzica, adică cineva la pian. Pozele sînt filme, și mai

sînt și comedii scurte, unul sau două acte. Filmele au cîte 10 și 12 acte, ba unele sînt în *serii,* cum a fost *Puntea Suspinelor* sau *Biscot.* Lui Mitulică îi plac cel mai mult comediile, sînt unele cu Zigoto cel năsos, altele cu Fatty cel gras, altele cu Max Linder, mustăciosul, dar și filmele sînt frumoase, de pildă Tom Mix și Buffalo Bill care se luptă cu Indienii, cu pene pe cap și săgeți în tolbă și care te „scalpează", adică-ți jupoaie pielea capului, brr ! și *Ali Baba și cei 40 de hoți,* sau sînt filme de care ți-e frică, numai morți și strigoi, *Nosferratu* sau, mai ales, *Doctorul Mabuse* și altele, filme de „aventuri" cu Maciste, Eddie Polo sau Harry Piel, care sînt pasiunea lui Vasile, fratele Otiliei. Ei, frații lui, adică mai ales surorile, se duc la *Cinema Doamnei* și la *Sala Terra,* unde sînt „filme cu bandiți" și unde-i mai ieftin, nu ca la *Teatru-Lux-Cinema,* unde-i foarte scump. La *Terra* a fost și Mitulică odată, singur, dar avea puțini bani, așa că n-a putut să ia bilet pentru un loc pe scaun și-atunci, a luat „în față", în picioare, dar a văzut foarte rău, pentru că era foarte multă lume, băieți înalți, și el fiind mic nu vedea nimic, și-atunci s-a dat mai într-o parte, unde era lume mai puțină, dar din păcate acolo filmul se vede strîmb, artiștii sînt foarte lungi și subțiri și aplecați într-o parte, nu se-nțelege nimic, pentru că nici n-ajungi să citești ce scrie și te mai bate și pianul la cap. Lenuța și Irina se duc mereu la cinema, împreună cu prietenele lor Marcela și Liza, fură din banii de mîncare lăsați de tata și-și fac de cinema, că tata-i supărat și le zice că „Voi mîncați cinema cu pîine !" și tot așa-i zice și lui Victor „M-ați înnebunit cu fotbălul ăsta al vostru" pentru că lui Sile Vergu care-i acu la liceu la Spiru Haret, are șapcă cu violet nu roșu ca la Cantemir, i-a cumpărat tat-su mingie și toată după masa, acolo în curte lîngă casa lor, unde nu-i pietruit, bubuie șuturile și răsună urletele jucătorilor „la două porți", adunați din toată mahalaua și cum să lipsească Victor, dacă se-ntîmplă să fie și el pe-acasă că doar e mare, e „șeful" !

Cu cinematograful este într-adevăr o nebunie, fetele au și colecții de „artiști", pe care le mai fură și Mitu să se „distreze" și să vezi acolo pe Francesca Bertini cu

ochii dați cu cărbune și pe Rudolf Valentino, cel mai frumos bărbat din lume, cu turban și rubin, că-i fiul șeicului, cu ochii pînă la urechi, și Olga Cehova, mai cîrnă, cu ochi stinși și Marcella Albany, care nu-i din Albania și nici nu seamănă cu Marcella Vergu, sau cele două *orfeline,* Dorothy și Lilian Gish, slabe, îngrozite și fără apărare, închise-ntr-o pivniță. Și mai sînt și Lya de Putti și Pola Negri, amîndouă negre și pe jumătate goale și toți rîd de cum le cheamă. Ba există și Pat și Patachon, unul lung și altul scurt, unul slab și cu mustață, altul gras și ras în cap. Otilia cînd vrea să rîdă de Mitulică îi zice Pataşon, dar nu-i adevărat, că el e slab, altfel, la cap seamănă, nu se poate spune că nu ! Dar și Mitulică îi zice ei Barbara Ubric (mai tîrziu a aflat c-o chema Ulbricht) pentru că umblă nepieptănată și lățoasă, ca aia care-a crescut în pădure și s-acoperea cu părul pînă la genunchi !

Nu prea-i place să meargă cu fetele la cinema, ele tot timpul vorbesc între ele și rîd și-și dau coate ca nebunele. Ba, odată (i-adevărat că și el era mult mai mic și mai prost pe vremea aia) rula o comedie cu Zigoto. Era foarte frumos, rîdeau de se prăpădeau și la un moment dat cineva din film aruncă cu un cuțit după Zigoto care fugea, și-l nimerește în spate, și-anume mai jos, în „șezut", cum a aflat de curînd că se poate spune în mod „civilizat" despre această parte a trupului omenesc. Da, dar, pe vremea aceea nu știa, și fusese atît de încîntat de ceea ce se întîmpla pe ecran (așa se zice, nu „pînză") încît exclamase plin de veselie, în gura mare :

— Drept în c... !

Răsunase toată sala de vorbele lui, pentru că nu știe de ce, tocmai era liniște, și nici n-apucase să-și termine vorba că atît din dreapta cît și din stînga, de la cele două surori ale lui deci, primise peste cap două lovituri, două palme zdravene de-i dăduseră lacrimile și începuse să urle.

— Taci din gură. Ne-ai făcut de rîs ! Nu te mai luăm niciodată ! Toată lumea se uită la noi, poftim !

Cam acestea fuseseră dojenile, rostite cînd din stînga cînd din dreapta, deși nici nu era adevărat, pentru că

fiind întuneric, nu-i vedea nimeni, toată lumea era cu ochii la film, dar așa e cînd ești mic „cu bube-n cap și te bat toți“ (asta-i bătaia de joc a lui Sile Vergu, păcat de el, că cică-i la liceu !). În orice caz, de-atunci Mitulică a învățat că la teatru și la cinema nu se vorbește în timpul spectacolului, cel mult ai voie să șoptești ceva la ureche și-atît.

La teatru ! La teatru e și mai frumos ca la cinema. Întîi că la teatru sala e mult mai frumoasă, sînt scaune de catifea roșie și se intră pe lumină (nu ca la cinema, unde e întuneric și vine plasatoarea cu o lanternă și abia poți să găsești locuri, pentru că nu știi unde să te uiți mai întîi, după locuri sau la film, și toată lumea sîsîie și strigă „Jos ! Jos !“). Sala e foarte înaltă, și sus sînt locuri, sînt așa, niște căsuțe tot roșu cu aur, le zice *loji*. Și ei au fost odată într-o loje, toată familia, și e foarte multă lumină, „electrică“, nu „gaz aerian“, lumină orbitoare și cînd intră toți, odată bate un clopot ascuns, („gongul, bă, prostule !“ i se explică) și se lasă încet-încet întunericul, dar departe pe scenă se zărește o dungă de lumină care crește și pe urmă se ridică cortina și se vede pe scenă. De pildă, la *Trandafirii roșii*, cînd s-a ridicat cortina, se vedeau Împăratul și Împărăteasa pe tron, cu coroanele pe cap și o mulțime de curteni în jur, toți foarte frumos îmbrăcați și fata Împăratului era bolnavă, îi trebuiau niște trandafiri roșii ca să se facă sănătoasă, dar din nenorocire în toată țara lor nu creșteau decît trandafiri albi, de aceea fata cea frumoasă se ofilea văzînd cu ochii. Și-atunci, Împăratul făgăduiește jumătate din împărăție și pe fată de soție aceluia care-i aduce trandafiri roșii. Dar nimeni n-aduce, și fata este tot mai bolnavă. În sfîrșit, se prezintă Zefir, un cioban tînăr și frumos, care aduce un trandafir roșu, dar nimeni nu știe de unde. Și în fiecare zi el aduce alt trandafir roșu și fata Împăratului se face tot mai sănătoasă și tot mai frumoasă, în timp ce Zefir e tot mai slab și mai galben. Și tocmai cînd să-i dea Împăratul fata de soție, Zefir moare, pentru că nimeni nu știa că el înroșea trandafirii albi cu sîngele lui pe care-l scotea din piept înțepîndu-se cu spini. Și cînd s-a făcut fata

sănătoasă, atunci i s-a terminat și lui sîngele. E o poveste desigur, foarte tristă dar foarte frumoasă, păcat că ei n-au bani să meargă mai des la teatru.

Întîmplări din Capitală

Dar nu numai la teatru sau la cinema au loc astfel de lucruri extraordinare, sau la „Întîmplări din Capitală" din Universul, ci uite, chiar la ei în casă vine o nenorocire de care nimeni n-ar fi visat. Victor, care umblă mereu haimana noaptea, a pățit-o rău de tot.

Într-o seară, a tras cineva cu pușca în el, unul Velciu, un moșier. Nu se știe ce-a căutat Victor la ăla în curte. Moșierul a zis că dacă-i mai prinde (pe Victor și pe prietenii lui) noaptea la el în curte, îi împușcă. Și, într-adevăr, a stat la pîndă, și Victor cu băieții au intrat în curte și moșierul a ieșit cu pușca și cînd a tras, Victor era tocmai pe gard și l-a-mpușcat. Și-au venit prietenii lui la tata, să-i spună, și pe urmă Victor a fost dus la spitalul Colțea, unde au vrut să-i extragă glonțul. I-au făcut radiografie, o fotografie pe geam întunecată, unde se vedea un punct alb care era glonțul, și care se ascunsese în șira spinării, și fiindcă era „inoxidabil", doctorii au zis că poate să-l lase acolo : dacă o fi să iasă, o să iasă el, singur !

— Dar ce-ai căutat tu, noaptea, la el în curte ? întreabă mereu tata și Victor nu vrea să spună, pentru că-i e frică.

Tata l-a dat însă în judecată pe Velciu, moșierul, și ăla ca să scape să nu facă închisoare, a zis că a fost beat și că-i dă bani, o despăgubire, numai să-l lase-n pace. Dar tata n-a vrut, a zis că „să se facă dreptate" și-a mers mai departe cu procesul.

În vremea asta, Victor era la spital și l-au vizitat cu toții, cînd s-a făcut mai bine. Era îmbrăcat într-un halat lung de tot, cu dungi ca la pușcărie, avea papuci și era bandajat la piept, dar ieșea în grădină, se plimba la soare și era destul de vesel. Altădată, Lenuța-l trimitea pe Mitulică singur, să-i dea lui Victor prin gard,

mîncare și bani și țigări, ca să nu știe tata. Pînă la urmă, tata nu mai avea bani și avocatul i-a spus că mai bine să primească despăgubirea de la Velciu, pentru că era moșier bogat și amîna tot timpul procesul, și aducea mereu martori că era „în stare de ebrietate", adică beat, și că a crezut că Victor e un hoț, pentru că nu s-a oprit cînd i-a zis „Stai, că trag!" și a încercat să fugă. Dar Victor nu fusese hoț. Acolo-n curte, la Velciu, era o femeie, și moșierul era gelos, a povestit Victor, dar așa ca să nu audă tata, că-i era frică de el, oricît făcea el pe omul mare. Victor învăța la comerțul seral și de aceea avea motiv să vină seara tîrziu acasă și se-nhăitase cu niște colegi și umblau toată noaptea prin cartier.

De cînd a fost Victor împușcat, tata este foarte supărat și-a slăbit și tușește.

— O să mă bagați în mormînt, spune, lua-v-ar vînturile mării și pieptăna-v-ar dracu!

Pe Velciu îl înjură de „adormirea cui l-a făcut" și-l bagă mereu în „pemè". La un moment dat, tata a renunțat chiar să mai poarte gulere tari, înalte, *Take Ionescu*, și-a făcut gulere moi, și pe urmă nici manșete nu mai poartă, așa că Mitulică nu mai trebuie să meargă la „spălătorie" cu gulerele și manșetele tari, ceea ce făcea încă de mult, înainte chiar de să fi mers la școală. cînd trăia și mama. Lui Mitulică îi plăceau foarte mult gulerele și manșetele. Le ducea murdare și cînd la scotea, străluceau de albe și tari, *scrobite*, și le ținea într-o hîrtie ca să nu le murdărească.

Lumea zice că tata ar trebui să-și ia o altă nevastă, pentru că cine să aibe grije de el și de patru copii? Dar tata nu vrea, zice că „altă femeie-n casă n-aduc" și vorbește mereu de „răposata, dumnezeu s-o ierte" și se duce seara la *Trei ochi în plapomă* și vine tîrziu. Fiindcă nu este nici Victor și nici tata, Mitulică doarme cu lampa aprinsă și o dată, într-o noapte, se trezește și lampa este tot aprinsă, Victor tot n-a venit, iar tata doarme în patul lui, pe spate, în cămașe de noapte și sforăie foarte tare... Și Mitulică s-a dat jos să facă pipi la oală și în trecere s-a uitat pe furiș la tata. care stă cu genunchii ridicați, că este zăpușeală, și doarme dus. Și deodată se sperie auzindu-l vorbind răgușit, parcă e treaz, și dînd

din mîini, încît nici nu se mai duce la oală, și fuge repede în pat, ca să nu-l trezească pe tata și să nu-și dea seama că el l-a auzit.

Dar tata oftează și se ridică și-l întreabă :

— Ai umblat tu, p-aici ?

— Eu ? Nu, zice Mitu.

— Măgarul ăla mare, tot nu s-a-ntors ? Vorbim noi, mîine dimineață ! mai zice tata și stinge lampa.

Dar lui Mitu i-a fost foarte greu să mai adoarmă, și-a stat treaz pînă a venit Victor, care avea cheie.

— De ce nu dormi, mă ?

— S-a trezit tata și-a zis că unde ești și că vorbește el cu tine, mîine dimineață !

— Aha, babacu' ! Lasă, nu-i nimic. Culcă-te-acolo, răspunde Victor, care face pe curajosul, și-i spune lui tata „babacu'" dar nu în față, că nu îndrăznește.

E urît să-i spună lui tata „babacul", dar se pare că așa-i obiceiul, pentru că uite, și Sile, care-i mai mic ca Victor, tot așa zice : „Babacul, babaca, babacii..." Mitulică este contra acestui obicei. El zice „tata" și „mama". Ce-i aia : babacii ? Rușine !

A doua zi dimineața, tata pleacă la serviciu fără să-i zică nimica lui Victor, sau poate i-o fi spus pe drum, fiindcă s-au dus împreună.

Dar iată că tata nu se mai duce la serviciu, tata e bolnav, e în concediu. Cu toate că e în concediu, el tot se culcă după masa, „să se odihnească". Și pentru că-i iarnă, sînt toți în casă, lîngă sobă, fiindcă nu pot să ardă tot timpul două focuri, că nu sînt lemne. Adică sînt, dar foarte scumpe. Tata s-a mutat iar „dincolo", în patul mamei și stă mult timp întins, fumează și tușește și scuipă.

— Cheamă și dumneata un doctor, zice tanti Săftica, venită în vizită.

— Ce doctor ? Nu chem nici un doctor. Niște pezevenghi ! Nu dau eu banii, degeaba, pe doctor. Parcă răposatei i-au făcut ceva ? Nimic. Așa că nu dau banii pe doctor. Trebuie să le rămînă ceva și copiilor ăstora. Eu, și-așa mă prăpădesc !

— Nu mai vorbi așa, zice tanti Săftica și cînd pleacă acasă la ea, își șterge o lacrimă lîngă nasul ei cîrn și negru.

Tata doarme sau încearcă să doarmă, ei stau pe lîngă sobă, toți patru, pentru că numai aici este foc, în fața-i frig și Victor povestește ceva în șoaptă, fetele rîd ascuțit de cîteva ori, în pumni, și rîde și Mitu, cît poate de înăbușit. Dar tata tot aude și mormăie :

— Tăceți odată, că vin la voi acuma. Nu poate omul să se odihnească de voi !

Și ei tac cu toții, dar numai un timp, pe urmă iar încep să șușotească și fetele iar încep să chițăie, și Mitulică desigur, deși nu prea aude tot ce-și spun ele, rîde și el, nu poate rămîne mai prejos. Deodată ele-și iau niște mutre serioase, se opresc brusc din rîs, ca și Victor, acuma rîde numai Mitu singur, nici n-a observat că tata s-a ridicat din pat, supărat și vine la ei, ia cleștele de la sobă și, fiindcă ăia trei marii au și fugit în camera dinspre curte, îl croiește pe el peste picioare.

— Aveți viermi, nu puteți să tăceți, ai ?

L-a lovit de două ori, cleștele doare foarte tare.

— Marș afară și tu, strigă tata, și Mitulică plînge-n gura mare și se duce dincolo, unde ăia marii rîd de el și-și dau coate, dar cînd apare tata-n ușă, stau iar ca sfinții. Mitu nu știe cum pot ei așa, să se oprească din rîs și din vorbă, el nu poate.

— Dacă ești prost ! zic ei.

— Las' că mor și eu, și-o să vedeți voi, ce-nseamnă să fiți orfani, pieptăna-v-ar dracu, Doamne iartă-mă ! mai zice tata și trîntește ușa.

Se face liniște, se uită toți unul la altul, neliniștiți, doar Mitu sughite și-și șterge lacrimile, pentru că n-a fost de vină, a mîncat bătaie pe degeaba, e prima dată cînd tata-l bate, pentru că altfel, mereu îl dă pe el de exemplu celorlalți, și-i dă bomboane noaptea și nici nu-l ceartă ca pe-ăia marii. Nici nu-i adevărat că tata o să moară, asta este imposibil, nu poate să-i lase singuri, ce-ar face ei, cu fetele, care tot timpul se rînchezesc și vorbesc despre băieții de pe Calea Moșilor, sau cu Victor, care nu-i niciodată pe-acasă, și-a mai fost și împușcat, are un glonte în el, inoxidabil, și vrea să-și cumpere

bicicletă și minge de fotbal, cu toate că n-are nici un ban și tata nu-l lasă. Victor și Lenuța pleacă la serviciu. Acum are și Lenuța serviciu, chiar pe Calea Moșilor, la Glovațki, care are prăvălie cu robinete și șuruburi. Este casieră și vînzătoare ! Mitu rămîne singur cu Irina, care a devenit deodată tăcută și brodează, iar el citește din nou cartea despre Napoleon.

O citește p-asta, fiindcă alta n-are, niciodată nu are ce citi, deși împrumută de la toată lumea pe care o cunoaște. Și Cartea de Citire, el o citește toată încă de la începutul anului, îi plac mai cu seamă istorioarele, poveștile, chiar și poezii, dar îi place și partea de istorie, de geografie și de „intuiție". Numai partea de gramatică e plicticoasă, aia nu-i de citit, e de-nvățat. Așa că el, de cîte ori se începe în clasă (că acuma e deja în clasa a treia !), o bucată nouă din Cartea de Citire el o știe deja, nu chiar pe dinafară, dar aproape.

— Asta mănîncă cărțile, nu ca Marin, zice tanti Săftica, jumătate-n glumă jumătate-n serios, necăjită și admirativă în același timp.

Da, e adevărat, el citește orice, și *Veselia* și *Pardon* și *Furnica* (astea sînt reviste cu glume și în culori, foarte nostime, păcat că le găsește atît de rar pe la Vergii sau printre vechituri) și-a citit bineînțeles și *Micul Lord*, Fauntleroy, de o sută de ori, ca și *Cuore*, scris de de Amicis (ce nume !), ba fură și de la Victor sau de la Sile cărți d-alea roșii cu detectivi Sherlock Holmes și Nick Winter, Tom Sharkey, și există și un detectiv român, îl cheamă Mitică Romi. Citește și revista *Vlăstarul* de la liceul Spiru Haret unde-nvață Sile al lui Vergu și ce nu citește ? I-ar plăcea foarte mult *Ziarul Științelor și Călătoriilor*, dar nimeni nu-l cumpără regulat, prinde doar așa cîte un număr răzleț, te miri de unde. Ei nu cumpără decît Universul, dar nu-i rău, că are foiletoane, *Nach Paris, La Verdun, Călăul Parisului, Cavalerul de Lagardère* și altele. Ba a încercat să citească și *Răzbunarea Spaniolei, Vîndută de propria-i mamă, Corpul tău îți aparține* și *Băictana* (La Garçonne) toate astea șterpelite de la fete, care însă nu-l lasă, i le iau din mînă și spun :

— Asta nu-i de nasul tău !

Cu *Băietana* asta, este o întreagă poveste, este o fată care și-a tăiat părul și acum, în tot Bucureștiul, este moda ca fetele să-și taie părul, dar tata nu le dă voie și Lenuța și Irina plîng de necaz, pentru că Marcela, și cu atît mai mult Liza, s-au tuns „a la garson" și nu le mai ajungi cu prăjina la nas. De altfel, Liza a lui Vergu se mărită, are un logodnic, unul Leoneanu, și bătrînul Vergu trebuie să-i dea zestre — o sută de mii de lei ! — și Liza își face toată ziua rochii, *trusou*, toate fetele sînt de dimineața pînă seara la ea, cos, vorbesc, probează, brodează, e un mare tămbălău în casa Vergilor.

Cu toate că nu este voie, Lenuța și Irina au venit într-o bună zi acasă cu coadele tăiate și arătau ca niște fetițe cu părul scurt și tremurau de frică, ce-o să le facă tata cînd o să le vadă.

— Nu se poate. Toate fetele-și taie părul. Așa-i modern. Nu putem numai noi două să rămînem ca pe vremea lui Pazvante !

Lenuța e foarte curajoasă cînd nu-i tata acasă, face pe „funcționara" și-o ia de sus pe Irina care-i mai mică (de ani, că altfel e mai voinică decît Lenuța).

Și într-adevăr, cînd a venit tata, Mitulică a fost foarte atent să vadă ce-o să zică și ce bătaie o să le tragă. Dar tata s-a uitat doar urît la ele și-a zis :

— Vai de capul vostru ! V-ați luat și voi după toate marțafoaicele. Unde-i biata răposata, să vadă în ce hal ați ajuns. Ptiu ! Plecați din fața mea, să nu vă mai văd !

Și a plecat el dincolo și fetele au rămas tăcute și pe urmă au început să rîdă și să se bucure.

— Ai văzut, proasto ! Nu ți-am spus eu, că n-o să ne facă nimic ? se laudă Lenuța, dar Irina, care-i mai cuminte tot nu crede c-au scăpat așa ieftin și-și duce mereu mîna la ceafa rasă, ca să se convingă că gata cu părul lung !

— Foarte bine ! a zis și Victor cînd le-a văzut. Babacul, ce știe ! El crede că mai e ca pe vremea lui, cu gambetă și baston și cu mustața-n furculiță !

Bineînțeles că acum și Victor are freză, un păr mare, negru, cît toate zilele, că mereu scutură din cap ca să și-l așeze și noaptea-și pune o plasă specială, cum aveau fetele fileu, iar dimineața îl unge cu *briliantină*, că lu-

ceşte şi-i unsuros. Toată lumea are freză, numai Mitu continuă să fie tuns numărul zero, că-i îngheaţă capul iarna, dar parcă are cineva grijă de el ? Adică ce-i drept, cînd tuşeşte şi are guturai, atunci Irina-l fricţionează cu „oţet aromatic", îi dă ceaiuri fierbinţi şi-i pune şi „pahare" pe spinare şi tot ea-i face şi baie sîmbăta seara. *Pahare* sau ventuze sînt nişte pahare care se ung cu spirt sau cu benzină pe dinăuntru cu un şomoiog de vată făcut pe o surcea sau pe un creion, şi pe urmă i se dă foc şi pac ! ţi-l pune pe spinare, uneori te frige niţel alteori nu, dar în orice caz se prinde de piele ca o gheară, şi pielea se umflă înăuntru ca o gogoaşe (a văzut la alţii, că doar n-are ochi la spate să se vadă singur !) şi se înroşeşte, iar cînd eşti bolnav rău, se face neagră. Unele pahare nu se prind, de aceea cînd se pun trebuie să le apeşi puţin, pînă începe carnea să se umfle. Şi chiar atunci, îl mişti niţel, îl încerci, să vezi dacă s-a prins bine. După ce-ţi umple spinarea cu opt, zece şi chiar douăsprezece pahare, te înveleşte cu un prosop şi trebuie să stai aşa, un sfert de oră cel puţin. Atunci se procedează la scoatere, adică se apucă paharul cu mîna dreaptă, iar cu degetele de la stînga apeşi pe carne şi odată se aude un fîşîit sau un piuit lung şi chiar „plici" şi paharul iese iar carnea-i roşie de aburește. Cît timp stau pe spinare paharele, te sug foarte tare, parcă te-ar apuca cu zeci de cleşti şi ar trage de tine. Nu doare, dar ţi-e frică să te mişti, nu cumva să se spargă paharele, să te taie, dar de fapt nici nu prea poţi să mişti pentru că te ţin strîns în chingi. Cu cît ventuzele au ieşit mai negre, înseamnă că au scos mai multă răceală din tine şi-ai să te faci bine, iar petele, nu contează, se şterg cu încetul, într-o săptămînă nici nu mai există ! Şi ceaiurile sînt bune, cel mai bun e ăl de tei, pentru că-i roşu şi i se pune foarte mult zahăr şi miroase frumos.

Şi-aşa trece iarna, cu „derdeluşurile" ei, cu „oglinda pe gheaţă" (adică în timp ce te dai pe gheaţă te şi învîrteşti odată în jurul tău !) cu „bătăile" cu bulgări de zăpadă, cu ţurţuri şi cu urechi şi mîini şi picioare îngheţate, şi, pe nesimţite, s-a făcut iar primăvară şi frumos. Mitulică merge foarte vesel spre casă, astăzi le-a dat

drumul mai devreme de la școală, doamna lor din clasa a treia a profitat că directorul era plecat și-a șters-o și ea.

Servieta este grea, pe șold, are acum alta, tot veche și tot a lui Victor, dar bineînțeles nu e bună, încuietoarea nu se-nchide, e ruptă pe la colțuri și te-ncurcă-n mișcări. De-abia așteaptă s-o arunce pe pat și să iasă afară, la joacă. Din gangul de pe Moșilor și pînă la ei în ușă o duce-ntr-o goană, sare cele două trepte care coboară în casă, aruncă servieta pe patul lui, din zbor, dar îi pare deja rău, fiindcă, dacă tata doarme ? Pentru că tata iar s-a mutat în camera asta, cel puțin în timpul zilei.

Se uită spre patul tatei : este întins pe spate, ca de obicei, numai că are o legătură mare la falcă, înnodată în creștet, și-i ciufulit și nebărbierit, cu țepi mari, roșii și albi. Ceea ce-i mai ciudat, e că Irina șade pe jos, lîngă pat, tace și se uită la Mitu cu niște ochi foarte mari, din care curg lacrimi. Se privesc așa, unul pe altul, un timp : Mitu nu poate să se miște din loc, ea nu se ridică, el nu vrea să se întîmple ceea ce-i e frică că s-a-ntîmplat, ei îi tremură buzele fără ca să iasă vreo vorbă și secundele trec bubuind înfundat, ca și inima pe care și-o aude bătînd.

— A murit tata ! izbutește Irina să spună, cu un glas mic și izbucnește iar într-un plîns cu suspine.

— A murit tata ! A murit tata ! A murit tata ! se aude mereu în jurul lui Mitulică și nu-i nimeni, cu toate că-l strînge cineva de gît.

Face cîțiva pași, ajunge lîngă Irina, tata are ochii închiși, alături arde o luminare galbenă, subțire, nici n-a văzut-o pînă acum, este o liniște foarte mare, și el se trezește mîngîind părul Irinei, căreia-i cade fileul din cauza asta, dar ea nu-l ridică și nici el nu îndrăznește, stau amîndoi tăcuți, căci deasupra lor, în cameră, se află o ființă nevăzută dar uriașe, o ființă rece și foarte crudă, care nu trebuie zădărîtă, pentru că altfel odată te-nhață și gata, s-a terminat cu tine !

FRAȚII

Vechi și aprig luptător

L-au pus pe tata pe catafalc. S-ar zice că-i același catafalc pe care a stat și mama : tot în mijlocul camerei celei mari de la stradă, tot îmbrăcat în negru, ca și ușa și galantarele ce dau în stradă, tot sfeșnice în toate cele patru colțuri și altele mai mici pe-alături, tot flori și mîinile pe piept, lume multă, îmbrăcată în negru, plînsete... Capul tatei stă drept, cu freza cu cărare bine făcută, ras și pudrat, i-adevărat că are obrajii scobiți, e foarte slab, dar e frumos îmbrăcat și cu pantofi negri de lac.

Mitu e mare de data asta, din cînd în cînd plînge și el, pentru că-i pare rău de tata și acum știe, nu ca atunci cu mama, știe că el n-o să se mai întoarcă și cine-o să aibă de-acuma înainte grijă de ei, cum o să poată ei să trăiască fără *el*, singurul care știa totul despre toate și ce trebuie să facă fiecare ? Viitorul, adică zilele care au să vină, i se par lui Mitu, negre, fără speranță, frații lui sînt mici, nu ca tata, degeaba zice Victor (și Lenuța, căci ei sînt gemeni) că au 18 ani și au să împlinească 19. După cîte a auzit și a înțeles Mitu, ei nu sînt nici măcar *majori*, adică n-au 21 de ani împliniți, abia atunci au dreptul să facă, tot felul de lucruri pe care nu le fac decît oamenii mari. Ei toți sînt de-acum încolo orfani, orfani și de tată și de mamă, orfani de „ambii părinți" cum a zis un domn, sînt „patru copii minori". Deci, toți sînt minori, cu atît mai mult Mitu, care-i chiar mic de tot, nici n-a-mplinit 10 ani, abia la vară.

Totuși e băiat mare, i-au cusut o bandă neagră pe mînecа șorțului și Victor are și el o bandă lată, neagră, de doliu, iar fetele și-au vopsit la repezeală două fuste și două bluze în negru, și la paltoane și-au pus și ele doliu la mînecă, deoarece, așa a zis tanti Săftica, n-are rost

„să cheltuiască", o să fie destule de cumpărat și-așa. Pentru că totul se cumpără, și groapa și dricul și coșciugul. Și cioclii, adică dricarii, și popa costă bani, ca și coliva și pomana și cestile și șervețelele și o grămadă de alte lucruri care „se cade" să fie făcute la morți! Bineînțeles că au venit și foarte mulți de la Ploiești, mai ales femei, țața Marița și țața Sofia, amîndouă surorile tatei, care discută tot timpul cu tanti Săftica, ce și cum trebuie făcut, așa ca mortului „să-i fie bine pe lumea-ailaltă!"

Mitulică se-nvîrtește și el prin curte și prin casă, e cuminte, face treabă, iar seara, la priveghi, are grijă mereu de lumînări, să nu fumege prea tare, să nu se stingă, să le ia pe cele care s-au terminat, să curețe ceara din jur, să ardă tămîia și candelele de la icoane. Mult timp se-nvîrtește pe-acolo, ascultă ce vorbesc femeile, se lasă sărutat sau îmbrățișat de toți cei care vin la mort, pînă cînd seara tîrziu, tanti Săftica, îi zice cu blîndețe:

— Și-acu, Mitulică, tanti dragă, tu să te duci dincolo să te culci. Mănînci ceva, uite, îți dă Irina și te culci, că tu ești mic și nu poți să stai toată noaptea.

De fapt, lui Mitulică a și început să-i fie frică, e prea întuneric în casă și lumînările tremură și tata parcă mereu se mișcă, așa încît nu se opune. Mai pupă mîna tatei încă o dată, așa i-a zis tanti Săftica și-atunci îl apucă plînsul și fuge dincolo, dus de Irina. Nu prea îi e foame, dar totuși dumică pîinea, îi mai cade cîte o lacrimă în ceai, mestecă încet și iar se gîndește la ce-are să se-ntîmple cu ei de-acum încolo. Irina i-a făcut patul și-a plecat dincolo, așa că el e singur, singur de tot.

Simte că nu-i e somn, de dincolo se aud mereu glasuri, pe masă într-un colț, vede cartea pe care tocmai o citește acum. E o carte teribilă, îi zice „Ivan cel Groaznic" și Mitulică profită că nimeni nu se mai ocupă de el, iar pe masă se află lampa mare, de bronz, lampă cu gaz. Se-apucă și citește mai departe *Ivan cel Groaznic* și tremură de două ori de frică, odată din cauza întîmplărilor crîncene prin care trec Ivan cel sîngeros și prietenul lui Maliuta, și a doua oară din cauza întunericului din restul camerei și a plînsetelor de alături, și a

stafiilor care pîndesc din odaia cu catafalcul, pentru că tata a devenit străin, galben-cenușiu, *mort*, și se-nțelege că acolo lîngă el este și *Moartea*, scheletul cu coasa (el n-a văzut-o, dar știe că trebuie să fie și ea p-acolo) și ar putea foarte bine să intre aici, unde este el, cu cartea cea groaznică, și cine știe ce-ar putea să-i facă, sau mai degrabă ce n-ar putea să-i facă ? Și-așa trece noaptea, cu el dîrdîind de frică și de frig, neîndrăznind nici să citească, nici să nu citească, și în afara cercului de lumină al lămpii, nu este decît o mare întunecime plină de fosnete, de spaime și de stafii, și nici nu poți să te apropii prea mult de lampă, fiindcă te frige și nici nu poți să te dai mult înapoi, pentru că în spate este negru și gheață. Și de fapt, acum, prima dată în viața lui, moare de frică și se miră foarte tare a doua zi, cînd se trezește și vede că este tot în patul lui ca și pînă atunci, și că Ivan cel Groaznic a rămas mic și uscat, bărbos, neputincios și lipit de coperta zdrențuită a cărții.

Dar, în Universul, a apărut „anunțul mortuar" al lui tata, dat de *Societatea Generală a Funcționarilor Comerciali din România, Secția Centrală, București*. Scrie acolo, cu o cruce deasupra, că Societatea „cu durere aduce la cunoștință pierderea în veci neuitatului ei membru, vechi și aprig luptător al cauzei noastre timp de 32 de ani, *Andrei C. Cristescu*, fost funcționar la mag. Universel".

Mitu îl citește de mai multe ori, toată lumea-l citește, toți Vergii și alții din curte, și ăi de la Ploiești sînt plini de respect pentru acest anunț mortuar, care-i dat la ziar nu de familie ci de o Societate, dovadă că răposatul era cineva, în timp ce despre ceilalți cînd ar scrie Universul vreodată ? Niciodată !

Mai puțin clare îi apar cuvintele „vechi și aprig luptător al cauzei noastre timp de 32 ani". Mitu știe că tata a luptat în Războiul pentru Întregirea Neamului, că s-a dus „voluntar", adică fără să fie obligat, s-a dus „să ia Ardealul", nu ca alții, care în timp ce unii luptau vitejește și mureau, ăștia ședeau acasă și făceau afaceri și după război ei erau bogați iar soldații de pe front se întorceau săraci. Oamenii ăștia se numesc „îmbogățiții de război" și toată lumea-i urăște. Tata vorbea cu scîrbă despre ei și-și arăta decorația „Bărbăție și Cre-

dință" și ținea cu Partidul Poporului al lui Averescu, pe care-l iubea de pe front. Dar cînd a luptat tata și cum, pentru Societatea Funcționarilor, „aprig luptător" și „timp de 32 ani", pentru „cauză" ? Victor, care acuma e și el membru în Societate, fiindcă-i și el funcționar, i-a explicat ce-i aia *cauza*.

— Pentru ca funcționarii să aibă lefuri mai mari și să fie respectați și să nu poată să-i dea afară care cum îi place.

— Și cum luptă ? Ca socialiștii, cu steaguri ?

— Cam așa ceva ! a terminat Victor, care acum e foarte ocupat în toate părțile.

Că tata a fost cineva, se vede și din faptul că în ziua înmormîntării au venit tot felul de oameni, pe care nu-i cunoaște nimeni, dar care-l știu pe tata, unii din armată, alții de la serviciu, unii de pe front, alții de la Societate, așa că este foarte multă lume care merge încet după dric tot lungul Bulevardului, în timp ce cîntă muzica militară. Adică nu este militară că n-au uniforme, este o muzică adusă de Societate, dar care cîntă tot timpul, foarte tare și foarte trist, că ți se rupe inima de durere. Toți merg pe jos, cu capetele descoperite, deși este destul de frig și Mitu merge imediat după dric, între nenea Gheorghe și Victor, care-l țin amîndoi de mînă, cu nasu-ntr-o coroană mare de flori artificiale, din hîrtie și ceară, de care atîrnă două panglici, mari, late, pe care scrie *Veșnică amintire... din partea...* Lenuța și Irina și tanti Săftica sînt într-o trăsură în spate și mai sînt cîteva trăsuri, nu prea multe, căci sînt foarte scumpe, mai ales cupeele, care nu-i decît unul, în care sînt femei mai bătrîne.

Din păcate, în cursul dimineții a fost o ceartă, o ceartă, destul de mare, între rudele de la Ploiești și cele de la București, și unii din cei de la Ploiești s-au supărat și-au plecat acasă fără să mai aștepte înmormîntarea, ceea ce a fost foarte urît din partea lor, alții au rămas dar au plecat și ei imediat după înmormîntare. Mitu n-a înțeles din ce s-au luat, în orice caz au fost o grămadă de motive foarte amestecate, ba că „nu se cade ca sfeșnicele să stea la picioarele mortului", ba că „trebuie și ștergare și batiste și-anume cîte 24 din fie-

care", că „trebuie să fie mai multe trăsuri, că nu-i o înmormîntare de calici", că „răposatul, nu se poate să nu fi lăsat și el cîte ceva", că „cine plătește toate astea, trebuie să facem economie", că „Lenuța și Irina să meargă la Ploiești, să rămînă acolo, că sînt fete mari, ce să facă-n București ?"

Tot felul de discuții au fost, și țipete și plînsete, tanti Săftica deoparte cu bucureștenii, țața Mariţa, de alta, cu ploieștenii, dar în orice caz fetele și cu Victor au ținut cu tanti Săftica, cea care se-ngrijise de toate, pînă-n ultima clipă și de altfel, ei, copiii, nu voiau nici să plece din București și nici să se despartă vreodată, și-atunci ploieștenii au zis că sînt „insultați", că „dacă-i vorba p-așa, atunci n-au decît să rămînă de capul lor", ei „și-au făcut datoria și nu mai au ce căuta într-un loc unde nu sînt respectați și mai bine pleacă". Iar tanti Săftica a zis că „sigur, au găsit un motiv ca să-și ia picioarele la spinare, să nu fie obligați să dea și ei un ajutor orfanilor ăstora !" Și-atunci ploieștenii duși au fost, n-au mai rămas decît unii, mai potoliți.

Cimitirul Iancu Nou Bălăneanu este departe, tot atît de departe ca și Bellu, numai că e-n partea ailaltă a orașului, pe șoseaua Mihai Bravu, pe unde locuiește tanti Săftica și nu-i așa de frumos ca Bellu, adică sînt mai puține cavouri, cruci de piatră și statui, și mai multe cruci de lemn, așa cum are și tata. Ba, unele morminte nici nu mai au cruce, sau dacă au, sînt vechi, negre și uscate, nimic nu se mai poate citi pe ele. Groapa lui tata e săpată într-un rînd nou, lîngă gard, acolo sînt numai cruci proaspete, și pămîntul sună foarte tare pe capacul sicriului, pentru că fiecare trebuie să arunce un bulgăre și să zică „Fie-i țărîna ușoară !" Mitu aruncă și el, întîi trebuie să arunce rudele, imediat după popa și pe urmă ceilalți, care mai sînt p-acolo. După aceea groparii se reped cu lopețile și împing pămîntul peste coșciug, care nu se mai vede și-așa totul se termină și toată lumea se întoarce în casa goală unde, după pomana de la biserică, se mai face una pentru cei din curte și de pe stradă și cei dinăuntru mănîncă și beau pentru pomenirea mortului.

Casă nouă, vecini noi.

Ceea ce nu crezi că se poate întîmpla vreodată, care dacă s-ar întîmpla totul s-ar prăbuși, n-ar mai rămîne nimic în picioare, ar fi numai întuneric și haos, cînd se întîmplă totuși, observi că lumea merge înainte, oamenii se obișnuiesc cu răul, conviețuiesc cu el, încep să-l uite și se ocupă imediat să imagineze alte întîmplări groaznice, care ar putea veni și ar putea să-i distrugă cu totul, care desigur „n-au să aibă loc", e de neînchipuit, și care, tot atît de sigur, au loc într-o bună zi, și iar totul începe de la cap.

Așa, nimeni nu credea, cu atît mai puțin Mitu, că ar putea să moară tata. Tații și mamele nu mor niciodată, nici frații, numai ceilalți mor, lumea, oamenii ! Cu toate astea, uite că tata e mort, ei patru continuă să trăiască, Victor și Lenuta se duc la serviciu, aici aproape, pe Bulevardul Domniței, Irina face de mîncare, Mitu merge la școală, primăvara vine și e tot mai cald și mai frumos afară. Tot ce s-a schimbat este că tata nu mai e, Mitu nu mai are cui să se plîngă atunci cînd frații lui se poartă rău cu el, sînt cu toții în doliu, la ei în casă vin acum mai des tanti Săftica, nenea Gheorghe, și alții și îi întreabă ce mai fac, cum se descurcă. Fetele se plîng de Victor, care în loc să fie econom și-a cumpărat bicicletă și mingie de fotbal, Victor nu vrea „să le dea socoteală", el acuma a luat locul lui tata și toată lumea trebuie să facă ce spune el, altfel se supără și-i bate, nu numai pe Mitu, care-i mic, dar chiar și pe Irina, care cîrtește mereu și-i spune „Banditule ! Ce dai în mine ?", pentru că Lenuța, care-i acuma în serviciu la aceeași „societate" ca și Victor, îi cam ține partea. Irina s-a supărat, a zis că și ea poate să se angajeze, nu să stea ca o proastă acasă și să facă treabă pentru toți și pentru „mucosul ăla micul" și după toate alea, să mai fie și certată, așa că s-a dus la un atelier de broderie, care-i mai sus, tot pe Sfinților, la una madam Farky și stă toată ziua acolo și brodează, în timp ce acasă nu-i nimeni și-i nemăturat și vasele nespălate și rufele murdare și nici de mîncare nu prea este : pîine, niște brînză, măs-

line, halva, în bufet și altceva aproape nimic. Noroc că pe el, pe Mitulică, îl mai cheamă, cînd madam Vergu, cînd Marsela, îl întreabă „Ce mai fac frații tăi?“ și-i dau de mîncare tot felul de bunătăți. Mitu știe că nu prea-i frumos să mănînce de la alții, l-au și certat pentru că-i „pomanagiu“, dar ce să facă, dacă lui îi este foame și deseori, în sertar, nu este aproape nimic decît pîine goală și aia rece? Și pe urmă, ce, Vergii nu sînt prietenii lor? Și Marsela nu-l cunoaște de cînd era mic? Ce? Se duce la străini? Ia să-l „lase-n pace!“

Marsela, de fapt, e chiar străină. E franțuzoaică. O femeie mică, cu păr puțin, destul de grasă. Are umerii obrajilor foarte ieșiți și ochii oblici, ca de tătar. Ea este menajeră la familia Gally. Poate a fost și doică, atunci cînd copiii erau mici. Copiii, adică Henri și Cocò și Șarlică. Henri e mare, mai mare chiar decît Victor, acum e plecat la Paris, unde studiază dreptul, „dreptul“ ăla cu care-și bătea Victor joc de Mitu, zicîndu-i „vezi să nu faci stîngul!“ Dar Cocò și Șarlică sînt în România, la liceu. Cocò e mai mare ca Șarlică, dar degeaba, e bleg, cu ochi lăcrimoși, fricos și bolnăvicios. Șarlică e mai mic dar și mai al dracului. Învață tot la Cantemir, amîndoi, au șepci cu dungă roșie, cum avea și Victor, dar Cocò e mai mult pe-acasă. Familia Gally locuiește tot pe Sfinților, chiar vizavi de ei, dar au o casă numai ei singuri, o casă mare, cu etaj și pe zidul de la stradă sînt niște femei frumoase de piatră, care țin pe umeri ferestrele. Sînt două rînduri de cîte șase zeițe, îmbrăcate doar cu niște voaluri, mai mult goale, care cu un fluier, care cu o carte, o floare sau o daireà în mînă, pe care Mitu aproape că le cunoaște personal, de-atîtea ori le-a studiat pe fiecare în parte.

Casa familiei Gally este cam curioasă, fără curte, ușa dă direct în stradă și e întotdeauna încuiată. Este înaltă, de fier, și cu un geam galben dincolo de zăbrele. Înăuntru, trebuie să urci întîi mai multe trepte de piatră, adică marmură, și pe pereți e faianță lucioasă și colorată și abia după aia poți să intri în casă, pe ușa din stînga, care-i cu sticlă și perdele, nu poți să vezi ce-i înăuntru. Și în fund, e altă ușă, de lemn, care dacă se deschide vezi o curte mică, foarte frumos pietruită, dar

parcă-i o cutie : în stînga-i casa, în dreapta un zid înalt, nu vezi cerul decît dacă dai capul pe spate ! În fundul curticicăi e altă uşă, pe care dacă o deschizi, e o scară foarte înaltă, care merge tocmai sus de tot unde locuieşte Marsela şi cu bărbatul ei Marcel. Pe el îl cheamă Badea, Marcel Badea, este funcţionar cum era şi tatăl lui Mitu, dar franţuzoaica îi spune *Marsel*, şi el îi spune ei Mimì, deşi lumea ailaltă n-o ştie decît doar de Marsela. Marsela a fost şi guvernantă la copiii domnului Gally. Damnul Gally este un om mic şi gras, foarte roşu la faţă şi cu păr puţin, alb, şi are o prăvălie mare, pe Calea Victoriei, un magazin „high-life", unde el este patron. Madam Gally este o femeie frumoasă, pe care n-o prea vede nimeni, doar din cînd în cînd şade la fereastră, îmbrăcată cu rochii scumpe şi coafată totdeauna, parcă-i o casă pe capul ei, deşi are păr negru şi lucios. Mama lui Mitulică era prietenă şi cu Madam Gally şi cu Marsela, mai ales că ele-şi făceau rochii la ea. Sigur, la madam Gally în casă, familia lui Mitu nu mergea în vizită ca la tanti Săftica. Numai copiii erau prieteni, de joacă şi de liceu, iar Mitulică este slăbiciunea Marselei, care neavînd copii, l-a iubit pe el întotdeauna, şi-l mai lua la Gally în casă şi-l prezenta tuturor, şi fiecare se apuca şi-i dădea bomboane sau bani pentru bomboane.

De cînd a murit mama, Marsela l-a iubit şi mai mult, şi-l dădea ca exemplu lui Cocò şi lui Şarlică (uneori le zicea Bernard şi Charlot) cum că uite el, Mitulică, este premiant întîi, iar ei, de ce nu învaţă tot atît de bine ? Cocò şi Şarlică se plictiseau din cauza asta, vorbeau puţin cu Mitu şi pe urmă o ştergeau la treburile lor. Marsela a plîns foarte mult, mult mai mult decît alţii cînd a murit mama, şi tot aşa cînd a murit şi tata, şi-acum vine mai des pe la ei şi-i întreabă : ce-au să facă acum, că sînt orfani ? Poate că şi ea a fost orfană, altfel de ce-ar fi plecat din Franţa şi s-ar fi angajat la Gally, pe care l-a cunoscut în Elveţia, unde sînt şi pantofi marca „Gally" ? Marsela a venit în România şi-aici s-a amorezat de Marcel Badea, care face pe boierul, mănîncă şi locuieşte pe gratis la Marsela, adică la Gally, de la care a învăţat să fie domnos şi luxuos, cheltuieşte leafa numai pe ce-i place lui, în timp ce biata Marsela munceşte de

dimineața pînă seara și-abia pe urmă trebuie să mai facă treabă și la ea acasă. Dar franțuzoaica-i mereu veselă, îl adoră pe Marsel al ei și nu-i treaba lui Mitu să s-amestece în viața altora !

Așa cum Mitu n-a crezut niciodată că tata poate să moară, iată că, deși n-a crezut că ei pot să plece vreodată din strada Sfinților, ei totuși se mută în altă parte, nu se știe unde. Pe deoparte, proprietarul nu vrea să-i mai țină, (proprietarul este, se pare, un domn Blumenfeld, un ins putred de bogat, care nici nu locuiește în curtea lor de altfel, și pe care Mitu nu l-a văzut niciodată) „legea chiriilor", care-i apăra pe chiriași de lăcomia proprietarilor, pe ei nu-i mai apără, pentru că s-a stricat contractul „din cauză de deces al chiriașului", iar pe de altă parte, susține tanti Săftica, casa e prea mare pentru ei și prea scumpă, trebuie să-și ia alta mai mică, pe măsura lor, ei fiind acuma foarte săraci, deoarece cei trei frați ai lui cîștigă puțin fiecare și după toate astea, Victor este cheltuitor, niciodată nu au destui bani, abia-abia dacă reușesc să aibă de mîncare. Nu numai atît, dar cică în casă s-a încuibat oftica, deși ei au „desinfectat" după moartea tatei (ca și după moartea mamei) adică s-a dat cu nu știu ce lichid prin odaia de „dincolo", unde a murit tata, ba s-au ars și așternuturile și alte lucruri. Oftica sau tuberculoza este tot aia, e o boală „care nu iartă", tot tușești, tot tușești și slăbești din ce în ce, pînă cînd te scoate din casă „cu picioarele înainte", adică în coșciug și, zice tanti Săftica, „nici nu-i sănătos pentru ei copiii, să mai stea acolo, Doamne-ferește, nu știi ce se mai întîmplă !"

Așa că, adio, Sfinților și Moșilor, adio cartierul lor și prietenii lui Mitulică de la școală, Borzescu și Steriu, adio grădina Rosetti, strada Melodiei și a Caimatei (el a crezut mult timp că-i vorba de „caii lui Matei", dar de fapt, era o bisericuță a Sfintei Paraschiva, dărîmată mai de mult, Caimata, biserica Caimatei !) de unde furau ei flori, trandafiri, și cireși, că erau și „pomi fructiferi", adio Bulevardul Domniței și *Trei Ochi în Plapomă*, adio de la tot ceea ce Mitu n-ar fi crezut niciodată că poate să-și ia rămas bun, „adio și la revedere !"

Se mută cu camionul tras de cai, vine de două ori camionul, ca să poată să ia toate mobilele, cu toate că pe unele le-au și vîndut, deoarece nu au cum să încapă în casa cea nouă, care este mai mică și este la mahala, undeva departe, pe strada *Agricultori*, pe care de altfel locuiește și tanti Săftica, numai că la un număr mai mic, 18, pe cînd la ei este 46, Agricultori 46. Agricultori înseamnă țărani, dar e tot la oraș, nu sînt nici un fel de țărani adevărați p-acolo, doar străzii îi zice așa, nu se știe de ce.

Strada Agricultori deci, unde stau ei acum, după ce și-au luat la revedere de la Vergii și de la Marsela, care se uitau cum pleacă Mitulică sus pe capra camionului, este o stradă lungă și liniștită, care începe din Bulevardul Carol și se termină hăt departe în Calea Călărașilor, de care el doar a auzit, dar pe care n-a mers niciodată. Adică, nu-i adevărat că n-a mers niciodată, pentru că această Cale a Călărașilor începe chiar de lîngă școală, de la Mîntuleasa și Mircea Vodă și pe-acolo a mers el, dar n-a mers pînă la capătul ei, care a auzit că ar fi tocmai la *barieră* — altă barieră! — Bariera Vergului, pentru că Bulevardul Carol se termină la Bariera Ianculuí, și mai este și Bariera Moșilor. Dincolo de barieră nu mai este București, începe județul Ilfov, ba există și *comune suburbane*, a învățat la geografie, la planul orașului. Deci, strada Agricultori este îngustă, cu case mici și vechi, cu grădinițe și multe maidane. Ici și colo, dacă vezi vreo casă cu etaj a unui *îmbogățit de război*. Nu departe de noua lor locuință este o astfel de casă cu etaj, cu obloane și cu gard înalt din scînduri îmbucate, așa că nici nu poți să vezi măcar ce se-ntîmplă-n curtea aia. Pe cînd la Coana Anica și la Nea Stănică, unde s-au mutat ei, nu există nici un fel de gard, intri din stradă-n curte ca la tine-acasă. Casa lor e joasă, are două geamuri în stradă, și prispă, de la care de asemenea poți să te uiți pe stradă și vezi tocmai în curtea de vizavi. Bineînțeles că odăile, două desigur, sînt mici și scunde, dau una-ntr-alta.

Ceea ce-i rău este că n-au scînduri pe jos, ci pămînt, pămînt galben, la fel ca la tanti Săftica, *lut*, cum i se spune. Mitu a văzut la tanti Săftica, ce se-ntîmplă cu

acest pămînt : el se usucă și începe să se cojească și să facă mult praf. Nici nu poți să-l mături cu prea mare nădejde căci se roade. De aceea, trebuie acoperit, să nu calci direct pe el. Tanti Săftica îl acoperă cu rogojini și cu preșuri. Rogojinile, la început, sînt galbene, frumoase, moi și scîrțîie ușor cînd calci pe ele. Cu vremea, se usucă însă și ele prea tare, se rod și încep să facă mult praf, apoi se rup. De aceea este bine ca sub rogojini să fie preșuri. Preșurile se fac în casă, din cîrpe vechi, care se taie cu foarfeca în fîșii lungi se răsucesc și pe urmă se împletesc. Preșurile sînt cu atît mai frumoase cu cît cîrpele din care au fost împletite sînt mai colorate. Preșurile se și vînd, la Obor, sau chiar pe stradă, de vînzători ambulanți, de obicei țigani (țigănci !) care p-aici sînt mult mai mulți decît în centru, căci așa-i spune mijlocului Capitalei : „cinematografele din Centru", „magazinele din Centru". Mitu nici habar n-avea înainte, că el locuia în Centru !

Bineînțeles că ei n-au nici preșuri nici rogojini, în Sfinților erau scînduri pe jos, iar în camera de la stradă scîndurile erau chiar vopsite în roșu închis, care la-nceput era foarte lucios și frumos, apoi se mai ștergea, pînă cînd iar începea să se vadă albul scîndurii, și-atunci, după o vreme, iar erau vopsite. La școala lui Mitu, de pildă, unde sînt tot scînduri, ele se vopsesc cu un fel de ulei cafeniu, „motorină" sau „gazolină", care absoarbe praful. Numai la Gally a văzut dușumea din parchet, adică niște scîndurele mititele, îmbucate unele într-altele, dar care lucesc foarte tare, sînt date cu ceară. La Gally erau însă peste tot covoare groase, moi și frumoase, parchetul nu se vedea decît ici-colo, pe margini și era periculos, pentru că puteai foarte ușor să aluneci.

Lenuța și Irina au strîmbat tare din nas cînd au văzut pămîntul de pe jos, și s-au jurat că ele n-o să s-apuce niciodată să „lipească", adică să dea cu pămînt nou pe jos. S-au jurat ele degeaba, pentru că Victor a strigat la ele și pînă la urmă tot au făcut-o și bineînțeles, a ieșit foarte prost, oricît le-a învățat Coana Anica, proprietăreasa. Pentru că se face astfel : se ia un lighean vechi, mare, de tablă, dar nu un lighean smălțuit, ci sînt ligheane speciale, din tablă foarte subțire, care se în-

doaie dacă-i prea multă apă înăuntru și de altfel ruginesc foarte repede. Se ia deci un lighean din astea, foarte vechi, se pune înăuntru pămînt galben, adus din anumite locuri, de pe cîte un maidan, sau mai de departe, de la vreo „groapă de nisip“ (și pămîntul ăsta se vinde !) se amestecă cu apă și cu baligă uscată și se frămîntă cu mîinile, așa cum se frămîntă pîinea sau cozonacul, adică coca din care ele se fac. Baliga se adună de pe stradă, într-o găleată. Este destulă, și Mitulică a adunat, încă dinainte, împreună cu Marin, pentru tanti Săftica. După ce se frămîntă zdravăn, se unge pămîntul bine măturat și stropit, cu această „alifie“, ca să-i zici așa, se întinde și se netezește frumos cu palma și cînd se usucă se face galbenă și lucitoare, iar din loc în loc sclipesc cojile de la boabele de ovăz din baliga de cal !

Tanti Săftica le-a mai împrumutat niște prești, ei au cumpărat rogojini și casa a fost gata. De altfel, Mitu a observat că p-aici și pereții sînt făcuți nu din cărămizi și tencuială, ci tot din pămînt galben pus printre niște șipci încrucișate, care pe urmă se „lipește“ și pe deasupra se dă cu var. Asta se numește *paiantă* și nu-i tot aia cu faianța, care-i un porțelan mai prost și mai ușor, care se sparge mult mai repede. De aceea, p-aici, la fiecare două trei săptămîni, trebuie să „lipești“, iar la fiecare două trei luni, trebuie să spoiești, altfel se cojește totul, cade și te înecă praful, ca să nu mai vorbim de gîndaci, purici, păduchi de lemn, șoareci și cîteodată chiar și broaște !

A doua mare supărare a fetelor a fost că nu-i cișmea în curte. Trebuie să mergi cu găleata, la o curte de vizavi, unde Coana Anica i-a asigurat că „au voie“ să ia apă, pentru că și ea tot de-acolo ia, fiindcă costă foarte mult să-ți „tragi apa în curte“. E drept că nici pe Sfinților nu aveau apă-n casă, cum a văzut Mitu la școală. „Canalizarea“ era doar în curte, la cele două closete și la cișmea, dar cel puțin era-n curtea ta, pe cînd așa, să te duci la străini, cărora să mai trebuie să le și plătești !...

În fine, n-au avut ce face și s-au instalat. În camera de la stradă dorm Victor cu Mitu, acolo-i patul cel mare de lemn lustruit, care are cutie dedesubt, masa cea mare,

„gardiropul“ cu oglindă și scrinul, unde se țin rufele, de-aia și are o grămadă de sertare, care sînt greu de tras, fiind tot mai hodorogite. În antreu, e patul de tablă, ăla frumosul, care se dă cu bronz și are îngeri pictați pe el și flori (e patul în care dormeau înainte, cînd Mitu era foarte mic, toți patru !) mai este oglinda, în care se zgîiesc tot timpul fetele, „lavuarul“, adică ligheanul de spălat, cana cu apă, care stau pe o placă de marmură cenușie cu vine albe și care, cu toate că-i marmură se tot sparge pe ici pe colo, și încă un *gardirop* cu două uși și o altă masă, mai mică, pe care se mănîncă în fiecare zi, pentru că duminica, sau cînd vin musafiri, se mănîncă la masa mare de dincolo.

Coana Anica e o femeie nu prea înaltă, poartă bazma, numai duminica are părul creț și pălărie cu flori, e destul de bătrînă dar nu prea, la-nceput a fost veselă, pe urmă s-a supărat că fetele făceau mofturi.

— Cine are pretenții trebuie să aibă și bani, nu merge-așa ! a zis ea.

Are pisici și cîini și mai ales foarte multe flori, și-n curte, în fața casei și pe prispă, în ghivece (mai puține) și-n tot felul de oale vechi, ba mai are și zorele pe lîngă prispă, agățate cu sfori de acoperiș, ceea ce face foarte frumos, parcă-i o perdea verde care te apără de soare, cînd frige prea tare.

Lui Mitulică îi place aici, pe Agricultori, singurul dezavantaj este că are mult de mers pînă la școală. A fost vorba să-l mute la o școală mai apropiată, la Ianculuī, de pildă, unde învață și Marin al lui tanti Săftica, dar el s-a opus, a plîns, și Victor, și chiar fetele, au hotărît că e mai bine să rămînă la școala lui din Centru, cu toate că face un ceas pe jos, pînă acolo. La-nceput, se duce să-l ia pe Marin, pe care-l „conduce“ pînă la Școala Ianculuī, adică merg pe Matei-Voievod, pînă sus la Bulevard. De acolo, Mitu trece de Popa Nan, de Austrului, de Traian și o ia pe Racoviță, care dă-n Plantelor, care dă-n Mîntuleasa și gata, e la școală ! Dar mai tîrziu, Mitu nu mai merge pînă la Școala Ianculuī, ci „o taie“ pe Mecet, pe urmă dă-n Popa Soare și iar în Plantelor și este mai aproape. Bineînțeles că s-au schimbat și prietenii, nu mai merge acasă acuma cu Steriu și

cu Borzescu, ci cu Dumitrescu, care stă chiar pe Mecet și cu Burghelea, care stă pe Gogoși și de-acolo merge singur pînă acasă la el.

Acasă la el nu prea are ce face și este singur, toți trei frații lui sînt la serviciu, așa că de cele mai multe ori se duce la Marin, la tanti Săftica. Acolo în curte, sînt mulți copii cu care Marin e prieten, iar în fund de tot, deschizi o portiță și e un maidan uriaș, plin de bălării și de cărări, care dă tocmai în Matei Voievod și unde ei se pot juca și de-a prinselea, și leapșa și uliii și porumbeii, cînd nu joacă arșice sau bile, (la gropiță", sau „la ront" sau „cap și bilă"). Acolo mai vin și alte cete de copii, de prin alte părți, dar ei sînt mulți și pot fugi în curtea lor la o adică, pentru că Mitu a observat că p-aici copiii sînt foarte răi, gata oricînd să te bată sau să-ți fure jucăriile și să fugă.

A și pățit-o odată, pe strada Ursului, împreună cu Marin. Tanti Săftica i-a trimis pe-amîndoi la cimitir, la tata. Nu este departe : o iei pe Agricultori la stînga, la dreapta se face Strada Ursului și mergi pe ea pînă la cap și dai în Mihai Bravu, șoseaua pe care se află cimitirul. S-au dus să „aranjeze" mormîntul, să pună niște flori, să controleze dacă mai este candela și dacă are untdelemn și s-o aprindă. Zis și făcut. S-au dus ei amîndoi ținîndu-se de mînă și Marin a zis că să nu meargă pe Ursului, mai bine pe Bulevard sau pe Matei Voievod, dar Mitu s-a opus.

— De ce să nu mergem pe Ursului ?

— Ai să vezi tu, a îngăimat Marin, dar Mitu nu s-a lăsat și nu s-a-ntîmplat nimica.

— Ei, vezi ! a zis el, triumfător.

La-ntoarcere, au luat-o tot pe Ursului, acum era și Marin mai curajos. Cînd treceau pe lîngă un maidan mai mic, unde de-abia în fund se vedea un gard ca vai de el, iată că le iese în cale un „țușt", care începe să-i înjure și să arunce cu pietre după ei.

— Hai să fugim ! zice Marin.

— De ce să fugim ? Din cauza țuștului ăstuia ? Mă, țuștule, nu mai înjura și nu mai da cu pietre, că vin acuma la tine !

Și Mitu se preface mai mult că aleargă după țuști, care se sperie, fuge în spre curtea din fund și urlă cît îl ține gura :

— Fanee ! Fanee ! Hai că m-a bătut ăsta !

Asta nu-i mai convine lui Mitu, țuștul minte, nici n-a apucat să-l ajungă și nici n-avea această intenție, dar de după gardul părăginit ies vreo patru copii mari, ca și el și Marin, ba unul chiar era mai mare decît toți, și se reped spre Mitu, îl înconjoară, adică-i „taie retragerea".

Marin rămăsese în drum.

— Marine, ia vino-ncoa ! încearcă Mitu să-i intimideze p-ăia, să vadă că nu-i singur.

Dar Marin nu vine, stă acolo și se uită, cu aerul că „nu ți-am spus eu c-o s-o pățim ?"

Mitu -și ia inima-n dinți.

— Nu-i adevărat. Minte. N-am dat în el. Noi treceam p-aicea și el ne-a-njurat pe de gratis și-a dat și cu pietre-n noi !

— Da' ce căutați voi, bă, p-aici, pe strada noastră ? P-aici nu-i voie ! zice șeful lor.

— De ce-ai dat, bă, în frate-meu ? se repede altul. Păi cînd ți-oi arde eu una !

Mitu face pe curajosul, nu se lasă.

— Da' ce-i strada voastră ? Pe stradă poate să meargă cine vrea ! Ce ? Crezi că mi-e frică de voi ?

— Auzi, bă, că nu-i e frică de noi ! Auzi, cum ne-njură !

— Cine-a-njurat ? N-a-njurat nimeni ! se apără Mitu, dar deja a primit un brînci din spate, se poticnește dar nu cade, dă să se-ntoarcă, dar altul îl îmbrîncește din spate, altul dintr-o parte, el răspunde, îmbrîncește și el pe unul care-i mai aproape, primește-un ghiont, dă și el unul, dar situația este disperată, Marin fuge, fricosul, în loc să-i dea ajutor și Mitu e-ncolțit din toate părțile, ba, la un moment dat, primește un pumn în nas și pe urmă unul, foarte tare, în burtă, la plex, îl doare rău, și-atunci se hotărește să schimbe tactica.

S-aruncă la pămînt și-începe să urle cît poate de tare, doar-doar i-o veni cineva în ajutor. Pungașii îi mai dau cîte-un picior în coaste, dar nu doare cine știe ce,

că sînt desculți, dar se uită și ei în toate părțile, să nu vie cineva. Spre marele noroc al lui Mitu, care continuă să se tăvălească urlînd pe jos și constată că-i curge și sînge din nas, s-aude un glas ascuțit de femeie.

— Ce faceți acolo, mă, arde-v-ar focul ! Stați că vin eu acu la voi !

Mitu se ridică-ntr-un cot, vede-o femeie care vine cu un băț în mînă. Agresorii o rup la fugă care-ncotro. Pînă ajunge femeia la Mitu, au dispărut cu toții.

— Ce ți-au făcut, maică, derbedeii ăia ?

Mitulică se ridică de jos, se scutură pe șorț, se șterge de sînge la nas.

— Au sărit la bătaie. Nu le-am făcut nimica ! se dezvinovățește el cu ochii la băț.

Mai știi, pîn-la urmă ce se-ntîmplă ?

Dar femeia zice :

— Hai ! Du-te și tu acasă ! Unde stai ?

— Pe Agricultori !

— Bine. Du-te-acasă, nu mai umbla pe străzi, că vezi ce pățești !

Mitu n-așteaptă să-i zică de două ori, o ia spre stradă și pleacă spre casă. În capul străzii, dă de Marin.

— Să-ți fie rușine ! Fricosule ! Ce fel de prieten ești tu ? Ăia sar la bătaie și tu fugi !

Marin e foarte rușinat.

— Eu ți-am spus. Ăștia, de pe Ursului, sînt „cuțitari". Nu trebuia să mergem p-aici.

— Da, dar de ce-ai fugit și m-ai lăsat singur cu ei ?

Mitu e tare pe poziția lui.

— Eu, cel puțin, continuă el, chiar dacă m-au bătut, am avut curaj, dar tu ai fugit ca un iepure !

— Dar ce era să fac ?

— Să stai și tu acolo, să ne batem, nu să fugi ca fetele. Vai de capul tău ! Păi d-aia te bat ăștia, pentru că știu că ești fricos !

— Și tu, dac-ai fost curajos, ce-ai cîștigat ?

— Ce-am cîștigat, am cîștigat ! răspunde Mitu, ne prea știind ce să mai spună și îndreptîndu-se spre pompa din colț să se spele de sînge.

Cînd ajung acasă, nu spun nimic lui tanti Săftica, se-nțelege, dar Mitu a tras concluzia că nu se poate baza

pe Marin, e fricos, se vede și după ochii lui verzi, mari și sperioși, și cu toate că-i văr cu el, nu-i prieten bun, cum era Steriu de pildă, sau cum este, acuma chiar, Dumitrescu din Mecet, care pe deasupra e și premiant, ca și Mitu.

Aventură la Biborțeni

Pentru că a luat premiu, pentru că-i „orfan de ambii părinți", pentru că-i sărac, pentru că-i mic, pentru că-i debil, Mitulică va fi trimis în „colonie", adică la băi, pe gratis, nu-i trebuie decît rufe, tacîm, cană, farfurie, „după inventar", toate într-un geamantan și pe urmă p-aici ți-e drumul, cu trenul, departe, într-un loc fermecat, numit Biborțeni. Curios nume ! Biborțeni, adică ce ? Bibor, biborți, biber (zis și castorul !). Dar e la munte, ceea ce înseamnă păduri, „aer", țărani, mîncare bună, mure, fragi, vaci cu lapte, ciobani cu oi și cu fluiere, poate chiar lupi, urși, vulpi și bursuci — bursucul, ce animal ciudat, nu l-a văzut niciodată ! — brazi cu cetina tot verde, stejari cu ghindă. Ce mai, raiul !

Sigur, nu-i prea plăcut să te vezi deodată într-un vagon cu sute de copii, din care, oricît nu s-ar crede, nu cunoști pe nici unul. Părinții au venit să conducă copiii la Gara de Nord, e o foială grozavă pe peron și în vagon : cei mai mici plîng, plîng și mamele lor, Mitu nu plînge, este mare, totuși i se strînge puțin inima, prima dată pleacă singur cu trenul, jos sînt Victor și Irina care l-au condus și i se pare așa, cam peste mînă, e o despărțire, el pleacă în necunoscut, frații lui rămîn în București !

Există niște „pedagogi" care strigă încoace și-ncolo și un domn director de la școala „Silvestru", un domn gras, cu păr scurt, blond, cu ochi albaștri, reci, conducătorul coloniei, care comandă mereu pe toți, asigură părinții că ce bine va fi, controlează dacă sînt îmbrăcați în șorțurile lor de uniformă, dacă au bagaje reglementare...

Sigur, și-asta-i neplăcut, să fii nevoit să pleci la „băi" în șorțul de uniformă ! Una din marile plăceri ale

vacanței este tocmai asta, că scapi de uniformă — șorț ca la fete ! — și mai ales de nesuferitul de guler, mereu murdar și de porcăria de fundă la gît, mereu dezlegată ! Dar mă rog, ca să pleci la munte trebuie să faci și sacrificii, accepți șorțul, îți înghiți lacrimile la plecare și trenul începe să scîrțîie, gata, a plecat, toți sînt la ferestre, cu toate că nu încap, și cei mici plîng și cei mari îi lipesc „pe șest", să nu vadă pedagogii, care însă nu se lasă păcăliți și împart nu numai dojeni dar și „scatoalce" sau urecheli, după calibrul delincventului.

Drumul e foarte frumos la început, trece Chitila, și Buftea și Periș. Pe urmă vine Prahova, care-i un rîu mare, Mitu știe, și pe lîngă pod se văd cete de copii care se scaldă, ceea ce-și promit să facă și ei la Biborțeni, unde cu siguranță că trebuie să fie vreo gîrlă. Și-apoi iată o gară mare, este chiar gara Ploiești, unde Mitu are atîtea rude, păcat că nu poate să se dea jos din tren și să-i viziteze. Pedagogii, de altfel, nu permit nimănui să coboare din vagon, iar la closetul din cap este deja o adevărată porcărie. De la Ploiești, trenul o ia — culmea ! — înapoi, toți se sperie, unii spun că face „manevră", pedagogii însă susțin că așa este bine, și într-adevăr iată că ajung la orașul Băicoi (Ce mai nume ! Toată lumea rîde !) și-apoi vine Cîmpina și Breaza, unde Mitu a fost pe vremuri cu mama și cu toți frații, după care încep munții și pădurile și este o mare frumusețe, nu te mai saturi privind pe geam, și cheltuiești toți banii pe care i-ai primit în gară, pe coșulețe cu mure și cu zmeură și legături de răchită cu caise și corcoduși, și mere și tot ce vrei !

Toată lumea mănîncă tot timpul, fructe sau merindele primite de-acasă, cei care n-au bani și nici merinde cer și ei, unii dau, alții nu, alții șterpelesc de la cei mai fraieri, oricum, drumul a devenit lung, trenul stă mult prin stații, vine seara, ochii se închid, fiecare încearcă să găsească vreun loc de dormit. Ei, asta-i mai greu, trebuie să dormi așezat, banca-i tare și galbenă, pedagogii îi scoală pe cei care se-ntind pe podea și-i așează cu sila cu fundul pe bancă, capul fiecăruia cade pe umărul celuilalt, unii dorm ca pisoii, îmbrățișați (primul cu capu-n poala celuilalt, al doilea prăbușit pe spinarea primului !)

Mitu nu doarme, e mare, stă cu ochii deschiși, și chiar cînd îi închide, ei se deschid înăuntru. Se gîndește la fel de fel de lucruri și pe urmă iar îi deschide. Vagonul e un dormitor ambulant, cu lumină puțină, gălbejită, care nici n-are putere să intre prin toate cotloanele, curge doar din tavan, subțire, aproape vînătă.

Noaptea trece greu, este nesfîrșită, noroc că-i vară și zorile bat repede la ferestre, chiar dacă printre dealurile acestea pe care le ocolește mereu trenul, soarele răsare mai tîrziu decît la cîmpie. Copiii arată cu toții galbeni, cu ochii cîrpiți, de mult s-a isprăvit apa cu care ar fi trebuit să se spele pe obraji, cei care mai au ce, mestecă din ultimele provizii căpătate la București, ceilalți înghit în sec, „ceaiul" se va lua direct la colonie.

Gara finală este mică, departe de sat.

Iată-i încolonați, doi cîte doi, cu bagajele alături, dar pornirea, în ciuda comenzilor unui pedagog, se dovedește dificilă. Unii sînt prea mici pentru bagajele prea mari : lădițe de campanie, valize de carton, coșuri de răchită, cu lacăte și mai ales cu muchii colțuroase care bat dureros gambele. Se ia hotărîrea ca să-și ia bagajele doar cei mai mari, „o să trimitem căruța după alelalte".

Nimeni nu apucă să vadă mare lucru din satul Biborțeni și asta pentru bunul motiv că drumul nu trece prin sat, oricît este el de lung, adică vreo două ore. Cu picioarele frînte, morți de foame și de sete, iată-i totuși pătrunzînd în Colonie. Este o curte foarte mare și foarte bine îngrădită, cu un gard ca de închisoare, în fundul căreia se înalță o casă mare, cu etaj, cu multe camere, o fostă școală, desigur, pentru că în multe încăperi se află bănci, iar în altele, anumite portrete pe pereți, Regele Ferdinand, Regina Maria, marii voevozi români și chiar unele litografii cu Bătălia de la Rovine, sau Românii la Plevna, pe care Mitu le recunoaște foarte bine.

Drept orice ceai sau cafea cu lapte li se împarte urgent niște bucăți mari de pîine unse cu magiun de prune. Este un magiun negru, cu cojile fructelor răsucite ca niște chibrituri arse — și al cărui gust se zbate între dulce și amar, luptă din care amăruiul iese pînă la urmă victorios. După ce înghite cu greutate pîinea rece, bolo-

vănoasă, Mitu-și potolește setea, ca și ceilalți, dintr-un jgheab lung de piatră, în care apa se varsă după ce-i scoasă cu găleata dintr-un puț aflat în mijlocul curții și păzit cu strășnicie de doi elevi mai mari, anume puși pentru asta.

După care, toți elevii primesc cîte un sac mai mare și unul mai mic, care sînt numite saltea și pernă. Atît salteaua cît și perna, sînt dintr-o pînză groasă, rară, care nu-i tocmai sac dar nici departe. Cu astea în mînă, fiecare trece la un maldăr de paie aflat într-un colț al curții imense și le umple, burdușindu-le cît poate, și astfel iată gata cele pentru dormit. Fiecare și le cară în dormitorul în care a fost repartizat și le trîntește pe paturile de fier, dintre care unele au somieră de sîrmă, dar altele au doar niște simple scînduri rare, care trebuie așafel potrivite, ca nu cumva salteaua să scape printre ele. Se constată că trebuie să doarmă cîte doi sau chiar cîte trei într-un pat, după cît de mari sînt copiii, pentru că există puști care abia au terminat clasa întîia și alții care au terminat clasa a patra, ba sînt și cîțiva din clasele cinci, șase și șapte, băieți mari, adevărați măgădăi, care de altfel și sînt imediat numiți șefi de grupe și de dormitoare și de „companii".

În sfîrșit, tîrziu, sosesc și bagajele, care sînt încărcate în două căruțe. Urmează o mare dezordine cu descărcarea și împărțirea lor. Unii nu-și găsesc bagajele și încep să plîngă. Pînă la urmă, se află că una din căruțe se întoarce la gară să mai aducă un rînd de bagaje care n-au avut loc în primul transport. Între timp, cîțiva oameni, ajutați de copiii mai mari, construiesc mesele. Mesele sînt sub cerul liber : o scîndură mai lată pe niște pari mai înalți este masa, o scîndură mai îngustă pe niște pari mai scurți este scaunul, adică banca. Pînă la prînz, care întîrzie considerabil în prima zi, totul este gata, mesele, paturile, dormitoarele, bagajele sub pat, cearșafurile și fețele de pernă aduse de-acasă învelesc „strejacele" (c-așa le zice !) pe care și le-au umplut singuri cu paie, și, în sfîrșit, după ce se face apelul, stînd toți în picioare, se constată că sînt trei sute, sînt împărțiți pe companii de cîte o sută și grupe de zece și prima companie merge la masă, în prima serie, deoarece nu este loc pentru mai

mulți la lunga masă din curte, nu însă mai înainte de a se face rugăciunea, care de dimineață fusese trecută cu vederea.

Prima serie o zbughește în dormitoare, se-ntoarce cu farfurie, cană și tacîm, le trîntește pe masă și așteaptă să se împartă ciorba. Dar femeia de la cazan strigă la ei, să vină fiecare cu farfuria în mînă să i se dea, că ea nu poate să umble cu cazanul după ea, să-i servească „ca pe boieri", așa că se face o coadă în spatele ei, dar cei mai mici varsă ciorba pînă la masă și-ncep să plîngă și se constată că împărțirea pe companii n-a fost bună. După-masă, adică după ciorbă și mîncare de morcovi, se face alta, care ține cont de înălțimea elevilor.

Cu acest prilej li se ține o cuvîntare de către domnul director Ionescu, de la Silvestru, în care li se anunță „programul" zilnic, și „serviciile" pe care trebuie să le facă fiecare la rînd, la dormitor pentru „curățenie", plantoane, la „scos apă", la bucătărie, la măturatul curții și altele. De asemenea li se spune și ce nu trebuie să facă, un lung șir de interdicții, dintre care cea mai ciudată, care li se pare de necrezut, este că n-au voie să iasă din curtea Coloniei, sub nici o formă și niciodată, nu numai din simplă disciplină, dar nu vor putea ieși nici în grup vreodată, deoarece satul este în „carantină", adică în sat există o boală molipsitoare și cei care vor încerca să iasă nu numai că vor fi aspru pedepsiți cu „serviciu peste rînd", „lovituri la palmă", „arest", „post", adică pierderea drepturilor la una sau mai multe mese, dar chiar sînt în pericol să se îmbolnăvească, să-i îmbolnăvească și pe ceilalți și să moară cu toții!

Un vînt de teamă și amărăciune bate peste capetele tunse numărul zero și Mitu își dă seama că bucuria lui a fost de foarte scurtă durată și anume : în spatele școlii, începea un deal unde pădurea era aproape, la numai douăzeci de metri, brazi verzi, frumoși, cu ramuri pînă aproape de pămînt și la sosire își închipuise cum avea el să se plimbe prin pădure și să doarmă la umbra brazilor și să se joace cu conuri de brad, și desigur că încă multe, foarte multe lucruri nemaipomenit de plăcute l-ar fi întîmpinat în pădurea fermecată. Acuma însă, dezamăgirea este mare, singurul lucru frumos de-aici le este

interzis — ce să mai vorbim ! — n-ai voie nici măcar să ieşi afară din curte, dar să-ţi mai închipui vreo excursie, sau o vizită în sat sau alte plimbări la gîrlă, la scăldat !

În seara aceea Mitu adoarme foarte greu, perna este tare, salteaua fîşîie la cea mai mică mişcare şi te mai şi înghioldeşte, iar pe deasupra mai doarme şi cu un străin în pat, un băiat, îi zice Cernea I. Vasile, tot în clasa a treia, ba nu, a patra, amîndoi au trecut într-a patra, este un băiat de la Silvestru, care are grijă să-l avertizeze că directorul este un om foarte rău, una-două te pedepseşte şi chiar şi bate *personal* pe copiii cei mai obraznici !

După un somn chinuit, mereu trezindu-se, mereu neştiind unde se află, primind şi cîte un genunchi în şold de la Cernea I. Vasile, care doarme foarte agitat, Mitu se trezeşte în sunetul ascuţit al unui fluier care-ţi găureşte urechile mai rău ca ţignalul unui vardist sau cel al locomotivei. Este abia şase dimineaţa, oră la care se scoală şi la Bucureşti, dar numai cînd este la şcoală, altfel, în vacanţă, el poate uneori să se scoale abia după ce pleacă toţi la serviciu, nimeni n-are grija lui, să-l trezească cu noaptea-n cap, mai ales că a învăţat să facă şi paturile.

Dar nu-i nimic de făcut, pedagogul are o nuia în mînă cu care-i croieşte pe cei care mai stau în pat, aşa că îşi ia prosopul şi săpunul şi în cămaşe de noapte iese în curte să se spele. Dar cine poate să ajungă la jgheabul acela de piatră, unde curge o apă rece ca gheaţa şi unde este o îmbulzeală nemaipomenită ? Aia mai micii nici nu se-nalţă pînă la marginea jgheabului şi mai sînt şi unii deştepţi care-i stropesc cu apă pe ceilalţi, mai mult se bat şi se-nghiontesc, decît se spală. Soluţia este să dai cu puţină apă pe faţă şi să te prefaci că te-ai spălat. I-adevărat că pedagogul stă-n uşa dormitorului ca să controleze, dar nici el nu-i prea convins de ceea ce face, se mulţumeşte cu intimidarea eventualilor delincvenţi.

Apel, gimnastică (alergare !) rugăciune, ceaiul greu de căpătat, o apă colorată fără gust dar totuşi caldă, inevitabila pîine neagră cu magiun...

Trei sute de copii într-o curte înseamnă un iad, nu numai pentru copii dar și pentru personalul de supraveghere, care-i mai plictisit decît cei pe care trebuie să-i păzească. Încăierările, reclamațiile, furturile se succed fără încetare. „Programul" e scurt, cîteva cîntece, nelipsitul *Trăiască Regele, Pui de lei, La arme,* discursuri ale pedagogilor, unii sînt chiar învățători mai tineri, apoi „Liber !". *Liber* înseamnă tot felul de jocuri : leapșa, armașul, baba-oarba, hoții și vardiștii, bile și pietre.

Încă din prima zi s-au constituit mici căprării, pe școli, sau pe mahalale, Mitu este singur din clasa lui și din școala lui (școală centrală, părinți bogați, n-au nevoie de colonie !) și în afară de Cernea I. Vasile cu greu mai poate găsi cîte un tovarăș de joacă. Majoritatea sînt copii răi, certăreți, vorbind foarte urît, lucru cu care Mitu nu-i obișnuit. La prînz, iar coadă : ciorbă și iahnie de cartofi ! După-masă începe să plouă și e și mai rău, noroi, frig, înghesuială prin dormitoare. Ploaia continuă întreaga zi următoare, toată „tabăra" este dezorganizată, Mitu întreabă dacă e bibliotecă. Este, dar e încuiată, nu-i voie să se umble la ea. A găsit el cîteva cărți pe la băieți, foarte puține, le-a citit la repezeală. Încă, au durat ceva mai mult, pentru că mereu vine cîte unul pe la spate, i-o smulge din mînă, fuge cu ea, Mitu după el, ăla o aruncă altuia, ei se distrează grozav, iar Mitu, obosit, după ce mai primește și cîte un picior sau un ghiont de la cîte unul mai puternic, se așează pe o treaptă (greu de găsit un loc liber !) și simte cum îl trec lacrimile dar se stăpînește, nu vrea să devină batjocura celorlalți, iar seara, în pat, plînge de-a binelea, gîndindu-se ce bine e acasă la București, cît îi e de dor de Victor și de Lenuța și de Irina, și de curtea cu bălării a Coanei Anica și de cărțile pe care acolo tot le mai poate găsi la unul, la altul.

În zilele următoare se face frumos, Mitu învață un joc nou, numit „Pietre". Este un joc care a cuprins ca o molimă întreaga colonie, nu vezi decît grupuri așezate direct în țărînă, care se exercită în jocul Pietrelor. Este așa : ai o piatră mare, pe care o ții în mîna dreaptă și mai multe, mai mici, pe care le ții strîns de tot în pumnul drept. Cu dreapta arunci piatra a mare în aer, și

cît timp ea urcă și se-ntoarce, depui una cîte una pietrele mici, în fața mîinii stîngi care stă pe pămînt, fie cu degetele răsfirate, fie în formă de „butoi", fie proptită în degetul mare și arătător (Poarta !). Bineînțeles că după ce ai făcut o mișcare la pietricele, trebuie să fii atent și să prinzi piatra cea mare, care se întoarce vîjîind. Dacă nu ești atent, n-ai prins piatra din aer, îți cade-n cap, sau în capul altora, sau îți scapă pur și simplu, și-atunci ai pierdut, celălalt ia el întreg arsenalul de pietre și trece la rînd. Se joacă pe îndemînare, sau pe pumni, sau pe mărci, pe nasturi, pe mîncare, unii, ăi mari, joacă chiar și pe bani. Toată curtea s-a umplut de praf, deoarece toți au scotocit să găsească pietre, care sînt foarte puține față de necesitățile combatanților, de unde urmează că și le fură unii altora : arunci piatra-n sus și ea nu se mai întoarce pentru că unul a prins-o-n zbor și a fugit cu ea, fugi după el, greu să-l ajungi, ba o aruncă decît să ți-o dea înapoi, și deja sînt patru inși care se bat pe ea prin țărînă și mai bine te lași păgubaș sau furi și tu alta, de la unul mai mic, care bîzîie după tine dar îi dai una și tace !

Cîteva zile furia Pietrelor a făcut ravagii, pînă cînd jocul a fost interzis și plictiseala este acuma și mai mare. Între timp se constată că unii au deja rîie, alții păduchi, în schimb mîncarea e puțină dar proastă, „dincolo" însă la director, care a venit aici cu întreaga familie și locuiește într-o casă separată, mai mică, se mănîncă fripturi și prăjituri (căci se vede pe geam, oricît se ascund ei) și-atunci unii dintre „coloniști", printre care și Mitu, refuză mîncarea de morcovi care se dă zilnic, ori la prînz, ori seara, alternînd cu iahnia de cartofi. Cînd e fasole, e o adevărată sărbătoare !

Apare directorul, care se interesează dacă-i bună mîncarea, și unii strigă :

— Nu-i bună !

— Cine-a strigat ?

Pînă la urmă se constată cine-a strigat.

— Păi sigur, că la tat-tu acasă numai scovergi oi fi mîncînd ! Toată lumea-i obligată să mănînce ! decretează directorul de la Silvestru.

Dar zadarnic, și zadarnice sînt și pedepsele pe care pedagogii le împart pe tăcute și pe sprînceană. Mitu a luat și „la palmă" și „arest" (care-i mai bine, măcar stai înăuntru și te gîndești la ce vrei tu !) și chiar „post".

Plictiseala și amărăciunea sînt atît de mari, încît lui Mitu îi vine ideea salvatoare de a pleca înapoi la București. Dar cum ? Cu ce ? Este în puterea lor, nu poate să fugă pur și simplu.

Se duce la un pedagog și-i spune că el vrea acasă. Ăla rîde :

— Sînteți nebuni !

Dar Mitulică plînge :

— Nu mai vreau să stau aici ! (Între timp l-a convins și pe Cernea care-i ține hangul !)

La masă, grupul lui Mitu refuză mîncarea și strigă :

— Vrem a-ca-să ! Vrem a-ca-să !

Bineînțeles că sînt urecheați, pedepsiți, dar ideea a prins rădăcini, iar ceilalți, care nu vor să plece, sau nu îndrăznesc s-o spună, bat și ei cu linguriile-n farfuriile de tablă, așa, de plăcerea zgomotului și ca să facă-n necaz pedagogilor.

La sfîrșitul săptămînii, zvonul a ajuns la director. Mitu este scos în fața tuturora și întrebat :

— De ce vrei acasă ?

— Fiindcă mi-e dor, răspunde el, învățat de un pedagog mai cumsecade.

— Așa, n-o să poată să vă pedepsească, ai înțeles, mă, puștiule !

— Și cine mai vrea acasă ? întrebă directorul, numai lapte și miere.

Ies încă vreo douăzeci din rînduri.

— Așa, mă, tu faci pe șeful lor ? zice directorul și ochii lui albaștri îl fulgeră amenințător pe Mitu.

— Nu. Dar ei au zis că să ies eu primul.

— Bine. O să vedem. Deocamdată, toată lumea la program.

Și directorul intră repede-n casa lui, pentru că știe și el prea bine că „programul" nu-i nici un program, ci un „lasă-mă să te las" general.

— Păi dacă mai trimite pe unii acasă, mai rămîne mîncarea lor și colonia este-n cîștig ! aude Mitu discutîndu-se la bucătărie.

Și-ntr-adevăr, a doua zi, cîțiva zeci de copii sînt gata cu bagajele în curte, ca să plece la gară și de-acolo la București. N-au trecut decît opt zile din întreaga lună cît trebuiau să stea. Directorul mai ține un discurs în care vestejește purtarea fugarilor, anunțînd că „azi la prînz o să fie și prăjitură" de care ei n-au să mai „beneficieze" și sub conducerea unui pedagog, iată-i la gară. Pedagogul numește un șef de grupă, vorbește cu șeful gării și cînd vine trenul, sînt îndesați cu toții într-un vagon de clasa a treia și p-aci ți-e drumul !

Biborțenii e foarte departe de București, călătoresc iarăși o zi și o noapte și abia dimineața, pe la nouă, ajung în Gara de Nord. Este o călătorie tristă, toți sînt amărîți și flămînzi și fără nici un ban. Toată noaptea, schimbînd mereu locul și poziția pe banca tare, Mitu se gîndește ce-o să spună el acasă ? De ce s-a-ntors ? El nu știe că ei sînt săraci ? Și unde sînt lucrurile pe care i le-au cumpărat ? Ia să vedem lista ! (Lipsesc o serie de „obiecte" din inventar. Știindu-se că pleacă, li s-a furat tot ceea ce putea reprezenta o „valoare de schimb" în colonie !) N-a fost cuminte, probabil, d-aia l-au dat afară ! Și-altădată n-o să-l mai trimită nimeni la băi ! Cel mai mult îi e frică de Victor, care-i foarte aspru, imediat îl cîrpește. Mai mult ca sigur c-are să-l ia la bătaie !

De pe peron, tîrîndu-și care cum poate bagajele, ies afară din gară și se opresc în susul scărilor, privind veselul soare bucureștean. Cei care locuiesc mai aproape de gară au și plecat. Alții, mai deștepți, s-au urcat în tramvai. Sînt cei care au mai păstrat cei cîțiva lei necesari. Dar el, Mitu, nu mai are nici un ban. Parcă și mulți ce-avusese, la plecare ! Stă lîngă geamantanul lui „de paie", care-i mare (n-aveau altul, era singurul în casă !) și-l tîrăște foarte greu, pentru că-l lovește peste picioare și-l și zgîrîie, că-i curge și sînge. Mitu se uită cu jind la tramvaiul 15, care vine pînă aici la gară, face un ocol și pe urmă iar pleacă în oraș. Da, dar 15 nu trece pe la ei ! Pe la ei trece 14, care nu merge la gară, ci la

Cotroceni. Ar trebui să ia odată pe 15, pe urmă să se dea jos la Brătianu, la statuie și de-acolo să ia pe 14 în direcția Bariera Ianculuí și să se dea jos la Mătăsari. Da, ar fi bine, dar nimeni nu-l primește în tramvai fără bani. Pe jos, e imposibil să meargă, cu geamantanul ăsta. Las' că nici nu prea știe drumul. Sigur, ar putea să întrebe mereu pe cîte cineva, și-așa încet, încet s-ajungă acasă. Dar cînd ? Mîine ? Nici nu se poate gîndi la așa ceva.

În josul scărilor vin mereu trăsuri, din care coboară oameni bogați, care cheamă hamalii să le ducă bagajele. Pe urmă, trăsurile se așează la rînd, în partea ailaltă a străzii și birjarii așteaptă alți mușterii. Unele trăsuri însă pleacă goale spre oraș. Dac-ar lua o trăsură ? O trăsură ? Dar asta trebuie să coste o avere. Asta-i mai trebuie, după ce că se-ntoarce ca vai de capul lui : să mai ceară și bani pe trăsură ! Atunci chiar că are să capete o chelfăneală zdravănă ! Totuși, ce-i de făcut ? Nu poate să stea aici pînă seara, deja a trecut un ceas de cînd se gîndește. Trebuie să-și ia inima-n dinți ! (Cum să-ți iei inima *în dinți ?* Niciodată n-a înțeles ce vrea să zică vorba asta, de fapt !).

Se duce la un birjar, cu șapcă și cu manta mare de catifea verde, care tocmai socotește cîți bani a încasat și-i strecoară într-un buzunar nevăzut al rochiei ăleia de catifea.

— Nene ! Nene ! îndrăznește el.

— Ce vrei ?

— Mă duci și pe mine, pe strada Agricultori ?

Birjarul se uită din înălțimea lui inabordabilă.

— Păi, ai tu bani să mergi cu trăsura ? Ia să văd !

— N-am bani. C-am venit acuma, cu trenul. Dar o să-ți plătească acasă.

— De unde știu eu c-o să-mi plătească ?

— Hai, nene, zău, o să-ți plătească. Vezi ce geamantan greu am !

Birjarul se uită la șorțul lui, e școlar, își face o socoteală mentală, își freacă bărbia și binevoiește.

— Bine. Urcă.

Mitu e nebun de bucurie, urcă cu greutate geamantanul „de paie" în trăsură și s-așează fericit pe pernele albastre și moi.

— Unde zici că stai ?

— În Agricultori !

— Agricultori ? Aoleu, dar departe mai e. O să te coste ceva ! mai zice birjarul, apoi plescăie din limbă, dă ușor cu biciul și trăsura o ia din loc.

E foarte frumos să mergi cu trăsura ziua, prin oraș, ca un boier. N-a mai mers cu trăsura de la înmormîntarea mamei. Tata lua trăsură numai din cauza ei, altfel, pe ei îi mîna întotdeauna pe jos, sau cel mult cu tramvaiul, dar și ăla era scump. Mitu se așează mai bine pe perne și privește-n jur cu mîndrie. Sînt străzi frumoase, pietruite, cu pomi mari pe margini și cu case tot mai înalte, pe măsură ce se apropie de Bulevard.

Și Mitu merge cu trăsura tot Bulevardul Elisabeta, trece pe la statuia Brătianu, unde vine și tramvaiul 15 de la gară, apoi pe la statuia Rosetti, unde privește cu mare atenție pe strada Melodiei, cine știe, poate-l vede cineva, Vergii, vreun prieten, (chiar Victor sau Lenuța, care au serviciu chiar în casa asta cu cinci etaje, din colțul cu Domniței, ei sînt la al treilea !) cum merge el în trăsură, dar nu-i nimeni, și-au ajuns la Armenească, se iau la întrecere cu tramvaiul 14, uite și statuia lui Pache, și acum, în stînga Foișorul de Foc, și Școala Iancului, a lui Marin și „Nôtre Dame", unde-s fete și călugărițe, și liceul Mihai Viteazul, și încă puțin și gata, vine Agricultori.

Odată intrați pe Agricultori, unde trăsura zgîlțîie mai tare, că-i pavaj prost cu pietre rotunde („piatră de rîu" cică-i zice !), toată beția de pe Bulevard se risipește și-n locul ei se instalează teama. Ce-or să zică ăi de-acasă ? Cum o să se descurce ? Și dacă n-or să aibă bani ? Și dacă n-or să vrea să plătească birjarului ? Ce ? Ei l-au angajat ?

Mitu se simte iar nenorocit, prea mic pentru pernele astea mari de trăsură. Ce-ar fi să oprească la tanti Săftica ? Dar dacă ea se supără și-l trimite mai departe ? Și dacă nici la ei n-o fi nimeni, nici măcar Coana Anica,

proprietăreasa ? Cu siguranță că birjarul o să-l ducă direct la poliție, pentru că n-are cu ce plăti !

Acum, trăsura se oprește la numărul 46 și soarta lui Mitu se hotărăște.

— Am ajuns, conașule ! face birjarul, mai mult ca sigur că în batjocură.

— Da. Aici este, îngăimă Mitu.

Din curte a și venit Coana Anica. Se uită la trăsură ca la o arătare. Pune mîna la gură, a mirare și strigă :

— Domnișoara Cristescu ! Domnișoara Cristescu ! A venit Mitu !

„Slavă Domnului, că e cineva acasă", se gîndește Mitu, căruia nu-i prea vine să se dea jos din trăsură, cu toate că birjarul a coborît și saltă coșul de răchită, ca să-i facă loc lui Mitu.

Iat-o pe Lenuța că apare-n curte.

— Irina ! Irina ! Ia vino să vezi ceva ! strigă ea către casă.

Apare și Irina și-amîndouă se pornesc pe rîs, ca proastele ! Mitu se miră ce găsesc ele de rîs, cînd el este atît de nenorocit, bine că nu-i și Victor acasă, c-atunci nu mai rîdeau ele așa, fără să bage de seamă că ochii lui sînt plini de lacrimi. Birjarul a dus coșul în curte și Irina a venit pe trotuar.

— Hai mă, dă-te jos. Ce stai acolo ca un marțafoi. Dă-te jos. Ce plîngi ? Nu mai plînge.

Și Irina-l sărută și-l sărută și Lenuța, nu-i place că-l pupă și Coana Anica (ea ce se bagă ?) este zăpăcit, aude pe Lenuța cum se tocmește cu birjarul.

— Hai, dom'le, că-i mic. Ajunge patruzeci de lei ! E și prea mult !

Birjarul pleacă, pleacă și trăsura, Mitu este iar acasă, și printre lacrimi și suspine se gîndește că, vasăzică, surorile lui îl iubesc de fapt, n-au zis nimica. Așa era și cu tata, toată ziua-i cicălea dar îi iubea într-ascuns și poate că și Victor îl iubește, deși îl atinge mereu, îl „caftește", dar în fundul sufletului poate că-l iubește și n-o s-o pățească atît de rău pe cît s-a temut el tot timpul, în tren și în trăsură. Vasăzică, e adevărat ce spunea lumea și el auzea și nu prea credea :

— Mai rar așa frați uniți. Și cum se iubesc între ei !

Colac peste pupăză

Abia se liniștesc puțin lucrurile cu moartea tatii, cu mutatul, cu Biborțenii și iată că iar se întîmplă ceva rău, chiar foarte rău. Nenea Gheorghe, bărbatul lui tanti Săftica, nenea Gheorghe cel voinic și tăcut, a murit. N-a murit în patul lui, de boală, de „moarte bună" (cine-a mai auzit : moarte „bună" ?) cum se zice, ci a murit într-un accident, undeva noaptea, pe o șosea, căci nenea Gheorghe este, adică era, șofer. Nu se știe bine cum a fost accidentul, căci era noaptea și caii de la o căruță s-au speriat că vine camionul peste ei, și țăranul dormea, și poate și nenea Gheorghe era obosit, iar căruța nu avea felinar pe dedesubt, așa ca să se știe că e o căruță în față, și camionul a dat peste ea și toți s-au răsturnat și din toate astea cel mai rău a pățit-o nenea Gheorghe, pentru că camionul era încărcat și el n-avea ajutor de șofer și i-a intrat volanul în piept și parbrizul s-a spart și l-a tăiat rău de tot la cap.

Așa că, iată, pentru a treia oară în viața lui, Mitu vede un catafalc, adică nu, aici nu-i catafalc, camera este mică, cu toate că a fost golită de toate mobilele. Nenea Gheorghe, adică cosciugul lui, abia încape, este așezat pe o masă îmbrăcată în negru. Ce era tanti Săftica neagră la față, dar acum e ca fundul ceaunului și are ochii roșii de atîta plîns, pentru că ea acum este văduvă, văduvă cu doi copii, Tanța și Marin au devenit și ei orfani ca și Mitu și li s-a pus doliu la braț. Numai ei, Mitu și frații lui, n-au trebuit să-și pună, pentru că ei au deja de la tata și n-a trecut anul, trebuie să-l mai poarte pînă-n primăvara viitoare.

Nenea Gheorghe stă întins în sicriu, el nu e galben ca tata, ci roșu, pentru că n-a fost bolnav, a murit „cu zile", și Tanța și Marin îl trag pe Mitu deoparte și-atunci cînd nu se uită nimeni, ei ridică o pînză de la cosciug și-atunci se vede cum capul lui nenea Gheorghe e tăiat la spate, o halcă mare, roșie, atîrnă, că lui Mitu i se face frică și pleacă repede de-acolo.

Înmormîntarea, care seamănă mult cu a lui tata, minus muzica și dricul, care nu-i decît cu doi cai, are loc

tot la cimitirul Bălăneanu și tot la popa Bedreag. Așa că acum, ei au doi morți în același cimitir, și fiecare cînd se duce la mormînt, trece și pe la mormîntul celuilalt, ca să vadă dacă totu-i în ordine. Tanti Săftica a slăbit și s-a făcut mai mică, așa cum este îmbrăcată în negru seamănă foarte bine cu mama ei, mama mare a lui Marin, care nici n-are nume, toată lumea-i zice „mamare".

Acum, la înmormîntare, Mitu vede că tanti Săftica are frați, unul bătrîn, cu păr alb și puțin, care-i zice Vasile și care are o cîrciumă pe Pantelimon și altul Florică, foarte negru și bubos, cu mult păr și destul de gras, care de fapt s-a și mutat la tanti Săftica, pentru că ea este acum femeie singură și-i e frică, și-i văduvă tînără și să nu vorbească lumea.

Florică e un om vesel, el are o meserie foarte frumoasă, lucrează cîteva zile-n șir și pe urmă se duce și se-mbată și vine tîrziu acasă și doarme două zile-n șir. Florică este sculptor, sculptor în lemn, el are o mulțime de dălți, mari și mici, late și înguste și sapă cu ele în lemn, tot felul de desene, flori, figuri geometrice și altele și după aia le băițuiește și face din ele scăunele și măsuțe cu picioare subțiri, o frumusețe, căci sînt pirogravate, Florică face pirogravură, adică lemnele, scîndurelele sînt ușor arse și se înnegresc și pe urmă el sapă cu dalta desene care sînt albe. Bineînțeles că Mitu stă și se uită la el ceasuri întregi, nu se mai satură și Florică-l gonește în glumă.

— Fugi, mă Mitulică, d-aici, că tu-mi furi meseria și-o să mor de foame !

Așa este pe lumea asta, unii au de toate și alții nimic, unora le merge „ca-n brînză", în timp ce de alții nenorocirile se țin scai. Acuma deci, nici la tanti Săftica nu mai este veselie. Toți sînt galbeni și amăriți, nu mai este nenea Gheorghe de la care puteau și ei, Mitu și ai lui, să aștepte „un sprijin" și după toate astea, colac peste pupăză, s-au certat cu Coana Anica proprietăreasa, care vrea să le mărească chiria și Victor a spus că au să se mute în altă parte, iar Irina mai ales, care iar stă acasă, a zis că da, pentru că trebuie să caute o casă „cu podea de scînduri", că ea nu mai vrea să-și bage mîinile-n baligă ca să „lipească mereu, dărîmătura asta de casă."

Mitu a început şcoala, domnul Cristescu, directorul cel bun, i-a dat cărţi pe gratis şi nu mai trebuie să plătească nici „taxă", ca pe vremea lui tata, pentru că-i orfan, şi „băiat merituos." Sigur, chestia cu şorţul continuă, dar nu-i nimic de făcut, ba chiar i-au dat şi un şorţ de la şcoală, aşa că musai să-l poarte, că altfel se supără directorul.

Bineînţeles că ei au să se mute undeva şi mai departe, ceea ce lui Mitu nu-i convine, şi-aşa drumul lui e foarte lung, dar cine-l întreabă pe el ? Mitu nici cu Coana Anica nu s-a certat, ba astă-vară cînd i-a intrat un cogeamite cuiul ruginit în talpă (căci Mitu umblă în picioarele goale, aşa umblă toţi p-aci, ca să facă economie „la pingele", numai cînd se duce „undeva" are voie să-şi pună ghetele, care şi-aşa sînt destul de vechi) şi Mitu urla de durere şi de frică, şi-a venit sărind într-un picior, Coana Anica l-a aşezat pe Mitu pe un scaun şi i-a scos cuiul şi fiindcă sîngele curgea gîrlă, ea i-a adus un lighean vechi şi i-a spus să facă pipi în el. Mitu n-a înţeles ce vrea, a făcut totuşi, ruşinat, într-o parte, să nu-l vadă ea şi după aia Coana Anica i-a zis :

— Bagă piciorul, ascultă-mă pe mine, nu fi prost ! Bagă piciorul, c-aşa ai să te faci bine.

Şi el l-a băgat, pişatul s-a înroşit de sînge, dar l-a durut mai puţin şi pe urmă s-a bandajat cu o cîrpă şi-n cîteva zile i-a şi trecut. Aşa doctorie, n-a mai auzit nici Mitu, nici nimeni de la ei pînă acuma !

Ba, altă dată, cînd pe Mitu îl durea în gît şi nu putea să înghită, Coana Anica a venit cu o lingură plină de gaz şi i-a spus s-o bea, că se face bine. Mitu n-a vrut desigur, dar pînă la urmă s-a lăsat convins, durerea a trecut, în schimb, timp de o săptămînă, Mitu a rîgîit numai gaz, de-i venea să-şi ia lumea-n cap.

În orice caz, aşa doctorii, „urină", cum a zis Victor, şi gaz, Mitu n-a mai pomenit. Ştie de *Pilula Pink*, care vindecă orice, antinevralgic *Jurist*, purgativ *Koprol*, pastile (de tuse) *Valda*, aspirină *Bayer*, pastă de dinţi *Kalodont* şi *Dentol*, săpun de dinţi (foarte neplăcut !) *Erasmic*, *Botot*, frecţie *Diana Franzbranntwein*, dar gaz şi urină, asta-n nici un ziar nu scrie ! Victor i-a explicat că urina conţine „acid uric" şi orice acid e dezinfectant. Foarte

bine, dar cu gazul cum rămîne ? Pentru că, de ce se spune despre unul care vorbește prostii, „Ce-ai mă ? Ai băut gaz ?“. Iar Victor știe și un cîntec, în care unul care vrea să uite o durere nu reușește deși, zice el, „Băui gaz, băui cerneală !“ Prostii !

Doamne, cîte prostii pot să existe pe lumea asta !

Și nimănui nu-i pasă !

MIHAI BRAVU

Pe Fundătură

Nici o plăcere să locuiești pe Fundătură.
Este vorba de o stradă foarte îngustă, atît cît să poată trece o căruță, stradă fără caldarîm și fără trotuare, unde pe o parte sînt numai dosuri de case (calcane, pare-se că le zice !), iar de cealaltă, mai multe curți una după alta, cu case mici și înghesuite, și tot așa pînă-n fund, unde este iar o curte, ultima. Cînd plouă, sau iarna, este o adevărată aventură să mergi pe Fundătură, unde bineînțeles noaptea nu-i nici o lumină. Iar porcăria cea mai mare este că nu există cișmea în curte și nici pe Fundătură, abia pe Șosea, departe vizavi, se află o *pompă*, în jurul căreia este noroi vara și gheață iarna, și cînd nu stai cu gălețile să-ți aștepți rîndul, te spetești împingînd în coada de fontă, care face zgomot mare, aduce apă puțină și dacă nu ești atent, îți strivește degetele.

Fundătura-i o stradă fără nume, trebuie să știi numărul de pe Șosea, din dreptul căruia se taie intrarea, altfel nu te găsește nici dracul, fiindcă poștașul și alții nu vor să intre, ba că-i praf, ba că-i noroi, dar de fapt din lene și din dispreț pentru cei care locuiesc acolo. Tot așa, nici căruțașii nu se bagă, fiindcă n-au cum să întoarcă și-atunci descarcă pe Șosea și trebuie unul să stea de pază, în timp ce alții cară în curte, cu brațele sau cu roaba, lemnele, sau varza sau catrafusele vreunui nou chiriaș, sau cine mai știe ce altceva !

Este deci o nenorocire să stai pe Fundătură ! La drept vorbind, nici nu e de înțeles de ce se fac fundături, cînd situația este care este, și toată lumea-i atît de nemulțumită.

A trebuit să treacă aproape un an, pînă cînd să se dumirească Mitu a cui este Fundătura. De fapt, la început, nea Mitică Tăbăcaru a avut o singură curte, foarte lungă. Cînd a trebuit să-și mărite fetele, a tot tăiat din curte, ca să dea la fiecare copil cîte o bucățică de pămînt și o casă, și cum nea Mitică făcuse o duzină de copii, dintre care șase erau deja căsătoriți, ieșirea la stradă a acestor nenumărate familii făcîndu-se prin curtea din față, aceasta din urmă ajunsese un adevărat han : tot timpul, intra sau ieșea cineva, și nu numai oameni cunoscuți !

Cum nea Mitică și-a făcut o casă frumoasă în față, la Șosea, unde să locuiască el și cele două fete mai mici, nemăritate, i-a venit ideea genială să taie un drum pe la marginea locului, pentru toți cei din fund, și să-și izoleze astfel curtea lui de la stradă, (adică la Șoseaua Mihai Bravu) să nu mai aibe bătaie de cap cu toți ginerii și cu toate nurorile, unii destul de certăreți, și, mai ales, să nu mai aibe de a face și cu chiriașii acestora, niște sărăcani și niște golani. Prin urmare, toți proprietarii curților de pe Fundătură erau, de fapt, rude între ei, deși, poate tocmai d-aia, se certau mereu, ba chiar unii nu se salutau de ani de zile.

Uite, chiar și în curtea lor, sînt doi proprietari : un bărbat, nea Costică și o femeie, coana Marieta. Costică și Marieta sînt frați, chiar și seamănă, și fiecare este căsătorit, Costică cu coana Olimpia și Marieta cu Volan. Costică o bate mereu pe Olimpia, care-i femeie frumoasă și tînără, dar e pînă peste cap cu cei doi țînci ai ei, unul de șase luni și altul de doi ani, și nu se poate ține după Costică, negustor de brașovenie, motiv ca el să-și facă de cap cu femei, băutură și jocuri de noroc. Volan n-o bate pe Marieta decît foarte rar, întîi pentru că Marieta-i mai mare și mai voinică decît Olimpia, n-are copii, e croitoreasă și cîștigă, și în al doilea rînd, pentru că vine rar pe-acasă, el fiind artist și mai tot timpul „în turneu". Olimpia e supărată pe Marieta pentru că are un frate atît de stricat și mai încearcă să-l și apere, și-atunci, de furie, începe să spună că Volan e un golan, că-l ține Marieta fiindcă-i proastă și ciupită de vărsat și nu se uită nimeni la ea. Marieta țipă la Olimpia că-i o

mucoasă, și că bine-i face Costică c-o bate, pentru că „îi zboară ochii după orice pantalon". Costică „nu admite" să s-amestece nimeni în familia lui, cu atît mai puțin Marieta, care nu-i în stare să-l stăpînească pe Volan și face familia de rîs în cartier. Volan nu stă de vorbă cu nimeni dintre acești „burjui inculți" și, poate și din cauza asta, vine cît mai rar pe-acasă. („Numai atunci cînd îl gonește vreo matracucă d-a lui, de la teatru !" țipă Olimpia, peste gard, pentru că cele două familii au fiecare cîte o jumătate din aceeași clădire și și-au despărțit fațadele și „grădinițele", printr-un gard de o jumătate metru înălțime !)

Dintre cei patru, lui Mitu îi plac, mai ales Volan și Marieta, cu toate că frumusețea întunecată a Olimpiei, accentuată de albeața sînului cu care-și împacă tot timpul sugarul, îl amețește destul de des. Dar Marieta e bună și grasă, n-are copii și-i privește cu o blîndă trufie, atunci cînd el „stă de vorbă" cu Volan. Ii tratează p-amîndoi cu cafea și dulceață, și chiar cu prăjituri de casă, din care de altfel nu face decît cînd e Volan în București, altfel este foarte econoamă, chiar zgîrcită.

Dar ei nu sînt singurii chiriași în curte. Tot așa, două camere ca ei, cu o marchiză în față și cu o bucătărie în curte, au și Pruneștii, domnul subcomisar Prunescu cu nevastă-sa, Mimi și cu doi copii, Silvia și Pavel. Silvia e o fată mică, n-are nici șase ani dar e înaltă, seamănă cu tat-su, înaltă și uscată, foarte subțire, cu părul blond, tăiat scurt, cu ochii verzi, mereu plîngăcioși și care n-o prea iubește pe mama ei Mimi. Adică, nu-i de mirare că n-o iubește, nici nu este mama ei adevărată, e mama ei vitregă. Mimi este de la Cîmpina, pînă a luat-o comisarul era țărancă. Comisarul s-a dus la băi, la Cîmpina, acolo a cunoscut-o și a cerut-o de nevastă și părinții i-au dat-o cu toate că el este mult mai bătrîn ca ea, dar în felul acesta venea și ea la București și-atunci l-a luat. Comisarul, care nu-și zice subcomisar decît foarte rar (mereu este supărat că nu-l avansează și pe el o dată !) e un bărbat foarte înalt, cît o prăjină, cu păr puțin, cărunt, are o frunte mare care fuge spre creștet, și o mustață groasă, „pe oală" și fumează foarte mult. Comisarul, ca orice comisar, este un om rău, foarte rar rîde sau este

mai bun : ori atunci cînd chefuiește, ori cîteodată cu Silvia, care e persecutată de Mimi, pentru că Mimi a făcut și ea un copil, Pavel îl cheamă, ca pe tat-su, că uneori nici nu știi cui se adresează ea cînd zice „Pavele", subcomisarului sau copilului ? Copilul e un țînc, cînd au venit ei pe Fundătură încă mai sugea, dar acum Madam Prunescu l-a înțărcat, după ce și-a dat cu „sabur" pe sfîrcuri, pentru ca țîța să fie amară și copilului să nu-i mai placă să sugă. L-a înțărcat și mult timp a umblat cu pieptul legat strîns „ca să-i stea laptele".

Lui Mitu i-a părut rău că l-a-nțărcat pe Pavel, sînii doamnei Prunescu erau foarte frumoși, se uita la ei cît putea, mai ales cînd băga pe unul la loc și-l scotea pe ălălaltul. Uneori, madam Prunescu punea o batistă subțirică pe piept, cînd alăpta, mai ales cînd era și Victor de față, ceea ce lui Mitu nu-i convenea, dar ce putea să facă ? Pavel e un copil foarte frumos, roz, blond, cu ochi albaștri ca subcomisarul, dar cu o piele foarte netedă și subțire și cu nasul cîrn ca maică-sa. Sigur că Mimi Prunescu îl iubește mai mult pe Pavel decît pe Silvia, care, săraca de ea, toată ziua trebuie să aibă grijă de Pavel, și de fapt și are, îl iubește chiar, mereu îl pupă, dar așa sînt mamele vitrege, nu se uită decît la copiii lor, și bine face subcomisarul c-o mai bate din cînd în cînd pe Mimi, pentru că și ea o bate pe Silvia !

Și aicea, ei au un antreu, cam mic, și întunecat din cauza marchizei, precum și o cameră mai mare, unde dorm Victor și cu Mitu. Casele astea de pe-aicea așa sînt : ori au o prispă, care ține cît lungul casei, dar pe care nu se poate sta decît vara, ori au o marchiză. (De unde pînă unde, *marchiză*, care înseamnă o nevastă de aristocrat, de nobil, marchizul, cum e și contele și baronul. Dar ce te miri, pentru că există și *marchizet* care-i o pînză scorțoasă și colorată !) Marchiza e de lemn, cu geamuri, e mică, nici nu deschizi bine ușa și gata, dai în cealaltă ușă, a antreului. Totuși, marchiza-i bună iarna, pentru că nu intră frigul direct în casă, și poți să te și scuturi de zăpadă, înainte de intri în odaie.

Pentru că aici, pe Fundătură, ca și la ei în curte, e o nenorocire cînd ninge sau cînd se topește. Mitu a și înțeles de ce : Șoseaua e mai sus decît Fundătura, iar

Fundătura e mai sus decît curtea lor, după cum, partea din față, unde stau ei și Pruneștii, e mai sus decît partea din spate, unde stau „brașoveanul" și Marieta. Și-atunci, toată apa din șosea, vine în Fundătură, iar toată apa din Fundătură intră-n curte.

Deci, cînd încep ploile, Fundătura se umple de noroi. Degeaba se mai pune cîte o cărămidă sau o piatră ici și colo, sau chiar cîte o scîndură veche, pentru că dacă-i adevărat că nu intră căruțele pe fundătură, în schimb oamenii tîrăsc tot felul de droage — mai ales ăia care stau în fund de tot și care sînt cei mai mulți negustori ambulanți, olteni, cărbunari, tocilari,d-ăi cu căruțul cu înghețată sau cu limonată, așa că se fac bălți mari din perete pînă-n gard, și te uzi la picioare, sau gropi adînci cu noroi clisos că abia poți să-ți mai tragi gheata. Și-atunci, se-nțelege că degeaba-ți mai faci ghetele cu cremă, pînă-n Șosea doar, și ele s-au și umplut de noroi și s-au și udat, dacă nu cumva apa a intrat de-a binelea în ele si smiorc-smiorc ! cînd mergi. Iar cînd ninge, nimeni nu face cărare și încet-încet, zăpada înghează și s-adună și se fac munți de zăpadă, de trebuie să te cațeri pe ei, iar cînd se topesc este... topenie.

Ce să mai spunem ce greu este cînd mai vii și cu gălețile pline de la pompă ! Mai bine să te-mpuști ! În viața lui, Mitu n-a văzut o stradă atît de nenorocită și niște oameni atît de leneși și răi, care nu se-ngrijesc de locul pe unde trebuie să treacă de dimineața pînă seara !

Sigur că drumul lui pîn-la școală s-a lungit și mai rău, pentru că Mihai Bravu e paralelă cu Agricultori, numai că-i și mai la periferie și deci el face zece minute pînă-n Agricultori și de-acolo abia începe vechiul drum. E clar deci, că dacă plouă, ajunge la școală ud tot, iar iarna ajunge cu urechile, mîinile și picioarele înghețate, și la-nceput se repezea lîngă sobă să se-ncălzească, dar îl apucau așa niște dureri de-i venea să urle, după care s-a-nvățat, își freacă mîinile și urechile cu zăpadă și stă un timp pe sală, unde-i mai frig, și-abia pe urmă intră-n clasă, lîngă soba mare de teracotă.

Ce fericire e să ai o sobă de teracotă ! Întîi că-i mare, frumoasă, lucioasă și-al doilea, poți să te lipești de ea, nu te frige, doar te-ncălzește plăcut. Mai sînt bune și

sobele de tuci, *Godin*, lumea zice „goden", care sînt căptușite cu cărămizi, au sus o plită pe care poți s-o ridici cu o sîrmă și vezi înăuntru flăcările și jarul, parcă-i în Iad. Tot sus, au și un capac, care se poate da pe spate (tot cu sîrma, dacă godenul este încins !) și p-acolo poți băga lemne mai subțiri sau cărbuni, dacă ai, cocs, care-i cel mai bun, niște pîinișoare negre, foarte grele, dar care înăuntru se fac roșii ca fierul înroșit de la fierărie, unde se fac potcoave sau ca ciocanul acela de fier cu care țiganii spoitori lipesc oalele, cazanele, lighenele de tablă cu cositor, care-i tare, și cînd pune ciocanul pe el se moaie, și e lichid, e ca argintul viu. Dar și godenul, cînd se-ncinge, nu poți să stai prea aproape, că te frige. Ehei ! de cîte ori nu și-a pîrlit el haina sau pantalonii, mai mîncînd și bătaie pe deasupra !

Apropo de bătaie, a citit un „proverb" : „Bătaia-i ruptă din rai !" Altă prostie !Ce să caute bătaia-n rai ? Poate, o singură dată, atunci cînd Dumnezeu, adică arhanghelii cu săbii de foc, i-au izgonit pe Adam și Eva din rai. Altfel, din contră, bătaia-i ruptă din Iad, acolo totul merge pe bază de chinuri și bătaie. Oamenii mari își închipuie că dacă-i bat pe copii, aceștia se cuminţesc. Dimpotrivă, afară că-l urăști p-ăla care te-a bătut, de-abia aștepți să mai faci iar ceea ce ți-a plăcut, pentru că vezi că și destui oameni mari fac acele lucruri care le plac, numai că pe ei n-are cine să-i bată. Bărbații își mai bat nevestele (și Victor, pe Lenuța și Irina !) dar încolo, oamenii mari nu sînt bătuți decît de poliție, și-atunci pentru că au făcut fapte urîte. Sigur, se mai întîmplă că unul mai puternic îl bate pe unul mai slab, atît la oamenii mari cît și la copii, și-aici Mitu știe că trebuie să iei totdeauna partea celui mai slab, să-l scapi sau să-l aperi, chiar dacă e pericol să pățești tu ceva. Asta înseamnă să fi bun, generos, viteaz și curajos, și așa ar trebui să fie și oamenii mari ,nu numai copiii !

Deci, e mare păcat că n-au și ei sobe de teracotă. Au un goden, mai mare ca al lui tanti Săftica, încălzește bine, numai să ai ce băga în el. Lemnele mai mari, buturugile, se bagă pe jos, e o ușă mare, pătrată iar dedesubt este cenușarul, pe care poți să-l tragi afară. Totdeauna, înainte de faci focul, trebuie să cureți ce-

nușa, să duci cenușarul afară (Iarna, cenușa-i bună, că o duci pe locuri înghețate și nu mai aluneci !) pentru că altfel, godenul „nu trage“ sau „scoate fum“. Poate să nu tragă și fiindcă este „coșul“ înfundat și-atunci trebuie chemat „coșarul“ (în cărți îi zice și „hornarul“, pentru că „horn“ înseamnă tot coș !) sau burlanele pot fi înfundate.

De aceea, toamna și primăvara, și uneori și iarna, burlanele se scot afară și se curăță de funingine, apoi se vopsesc cu „vopsea de mașină“ și se agață de pereți, de la sobă pîn-la coș. Burlanele atîrnă de niște sîrme, și dacă cuiele de la sîrmă nu sînt bine bătute, odată „cade burlanul“, casa se umple de fum, trebuie să deschizi fereastra, să stingi repede focul în sobă, să lași burlanul să se răcească, să-l cureți și pe urmă, iar să-l pui la loc, ceea ce-i destul de greu, pentru că burlanele abia se-mbucă unele într-altele, mai ales la „coturi“, acolo unde trebuie s-o ia în altă direcție.

În general, cu burlanele e o mare porcărie, cel mai bine e cu calorifer. Astea sînt niște țevi cu aburi sau cu apă caldă, n-aprinzi nici un foc, nici cenușe, nici burlan, nici nu prea te frige. Mitu a văzut calorifer la Victor, la birou, sau la Lenuța, acolo, lîngă *Steaua Română* și *Astra Română*, două clădiri foarte mari, cu cîte 4—5 etaje, unde sînt numai *societăți* și jos, la parter, prăvălii.

Dar în case mici nu poate să fie calorifer. Nici la școală n-au. În case d-astea găsești mai ales sobițe d-alea mici, de tablă subțire, pe patru picioare tot de tablă, că de-abia se țin și deasupra e un strat de nisip în care, dacă vrei, poți să coci cartofi sau altceva. Sobele-astea mici sînt periculoase, odată se fac roșii de încinse ce sînt și într-un ceas, dacă nu mai pui lemne, sînt reci ca gheața. Dacă sînt căptușite cu cărămizi, încă mai țin ceva căldură, dar altfel, vai de ele !

Același lucru e și cu mașinile de bucătărie. Unele sînt de tuci gros și țin cald, altele sînt mici, de tablă, și se răcesc imediat. Nu e de mirare că Mitu este atît de specialist în problema sobelor. Întîi, că-i prima iarnă care nu-i în casa călduroasă din Sfinților, al doilea, că

foarte des, el trebuie să aprindă focul, și-al treilea, că uneori cară lemne de la depozitul din Șosea, alteori trebuie să le spargă cu toporul sau să facă surcele și toate astea îți iau o grămadă de timp, sînt plicticoase, sau neplăcute sau obositoare.

Grea este iarna la mahala! Noroc că mai vine Crăciunul cu vacanța lui, cu sărbătorile, cu Moș-Ajunul și Plugușorul, cu Steaua și cu Vasilca, cu Sorcova și cu Boboteaza și cu Sfîntul Ion, după care iar începe chinul. La școală s-a făcut un pom mare, pînă-n tavan, s-a cîntat *Moș Crăciun cu plete dalbe,* care,

A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri scumpe
Pe la fete și băieți

Și pe urmă

O, ce veste minuna-a-ată!
De la Betleem s-ara-a-ată.
Astăzi s-a născut
Cel făr-de început
Cum au spus proro-ocii!

Și pe urmă

Am venit și noi odată
La un an cu sănătate
La covrigi și la nuci multe,
Bună dimineața, la Moș Ajun!
Ne dați? Ne dați?
Ne dați ori nu ne dați!

Lui Mitu i s-a *dat* un costum de haine la școală, pentru că acuma este socotit printre elevii cei mai săraci și domnul director Cristescu, cu care învață cei din clasa a patra, îl iubește mult, l-a și făcut monitor, împreună cu Dumitrescu.

Și pe urmă, a fost cu Moș-Ajunul, cu Marin și cu un prieten al lui Marin. Au fost în curtea lor din Mihai Bravu și chiar la nea Mitică Tăbăcaru și pe urmă la Marin în curte și la alte cîteva case de pe Agricultori și Mitu ar mai fi mers și la străini, dar Marin a zis că-i peri-

culos, și cînd se-ntîlneau cu alți colindători, Marin le spunea lor să fugă și să s-ascundă, iar Mitu, aducîndu-și aminte de aventura de pe strada Ursului, l-a ascultat, n-a mai făcut pe viteazul. Și-așa, și de-abia au scăpat, că voiau alții să le fure tot ce-adunaseră. P-aici, copiii se-nvață de mici să fure și să bată pe alții ! Cu Steaua și cu Plugușorul n-a mers, pentru că ei n-au stea, asta costă bani, iar cu Plugușorul merg băieți mai mari, ba chiar găligani în toată firea.

În schimb, a văzut ce n-a mai văzut : întîi, a văzut la nea Mitică Tăbăcaru, cum se taie un porc, băgîndu-i-se cuțitul în gît, de mai multe ori, cum aleargă pînă cade, guițînd de moarte, cum i s-adună sîngele, cum s-aprinde un foc și e „pîrlit", și pe urmă e tăiat în bucăți de toate felurile și dus în casă. Ba, a mîncat și *șoric*, care-i foarte tare dar foarte bun la gust, mesteci la el un ceas întreg.

P-aicea se merge cu Vasilca, un cap de porc, tăiat, împodobit cu funde și hîrtii colorate, ținut pe o tavă și colindătorii spun niște urări și cer de mîncare și de băut. Bineînțeles că a mers și cu Sorcova, cu asta se merge ziua, s-a dus pînă departe, pe Sfinților, la Vergii și la Marsela, și prin „cartier" desigur, și a căpătat o grămadă de bani, pe care i i-a luat Irina, să-i păstreze și să-i dea și lui, din cînd în cînd, cînd are nevoie.

Ceea ce este interesant, e că ei și-au făcut niște prieteni noi și anume, exact familia Prunescu. Nu știe cum s-a făcut, dar uite, de Crăciun, de Reveion, de Bobotează și de Sfîntul Ion, au sărbătorit împreună, fie că Mimi, care-i foarte tînără, e de vîrsta lui Victor și a Lenuței, se simțea mai singură, fie că subcomisarul a vrut s-o distreze și să se distreze, uite, că, în general, la ei, au început să se facă niște mese, și chiar niște „chefuri" și Prunescu a invitat un prieten de-al lui, un funcționar, Becleanu îl cheamă, sau Vecleanu, un bărbat deștept, brunet, frumos, care-i „face curte" Lenuței, și Prunescu se-mbată, ei toți dansează, pentru că Victor a cumpărat un *patefon* care are plăci foarte frumoase, *Princesita*, *Negrita Ay, ay, ay* și altele și e mare veselie, în timp ce în antreu, Mitulică și cu Silvia (căci Pavel e mic, doarme) și mai ales cu Leana, se joacă-n draci, se bat cu perne și rîd de se sparg.

Leana este sora lui Mimi, e tot din Cîmpina, dar bineînțeles mult mai mică, n-are decît vreo doi-trei ani mai mult decît Mitu, dar e o lungană, o țigancă osoasă, cu ochi negri și nas drept, dar foarte copilăroasă. Mimi, cică a adus-o ca să-i ajute-n casă, să mai aibă grijă de Pavel și de Silvia, dar Leana, căreia Mitu-i zice Leanca, numai grija asta n-o are, e total nebună, aproape că se bate cu el, că-i voinică, și tot timpul ei doi se hîrjonesc, se luptă, se trîntesc violent și plăcut.

Leanca este așa, ca un cățelandru, nu șade o clipă locului, ba-l trage de păr, ba-l ciupește, ba-i sucește mîinile, și-atunci el se apără, ba și atacă, o trage de păr, o apucă din toate părțile, îi face „dublu Nelson", pînă cînd ea țipă și se roagă să-i dea drumul, și pe urmă, se mai și joacă împreună : ei doi sînt „părinții" Silviei și-o întorc și pe față și pe dos și Silvia este și ea fericită, deși cam are necaz pe Leana !

Toate aceste jocuri au loc în patul Silviei, care doarme cu Leana, noroc că Pavel, care-i prea mic, are încă leagănul lui. Din cînd în cînd, vin de dincolo, de unde s-aud rîsete și muzică, Mimi sau Lenuța sau Irina, și mai țipă la ei, iar alteori apar bărbații, care se duc la closet și, mai ales cînd este Prunescu, ei toți trei stau ca sfinții, s-ar zice că dorm !

Leana a venit pe mai mult timp și Mitu, chiar după ce a reînceput școala, zice deseori : „Mă duc la Pruneștii, să mă joc !" și-atunci Mimi vine la fete, la Lenuța și Irina, iar ei, singuri dincolo, își fac de cap.

În felul acesta, mai trece o parte din iarna asta urîtă, trece mai ușor, mai uiți de frig, de apă și de lemne, și seara te bagi în pat mai obosit și adormi ușor.

Visul

Nu totdeauna cînd se culcă însă, Mitulică poate să și adoarmă. Sînt tot felul de somnuri. Cel mai bun e somnul pe furiș. S-a făcut seară, de pildă. A mîncat sau nu, asta nu contează. Mai ales cînd e răcoare în lege, primăvara sau toamna, la un moment dat, simte cum pielea de pe

gambe se încreţeşte de frig, e obosit mort, urmează nesuferitul „spălat pe picioare", spălat în ligheanul cu smalţul sărit şi fundul înlocuit cu tablă zincată, spălat cu apă puţină şi foarte rece. Şi nici măcar nu-i cine ştie ce murdar.

Se urcă deci pe nesimţite în vîrful unui pat, unul din cele două, evident în patul din antreu, patul fetelor. De obicei, arde o lampă cu gaz, care filează mereu, ceilalţi vorbesc sau cine ştie ce fac, sau e întuneric, vara sînt în curte, ceea ce-i mult mai favorabil. Se furişează deci în pat, pe tăcute, cît mai neobservat, uneori cu o carte în mîini, alte ori prefăcîndu-se foarte atent la ceea ce se vorbeşte, dacă sînt şi alţii înăuntru. Stă nemişcat, şi-atunci, încetul cu încetul, se adună în jurul lui un fel de aer moale, se lipeşte de el ca o lipie caldă — asta o fi şi însemnînd lipie, „care se lipeşte !". I-adevărat, nu-i dintr-o singură bucată, e ceva aşa, ca nişte miezuri care astupă găurile pe unde vine frigul. Nu un frig mare, ca iarna, ci unul mărunt, foarte neplăcut : îl înţeapă, îl face să-i treacă fiori reci pe spinare, dar mai ales îl face să se încovrige cît poate mai tare. Ca un cîine. Miezul cel mai mare, mai moale şi mai călduros, este tot ca la cîini, cel de la burtă. Acolo îşi vîră deci el mîinile, genunchii, uneori chiar şi capul, deşi asta-i mai greu, nu reuşeşte totdeauna. Dacă se nimereşte şi vreo pernă, atunci şi ea este plină de astfel de miezuri calde, un fel de comprese plăcute, pe care trebuie să le caute cu grijă şi să le ia în stăpînire, pentru că orice miez, orice compresă, lăsate libere se răcesc, şi încă destul de repede.

Prin urmare, dacă a reuşit să se urce-n pat, peste nici zece minute vine peste el fericirea : ceva cald şi moale şi prietenos. De obicei, trebuie să-şi ascundă picioarele, căci aici este primejdia mare. Aşa că, ori le bagă sub el, ori pune mîinile deasupra sau chiar cartea pe care-o citeşte, ori le vîră sub vreo cîrpă ceva, vreo pernă d-alea de frumuseţe, sau chiar trage un colţ al cuverturii — cum necum, ele trebuie să fie acoperite ! Asta, bineînţeles, nu mai înainte de a le fi curăţat puţin cu mîinile, lucru necesar din mai multe motive : să nu murdărească patul, să dea impresia c-ar fi chiar curate sau chiar, şi mai bine, deja spălate. Şi de fapt, se şi

simte și Mitulică mai bine, cînd le-a șters și le-a scobit cum trebuie între degete.

Somnul acesta, numit „pe furiș", este dintre cele mai dulci, e un somn care „nu-i voie", e plin de căldură și de oboseală și te ia imediat în mijlocul lui, acolo unde-i întuneric, e moale, e cald : o veritabilă fericire ! Cînd este trezit, se preface în continuare că doarme, că nu poate să se miște, deci nici să meargă. Altădată, în asemenea cazuri, îl luau în brațe, îl dezbrăcau și-l mutau în patul de „dincolo". Dar asta s-a terminat de mult ! Pretinde că nu-i e foame, minte că s-a spălat pe picioare, spune orice, numai să nu fie scos din sînul dulcelui somn, și culmea e, că uneori reușește, scapă doar cu vreo „labă" și cu mersul împleticit pînă „dincolo" (unde mai pierde ceva timp, cu dezbrăcatul, cu cămașa de noapte sau cu rugăciunea, depinde !) și-acolo urmează o fericire și mai mare, pentru că nu toate catifelele alea ale somnului au căzut de pe el, în timpu-ăsta : dintr-un somn pe jumătate paradit, dar totuși somn, se poate arunca în Somnul cel mare, definitivul, așa ca într-un fel de lac de fericire.

Sigur, sînt tot felul de somnuri : somnul după ce s-a spălat pe picioare, somn după cină, somn cînd toți se culcă, somn după baia de sîmbătă seara, somn rece de iarnă cînd dîrdîie, somn cu Victor căruia i se urcă în cîrcă („ține-mi cald la spate", îi spune Victor, și-asta-i place lui Mitulică, iar cînd e bine dispus îl lasă să-și ducă mîna stîngă la pieptul lui mare și păros și s-o ție acolo, așa, din dragoste !), somn cu alt băiat (foarte neplăcut, mai toți dau din picioare, se zvîrcolesc, o mizerie !), somn cu Lenuța sau cu Irina (bun, că-i cald, dar și chinuit, pentru că este și el bărbat, nu se poate lipi de ele, sînt fete, și-atunci stă în partea lui, stingherit), somn în tren, somn în căruță, somn de-a-mpicioarelea (pe vremuri, cînd era mic, și nu voiau totuși să-l ia în brațe !), somn cu burta plină, somn de soare și somn de gîrlă, somn de căldură și somn de aburi, somn de p'ictiseală și, să nu uite, somnul de școală, și mai ales somnul de dinainte de plecarea la școală (al doilea în ordinea dulcetii !)

Și totuși, există un somn, în care, deși Mitulică se culcă, el nu adoarme ! E și moale, e și cald, poate este și curat, și cu toate astea, nu vine „moș Ene pe la gene"! Atunci se răsucește-n pat, închide tare ochii, îi deschide, strînge din pumni, din dinți, își „încordează mușchii de la picioare", stă pe stînga, stă pe dreapta, pe spate. Dar nici măcar pe burtă, cum îi place cel mai mult, cu genunchiul drept îndoit („în poziție de atac", cum i-a zis cineva) nici așa nu adoarme. Cînd vine un somn din acestea în care nu adoarme, n-are ce face și s-apucă să viseze.

Visele — visele din somn — sînt foarte frumoase. Chiar dacă le uită imediat ce s-a trezit. De fapt, nu sînt numai vise frumoase. Sînt și din alea, în care *cade*, cade mereu, undeva într-o groapă neagră, neagră, o cădere fără nici un motiv dar și fără sfîrșit. Pe urmă, sînt și visele în care *aleargă și aleargă* și niciodată nu ajunge. Și visele în care *cineva aleargă după el*, oameni, animale sau chiar Nimeni, și el trebuie să gonească mereu, și mereu *Ăla* e în spate ! Prin urmare, visele din somn nu sînt toate frumoase. Ba unele sînt chiar groaznice : zice „mersi" că s-a trezit ! Pe cînd, atunci cînd nu doarme, pînă să adoarmă, poate să-și aleagă numai vise frumoase!

De fapt, mult timp, adică mulți ani la rînd, Mitulică și-a ales un singur vis. Un vis nu prea frumos, adică nu, nu că nu-i prea frumos, pentru el e foarte frumos, dar se pare că n-ar prea trebui să-l viseze. Ceilalți spun că nu-i bine, că nu-i voie, că nu-i frumos, că-i rușine, că-i urît, că e rău ! Bineînțeles că ei nici nu cunosc acest vis al lui, nu l-a spus nimănui vreodată, trebuie să fie nebun să-l povestească, las' că l-ar omorî în bătaie, dar toți l-ar arăta cu degetul, și acasă și la școală, și chiar lui i-ar fi rușine, dacă ceilalți ar ști ce visează el, dar nu s-a putut opri să-l viseze, pentru că-i place foarte mult și, mai ales, e un vis pe care poate să-l viseze mereu, îl ia mereu de la-nceput și nu se plictisește niciodată, totdeauna e frumos și foarte plăcut, și nici nu știe cînd trece din el în somn, așa cum ai trece de la o limonadă leșinată la un sirop gros din care mori de plăcere.

De-atîtea ori a visat acest vis, cu ochii deschiși (de fapt, el îi ține închiși, numai așa poate să vadă ceea ce visează !) deși nu, nu-i bine zis „cu ochii deschiși". („Visezi cu ochii deschiși", i s-a spus cîndva, întîia dată, și a și fost cîrpit. Nu mai știe cine a fost primul care l-a atins, și de-atunci nu-i place expresia asta, „visezi cu ochii deschiși", deși la el, pentru visul lui, se potrivește, pentru că el nu doarme, și chiar dacă ține ochii închiși, ei sînt deschiși, el știe foarte bine).

De-atîtea ori a visat Mitu acest vis, încît s-a gîndit de ce-l visează atît de des, și de unde a izvorît, cum s-a format el, acest cel mai frumos vis din lume. Adică nu. Cel mai plăcut, cel mai iubit vis al lui, asta-i altceva, așa este pentru el, poate că pentru ceilalți nu-i frumos, „nu se cade". Ce „se cade" și ce „nu se cade", e foarte greu de înțeles. De fapt, n-a înțeles niciodată : ceva poate „să cadă" (de sus, să se-mpiedice, să se spargă, și să lovească, da !) dar ceva care „se cade", n-are nici un înțeles, e o prostie, nu poți să „te cazi" singur, poți „să cazi" sau, cum a citit, „să decazi", adică „să-ți meargă tot mai prost", să dai (sau că *cazi*) „din lac în puț". Deși, și asta : lacul e mult mai mare, mai lat, mai periculos decît un puț, poate chiar să fie și mult mai adînc. I-adevărat că dintr-un lac poți s-ajungi „ca țiganu' la mal", care, de ce s-a mai înecat, dac-a ajuns totuși la mal ? Pe cînd dintr-un puț, e foarte greu să ieși, cu toate că n-ai decît să te atîrni de găleată, cînd vine să ia apă și te scoate la suprafață cu lanțul, sau cu cumpăna, dacă-i fîntînă, cît ai zice, de mai multe ori, „pește"! Mare iucru ! Cînd a spus asta la școală, „doamna" s-a supărat, adică domnișoara Georgescu, aia pe care o iubise el atît de mult și-i păruse atît de rău c-o supărase, mereu îi cerea iertare în vis.

Da, în vis. Pentru că la început fusese și ea în vis. De fapt, înaintea ei chiar, mai fuseseră. Visul lui se alcătuise treptat, „văzînd și făcînd". „Văzînd" ziua și „făcînd" noaptea. Și pe măsură ce visul se alcătuia, își pierduse, una cîte una, *bucățile* de la-nceput.

De pildă, prima *bucată,* fusese atunci, în curte. Era foarte mic. Nu mai știe cît de mic. Minimum de mic posibil, care ține minte. Era în curtea din Sfinților. Era

mic și-i era frică să nu cadă-n closet. Erau două closete, față-n față, cam pe la mijlocul curții. Niște încăperi, care-i părureră uriașe la-nceput, destul de întunecate, cu ciment pe jos. Miroseau înțepător sau chiar urît, erau mereu murdare, pline de hîrtii și de „urină și resturi de excremente", și miroseau și a creolină. Da, creolină ! Ce frumos cuvînt și ce urît lichid : negru și roșu și împuțit ! Toată curtea, toți cei doisprezece chiriași, toți cei cincizeci, șaizeci de oameni care locuiau acolo, la etaj sau la parter, ba unii și prin pivnițe, toți mergeau la acele două closete. Cei de la etaj, unii, făceau pe bogătașii, pe boierii, nu veneau la closet în curte. El credea peatunci că au closet sus la ei, pe urmă și-a dat seama că nu, aveau doar „țucale", mai multe și mai frumoase, ba unii aveau chiar niște găleți albe cu capac, cu care venea servitoarea jos.

Cu toate astea, lui Mitu îi plăcea să stea în closet, deși îi era cam frică de întuneric și de șobolani — acum știe că erau closete „turcești", așa se zice, adică în dreptul picioarelor aveau două tălpi mari de fier, sau dracu știe din ce, cu șanțuri mici și multe, ca să n-aluneci, două tălpi uriașe ca de galoși. *Tretorn* (Trei Turnuri !). Totuși el era foarte mic tot îi era frică să nu cadă înăuntru, da-i plăcea cînd alții încercau să intre și nu puteau, că era zăvorul pus, și unii mai răi zgîlțîiau și țipau, dar lui nu-i păsa. În sfîrșit, nu-i vorba de closete, cu toate că, de ce-i plăcea lui să stea acolo ?

Totul, adică prima *bucată*, s-a petrecut de fapt în curte. Cînd era vară și soare, curtea se făcea foarte frumoasă, avea lumini și umbre, și locuri calde și altele umede, răcoroase. Atunci, în ziua aceea, era dimineață, era soare și frumos și albastru, și venise un oltean cu zarzavat. Lăsase coșurile jos, de le topea soarele, și strigase :

— Olteanu' ! A venit olteanu' !

Parcă cînta, al dracului : în picioarele lui goale, noduroase și cu briul roșu și cu pălăria pe ceafă și cu f ori la ureche ! În coșuri erau ridichi de lună, niște alea mici și țuguiate, roșu cu alb, ca niște biloaie de sticlă, și caise pufoase, rotunde, aurii, și caise d-alea verzi, prăpădite, „pentru dulceață", și-avea și praz și morcovi,

păstîrnac, mărar, pătrunjel, toate frumos așezate, „zarzavat de supă", și bame băloase și ardei grași, umflați și lucioși, dar cel mai frumos aducea olteanul brînza : niște bucăți foarte albe, învelite în frunze mari, verzi, frunze de nuc, și cînd cineva voia să guste, olteanul dădea la o parte o frunză și brînza sclipea dulce și umed, ca o zăpadă, adică nu, că s-ar fi topit, ca un porțelan moale, să zicem !

Atunci cînd *ea* gustase din brînză, atunci privirea lui trecuse de pe albeața sclipitoare a brînzei pe pieptul ei, la fel de alb și de sclipitor, dar mai catifelat, cu un mic tremur tainic de ființă vie. Amîndoi stăteau pe vine, sau poate nu, doar el — care de fapt voia să fure una din caisele alea aurii, de-ți lăsa gura apă numai văzîndu-le — *ea*, poate că numai se aplecase ca să guste din brînză, și era o femeie mare, grasă, frumoasă, cu mult păr negru și lucios, și cu un capot roșu de tot, și poate așa se iviseră sînii mari, albi, pufoși, rotunzi, tremurători, încît se uitase multă vreme la ei, și în ei, pentru că *ea* tot gusta și plescăia, și vorbea cu olteanul, și el descoperise atunci că sînii ei erau mai frumoși decît tot ce avea olteanul în coșurile lui, decît lustruiții ardei și decît frageda brînză, și decît caisele cu pistrui roșii, și uitase chiar că avusese de gînd să șterpelească una din ele. Atît de tare uitase, și atît era de fermecat, încît cînd *ea* se duse la coșul celălalt, unde se aflau și niște căpșuni, bosumflate de li se jupuia pielița, și *ea* iar se aplecase și iar gusta, el se mutase imediat în fața ei și se lăsase amețit de pielea ei multă și dulce și mătăsoasă, încît ar fi vrut să-și pună capul întreg pe pieptul ei, ca pe pernele vii, și calde și moi și parfumate ale primei copilării.

Nu mai știe azi cum o chema pe *ea*, madam Popescu sau poate madam Trandafir, așa ceva, de altfel ea dispăruse, se mutase — toți se mutau și atunci, foarte des ! Și pentru că încă de pe cînd *ea* mai locuia la ei în curte, îi chema uneori sînii în vis, atunci cînd n-o mai putuse vedea, o chema ori de cîte ori i se întîmpla cîte un somn din acelea în care nu dormea. Așa începuse *visul*, visul lui : cu proiectarea la nesfîrșit în fața ochilor închiși, pe partea lor vrăjită dinlăuntru, a albeții vii și

orbitoare, calde și mîngîietoare, a acelor sîni mari și buni, care încetul cu încetul se despărțiseră de chipul și de numele lui madam Popescu, sau poate madam Trandafir, rămînînd numai ei în de ei, două ființe ciudate, plăcute și dulci, două ființe fără figuri, dar foarte îngerești, care îl împingeau ușor, din plăcere în plăcere, pe drumul vrăjit al marelui Somn.

Treptat, visul căpătase *bucăți* noi, ca niște „acte" la cinema. Unul din primele acte fusese Dana, proasta de Dana. Dana era foarte mică, mai mică chiar decît el, era deci chiar singura care asculta de el. Toți ceilalți erau mai mari, sau chiar foarte mari, și mereu făceau pe nebunii, ba că să-i „lase-n pace", ba că el „e puști", ba că „pe tine nu te luăm", „tu rămîi acasă", și oricît suferea cînd îi spuneau astfel, nu se ruga niciodată de ei, prefera să se joace singur, avea jocurile lui, iar într-o vreme își făcuse chiar o păpușă de cîrpe și se juca cu ea în prag, și oricît rîdeau ceilalți de el că „se joacă ca fetele", el nu se dăduse bătut, mai ales că îi plăcea foarte mult să se joace cu păpușa. Mai tîrziu, de rușine sau de plictiseală, părăsise păpușa și inventase un joc al lui, jocul cu pietricelele, un joc foarte lung și frumos, pe care-l știa numai el, și la care avea satisfacția că ceilalți nu-l înțelegeau, se uitau lung la el, puneau întrebări la care Mitulică răspundea așa, ca să-i încurce, și, ori plecau dînd din umeri, ori, alții mai răi, dădeau cu piciorul în grămăjoarele lui de pietre, și-apoi fugeau, în timp ce el îi urmărea dînd cu pietre după ei. Noroc că erau pietre mici și foarte mici, așa că nu se întîmpla mare lucru.

La aceste jocuri de unul singur, ale lui, venea deseori și Dana, care se așeza lîngă el și se uita ca o bleagă, cu ochii ei lăcrămoși de cățel. La-nceput, nu-l deranja prea mult : tăcea, era cuminte, o punea să facă diverse treburi, de pildă cu păpușa, să caute cîrpe de o anumită formă sau culoare, sau să aducă de acasă, panglici sau alte petice din pînze frumoase și subțiri, sau bucăți de catifea sau chiar de blană. Dana era foarte ascultătoare și făcea tot ce-i spunea, fericită că n-o gonește de lîngă el. Mai tîrziu, la jocul cu pietricelele, venea de asemenea să se uite, îi căuta pietre și stătea

alături ceasuri întregi, urmărind mișcările misterioase pe care le făcea el.

Jocul cu pietricelele era o invenție a lui : n-aveai nevoie de nici o jucărie și nu se termina niciodată ! Era de fapt un joc de-a războiul. Curtea din Sfinților era pavată în anumite locuri cu pietre de rîu, mai mari, mai mici, de forme diferite și Mitulică *spunea* că ele erau niște *munți* sau *stînci.* Văile de pămînt dintre pietre erau *trecători* sau *țări.* De obicei se întîmpla așa : într-un loc se strîngea armata pietrelor negre, sau aproape negre, în altul armata albelor, în altul, armata pietrelor galbene (pe astea le găsea mai rar, atunci cînd era în curte sau pe stradă vreo grămadă de nisip sau de pietriș !). Fiecare armată era condusă de către una sau mai multe pietre mari, frumoase, și cînd, tot umblînd pe văile dintre munții aceia stîncoși, cele două armate se întîlneau, avea loc *bătălia* a cărei soartă o hotăra chiar Mitulică, amestecînd grămăjoarele, și-atunci unii erau *învingători,* luau *prizonieri* și *regatul* lor se mărea, ca și *armata,* iar ceilalți, *învinșii,* rămîneau puțini, fugeau, și țara lor era *ocupată.* Uneori nu scăpa decît *regele* și-atunci acesta fugea la cîte o jumătate de metru distanță și acolo strîngea din nou *oaste,* puțin cîte puțin, pînă se întorcea și își *dezrobea* țara, sau dimpotrivă, iar era bătut, uneori chiar făcut prizonier, și „terminat" ca rege : intra simplu soldat, sau căpitan, în armata celuilalt ! Între timp însă, alături, se întărea un nou rege, cu o nouă armată, și ajungeau și ăștia doi să se lupte, încît în cele din urmă se întîmpla să fie cîte o armată de aproape o sută de pietricele ! Cînd armata era prea mare, fie că regele o împărțea la cei doi-trei fii ai lui, fie că unii căpitani se răsculau, fie unul trăda, și luptele reîncepeau, ele ținînd de fapt atîta vreme cît nu se făcea noapte, sau nu era chemat la masă sau în altă parte.

Spre deosebire de jocul cu păpușa, care avea loc de obicei în casă, cel mai des chiar pe prag, pe ale cărui două trepte de lemn ședeau amîndoi, el, și deseori Dana, jocul de-a războiul nu putea avea loc decît în curte și-acolo nu prea aveai pe ce sta. Mitulică ședea pe vine, iar cînd îi amorțeau picioarele, se așeza pur și simplu pe pămînt, adică pe pavajul cu pietre de rîu, care sigur

că erau tari, iar uneori destul de reci. Cînd Dana venea, se așeza și ea pe vine, imitîndu-l, ba chiar ședea pe vine mult mai mult decît el, probabil pentru că pietrele erau tari și reci, și ea, de multe ori, mai ales vara, nici nu purta pantalonași, iar rochița sau șorțulețul erau aproape totdeauna foarte scurte.

Prima dată cînd o văzuse, trecuse repede cu privirea în altă parte. Dana era prietena lui și era prea mică, ea nu avea ce căuta în șirul acela de imagini și întîmplări, mai mult sau mai puțin rușinoase, din visul lui. Mitu trebuia s-o apere pe ea, să n-o lase să facă prostii, și-atunci se întorcea cu fața de la ea, înființa o nouă armată în spate, sau se ridica în picioare, ca să contemple întregul *teatru de război*, și-atunci se ridica și ea, și în felul acesta, toate se aranjau. Cu toate acestea, Dana era atît de proastă, încît mereu i se așeza în față, și vrînd nevrînd, dat fiind că jocul lui era pe jos, pe pămînt, privirea i se rătăcea acolo unde nu trebuia. Și asta îl enerva foarte tare, și-atunci o certa, o gonea, și ea începea să plîngă, se ruga de el s-o lase mai departe, cu ochii ei lăcrămoși, de cățel bleg.

Așa se face că Dana intrase și ea în visul lui, deși nu aducea nici pe departe cu madam Trandafir, dimpotrivă, avea chiar ceva neplăcut, dar era foarte greu s-o gonească cu totul din minte. Oricum, de fapt, Dana intrase pînă la urmă în visul lui, însă în cu totul altă formă și din alte motive.

Mai aproape de madam Trandafir fusese domnișoara Georgescu, învățătoarea din clasa întîia. Domnișoara Georgescu era femeie, nu fată. Ea era femeie ca și madam Trandafir, adică era mare, grasă și frumoasă. Nu era atît de albă, dimpotrivă, avea o piele mată, negricioasă și se îmbrăca de cele mai multe ori în negru sau în culori închise. Era foarte rotundă, peste tot în ființa ei nu erau decît rotunjimi oacheșe și mult păr ușor, afînat. Domnișoara Georgescu semăna foarte bine cu un ou de ciocolată, de fapt cu mai multe ouă de ciocolată. Era întîi capul, umflat ca un ou, cu păr mult, pufos, cu ochii mari, negri, avînd un luciu plin de dulceață, și avea și buze mari, groase și bune. Oul capului era așe-

zat pe un al doilea, al pieptului, foarte mare, mișcător, pe care-l ghiceai moale și cald — aici semăna cel mai bine cu madam Trandafir, numai că n-avea pielea albă ! Urma un al treilea ou, acesta cel mai misterios, mereu îmbrăcat, oul șoldurilor largi, rotunde, cărnoase, curgînd frumos în jos, ca un balon care se subțiază, sau ca un urcior, sau ca o vază de flori. După aceea urmau picioarele, gambele, și ele pline, ca niște crapi lucioși, și cu gleznele foarte înguste. Domnișoara Georgescu avea un mers săltăreț, totul fremăta pe ea, ochii, buzele, sînii, brațele — vara goale, foarte rotunde — șoldurile, și parcă și pantofii.

Domnișoara Georgescu era foarte bună cu el, îi zîmbea tot timpul, în așa hal, că uneori el se zăpăcea și se bîlbîia la tablă. Cel mai tare s-a zăpăcit atunci, la sfîrșitul anului, cînd a fost invitat la ea acasă, el și încă doi băieți premianți, și cînd ea le-a dat dulciuri și i-a sărutat pe rînd. De-acolo s-a tras faptul că domnișoara Georgescu a intrat în visul lui, pe locul întîi, așa cum fusese și premiul lui, și cum fusese și sărutul acela cu buze mari, moi și groase și parfumate, cînd palmele ei atît de mătăsoase îi cuprinsese obrajii, iar nasul și fruntea lui se odihniseră o secundă pe sînul ei dulce și foarte amețitor. Domnișoara Georgescu deschisese de fapt „visul doamnelor", care, un timp, se luptase de la egal la egal cu visul „Vergilor", dar pînă la urmă fusese învins de acesta din urmă.

Pînă cînd să se formeze un vis mare, lung, care putea fi *rulat* de la început pînă la sfîrșit, mai existase totuși un „act de cinema" și anume, jocul lui cu Otilia, în pivniță. Nu știe cum ajunseseră ei la acest joc, dar în orice caz, începutul fusese atunci, cînd cu stîlpul. Multe din casele din curtea din Sfinților aveau cîte un etaj deasupra. În general, cei care locuiau la etaj, erau oameni mai ascunși, îi vedeai mai rar, făceau pe boierii și unii chiar erau mai bogați, ca de pildă madam Macri, care avea două fete mari, grase și frumoase, fete aproape femei, una cu păr negru și alta cu păr roșu. Lui îi plăceau amîndouă, le vedea foarte rar, ședeau mai ales sus, la ferestre, și cea cu părul roșu avusese o boală la sîni, și avea unul tăiat, odată chiar zărise ceva cînd ea-l arăta

cuiva, parcă chiar mamei, la o „probă", o piele roșie, ca la oamenii cărora le-a ars fața și de aceea îi era tot timpul tare milă de ea.

Aceste etaje aveau niște balcoane cu geamuri, care ieșeau mult în afară și din cauza asta erau sprijinite pe o grămadă de stîlpi. Unele aveau stîlpi de lemn și altele de fier. Stîlpii de fier erau pătrați și vopsiți în roșu. Lui îi plăcea să se cațere pe ei, pe cei de lemn nu, pentru că-i intrau așchii în carne, dar pe cei de fier, mai ales vara, era foarte plăcut să te cațeri, că erau lustruiți de vopsea și răcoroși.

Așa se făcu că odată, provocat de nu știu cine, el se lăudase că se cațără pînă sus, mai ales că pe acolo își făceau și rîndunelele cuiburi, și era foarte interesant să poți să te uiți în casele lor, care abia se deschideau puțin la gură și unde se vedeau cîte cinci-șase ciocuri albgalbene, urîte, care stăteau tot timpul deschise, și din cînd în cînd venea rîndunica, neagră și iute ca o săgeată, le îndesa ceva în ciocuri și-apoi zbura iarăși, atît de repede și de drept, încît dac-ar fi fost cineva în drumul ei, cu siguranță că l-ar fi izbit foarte tare.

Prin urmare, Mitulică se lăudase și trebuia să se urce cît mai repede, „pînă la zece", sus de tot, sub tavan. Învățase de mult să se urce-n pomi : trebuia să ții bine trunchiul între genunchi și să știi să te agăți cu tălpile goale ale picioarelor. Dacă erai încălțat, era mult mai greu, pentru că alunecai, pe cînd așa, desculț, în doi timpi și trei mișcări erai sus. Căscau gura multe din fetele mai mari, și Marcela zicea că „Nu, nu poate să se urce pînă acolo", și-atunci, ca să le arate ce poate, se cățărase în cea mai mare viteză care o putea el.

Din nenorocire, tocmai cînd ajunsese sus și vroia să se uite în jos, simțise — prea tîrziu ! — că-i cad pantalonii, pentru că i se rupsese singura bretea pe care o avea pusă în diagonală. Sigur, nu-i căzuseră jos, pentru că picioarele lui erau încolăcite pe stîlp, dar lunecaseră de pe solduri, simțea stîlpul rece pe burtă și-i era frică să rămînă agățat într-o singură mînă și să-i ridice cu cealaltă, era periculos, putea să cadă de la cinci metri înălțime, și jos erau pietre, pavajul cu pietre de rîu, unde se juca el de-a războiul. De fapt, nu-și dăduse

seama ce se întîmplase, decît cînd auzise că toţi de jos rîdeau în gura mare, ba mai chemau şi pe alţii.

Simţise atunci o mare ruşine, pentru că rămăsese gol şi toţi se uitau la el, bineînţeles şi Dana şi Otilia, dar mai ales ceilalţi, ăi mari, care rîdeau cu hohote, în special fetele, cogeamite huidumele. N-avusese ce face, se lăsase în jos, destul de încet, pentru că altfel, ştia, îl usturau palmele, şi — culmea! — odată pe pămînt, trebui să se aplece să-şi ridice nădragii şi-atuncea toată lumea se tăvălise de rîs, pentru că i se văzuse şi ceea ce nu trebuia să se vadă. Fusese o întîmplare foarte nenorocită, pentru că luni de zile şi chiar ani la rînd, mai ales fetele mari, îşi băteau joc de el, amintindu-i cum rămăsese el în pielea goală (pentru că bineînţeles şi cămaşa i se urcase pînă la gît!) şi asta-l enerva îngrozitor, era o adevărată porcărie, la care nici n-avea ce spune!

Da, de-atunci începuse el să se joace cu Otilia.

Otilia era chiar de vîrsta lui, avea părul negru şi pielea foarte albă, era la fel de voinică ca şi el, se uita întunecat şi într-o parte, iar buzele ei subţiri erau totdeauna crăpate şi foarte roşii. Sigur că jocurile cu ea erau de la egal la egal, nu ca în cazul Danei, care era chiar sora mai mică a Otiliei, şi amîndouă, de fapt, surori ale Marcelei, cea cu stîlpul. Cu Otilia, juca mingea la perete, şotron, bile. Iar mai tîrziu, tabinet, popa prostu', şi chiar citeau amîndoi reviste şi cărţi, pe care şi le împrumutau unul altuia. Nici gînd de păpuşi sau de jocul cu pietricele!

Otilia era băieţoasă, foarte supărăcioasă, şi cînd se uita la el cu ochii ei întunecaţi şi mereu acuzatori, Mitulică simţea o nelinişte sub frunte şi în piept. În primul rînd, ea îndepărtase dintre ei pe Dana, spunînd că-i prea proastă şi prea mucoasă, lucru pe care el îl admisese, deşi în sinea lui îi era ruşine că nu se mai uita la Dana, şi privirile ei lăcrămoase de cîine credincios îl făceau deseori să-i pară rău de cum se purta cu ea. Dar ceea ce-i propusese Otilia era atît de aţiţător, încît nu putea încăpea discuţie. Şi anume, ea-i propusese, cu privirea ei neagră şi lunecătoare, să se joace numai ei amîndoi, în pivniţă, pentru că afară e „prea cald" şi îi

„deranjează“ toți. Ori, nu atît pentru că era Otilia, dar mai ales pentru că jocul avea să fie „în pivniță“, el primise cu entuziasm, fiind ceva care nu prea era voie!

Pivnițele din curte erau tot atît de interesante ca și etajele și de fapt mult mai misterioase, chiar înspăimîntătoare. Erau multe pivnițe, vreo patru-cinci, și în ele se intra din curte, prin chepenguri. Unele chepenguri aveau lacăte, altele nu, unele erau greu de ridicat, altele, mai ales vara, stăteau deschise. În pivnița lor, a Vergilor, el fusese de multe ori. Coborai pe o scară de lemn, cu treptele cenușii, aproape negre, trepte crăpate, unele ieșite din locul lor, mișcătoare, mîncate de putregai, de umezeală, pline cu ciuperci, gîndaci, broaște mici și multă țărînă neagră, sfărîmicioasă, mirosind curios a gaz și a mucegai. Cum coborai primele trepte, te cuprindea răcoarea și pe urmă întunericul. Erau multe trepte, vreo douăzeci, pînă ajungeai jos, în țărîna negricioasă. De-acolo, la stînga și la dreapta se deschideau două coridoare, și pe fiecare se înșirau pivnițe: mai mari și mai mici, încuiate sau nu, după cum aveau sau nu proprietar.

Prima dată Mitulică intrase în pivniță ca să ajute la scoaterea cazanului sau a albiei de rufe. Albiile și cazanele se țineau chiar jos, la intrare, sau la începuturile celor două coridoare. De-acolo înainte, chiar cînd chepengurile erau deschise, nu se mai vedea nimic, nu se putea merge decît cu lumînarea, care de altfel se și stingea mereu, și-atunci Mitu murea de frică, și nu numai el. Pivnițele dinăuntru de tot, erau în general pătrate, în ele se țineau lemne, cărbuni, zarzavat în nisip, erau într-o beznă totală, pline de paianjeni, melci lipicioși și alte gîngănii, fără să se mai pună la socoteală șobolanii, care nu se vedeau, bineînțeles, dar care, cu siguranță, că trăiau acolo ca la ei acasă.

Jocurile lui cu Otilia aveau loc însă chiar pe tăpșanul din fața scării, care primea lumina zilei prin chepengul deschis. Era și un loc mult mai bătătorit și mai uscat, pentru că toți treceau pe acolo, fiecare la pivnița lui. De fapt, ei se trăgeau mai într-o parte, pe unul din coridoare, ca să nu fie văzuți de sus, dar în același timp să poată distinge obiectele din jur și să fie apărați de

bezna din spate, care întotdeauna era înfricoșătoare. Jocul lor preferat era să așeze pe pămînt una din albiile acelea mari de lemn, care serveau la spălatul rufelor și la făcut baie (pentru că albiile se țineau rezemate de pereți, ca să se scurgă și să nu putrezească ; de fapt, la unele din ele, lemnul era moale și vînăt și umed, și mirosea a săpun și a leșie). După care se băgau amîndoi în albie, cap la cap și se jucau „de-a tata și de-a mama" sau, mai ales, de-a „doctorul și bolnavul", ceea ce fusese propunerea Otiliei, cînd numai unul dintre ei se lungea într-una din albiile mai mici, în timp ce celălalt îl întreba „Ce te doare ?"

Jocurile fuseseră destul de plictisitoare un timp, pînă cînd, poate tot la ideea Otiliei, la întrebările repetate ale „doctorului", „bolnavul" începu să răspundă vag „aici". Era dureros de dulce să fii mîngîiat, te treceau tot felul de fiori și răcoarea pivniței se așeza bună pe obrajii care ardeau ca niște prăjituri în cuptor.

De multe ori s-au jucat acolo, i-au și prins de cîteva ori, „Ce faceți voi acolo ?" „Nimic, ne jucăm", „Ia plecați d-acolo !", și ei o ștergeau pe scări, pînă cînd i-a prins chiar madam Vergu, Otilia a mîncat o bătaie bună și n-a mai vrut să meargă în pivniță. Otilia fusese însă ceva atît de frumos, de misterios, de curat și de amețitor, încît Mitulică admisese s-o cheme în vis, unde își avu mai tîrziu locul ei bine stabilit.

În clasa a doua primară, o pierduse pe domnișoara Georgescu, ea rămăsese cu cei mici și lor le venise o alta, doamna Dumitriu, o femeie înaltă, ciolănoasă, neagră de tot, cu sprîncenele groase, mult păr, nas lung, cu aluniță mari pe obraji. Nu avea un piept așa de rotund ca domnișoara Georgescu, în schimb purta mărgele mari la gît, un șir lung, și bluza ei avea totdeauna o crăpătură lungă și subțire, un „decolteu" plin de parfum. Mai tîrziu, într-a treia, iar se schimbase doamna, era din nou una mai scundă și mai grasă, cu rochii foarte strînse, purta „corset" cu siguranță, avea ochi albaștri, ascuțiți, părul lins, și strîns și el. Cu cele trei doamne, Mitulică făcuse un vis pe care îl alterna cu visul Vergilor. Visul „doamnelor" venea însă rar la rînd.

Cel mai bun și mai des întrebuințat era visul Vergilor, care pînă la urmă se îmbogățise, ajungînd să aibe cinci părți distincte. Bineînțeles că de multe ori întrebuințase amîndouă visurile, unul după altul. Cu toate că visul „doamnelor" era într-un fel mai serios, deoarece erau trei femei, dintre care ultimele două chiar bătrîne, deci oameni mari, visul Vergilor învinsese, pentru că avea o viteză a lui, adică începea cu Dana și se termina cu madam Vergu.

Sigur, așa ceva nu se povestește, e altceva ce visează el, cu ochii închiși, dar deschiși pe dinăuntru, și cu totul altceva ceea ce ar putea să spună, adică doar niște vorbe, dintre care unele poate și urîte. Prin urmare, n-ar povesti așa, în gura mare, ci în gînd. E la fel ca diferența dintre visul adevărat și visul pe care și l-a făcut el. În „visul cu ochii deschiși" și în „povestirea în gînd", Mitulică poate să facă și să spună tot felul de lucruri pe care altfel, în gura mare și în viața de toate zilele, nu poate să le facă sau să le spună, și poate nici nu vrea, nici nu i-ar plăcea să le spună sau să le facă.

Întîi deci, vine proasta de Dana, cu ochii ei de cățel, și care se-așează totdeauna cum nu trebuie. Față de ea îl apucă o milă drăgăstoasă și fierbinte, pentru că-i mică și bleagă. Dar Dana nu este decît începutul, e așa cum te-ai așezat la o masă bună, dar încă nu-i voie să se mănînce, nu-i gata, n-au venit toți și înghiți pe furiș un dumicat de pîine, pe care-l mesteci îndelung și cu încetul devine aproape dulce, dar totuși, nu-i decît un dumicat de pîine.

Așa că, atunci cînd poți să iei o bucățică de mezel, dintr-o dată lumea se schimbă și apare Otilia pe ecran. Otilia e desigur tot o fetiță, dar mai mare, pielea ei nu-i umedă, cu urme de lacrămi și de magiun, ca a Danei, ci acrișoară, albă și roză, roză pe obraji, foarte albă în rest. Deși Otilia, ca de obicei, se supără, fiind în vis, ea nu are putere, și jocul cu ea durează mai mult decît celălalt. Totuși, e prea supărăcioasă, zgîrie, dă cu picioarele ca un cal, și ochii ei întunecați îl fac să se simtă vinovat, încît o lasă fără părere de rău, mai ales că ceea ce vine acum este ca una din mîncările acelea gustoase care se topesc în gură.

Vine Marcela, cea care a rîs atîta de el cînd cu stîlpul, și de-atunci el a introdus-o în vis. Marcela e foarte frumoasă și la față, nu ca alea două mici, ea are niște ochi mari ca pe cutiile de bomboane fondante, și părul creț, și în general nu-i prea înaltă, dar e plină peste tot de rotunjimi, este o adevărată domnișoară, nu se joacă cu copiii, citește mereu cărți într-un fotoliu. Pe Marcela, Mitulică o iubește, dar de cînd cu stîlpul, o și urăște, așa că pe ea n-o cruță. Pe Marcela, el a încercat, în vis, chiar și s o sărute pe buze, așa cum a văzut la cinema, dar totuși nu prea i-a plăcut.

Urmează partea a patra, sora cea mai mare, domnișoară de-a binelea, chiar logodită, o cheamă Liza, adică Elisabeta. E foarte înaltă, cu ochi mici și sprîncene rase, date cu cărbune, ca și buzele care sînt vopsite, și poartă mereu rochii de plimbare. E cam slabă și are picioare drepte și subțiri. Cu Liza, Mitulică stă de obicei puțin și pentru că-i obosit, dar și pentru că se gîndește deja la ceea ce abia are să vină.

Și iat-o, în sfîrșit, pe madam Vergu, care e foarte mare și foarte grasă, dar este și Mamă, mama lor, a tuturora și ar putea foarte bine să fie și a lui, pentru că este veselă și bună. Chiar atunci, cînd l-a prins cu Otilia, nu i-a făcut nimic lui și cînd a mai venit să se joace cu Otilia în casă, l-a lăsat, ba chiar a rîs, deși el n-a înțeles de ce, dar a zis mersi.

Madam Vergu e cea mai femeie dintre toate femeile. În ea, Mitu le găsește pe madam Trandafir, pe domnișoara Georgescu și pe Marcela la un loc. Madam Vergu are o față mare, roșie și rîzătoare, cu ochi albaștri ; la pieptul ei au loc patru copii mici, cîte doi în fiecare parte și tot trupul ei este uriaș, gras, alb și moale, încît îl învelește în cald, în dulce și-n moale, și-l topește de fericire, aproape că-l adoarme.

Iată, acesta este deci visul lui, acesta-i visul cu care Mitulică gonește spaimele, cînd e treaz, și cheamă somnul care-i face atît de bine, și de ce să renunțe el la acest vis, pentru că el nu face nimic rău, dimpotrivă, în vis, și fetele și femeile sînt blînde și fericite — chiar și botoasa de Otilia. Nu numai atît, dar el nici măcar nu înjură ca alți copii, nici nu rostește vorbe urîte, nu le scrie pe

toți pereții ca alți proști, și cu atît mai puțin ai să-l prinzi vreodată pe el făcînd desene necuviincioase pe cine știe unde.

Visul lui Mitulică este un Vis Frumos și Curat, și de-aceea el nu se poate spune nimănui.

Absolut nimănui.

Și e păcat !

Între Biserică și Federație

Și uite că iarna a trecut, vin Paștile și vacanța de Paști, cu ouă roșii și cu denii, cu cozonaci și cu friptură de miel. Pe Fundătură s-a mai uscat noroiul, acum, duminica. Mitu nu se mai duce la biserică, pentru că îl ia Victor pe cadru, la Federație. Cînd erau în Sfinților, mergea mereu duminica la biserică, mai ales după moartea mamei. La-nceput a mers și tata, apoi îl trimitea numai pe el cu una dintre fete, c-ailaltă trebuia să facă mîncare. Mergeau la Sfîntul Gheorghe, unde-i o biserică mare și frumoasă, cu o grădină nesfîrșită împrejur, „Grădina Sfîntul Gheorghe", în care se plimba foarte multă lume. Sfîntul Gheorghe ăsta este Sfîntul Gheorghe-Vechi, pentru că mai e o biserică, Sfîntul Gheorghe-Nou, dar aia-i în Piața Mare și ei n-au nevoie să meargă pînă acolo. Era frumos în biserică, numai aur și tămîie și lumînări și cor, iar cînd popa cînta pe nas „Să ascultăm Sfînta Evanghelie", toți trebuiau să îngenuncheze, și la urmă se duceau la popa, pupau crucea, cartea sau vreo icoană și-i stropea cu aghiasmă și n-aveau voie să se șteargă. Iar de Paști, cînd e Săptămîna Mare, toată lumea postește și se spovedește (adică spune lui popa cu ce-a greșit și popa-l iartă !) pe urmă se împărtășește și merge la Înviere.

Și după moartea tatei, au fost mereu la biserică, și pe urmă, cînd erau pe Agricultori mergeau la biserica Mătăsari, care-i la tramvaiul 14, vizavi de o frizerie mare, unde patronul are un băiat care-i nebun : nu vorbește, doar mîrîie ca un cîine și e plin de pistrui mari, negri, îi zice „Aurică de la tramvai" și-i vai de

tine dacă te prinde, dar cu toate astea, copiii tot se ţin după el şi-şi bat joc, rîd, îl scuipă, dau cu pietre, iar cînd Aurică se repede la ei, fug mîncînd pămîntul.

Pentru prima dată, la Mătăsari, Mitu a stat de Înviere pînă la patru dimineaţa, c-aşa zicea tanti Săftica, să stea cu toţii, ca să ia „paşti", şi Mitu a stat şi el, credea că-i ceva bun, cînd colo tot un fel de „artos" sau „prescură", cum le mai zice, pe deasupra şi muiat în ceva acru, care n-avea nici un gust. Noroc că ajunşi acasă, au ciocnit imediat ouă roşii şi le-a trecut gustul ăla răul.

Iar de cînd sînt aicea, în Mihai Bravu, Mitu e trimis în fiecare duminică la biserică, frumos îmbrăcat şi se duce, căci se-ntîlneşte acolo cu tanti Săftica şi cu Tanţa şi Marin, după care merg cu toţii la mormîntul lui Nenea Gheorghe şi pe urmă la mormîntul lui tata, şi tanti Săftica-l întreabă „Ce mai fac copiii ?" iar el răspunde „Sînt bine, mersi".

Adevărul e că lui nu-i place la biserică, aici nici măcar nu-i cor, dascălul fornăie pe nas, aşa că iese cît mai repede afară (vara !) şi pleacă spre acasă. Sigur că la denii e mai frumos, e primăvară, vin mulţi copii, şi fete şi băieţi mari care se plimbă, mai poţi să te joci niţel şi, atît la ducere cît şi la întoarcere, poţi să umbli noaptea pe Şosea, pe trotuarele foarte late, deşi nepavate, unde la porţi stau alte fete şi alţi băieţi, şi mulţi bătrîni şi vezi o grămadă de lume.

În aceste condiţii, se înţelege ce bucurie este pe Mitu cînd Victor are „meci" şi cînd îl anunţă c-o să-l ia şi pe el. Victor este fotbalist, el joacă la echipa *Victoria,* care nu-i la categoria „onoare" sau întîia ca *Olimpia* sau *Colţea* sau *Val-Vîrtej,* şi nici măcar într-a doua, este la categoria a treia, dar are să ajungă în categoria întîia, asta-i sigur. *Victoria* are tricouri în dungi, negru cu albastru şi chiloţi negri şi ciorapi negri cu dungă albastră. Victor are şi ghete de fotbal cu „crampoane" şi cu perniţă rotundă la glenză, şi cu botul foarte tare şi gros, aşa ca să poată lovi bine mingea, care-i foarte grea, mai ales cînd se mai şi udă. Victor îşi leagă laba piciorului cu nişte feşe albe, iar sub jambiere pune nişte „apără-

tori" de piele, care să-l ferească de „cotonogeli", iar pe genunchi niște legături elastice, numite „genunchiere". Tot „echipamentul" îl pune într-o servietă, pe care o agață de cadrul bicicletei, iar uneori ia și mingea de fotbal.

Bineînțeles că în dimineața cînd merg la *Federație*, Mitulică trebuie să spele și să șteargă bicicleta (ceea ce face de altfel ori de cîte ori îi comandă Victor, chit că-l ia sau nu-l ia, unde se duce). Victor vine și controlează bicicleta, îi unge bucșele și lanțul, mai umflă cauciucurile cu pompa, care-i și ea fixată de bicicletă cu două „clame" (dar trebuie să fii atent, că uneori cade pe drum !) „centrează" ghidonul, își pune fileul și ochelarii de soare, legați cu gumelastic la ceafă, și-așa îmbrăcat, iese cu bicicleta și cu Mitulică pînă-n Șosea, și-acolo-i spune :

— Hai, urcă !

La-nceput i-a fost frică, mereu cădea și Victor înjura destul de urît, dar acuma a învățat să-și țină echilibrul, să n-apuce ghidonul decît de centrul lui, să se aplece cînd la stînga cînd la dreapta, după cum e virajul bicicletei și să aibă grijă să nu ridice capul pe neașteptate, c-atunci îl lovește pe Victor în bărbie sau în nas. De altfel, în stînga și-n dreapta sînt brațele voinice ale lui Victor, nu poate să cadă, iar deseori îi simte și pieptul cum îl atinge pe spate. Totul e să se miște din cînd în cînd, ca să nu-i amorțească piciorul, pentru că cadrul intră-n carne și doare, iar o dată, cînd să se dea jos, a căzut pur și simplu, deoarece stătuse prost și piciorul drept îi amorțise de tot, nu-l mai simțea. Cinci minute l-a furnicat foarte tare, pînă cînd s-a desmorțit și-a putut iar să calce pe el !

Odată Mitulică urcat pe cadru, Victor face puțin vînt bicicletei, apoi încalecă și p-aci ți-e drumul — aleargă amîndoi cu o viteză nebună printre mașini, trăsuri, căruțe și tramvaie, tot Mihai Bravul și pe urmă tot Ștefan cel Mare și pe urmă Șoseaua Bonaparte și Șoseaua Kiselef și trec și de tramvaiul 20, care merge la *Bufet* și de Arcul de Triumf și ajung în fine la *Federație* unde sînt mai multe terenuri de fotbal și de „ruibi" și se opresc la terenul unde are loc meciul Victoriei.

Victor joacă inter-stînga, la înaintare, el aleargă foarte repede, dă pase, centrează și șutează de cîte ori poate. Mitulică face „galerie" (deși, de fapt, stă pe jos, pe iarbă, la marginea terenului !) păzește bicicleta și hainele, nu numai ale lui Victor, dar și p-ale altora, prieteni de-ai lui. Uneori, Victor nu joacă, este „rezervă" și-atunci se uită împreună la meciul Victoriei și pe urmă la alte meciuri. Mitu cunoaște de mult fotbalul încă din Sfinților și de pe maidanul din Calea Moșilor, dincolo de Domniței, unde jucau echipe pe străzi, iar „porțile" erau marcate cu cărămizi și haine și întotdeauna ieșea ceartă cînd mingea trecea pe la „barele laterale" : „A fost gol !" „Ba n-a fost !". Cînd era un arbitru, mai hotăra el, dar altfel, imediat ieșeau discuții și chiar bătăi. Aici nu se poate, poarta e de lemn, de jur împrejur, așa că se vede pe unde a intrat mingea și dac-a intrat, mai ales că uneori e și „plasă". Mitulică știe tot : „hent" și „cornăr" și „bec" (fundaș) „haf" (mijlocaș), centru înaintaș, inter-stînga, inter-dreapta și extremele. Și „faul" și „opțai" și „doi la doi" și „unșpe metri". De altfel, și ei joacă la școală, cu cîte o minge de cîrpă, deși Irina i-a zis că n-are voie, că rupe ghetele. Și cu Marin, în dos la ei, pe maidan, joacă, cu minge de cîrpă și-n picioarele goale.

La Federație (Federația Română de Fotbal Asociație, așa scrie sus pe firmă !) Mitulică a învățat și „ruibi", care se joacă cu mîna, și cu o minge ovală, ca un ou mare, dar mai dau și cu picioarele, și fiecare gol are mai multe puncte, „eseu" (trei !) „dropgol" (patru) transformare (cinci) așa că aici se ajunge la scoruri mari, cu zecile, nu ca la fotbal ! Victor îi cumpără limonadă și semințe și după ce se satură amîndoi de meciuri, cîteodată se uită la trei la rînd (se urcă la tribuna din centru !) și abia apoi pleacă acasă la masă, unde fetele bombănesc că „Ce-ați întîrziat atîta ?" și Victor răspunde „Mucles !" și lor li-e frică și nu mai spun nimic, dar rîd, dacă Victor e „cotonogit".

— Fotbal ți-a trebuit ! face Irina răutăcioasă.

Dar Victor nici nu le bagă-n seamă. De multe ori a mers Mitu cu Victor la Federație, pînă cînd o dată Victor a căzut atît de tare, că și-a „luxat" amîndouă încheietu-

rile de la mîini într-o „cădere spectaculoasă" și-a trebuit să meargă la doctor și să umble cu ele bandajate. De-atunci, spre profundul regret al lui Mitulică și spre marea bucurie a Irinei, Victor „s-a lăsat definitiv" de fotbal.

Poate să-nceapă vacanța mare?

Mitulică a terminat clasa a patra, a ieșit iar premiant întîiul, chiar dacă nu singurul, ca în alte clase (Curios ! Ce fel de premiul întîi este ăsta, pe care-l iau mai mulți? Adică doi. Dar, mă rog, înseamnă că nu mai este cu adevărat întîiul ! Noroc că celălalt *întîi* este chiar Dumitrescu, prietenul lui din Mecet.) Toată problema este acum dacă are să „urmeze" la liceu sau face „cursul complimentar", adică clasele cinci, șase și șapte, și gata ! Bineînțeles că Mitu vrea să meargă la liceu. A văzut el ce-nseamnă să nu mai fii la școală. Te bagă ucenic la cismărie sau la cine știe ce meserie, și vai de capul tău : numai treabă, mizerie și bătăi ! Degeaba scrie-n Cartea de Citire că „Meseria-i brățară de aur !" El a observat că meseria e o brățară „de fier", foarte grea : ești la stăpîn, ești sărac și toți își bat joc de tine.

Irina este cea care-l susține cel mai cu foc.

— Dacă-nvață așa bine, de ce să nu-l dăm la liceu ? Ce ? Dacă noi n-am avut parte să terminăm școala, pentru că tata nu și-a dat seama ce face și ne-a retras, înseamnă că nici Mitu să nu învețe ?

— Mă rog, dacă reușește la admitere, eu n-am nimic împotrivă ! se scuză Victor, care-i cel cu banii și spune că „la liceu costă mult nu-i ca la primară !"

— Dar atunci, continuă Victor, să meargă la Cantemir, unde am fost și eu, că ăla-i liceu bun, nu ca astea de p-aici !

— D-ai-ai învățat tu așa de bine ? îl ironizează Irina, care a și luat una după ceafă pentru această obrăznicie.

— Banditule ! îl ocărăște ea pe Victor cu vorba ei preferată.

Așa că-l ia de mînă pe Mitulică și merge cu el la Cantemir-Vodă.

Cantemir-Vodă este o clădire mare, roșu cu alb, pe strada Toamnei și-acolo Irina citește avizul cu cererile de înscriere, ce acte trebuie și ce „taxă de examen" este. Noroc că taxa nu-i prea mare, abia după aia, după ce-ai intrat vin taxele cele mari. Mitulică învață drumul și după ce ia certificatul de patru clase, de la școala lor primară, unde domnul Cristescu l-a și întrebat dacă dă examen la liceu și Mitu a zis că „Da! La Cantemir-Vodă!" și directorul s-a bucurat, pentru că unul dintre băieții lui este la Cantemir-Vodă.

— Bravo, mă, Cristescule. Ai grijă să reușești, să nu faci școala și pe mine de rușine!

Două ceasuri s-a-nvîrtit prin fața intrării ălei mari, pînă a îndrăznit să intre ca să se-nscrie. I-era o frică grozavă de domnul secretar Păsculescu, unul slab și înalt, cu mult păr negru, foarte creț și foarte lucios și care se uita foarte sever la toată lumea.

— Singur ai venit? Cum te cheamă? De la ce școală ești? Și de ce-ai venit tocmai aici?

Mitulică răspunde cam bîlbîit, domnul Păsculescu îl măsoară cu nemulțumire.

— Ia dă hîrtiile-ncoa!

Se uită pe ele și zice:

— Ai medie mare! Mă rog. O să vedem noi, la examen.

Și pe urmă, iar citește.

— Ești orfan?

— Da! se sperie Mitulică.

— Bine. Ești scutit de taxa de examen! Miercuri dimineața, la ora opt, cu toc și cerneală! Altul la rînd!

Deci, Mitulică e înscris și nici n-a cheltuit banii. Suta de lei, care-i o hîrtie mare, albastră, îi arde mîinile.

Ce-ar fi să nu spuie acasă că l-au scutit și să-i rămîie lui banii? Cîte lucruri n-ar putea face cu ei! Dar asta nu-i frumos: frații lui cheltuiesc ca să-l dea la școală și el să-i înșele? Și pe urmă, dacă află chiar de la domnul Păsculescu că l-au scutit? E și periculos și nu-i nici frumos. Mai bine spune adevărul și le dă banii înapoi.

Zis și făcut.

În dimineața primei teze, cu servieta lui jerpelită, în hainele nu prea frumoase, dar în orice caz aproape noi, căpătate la Pomul de Crăciun, aleargă spre Cantemir. A învățat bine drumul : o ia pe Matei Voievod și o ține așa, pînă la capăt, la Școala Ianculuí. Acolo, o ia pe Bulevard și prima străduță la dreapta, unde în colț este cofetăria Verdun (și unde-ți lasă gura apă !), se vede Foișorul de Foc. Îl ocolește și-o ține pe Traian pînă ajunge în Calea Moșilor, pe unde trece tramvaiul. Traversează, intră pe strada Pallade (El a avut un coleg, la primară, Pallade !) merge drept pe ea pînă dă în Toamnei, face la stînga și iată clădirea uriașă a liceului.

În curte, puzderie de lume, sute de copii și mai ales foarte mulți „părinți". Numai el, se pare, a venit singur. Și sînt puși în bănci, li se dă hîrtie ștampilată de la catedră, trebuie să scrie sus în stînga data și sus în dreapta numele și pronumele și școala de unde vin, să-ndoaie colțul și să-l lipească cu o etichetă specială, dată și ea de la catedră și la mijloc : „Lucrare scrisă la limba română" și pe urmă, subiectul : „O întîmplare din viața mea".

Mitulică rămîne cu coada tocului în gură. Care „întîmplare" s-o scrie ? Că are atîtea ! Atîta se gîndește că domnul de la catedră, care se plimbă acuma printre șirurile de bănci, îi zice :

— Tu ce faci ? Nu scrii nimic ?

— Ba scriu, se sperie Mitu și se hotărăște să scrie cum s-au dat ei cu sania pe Dealul Mitropoliei, cînd el era mic și mai trăia și mama.

La sfîrșit, duce teza la catedră, își ia servieta și iese pe ușă.

A doua zi, dau teza la „matematici", c-așa se zice, nu „aritmetică". E o problemă ușoară și niște exerciții și mai ușoare, pe care el le termină printre primii și-a și plecat acasă. Abia a treia zi se afișează rezultatul „la scris". E o înghesuială foarte mare acolo unde sînt listele și abia tîrziu reușește să vadă și numele lui la *admiși*, pentru că mai sînt încă doi cu numele Cristescu, Cristescu Adrian și Cristescu Constantin și amîndoi sînt înaintea lui.

În ziua următoare are loc examenul „oral", la care el n-ajunge decît după masă la rînd, citește dintr-o carte și răspunde la întrebări, și care-i „subiectul" și care-i „predicatul" și gata. Cînd se duce sîmbătă dimineața plin de griji și de emoții să vadă rezultatul, constată că nu este primul și nici al doilea, este al optulea, are media 8,67. Toți se întreabă între ei „Al cîtelea ești ?" „Ce medie ai ?" și Mitulică își dă seama după mutrele lor că el stă bine, este în clasa 1-a A, și de la 7,34 în jos, pînă la 6,10, sînt în clasa 1 B, adică mai proști, și că alții sînt „admiși" fără locuri, ăia care sînt de la 6 la 5, iar alții *respinși*.

Acasă, e mare veselie, Mitulică a reușit la liceu, de-acuma încolo vacanța mare poate să înceapă liniștită, la toamnă el o să aibă șapcă de liceu, cu cozoroc negru și bandă roșie și-o să fie *licean*.

Plin de gloria acestui examen, care-l umple de laude nu numai în familie și în curte la ei, ci oriunde se duce, la Marsela sau la tanti Săftica, la Federație sau la Vergii, Mitu se aruncă din toate puterile în vacanța mare. Se știe că această vacanță durează foarte mult, parcă-i un an întreg, deși în ultima vreme Mitu a observat că ea s-a mai scurtat. Totuși, n-are prea mulți prieteni, cel mai des este cu vărul lui, Marin.

Vergii s-au mutat și ei din Sfinților, acum locuiesc la etajul al treilea, la mansardă, pe strada Olteni și în felul acesta Mitulică ajunge să cunoască bine și mahalaua Mircea Vodă, Lucaci, unde-i liceul Matei Basarab, care are bandă albă la șapcă, și răspîntia „la Tabacu", pe unde trece vestitul tramvai 16, care, acum își dă seama Mitu face înconjurul Bucureștilor : adică pleacă de la Obor, trece pe la Foișor, pe Traian și pe la Tabacu, pe urmă iese pe Chei, pe lîngă Morgă (aici se păstrează, în dosul unor ziduri foarte înalte, tot felul de morți, „în gheață", ca să nu putrezească) și pe urmă trece pe la Piața Mare, Halele Centrale și se urcă pe Smîrdan (unde s-au luptat Românii cu Turcii !) și iese pe Academiei, pe la Carpați și pe urmă, taie Bulevardul Brătianu și o ia spre grădina Icoanei, trece chiar și pe la Cantemir și apoi pe strada Viitorului, ajunge iar în Ștefan cel mare și d-acolo la Obor, unde sînt Moșii

și-uite-așa mereu. Adică, dacă i-ar lua abonament la „setebè", abonament pe două linii, Mitulică ar putea să ajungă de la Bariera Ianculuí la liceu, ocolind foarte mult i-adevărat, dar cel puțin nu l-ar durea picioarele. Și cu toate că abonamentul pentru elevi este „cu reducere", totuși nici nu poate visa la așa ceva, căci cine are atîția bani ?

Marin l-a învățat unde-i *Plantația,* și mai merge și p-acolo cîteodată, deși cu prudență, căci riscurile sînt mari. Plantația este un loc unde sînt plantați foarte mulți duzi, în pătrat. Frunzele duzilor sînt date de mîncare viermilor de mătase. Aceștia sînt crescuți de orbii de la „Așezămintele Vatra Luminoasă". Asta-i un azil pentru orbi : le dă casă și masă și de lucru. Orbii sînt îmbrăcați într-un fel de uniformă, au ochelari și bastoane, și deseori ies la Șoseaua Mihai Bravu și mai departe și cerșesc și toată lumea le dă cîte ceva. Nu prea au voie să cerșească, dar unii dintre ei se prefac că sînt muzicanți, fie din gură, fie vreunul cu armonica, și chiar supraveghetorii lor îi lasă să cerșească, deoarece orbii sînt mulți și nu ajung banii ca să-i îngrijească, cu toate că ei lucrează la gogoșile pe care le fac viermii de mătase.

Sigur că în Plantație e un rai, sînt atîția duzi și-i păcat de fructele lor, care se prăpădesc degeaba ! Numai că la Plantație sînt și paznici, și nu orbi, care dacă te prind te bat foarte rău. Iar alături de plantație, este cîmp, adică sînt niște gropi mari și printre ele tot felul de pomi. În gropile alea sînt azvîrlite gunoaiele din oraș, și p-acolo locuiesc mulți țigani gunoieri. Unele gropi sînt pline cu apă și în ele se poate face baie, deși-i mult nămol pe fund. E frumos la Plantație dar este totdeauna o aventură : nu știi cum scapi d-acolo ! Mereu trebuie să fugi de cineva : de paznici, de cîini, de țigani și așa mai departe. Mai bine acasă !

Mai bine acasă. Citește, sau se joacă cu Silvia, care însă-i prea mică, (cînd e Leanca, e altceva, dar Leanca mereu pleacă înapoi la Cîmpina) sau pune patefonul cel nou (cînd nu sînt ăi mari acasă : altfel, nu-l lasă, strică acele și plăcile !) sau mai vorbește cu Volan...

Volan se scoală tîrziu : pe la zece. Iese-n grădiniță, numai în cămașe de noapte, d-aia lungă, țărănească, brodată cu arnici roșu și negru, stă pe un scaun și bea cafea, citește ziarul, fumează și se prăjește la soare. Volan are o față mare, plină de crețuri, neagră de nebărbierit ce-i (nu se rade decît pe seară, cînd merge la spectacol, sau în oraș, ca să fie „freș" !) are o hălăciugă de păr negru (Olimpia zice că „se cănește") în jurul capului, pentru că exact în creștet, se află o chelie rotundă, vizibilă, mare cam cît o minge de tenis. Volan nu prea are ce face dimineața, cînd toată lumea-i la serviciu, așa că stă bucuros de vorbă, deși nu cu oricine. Cu Mitulică e altceva, Mitu citește cărți, e la liceu, va fi o persoană cultă, nu ca mitocanii ăilalți.

— Și ce-ai înțeles tu, mă, din cartea asta ? întreabă Volan, întorcînd pe o parte și pe alta grosul roman „Nana", de Emile Zola.

— Am înțeles foarte bine, e o carte extraordinară : ea este bună, Nana, dar oamenii ăilalți sînt răi, și-au înrăit-o și pe ea, și d-aia și moare la sfîrșit, ca o nenorocită ! declară Mitulică.

— Păi, în ce clasă ești tu, mă ?

— Am terminat a patra primară. Dar acum am reușit la admitere la liceu, sînt de fapt într-a-ntîia de liceu!

— Și te lasă frații tăi să citești cărți d-astea ?

— Da' ce ? Parcă ei știu ? Păi și azi am zis că mă doare glezna, e-nțepenită de reumatism și nu m-am dus la tanti Săftica, s-a dus Irina și-am citit pînă la douăspe, adineauri, ca s-o termin ! Și-acuma, am terminat-o și nu mai am alta. N-ai dumneata vreo carte, să-mi dai și mie, să mai citesc pînă la masă ?

— Am eu niște cărți, da' mai mult piese de teatru, că asta mi-e meseria, și nu știu dacă citești piese...

— Eu ? Să nu citesc piese ? Eu citesc orice, numai carte să fie.

— Bine, mă puștiule, atunci hai să-ți dau o carte, să văd și eu ce ești tu în stare.

Și Volan pătrunde în casa Marietei și se-ntoarce cu o carte subțirică, mică și ferfenițită.

— *Rosmer... Rosmersholm*", de H. Ibsen. Mersi foarte mult, nene Volan, dacă vrei, îți împrumut și eu pe Nana,

da' numai după ce-o termina-o sor-mea, că altfel mă cotonogește, dacă gimbește c-am citit-o și eu. Să nu mă spui !

Destul de repede s-a terminat biblioteca lui Volan, vreo șapte cărți în total, toate piese de teatru, ba unele din ele nici nu sînt tipărite ci doar bătute la mașina de scris.

— Mă, tu parcă mănînci cărțile ! Repede le mai citești. Nu mai am nici una !

— Hai, nene Volan, te rog, caută bine, poate mai găsești una, zău !

— Nu mai am, măi băiete, nu mai am, le-ai citit pe toate, ce să-ți fac !

— Hai, te rog, împrumută și dumneata de la cineva, că p-astea le-am citit de cîte trei ori, pe fiecare.

— Bine, bine, am să văd !

Pînă una alta, Volan i-a invitat pe toți la teatru, toată „curtea", este o piesă în care joacă și el, „Moartea civilă" îi zice, curios titlu, nimeni nu prea înțelege cum vine asta, — Moartea „civilă"! — dar în orice caz, inseamnă că nu-i o moarte-n război, pe cîmpul de luptă ci o moarte acasă, în civilie. Volan le-a dat „bilete de favoare" — că cine are bani pentru bilete d-alelalte ? costă foarte mult ! — și-așa se face că-ntr-o seară, sînt mai mulți din curte, sus, la galerie, în sala mare de la Eforie, pe Bulevardul Elisabeta, acolo în fața cinematografelor din centru.

Sala Eforiei este o sală uriașă, cu nu știu cîte „ranguri" de loji, și d-acolo de sus, de la galerie, abia se vede, și-abia s-aude, mai ales că sînt foarte mulți care stau în picioare, alții se urcă cu picioarele pe băncile de lemn fără spătar și... mă rog, e destul de greu să-ți găsești un loc bun. Dar n-are-a face, sîntem la teatru, în tavan atîrnă un policandru nemaipomenit, iar cortina este foarte mare și roșie, roșie ca sîngele, iar cînd se deschide, parcă este tăiată cu cuțitul, se desface anevoie, mai repede sus, mai încet jos, parcă-i o rochie de femeie cu multe volane.

Piesa e foarte frumoasă, îți rupe inima, multe femei plîng. Mitu n-a plîns, dar a fost foarte înduioșat de soarta fostului ocnaș, care își vede copiii ajunși mari, dar n-are

voie să spună că el este tatăl lor, cu toate că el îi iubește, adică tocmai d-aia se ascunde, ca să nu le facă lor nume rău ! Și nici măcar, nu-i un ocnaș rău, pentru că el a făcut o „crimă pasională", ori astea, se știe, se judecă la Curtea cu Juraţi, pentru că sînt comise din cauza pasiunii, adică din iubire sau din gelozie, și de fapt, pînă la urmă, se constată că nici măcar n-a fost vinovat, dar așa se-ntîmplă-n viață, cînd nenorocirile vin pe capul omului și de-aceea te bucuri la sfîrșit, cînd vezi că totul se termină cu bine, dar cu toate astea rămîi așa, cu un fel de frică, deoarece înţelegi cît poate să sufere un om și prin cîte poate să treacă, și de unde știi prin ce-ai să treci și tu, odată ?

Iar Manolescu este un mare artist (așa scrie și prin ziare : „marele" Manolescu, Ion Manolescu) are cel mai frumos glas din lume, nici Șaliapin, basul rus, nu-i mai grozav, pentru că glasul lui Manolescu e și dulce și mîngîietor, și puternic și sfîșietor, și cu toate că vorbește cu „rh", îţi dai seama că suferă nemaipomenit.

Femeile din curte plîngeau la sfîrșit, și pe urmă, la ieșire, a început o ceartă, pentru că nimeni nu știa exact care a fost Volan dintre artiști, nimeni nu l-a recunoscut, fiecare pretinde că a fost în alt rol, ba Olimpia, spune chiar că nici măcar n-a jucat, că nici măcar nu-i artist, că „o fi ajutînd și el la căratul decorurilor", sau cel mult o fi „sufler", un fel de „ajutor de băgător de seamă !"

Bineînţeles că a doua zi, Mitu l-a întrebat pe Volan, care i-a spus că a fost „dublură", adică dacă vreun artist, oricare, se-mbolnăvește sau nu vine, sau cine știe ce, atunci se apelează la el, la Volan, „să salveze spectacolul", ceea ce el și face, și din cauza asta, el trebuie să știe toate rolurile, pe cînd ăilalți n-au nevoie să înveţe decît rolul lor.

Și tot Volan s-a uitat bine la „textul" piesei (pentru că nu ţine minte pe dinafară și nici pe afișe nu scria) și i-a spus cum îl cheamă pe autor : e un italian și îi zice Giacometti, Paolo Giacometti, și cu ocazia asta. Mitulică citește și piesa, care, foarte curios, pare cu totul altfel decît la teatru, adică pe scenă totul este mult mai frumos, dar mă rog...

Volan nu este numai artist, el este „un om superior", singur spune, și de asta și-a putut da seama Mitulică, atunci cînd tot cerîndu-i el cărți, Volan s-a plictisit și i-a zis :

— Știi ce ? Am eu un prieten. Un savant, nu așa... Are o odaie plină cu cărți și-i un om foarte bun. Am să-ți dau un bilet să te duci la el și cu siguranță c-o să-ți dea multe cărți să citești.

A durat foarte mult pînă cînd i-a dat Volan biletul, dar a meritat să se roage atîta de el, pentru că ceea ce a văzut acolo, a fost extraordinar.

Sigur, s-a spălat, și-a pus o cămașă curată (din păcate a trebuit să meargă-n picioarele goale, pentru că este vacanța mare, și ghetele, cu toate că sînt destul de rupte, sînt încuiate-n dulap, n-are voie să le poarte decît duminica !) și-a luat-o pe jos, spre strada care scrie pe plic. S-a dus de fapt de mai multe ori, pentru că nu era persoana acasă. Scrie pe plic „Domnului Panait Mușoiu" și Mitu a crezut întîi că Volan a greșit, pentru că Moșoiu, da, există ca nume (este chiar și un general, foarte gras, care e desenat în ziare, mîncînd niște sarmale cît pepenii !) dar Mușoiu, cu „u"?

— Așa-l cheamă. Las-că știu eu mai bine ! s-a supărat Volan, și-atunci Mitu a tăcut mîlc, pentru că, dacă nu-i mai dădea biletul ?

În sfîrșit, abia a treia oară l-a găsit. Era acolo o femeie rea care-l repezea mereu :

—Ce tot cauți p-aici ? Pe cine cauți ? Ce-ai tu cu socialiștii ? Nu-i acasă ! O fi la pușcărie, că cine-l vede ? Țicnitu-ăla bătrîn, cu cărțile lui, vai de capul meu, cine m-a pus să-i închiriez, că mai bine-mi luam lumea-n cap !...

Și tot felul de vorbe, că lui Mitulică i se făcuse cam frică, dar nu se lăsase, pentru că nimic nu este mai frumos pe lume decît să citești și unde poate el să găsească oameni care să aibă cărți, și mai ales, care să-i dea și lui ?

Și, într-adevăr, Dumnezeu l-a răsplătit pentru răbdarea lui, fiindcă a fost foarte frumos și foarte interesant.

— Te caută cineva, domnu' Mușoiu ! a spus, după ce-a bătut în ușă, proprietăreasa cea rea, care acum, în mod curios, vorbește mult mai politicos.

Nu este o casă mare, e cam ca la ei în curte, ba și mai mică, are chiar pămînt pe jos, și tabla de pe casă este ținută, cu pietre și cu buturugi, ca să n-o ia vîntul. A ieșit pe ușă un domn foarte bătrîn, cu barbă albă, cu fața roșie, un fel de „Sfîntul Petru", care a zis :

— Ce dorești, băiete ?

— Am o scrisoare pentru dumneavoastră, vă rog.

Moșul a luat scrisoarea, a citit-o, s-a uitat la picioarele lui Mitu (e tot în picioarele goale, și nici cămașa nu mai este așa curată ca prima oară, dar ce, poți să ai mereu cămașă spălată și călcată ?) și pe urmă-i zice :

— Poftește dumneata înăuntru !

Sigur că Mitulică a fost foarte încîntat că-i zice dumneata, nu atît pentru sine, dar pentru proprietăreasa cea arțăgoasă, care stă moț, acolo lîngă ei, parcă-i suspectează. Așa că, bine-a făcut domnul Mușoiu, că i-a-nchis ușa-n nas.

Cînd intră înăuntru, este puțin cam întuneric față de soarele orbitor de afară și odaia e foarte, foarte strîmtă, dar după ce s-a obișnuit cu lumina scăzută, rămîne deodată tablou, pentru că nu e o odaie normală, cu pat, masă, dulap, scaune, ci e ca un fel de ladă mare cu cărți, sute și mii de cărți, unele în vrafuri, aranjate lîngă perete, pînă sus în tavan, altele, grămezi pe jos, și masa, abia a descoperit-o, este tot plină de cărți, și deasupra și dedesubt, și scaunele — unul mare și două mici — sînt și ele înecate sub cărți, și patul are cărți, și pe el și pe alături, și mai ales dedesubt, iar dulap n-a văzut nicăieri, abia tîrziu, observă un fel de poliță în perete, și bineînțeles, miroase a praf și a închis, dar nu urît, pentru că este și mult busuioc uscat, iar soarele varsă prin ferestruică două găleți de lumină aurie.

Și Mușoiu i-a dat un scaun din alea mici și a început să-l întrebe cine e și, mai ales, ce-a citit pînă atunci, și că să-i spună „Tot, tot, tot !"

Și el îi spune, dar nu spune chiar „tot, tot, tot", pentru că nu știe de ce, parcă-i este rușine. Cum să spună ce frumos era în closetul din strada Agricultori ? Closetul era, în orice caz, mult mai curat și mai încăpător decît cele două din strada Sfinților, alea cu ciment, cu întuneric și cu două tălpi mari de fier, unde trebuia să-ți pui picioarele. Closetul din Agricultori nu era de fapt un closet, ci o magazie mare de lemn, acoperită, și-avea și două ferestre, pe unde intra lumină. Magazia era plină de tot felul de vechituri, iar podeaua de scînduri acoperea o groapă mare, săpată chiar de Nea Stănică, proprietarul, care era măcelar, da-n altă parte, nu la el acasă. Iar în mijlocul magaziei, o deschizătură triunghiulară, așa, mai mică, să nu poți să cazi prin ea. Și după ce s-au mutat ei acolo, Coana Anica, proprietăreasa, a pus, în semn de civilizație, ca hîrtie lîngă deschizătură, un vraf de fascicole, cu foile cam îngălbenite, pe care scria „Draga. regina Serbiei" sau cam așa ceva.

Se înțelege că Mitulică a început imediat să le citească, așa, în poziția pe vine în care se afla, și era atît de atras de lectură, că uita să se mai ridice, iar cînd era silit la aceasta, de unele apeluri și chiar de bătăi energice în poarta magaziei. constata că are picioarele amorțite, și că-i trebuie cîteva minute pînă să poată umbla, timp în care, cel de la ușă renunța și pleca înjurînd. De fapt. Regina Draga a Serbiei este o mai veche cunoștință a lui Mitulică. Soarta ei groaznică a văzut-o prima oară chiar în casa de pe strada Sfinților, într-o carte făcută numai din poze, un fel de ilustrate legate între ele ca o armonică, și în care, în culori foarte aprinse, mai ales violet și roșu, se arăta, ilustrată cu ilustrații, istoria asasinării regalei perechi de către niște ofițeri albaștri, cu săbii lungi, ascuțite, și bineînțeles, șiroind de sîngele frumoasei Draga Mașin, care, pe jumătate goală, fusese apoi aruncată pe fereastră, în curtea palatului, și cele două cadavre, al ei și al tînărului rege Alexandru Obrenovici, zăceau pe caldarîm oribil ciopîrțite. într-o baltă rubinie. făcînd ca numele de Karagheorghevici, regele care a urmat, să rămînă în ochii cititorului, nu numai pătat de sînge dar și negru, ca doliul și ca moartea.

O, frumoasele ceasuri, din zilele fierbinți de vară, în magazia fermecată, în căutarea fascicolelor risipite, care nu se urmau una pe alta, și citeai de trei ori pe aceeași, pentru că de trei ori dădeai peste numărul 28, în timp ce misteriosul „va urma", numărul 29, nu mai apărea niciodată !

Și chiar nici despre *Între Tron și Iubire,* sau *Eugenia de Montijo, Împărăteasa Franței,* sau despre foiletoanele din *Universul, „Călăul de la Verdun"* și *„Nach Paris"* si *„Cavalerul de Lagardère* și fasciculele cu *Dracula,* vestitul vampir, n-a prea vorbit.

Despre toate astea, i-a spus mai puține lui Mușoiu, care șade pe-un scaun d-ăla mic, ca de cismărie, cu fundul de piele, și se tot trage de barbă, dar ochii îi sînt luminoși și blînzi, cu toate că parcă lăcrimează, dè, ca la un om bătrîn !

Și la sfîrșit, Mușoiu i-a dat un măr și vreo zece cărți, nu prea mari, cărți mai mici, cu coperte din foaie subțire. Sînt cărți roșcate, din *Biblioteca pentru Toți,* și cărți albastre din *Biblioteca Minerva* și cărți verzi din *Biblioteca Căminul* și i-a dat și unele, alb cu roșu, din *„Biblioteca Revistei Ideea"*, în care se afla tipărit și numele Panait Mușoiu, și-atunci Mitu s-a făcut și mai mic, pentru că și-a dat seama că pentru prima dată în viața lui stă de vorbă cu un scriitor, un adevărat scriitor, cu barbă albă, „un savant, nu așa...", cum foarte bine a spus Volan.

Și lucrul cel mai nemaipomenit a fost că la sfîrșit, cînd el a întrebat cînd trebuie să le aducă, Mușoiu i-a zis :

— Nu trebuie să mi le mai dai înapoi. Sînt ale tale.

A vrut să-i pupe mîna de bucurie, dar s-a stăpînit (că acum este prea mare, nu mai trebuie, la bărbați, să le spună „sărumîna", și cu atît mai puțin s-o și facă, numai la cucoane, și-anume la cele bătrîne) iar Mușoiu l-a scos din încurcătură, pentru că l-a mîngîiat pe cap. Și cînd Mitu a întrebat dacă poate să mai vină, Sfîntul Petru a zis :

— După ce le citești, vii și-mi povestești și-atunci am să-ți mai dau și altele !

Ceea ce, se poate spune că este aproape o minune !

Mitulică s-a dus acasă foarte fericit, în cîteva zile le-a citit pe toate, chiar și *Biblioteca Ideei,* care sînt mai grele, și s-a dus într-un suflet înapoi, acolo, la raiul de pe strada Fluierului, la Sfîntul Petru cel Bun și Frumos, dar proprietăreasa cea arțăgoasă l-a luat în primire, de cum l-a văzut.

— Să nu te mai prind p-aici că-ți rup picioarele! Lua-v-ar dracu pe toți, cu cărțile voastre, că mi-a ieșit buhul în mahala și rămîn cu casa neînchiriată. Cară-te d-aici, n-auzi, nu mai șade aici, s-a mutat la *tuhaus,* s-a dus unde-a dus mutu' iapa, că era să mă ia ăia și pe mine, mînca-i-ar moartea, și arde-i-ar focul de curcani și de sticleți și de vistavoi! Pleacă d-aici, n-auzi? Pleacă, pînă nu pun cîinii pe tine!

Și-atunci Mitulică a plecat, și chiar a plîns acolo, pe strada Fluierului, și nici nu știa ce bine face că plînge, pentru că într-adevăr, niciodată nu l-a mai văzut pe Panait Mușoiu, pe Sfîntul Petru, pe unul din cei mai buni oameni din lume și din viața lui.

Transatlanticul

Marea clădire roșie a liceului Cantemir Vodă (cenușiu și roșu, cărămizi „aparente") intră în viața lui Mitu ca un transatlantic în rada unui foarte mic port. E uriaș, cu multe etaje și cu multă, foarte multă lume. Tot ca un transatlantic, îți trebuie dacă nu o viață întreagă ca să-l explorezi, în orice caz, cîțiva ani. Dacă lucrurile merg bine, dacă „învață".

Cu alte cuvinte, Mitu are de petrecut în această navă nu mai puțin de 8 (opt) ani. Este o veșnicie. Nici nu poți să-ți închipui opt ani la rînd. Dacă adună toți anii pe care el i-a trăit pînă acuma, abia-abia reușește să închege opt. Ultimii patru, de cînd este la școală, i-a adunat repede, dar cei dinainte sînt ani din ce în ce mai lungi, fără granițe precise între ei, ani „cît toate zilele", iar pînă la urmă se topesc într-un singur An, nesfîrșit și neînceput, Anul Anilor, Anul de la Facerea

Lumii, anul lui Mitu și nicidecum al lui Cristescu A. Dumitru.

Din fericire, fiecare an dintre cei opt este foarte vizibil la liceu. El este scris deasupra clasei : clasa I-a, clasa II-a și așa mai departe, clasa IV-a și a V-a, și pe urmă iar VI, VII, VIII, numere „latinești", de la Romani citire ! Și nu întîmplător, prima clasă, cum intri pe ușa cea mare, străjuită de Portarul Școlii (de fapt sînt mai mulți, în uniforme gri, cu șepci și toți sînt voinici, răi și grași !) este exact clasa I-A, și pe urmă vine II, III, IV și tot așa, sus la etaj, începe cu V pînă la VIII. Intri pe coridor, la stînga și treci așa din clasă-n clasă, pe urmă sui scara și iar treci din clasă-n clasă și pe urmă, pe urmă...?

Pe urmă, e bacalaureatul. Ce cuvînt mare, greu și cam caraghios. Ce-i aia „baca...", „baca..."? La mahala se zice „bacaloriat". *Laureat,* asta învață Mitu destul de repede la Istoria Antică, sînt frunze de laur (Plantă otrăvitoare : „Ai mîncat lauri ? Ce te-a *apucat !*") care se găsesc pe capetele împăraților, și pe ale generalilor care se întorc învingători, în *triumf* și li se pune o cunună de laur pe cap. Lauri găsești mereu și prin poezii, laur rimează cu *aur* și *faur* (adică fierar !) și *taur.* Prima dată cînd a dat peste *coclaur,* Mitu a crezut c-a greșit el, sau că-i o „greșală de tipar", dar nu ! există *coclauri,* sînt așa, un fel de cîmpuri sălbăticite, pline de buruieni, noroaie și bulgări de pămînt !

Întîi și-ntîi, ceea ce-i nemaipomenit la liceu, e că nu mai este un singur Domn *(Donvățător !* Se mai zicea și Institutor, dar cuvîntul nu era întrebuințat decît la serbări sau prin ziare !), ci în fiecare „Oră" vine alt Profesor. Cîte Materii atîția Profesori ! Extraordinar ! Îți trebuie cîteva luni pînă să-i deosebești între ei, să le afli numele (și porecla !). Unii se „prezintă" singuri, ca Domnul Profesor de Religie, Viziru. (Nu-i poreclă, ca la Turci adică ! Așa-l cheamă !) Alții nu, și pînă să afli cum îi cheamă trece anul.

Și după fiecare oră se dă o recreație ! Asta-i bine, numai că sînt cam scurte. Nici n-a sunat bine „de ieșire" și gata, sună „de intrare". Se „sună" de la Cancelarie, acolo unde stau Profesorii și discută și-unde-i și Direc-

torul și Secretarul și Materialul Didactic. „Sună" Portarul cel mai gras, ăla de la Direcție, unde nu-i voie să intri, iar cînd ești „chemat" la Cancelarie, numai bine nu poate să fie, înseamnă c-ai făcut o boroboață, o pățești, sau n-ai plătit taxa sau au venit „părinții" sau cine știe ce. (Mitu neavînd părinți, are un „corespondent", care e Victor : *Cristescu A. Victor, corespondent!)*

Prin urmare, cîte materii atîția profesori și deci atîtea cărți (manuale !) și atîtea caiete, ba chiar mai multe, și „rechizite", o grămadă, printre care și *Hîrtie-Albastră.* Hîrtia albastră este o hîrtie de sărbătoare, anul școlar începe totdeauna cu ea. E o hîrtie groasă, foarte frumoasă, se vinde în „coli", o coală de hîrtie albastră costă destul de mult, trebuie să faci economie. Dintr-o coală poți să-nvelești două cărți sau caiete sau dacă-i o coală „dublă", atunci patru. Cînd era mic, îi îmbrăca Irina cărțile, ea se pricepea foarte bine, ieșeau foarte frumoase, de-ți era și milă să umbli cu ele, să nu le „șifonezi". Acuma, știe și Mitu să îmbrace cărțile și caietele, deși trebuie să recunoască, niciodată nu reușește așa ca Irina, oricît s-a uitat el cum face ea.

— Lasă-mă pe mine, că strici hîrtia degeaba, zice Irina. și costă bani.

Cînd sînt toate îmbrăcate și cu etichete și stau așa în două grămezi, una de cărți și alta de caiete, e o mare plăcere să le privești și să le iei în mînă. Păcat că în ghiozdan se freacă una de alta, și încet-încet, tot umblînd cu ele, hîrtia albastră își pierde luciul ei, se tocește, face scame, se rupe pe la colțuri. Depinde și de hîrtie, pentru că există și hîrtie mai groasă și alta mai subțire și hîrtie albastru închis, ca un „costum marinar", „bleumaren", și hîrtie albastru deschis, ca cerul senin, și alta violetă ca unele flori. Aici, la liceu, a văzut băieți care și-au îmbrăcat cărțile cu hîrtie verde sau albă ! La primară n-aveau voie decît cu hîrtie albastră, dar aici poate să fie chiar și cu ziar, iar unii profesori nici nu se interesează dacă ai cartea și caietul îmbrăcat sau nu. Păcat ! Îmbrăcate, sînt mult mai frumoase !

Bineînțeles că Mitulică a și citit imediat toate cărțile pe care i le-au cumpărat. Întîi Româna, pe urmă Istoria, pe urmă Geografia și Zoologia. A citit și Religia, chiar

Franceza (Mă rog ! aici, lucrurile s-au încurcat : într-un fel se scrie, altfel se citește, noroc că i-a mai arătat Irina, rîzînd de el că nu știe !) și Muzica. Sînt toate foarte interesante, sînt noi, curate, pline de poze, miros a hîrtie presată. Ca și în primară, de cîte ori se începe o „bucată" nouă, sau o lecție nouă, el deja a citit-o, o *știe*, deoarece mereu ridică mîna să citească, dar din păcate, nu-l pun numai pe el.

Domnul Director Cristescu i-a și explicat o dată de ce :

— Tu o știi, Cristescule. Lasă să mai citească și ăștia, care abia deschid gura. Trebuie să se-nvețe și ei !

Întotdeauna, începutul anului este foarte frumos, toate sînt noi, interesante. După aia, încet-încet, cărțile se mototolesc, caietele se hărtănesc, încep notele („oral" și „teză", acum !) și abia aștepți vacanța. Dar pe urmă te plictisești și de vacanță și iarăși abia aștepți să înceapă iar școala. Cel puțin, așa se întîmplă cu Mitu, pentru că lui, cum spun toți, „îi place școala !"

De fapt, Mitulică nu prea înțelege ce-i așa mare scofală să-ți placă școala. Ca și înainte, și la liceu, este foarte ușor, n-ai nevoie să-nveți nimic acasă, totu-i să fii atent în clasă. Păcat că se dă de scris acasă, și la Română și la Matematică, și pe urmă mai sînt hărți de făcut, la Geografie, sau pagini de scris la Caligrafie sau la Muzică.

La liceu, sînt foarte mulți copii, el are numărul 504 (un petec roșu, pătrat, pe care scrie cu fire de aur : *LCV-504*, cusut la ceaprăzărie, acolo unde sînt și galoane de ofițeri și șepci) deci, liceul lor are aproape 600 de elevi. Numărul mai este și pentru ca să te porți frumos pe stradă, să nu faci școala de rîs, că odată „îți ia numărul" și pe urmă te reclamă la școală și ești pedepsit sau chiar „eliminat" pe trei, cinci, zece zile, sau „pînă la sfîrșitul anului cu drept de examen", sau „din toate școlile statului".

În afară de asta, toți elevii de liceu au uniformă, uniforme „kaki", ca la armată. I-au cumpărat și lui uniformă. E frumoasă, e nouă, dar e din postav gros, soldățesc, păros, te roade la gît, unde trebuie tot timpul să stai încheiat cu o copcă. Alți copii au uniformă din

stofă moale, mai subțire și mai verzuie, cu nasturi frumoși. Aștia sînt bogați. De altfel, aici, la liceu, diferența dintre săraci și bogați e și mai mare ca la școala primară, ea se vede în toate, de la haine pînă la pielea obrazului și la freză. I-adevărat că asta nu prea contează : totu-i cine învață mai bine și, mai ales, cine-i mai tare la bătaie, mai deștept la joacă !

Să luăm de pildă cazul lui Tățulescu. Întîi și-ntîi, cum poate să-l cheme pe cineva, Tățulescu ? Tițulescu ar mai fi mers : era „țițos", el, sau tat-su, sau mai normal, maică-sa. Dar, Tățulescu ? Mitu s-a nimerit o vreme cu el în bancă. În banca a doua. Tățulescu este foarte bine îmbrăcat, are pielea albă și subțire ca fetele, este leneș, dar e băiat bun, cînd are mîncare sau bile sau mărci sau... diverse, dă și la alții, nu-i zgîrcit, nu înjură, nu bate, ba din contră, cîteodată este Mitu nevoit să-l apere de ceilalți. Și la teze, Mitu îl lasă să copieze după el, la oral îi „suflă"... Ce să-i faci ? Tățulescu e frumușel dar prostănac, bun dar leneș !

Așa că, mult timp, ei doi au fost prieteni : Tățulescu-n sus, Tățulescu-n jos, Tățulescu la mijloc ! (Asta-i prostia, la liceu : nu-ți mai zice pe numele mic. Toată lumea-i cu „escu" sau cu „eanu": Popescu, Munteanu, Petrescu, Cîmpeanu și-uite-așa mereu ! E o plăcere să te cheme altfel : Sturza, sau Popian. Mai puțin frumos este Burghelea sau Scurtu ! Ba e unul pe care-l cheamă Filiti și toată lumea-și bate joc de el și-i spune Fitil, și Fitilică !) Deci, mare prietenie cu Tățulescu cel bleg. Mitu are nouă la franceză *(un, deux, trois, quatre, cinq...* și-așa mai departe) iar Tățulescu abia face cîte un cinci sau șase, că de obicei ia patru ! Numai că, ce să vezi ?

În trimestrul doi, după ce tocmai luase un trei cît toate zilele, și plînsese (că era și plîngăcios !) Tățulescu vine la școală și zice :

— Mi-a luat tata un meditator ! La franceză. Adică la toate obiectele ! A zis că mă-nvață și englezește !

— Degeaba, bă, dacă nu-nveți singur, tot patru iei, n-ai văzut pe Vasilescu ?

Vasilescu este unul mare și prost, are zece meditatori

și-abia a reușit să treacă clasa. Din A, a trecut însă în B și din B... o să treacă probabil afară!

Tățulescu a tăcut, pentru că-i era frică să n-o pățească și el ca Vasilescu. Cînd colo, ce să vezi? Unde începe Tățulescu să răspundă din bancă, neîntrebat, la franceză, că se miră și profesorul! Încet, încet, Tățulescu începe să ia șase și șapte, și pe urmă opt, și la sfîrșitul anului Tățulescu cel prost are zece la franceză, iar Mitu, care toată lumea credea că o să iasă premiant, n-are decît nouă. Tățulescu, care la alte materii este prost, se laudă cu „zecele" de la franceză.

— Mersi, dacă ai meditator! Da' ia să te văd pe tine singur! Cît iei? Cît ai la matematică?

Tățulescu tace.

— Da' la zoologie?

Tățulescu iar tace.

Numai că în felul ăsta, prietenia s-a stricat, Tățulescu a început să facă pe nebunu', și Mitu a învățat că băieții bogați, cu toate că sînt la fel ca el, nu sînt la fel, și rămîne prieten mai cu seamă cu cei săraci. Bogații sînt prieteni cu bogații și săracii cu săracii.

Tățulescu a trecut în tabăra bogaților, așa că de la un timp înainte, Mitu nu numai că nu-l mai apără de alții, dar cînd îl prinde la-nghesuială îi mai scapă cîte una, așa, ca din greșală. Numai că este trist să-ți pierzi prietenii. Nu poți să trăiești fără prieteni. Iată însă că bogăția strică prietenia!

Mai bun prieten este Paraschivescu, căruia, acasă, i se zice Neluțu. Paraschivescu (căci degeaba, ăsta-i numele lui, una e cum îți zice acasă mămica, și alta-i la școală. Numai lui Tățulescu i se zice „Țîță", dar asta-i în bătaie de joc!) e voinic dar fricos, sfios. Este și el mai bogat, are părinți, locuiește aproape de liceu și-l invită acasă pe la el, ceea ce Tățulescu nu făcuse decît o dată și chiar dacă ar mai fi făcut-o, după chestia cu franceza nu mai mergea, mai ales că acasă avea guvernantă, și surori care strîmbau din nas și le spuneau că sînt murdari și alte văicăreli. Pe cînd la Paraschivescu, sînt mulți cîini, odăi întregi cu cărți, iar mama și mătușa lui Paraschivescu, amîndouă scurte și grase, sînt

femei bune, îi lasă să se joace, ba le mai dau și prăjituri.

Și-uite-așa, Tătulescu s-a subțiat, a dispărut, iar Paraschivescu a rămas prieten. Prieteni ! Cîți prieteni poți să ai la un liceu care este foarte, foarte departe de casa unde stai ? Viața lui Mitu la liceu este una, dimineața, iar cealaltă viață, de după-amiază și de noapte, se petrece parcă în alt oraș, cu oameni parcă din altă țară. Între cele două vieți, legăturile sînt foarte, foarte subțiri, ca să nu spună chiar că sînt rupte. Habar n-au profesorii unde și cum trăiesc elevii lor !

Ce să știe *Ghevè*, (adică G. V. Protopopescu) un profesor de geometrie cu o barbă mare, căruntă, cum au numai popii, sau cerșetorii, moșii sau domnitorii — de pildă, Alexandru cel Bun ! — ce să știe el despre marile delicii ale Plantației ? Nimic ! Sau profesorul Viziru, care cînd strigă catalogul spune „*domnul* Tătulescu F. Petre". Cînd toată lumea știe că nu poți să fii domn la unsprezece ani, cîți are „Tîță"! Asta este probabil un fel de batjocură, mai ales că Viziru e profesor de religie și cum poți să fii profesor de religie, dacă nu ești popă și n-ai barbă ? *Ghevè* ar trebui să fie la Religie și Viziru la Matematici. Oricum, ce-ar zice Viziru, dac-ar fi văzut ce-a văzut Mitu atunci, cînd, întorcîndu-se de la Moși, a luat-o pe niște cîmpuri, ca să scurteze drumul ?

Era o stradă fără trotuare și fără caldarîm, cu mult praf, cu case mici de tot, cu mulți țigani care ședeau pe vine în mijlocul uliței, și toți se uitau la două femei care se certau. Erau femei grase, cu multe fuste, dar cu bluze foarte scurte, ieșite din fuste, numai bucăți, de li se vedea pielea, dar lor nu le păsa, pentru că se certau și pe urmă s-au tras de păr, și-au căzut cu zgaibaracele-n sus, de mai mare rîsul și rușinea.

Mitu a stat mult și s-a uitat, de altfel toată strada se uita, și toată noaptea a visat pe cele două țigănci cum se răsteau la cei de pe margini care se uitau, și se repezeau la ei, mai-mai să le pună fustele-n cap, și ăia fugeau rîzînd, dar el, Mitu, el fugise rușinat și chiar scîrbit.

Ce-ar fi zis „domnu" Viziru, dacă le-ar fi văzut? Ce-ar fi zis? Ar fi zis că „Nu există"!

N-are rost acum să se supere pe Viziru, care își lustruiește unghiile și-i lasă să copieze la teză și le dă note mari, iar cînd vine directorul, sau chiar vreun inspector, le pune niște întrebări foarte lungi, în care tot el dă răspunsul, după care spune:

— Bine, domnu' Tățulescu F. Petre. Foarte bine. Stați dumneavoastră jos!

Ce dumneavoastră? Care dumneavoastră? Totul este o minciună de-a lui Viziru, de care lor, elevilor, li-e scîrbă și d-aia nu-l iubesc, chiar dacă-i lasă să copieze la extemporale. Pe cînd pe *Ghevè*, întunecat și bărbos și matematician, îl iubesc, pentru că le explică bine, este foarte sever, dar este și foarte drept și cine-ar îndrăzni vreodată să copieze la el, pentru că nu te bate, dar îți face atîta „morală", de-atîtea ori la rînd, că te lipsești de orice, numai să nu-i mai dai ocazia să te facă de rușine în fața întregii clase.

Cel mai mult, Mitulică îl iubește pe profesorul de Științe Naturale, adică de Zoologie, și Botanică și alte „științe", care se-nvață în clasele mai mari, și pe care-l cheamă Gabriel Marcu. Este un bărbat tînăr, frumos, cu un nas drept și ochi căprui, foarte blînzi. Marcu le explică atît de frumos că le pare rău cînd sună de ieșire! I-adevărat că lecțiile cu el nu se fac în clasă, ci în sala de Științe Naturale, unde-i și un fel de muzeu, cu animale împăiate, altele puse în borcane cu spirt, altele închise în cutii, „insectele", — cei mai frumoși sînt fluturii! — și fel de fel de plante și-așa mai departe.

Marcu i-a învățat să meargă la Muzeul de Științe Naturale de la Șoseaua Kisselef, *Grigore Antipa* îi zice, unde Mitulică se duce cîteodată duminica și stă acolo pînă seara (nici nu se duce la masă, a mîncat și bătaie odată din cauza asta!) și nu se mai satură de cîte animale există pe pămînt și-n apă și-n aer. Mitu are numai „zece" la Marcu, păcat că nu prea are talent și n-are nici culori bune („pasteluri" sau „acuarele") ca să facă niște desene mai frumoase. Oricum, și-a făcut insectar,

din toți gîndacii pe care i-a găsit și într-o zi, spune Irina :

— Ce dracu miroase-așa urît p-aici ?

Și tot umblă cu nasu-n vînt.

— Mi se pare mie că asta !

— Lasă-l acolo. E insectarul meu ! se sperie Mitulică.

— O fi „insectar", dar pute de te trăsnește. Ia-l imediat afară !

Și Mitu n-a avut ce face, l-a dus undeva în curte, l-a ascuns. I-adevărat că mirosea de-ți muta nasul din loc. Altceva, cu *ierbarul*, ăsta nu miroase, plantele se usucă și stau frumos, lipite pe coliță de hîrtie, dar pînă la urmă se usucă atît de tare, încît cum dai pagina, cum se fărîmă și trebuie să pui alta verde. Iar cel mai frumos, este cum încolțesc fasolea și grîul, și porumbul, e o încîntare să vezi cum în fiecare zi a mai crescut niței, și tulpina și rădăcina !

Mitu s-a și hotărît c-o să se facă zoolog și botanist !

Și mai sînt și alte materii frumoase, aproape toate sînt frumoase, numai religia e cam plicticoasă și pe urmă în clasa a doua germana, care-i grea și fizico-chimice. Altfel, Mitulică e „sopran", cîntă la cor, destul de bine, neamțul, adică profesorul de muzică, Streit, unul lung și subțire, cu părul bălai și lins, dar destul de rău, îl iubește pe Mitu, după cum îl iubește și Nea Stănică, profesorul de desen, care-i prea bun și băieții sînt nerecunoscători și rîd de el. Ia să rîdă ei așa, de profesorul de gimnastică, unul mic, rău și cu părul creț, Marian, să vezi ce i-ar pedepsi. Dar așa-i lumea, dacă ești bun ți se suie-n cap, dacă ești sever, zice că ești rău, iar dacă ești chiar rău și nedrept atunci tac toți de frică !

Cînd s-a terminat clasa întîia, Mitu n-a mai ieșit premiant. Are medie bună, opt și 56 de sutimi, dar n-a primit nici măcar „mențiune". I-a fost cam rușine să vie acasă fără nimic, doar cu carnetul de note, dar nimeni nu s-a supărat, ba chiar l-au lăudat toți din curte și toți cunoscuții, așa că s-a mai liniștit și a trecut în clasa a doua și iar l-au „scutit" de taxă, pentru că-i orfan și elev merituos.

Ghinioane!

Ce-i prea mult nu-i sănătos ! zice un proverb.

Marea prietenie dintre fraţii lui Mitulică şi familia Prunescu începe să scîrţîie. Într-o vreme, toată ziua erau unii la alţii, bot în bot. Madam Prunescu cu fetele, Victor cu Prunescu şi Becleanu jucau cărţi şi făceau chefuri, Mitu cu Leana şi Silvia se hîrjoneau iarna-n casă, vara-n toată curtea cît era de mare. Şi, în mijlocul acestei prietenii generale, Irina îi spune :

— Nu te mai tot duce pe la Pruneşti !

— Dar de ce ? întreabă el, convins că Irina e contra jocurilor cu Leana, care-i cogeamite iapa acum, cu un cap mai înaltă ca el, de altfel e şi mai mare dar e mai proastă, nu-i ca el, la liceu.

— Aşa. Nu te mai duce ! încheie Irina foarte bosumflată.

„S-o fi supărat cu madam Prunescu", gîndeşte Mitu, care de fapt n-o ascultă, continuă să meargă la ceilalţi în casă, dar ceva mai rar, să nu zică Irina că face dinadins. Madam Prunescu se poartă foarte frumos cu el, îi surîde tot timpul şi, de fapt, Mitulică o place mult, ea e foarte frumoasă, are ochi verzi şi păr mult, castaniu deschis, buzele ei mari, cărnoase, stau parcă mereu ţuguiate a sărut, aşa ca la păpuşi şi calcă foarte frumos, pe tocurile înalte, e ca un mînz d-ăia ţanţoşi de la circ şi-i tremură plăcut pieptul mare, sub mătasea subţire a bluzei, sau în decolteul adînc al capotului. Madam Prunescu are şi picioare foarte frumoase, care cînd îşi pune ciorapi de mătase „bois de rose", seamănă cu reclamele din vitrine, acele picioare de ghips sau de lemn, tăiate din coapsă, şi care parcă te-mpung cu genunchiul cînd te uiţi la ele.

Într-adevăr, Irina e supărată, nu mai vrea să meargă la Pruneştii în casă, degeaba se roagă de ea toţi, Lenuţa şi Victor şi chiar Mimi. Întîi a zis c-o doare capul, că-i obosită, că ea mai bine citeşte, dar cînd se-ntoarce Lenuţa, Mitulică le-aude vorbind.

— Ce, tu nu vezi ce se-ntîmplă acolo ? bombăne Irina.

— Ce să se-ntîmple ?

— Cum își fac semne cu picioarele pe sub masă ?

— Ți s-a părut ție.

— Păi sigur. Tu, ce-ai să zici ! Că și tu te prefaci că nu observi ce vrea Becleanu.

— Ce ? Că-mi face curte ? Sau că dansăm ?

— Ai grijă să nu-ți facă altceva.

— Tu ești prea încuiată. Crezi c-o să ne măritățm stînd în casă și brodînd ?

— Și tu crezi că Becleanu vrea să te ia de nevastă ? El vrea doar să se „distreze" cu tine !

— O fi vrînd el, dar eu nu sînt obligată să fac ce vrea el.

— Doamne ferește. Dar te ferește pîn-te nimerește. Nu vreau ca soră-mea s-ajungă o stricată ! țipă Irina.

— Ești nebună ! De unde-ai mai scos-o și p-asta ? Și n-am nevoie să mă-nveți tu ce să fac !

Lenuța s-a supărat de-a binelea. Strigă și ea. Irina începe să plîngă.

— N-am zis că nu știu ce-ai fi făcut. Dar mi-e frică de oamenii ăștia... Și dacă află Prunescu ? E-n stare cine știe ce să-i facă ! Ăsta-i comisar, Lenuțo ! Uiți c-a mai fost împușcat o dată ?

Irina plînge de-a binelea, Lenuța se plimbă necăjită prin casă.

— Tu toate le vezi în negru. Las-că n-o să se-ntîmple nimic ! Hai, mai bine, să ne culcăm !

Lui Mitu, în mod curios, nu-i displace ce se-ntîmplă. Prunescu e un bărbat bătrîn și urît. Mimi e tînără și frumoasă. Victor, la fel. Și în romane se vede cum atîtea femei sînt obligate să trăiască cu unul pe care nu-l iubesc. Și-atunci, cînd iubesc pe altul, n-au voie să spună și suferă. I-a mai dat lui, Mimi, și cîte un bilețel pentru Victor.

— Dar să nu spui la nimeni. I-l dai numai lui Victor !

Mitulică e încîntat să poată să-i facă un serviciu (atît de ușor !) lui Madam Prunescu, care-i atît de frumoasă și ține mult la el și mereu îl laudă. Victor a luat biletul, l-a citit și-a zis :

— Bine. Cînd ți l-a dat ?

— Aseară.

— Aha. Bun. Nu-i nevoie să știe fetele. Ai înțeles ?

Mitu a dat afirmativ din cap, în sensul că e o chestie între bărbați, își dă și el seama !

„Chestia între bărbați" este subiectul unei noi certe în casă. Irina bombănește mereu și Victor se supără. El e foarte nervos, și una două zbiară și bate.

— Ce te-amesteci tu ? Vezi-ți de treaba ta !

Dar Irina nu se lasă.

— Ce ? Crezi că nu știu că sări noaptea pe geam și te duci la ea ?

— Taci din gură, că te-aude toată curtea !

— De mult trăncănește toată curtea.

— Și-ăsta-i un motiv să trăncănești și tu ? În loc să spui că nu-i adevărat ?

— Eu nu mint pentru tine și pentru... putoarea aia !

Aici Victor i-a tras o palmă Irinei.

— Să nu te mai prind că-i spui așa ! Ce știi tu ! Poate că ne iubim și nu putem altfel. Mimi este o femeie cinstită !

— Halal, cinstită, cînd își înșală bărbatul !

— Și ce ? N-ai mai văzut ? N-ai mai citit ? Dacă vrei să știi, mie Mimi îmi place și nu dau voie să se vorbească urît despre ea !

— Sigur, în sor-ta poți să dai. Sor-ta nu contează.

— Dacă te bagi unde nu-ți fierbe oala !

— Mă bag. Și-am să mă mai bag. Îi spun eu ei, și dacă nu-nțelege, o spun lui Prunescu.

— Tu ești total nebună ?

— Dar ce ? Vrei să afle singur, să iasă bătaie, să te-mpuște și ăsta ? Ce vrei ?

— Dacă nu vrei să mă-mpuște, atunci de ce zici că te duci să-i spui ? Nu vezi că nu știi ce vorbești ?

— Știu eu foarte bine. Trebuie să ne mutăm d-aici.

— Nici nu mă gîndesc.

— Ba da. Să ne mutăm în altă parte. Nu mai pot să car găleţile cu apă de la un kilometru distanță. Vouă ce vă pasă ! Vă spăl pe toți și vă fac mîncare la toți, și după toate astea, ce răsplată am ? Că dă frate-meu în mine ! Banditule !

Victor a ridicat mîna să-i mai dea una, dar intervine Lenuța.

— Las-o mă-n pace ! Nu-ți ajunge ?

El lasă mîna jos, trece în camera cealaltă, se-mbracă și pleacă-n oraș.

— Sigur, du-te să spînzuri banii, după ce că n-avem ! mai bombăne Irina.

— Fac ce vreau ! decide Victor și trîntește ușa de la antreu și pe urmă p-aia de la marchiză.

Acesta este motivul deci, pentru care ei iar trebuie să se mute. Irina caută casă, dar „numai cu cișmea în curte !" Relațiile dintre familia Prunescu și familia Cristescu s-au răcit, doar Mitulică mai circulă dintr-o parte-ntr-alta, el e *neutru,* pe el îl admite și subcomisarul (care a auzit și el, pare-se, ceva, i-a tras o bătaie bună lui Mimi, spre bucuria Silviei, și a mormăit că „dacă pune el mîna pe cine știe el, praful s-alege, așa să știe toți ăia din curte !")

Și într-o bună zi, uite că vine camionul, vine de două ori, și ei s-au mutat cu întreg calabalîcul, tot pe Șoseaua Mihai Bravu, dar nu pe o fundătură, ci chiar „la stradă", la numărul 270, la Bariera Vergului, adică, bineînțeles și mai departe de liceu ca pînă acuma, căci așa-i norocul blestemat al lui Mitulică.

BARIERA VERGULUI

Toporul

Noua lor curte din Mihai Bravu are două calităţi indiscutabile. Întîi, că-i pavată din fund şi pînă-n stradă cu cărămizi, aşezate aşa fel încît formează un foarte uşor şanţ la mijloc. Al doilea : are cişmea şi anume în faţă, chiar vizavi de ei. Încolo, aceeaşi cameră cu antreu, e drept ceva mai mari, mai luminoase, şi cu două ferestre spre şosea. În acelaşi timp, prispa, eterna prispă a periferiei bucureştene, este şi ea poditä cu cărămizi, de-a lungul a cel puţin trei din cele circa şapte „apartamente" cîte numără „hanul" coanei Măndica, proprietăreasa, o mahalagioaică foarte adormită, proastă ca noaptea, lacomă şi grasă, exact ca porcii pe care-i creşte ea undeva, în fund de tot, unde are o cocină „specială", pentru că Mitu nu ştie cum se-ntîmplă că toţi bărbaţii proprietăreselor, deci şi al Măndicăi, sînt măcelari, acasă sau la prăvălie, sau la Abator, în jos pe Dîmboviţa, care se numesc „parlagii".

Acum, Mitulică se află în magazie. Nu mai poate opri toporul, deşi gîscanul a ridicat iar capul.

E un topor destul de greu, iar Mitulică nu-i prea voinic, continuă încă să nu fie decît un copil. Adică, de fapt toporul nu-i chiar atît de greu, numai că trebuie să-l ridice foarte sus, pentru ca prin căderea lui, să economisească din efortul braţelor, veghind în acelaşi timp să nu-i cadă în spate. I s-a-ntîmplat de cîteva ori, şi de-atunci, cînd îl simte că-i dus în spate, îi dă drumul şi sare urgent doi paşi în faţă, pentru a se feri de lovitura cozii de lemn, care nu se ştie ce direcţie poate să ia. Chestia cu balansul toporului deasupra capului, a-nvăţat-o de la spartul lemnelor.

Pentru că, bineînțeles, cine să spargă lemne, dacă nu el ? Sparge „lemne subțiri", pentru „mașina de gătit" și surcele. Cîteodată e plăcut să faci lemne subțiri și chiar surcele. E plăcut atunci, cînd lemnele (pe care tot el trebuie să le cumpere de la „depou", cîte 25 sau 50 sau 100 de kilograme, după cîți bani i se dau de-acasă, și să le și care, cînd sînt doar 25, pentru că „droaga" nu se deplasează pentru atîta lucru !) e plăcut deci, dar numai cînd sînt fără noduri. Atunci lemnul se despică ușor și frumos, ca o floare sau ca o bucată de brînză, sau chiar ca un praz. I-adevărat, că poate să-și taie degetele, toporul este totuși greu și mai tot timpul neascuțit, dar nu-i nevoie să-l ridici mereu deasupra capului cu amîndouă mîinile, poate să-l ție doar cu dreapta, și-n timp ce reazămă lemnul cu stînga din vîrful degetelor (pe care le retrage exact cînd trebuie) lasă toporul să cadă, și cu simpla lui greutate acesta înjumătățește cilindrul vegetal (nu foarte regulat, dar totuși „cilindru"). Lui Mitulică îi place cuvîntul „cilindru" : e o vorbă rotundă, geometrică, tehnică. Dacă spui însă „țilindru", atunci se pune pe cap, e ca un fel de joben de ministru — a citit el.

Prin urmare, cel mai mult îi plac bucățile „cilindrice", adică fără noduri. Se crapă atît de drept, foarte disciplinat și „lemnele" obținute sînt frumoase, alb-verzui, sclipitoare, foarte curate. Și-i o plăcere să le facă surcele : merge automat ! Face trei feluri de surcele : foarte subțiri (așchii), mijlocii și groase. Cînd „face focul", le aranjează așa, ca pe o construcție, deasupra unui pumn de cenușe stropită cu gaz, și cînd apropie chibritul aprins, micul rug se luminează subit, cam sinistru dar totuși îmbucurător. Pentru că, dacă nu-i gaz, și se-ntîmplă destul de des, atunci, sub complicata construcție trebuie să bage lungi ghemotoace de hîrtie răsucită, unul după altul, pînă cînd se formează un prăpădit de jărăgai, dar dacă suflă în el — minune ! — redevine incandescent, parcă-i un foc din iad sau un cuptor de locomotivă ! Cum încetează însă cu suflatul, jăratecul se înnegrește, și-atunci trebuie să sufle mereu, iar și iar. Dacă se întrerupe un timp mai lung, „jăratecul" se transformă în ceva albicios, ca un mucegai sfărîmicios, sau ca un morman de aripi de molii. În toate cazurile însă, un fum

foarte înnecăcios iese pe gura „mașinii de gătit“ sau a sobei de tablă, și îl mai ustură și ochii. Iar dacă lemnele sînt ude (și asta-i de obicei, pentru că ori e ploaie, ori zăpadă, ori ăia de la depou, lua-i-ar dracu', le udă ca să atîrne mai greu la cîntar !) atunci decît să faci focul, mai bine să-ți iei cîmpii.

În sfîrșit...

Acuma, de fapt, trebuie să scoată toporul înfipt în buturugă. Buturuga este unul din cele mai interesante lemne. Trebuie de la început să știi cum s-o alegi : lată și noduroasă, cît mai noduroasă ! După ce își face nițel loc în pămînt, este chiar o plăcere să repezi toporul în ea : nici nu-i pasă ! Cele mai frumoase buturugi, foarte înalte, largi cît butoiul, curate, dacă nu chiar albe în orice caz netede, lucioase, le-a văzut la măcelării. I-adevărat că satîrul măcelarului, deși e foarte ascuțit, e totuși ușor, taie ca-n brînză și tot timpul măcelarul șterge buturuga cu o cîrpă, o șterge cu grijă, ca pe un șifonier — d-aia și sînt atît de frumoase ! Buturugile lui Mitu, sigur că sînt mici, necojite, cu noduri, urîte, și mereu trebuie să le mute din loc, pentru că prea se-ngroapă-n pămînt. Dar buturuga asta de-acuma, e tocmai bună : lată, înaltă...

Numai că, al dracului gîscan, nu stă !

Mitulică n-a vrut să-l taie. A spus că nu poate, are gîtul prea gros și pe deasupra, cuțitul lor nici nu-i bine ascuțit. De fapt, a și încercat, dar gîscanul e puternic, ba-și scotea o aripă de sub piciorul lui Mitu, ba-și smulgea o labă d-aia roșie, și se zbătea ca un drac, că i se făcuse și frică. Se mirase că i-a fost frică. N-a spus la nimeni, de rușine. Dar era ceva mare, alb, pufos și disperat, care-i fîșîia între picioare, îl și zgîriase, gîgîia ca un claxon și i se făcuse și milă. Dar mai ales, îi fusese frică. Deși, nu înțelegea de ce anume. Pînă la urmă, îi dăduse drumul și gîscanul aproape zburase cîțiva metri, după care se oprise și începuse iar să meargă legănat, ca un vapor, și să-și bage ciocul în balta de lîngă cișmea, tacticos, parcă nici n-ar fi trecut cuțitul pe lîngă gîtul lui. Da, este un gîscan foarte mare. Un pui, o găină, e altceva ! Trage odată cu custura, sare repede într-o parte, aruncă capul, și pe urmă se uită cum saltă trupul fără cap : un animal

țicnit, care joacă tontoroiul și împroașcă totul cu sînge. Noroc că curtea este pavată cu cărămizi, așa că, roșu pe roșu, nu se prea cunoaște. De obicei, Mitu se uită multă vreme la dihania fără cap, și lucrul cel mai neplăcut i se pare gîtul roșu (carne vie, ieșind tot mai mult din învelișul de piele și pene) gît ce se arcuiește ca o jumătate de covrig, și seamănă cu un cap rău, fără mutră, holbîndu-se doar, de jur împrejur, printr-o gaură oarbă, stacojie, plină de ură și blestem.

Deci, n-a vrut să-l taie. Dar a venit beșnița aia de Coana Mărdica, „madam Putifar", cum îi zice Victor, care, cică „cel mai bine-i cu toporul, ascultă-mă pe mine" și Mitu n-a mai avut încotro, l-a prins iar, s-a-nchis cu el în magazie și-a încercat-o și p-asta.

Întîi l-a mîngîiat — e un gînsac frumos, foarte alb, și are ciocul de un galben aprins, „oranj" — apoi i-a apucat încet gîtul și i l-a pus pe buturugă. Stătea, tîmpitul ! I-adevărat că-l desmierdase mult timp. Stătea cu capul aplecat și privea cu ochiul lui rotund, auriu, prietenos dar și cam speriat. I se făcuse iar milă. Îi era lui milă și de pui (de găini mai puțin, astea sînt înțepate, rele și proaste !) dar așa o milă ca față de acest gînsac, parcă nu mai simțise în viața lui. De aceea înălțase toporul cu inima cam îndoită, numai că atunci cînd îl lăsase să cadă, gînsacul ridicase, nedumerit, și chiar voios, capul. Prima dată, aproape că i-a părut bine. O porcărie, să tai capul unei gîște cu un topor ! Numai Samson, celebrul călău al Parisului, putea să fie atît de crud ! Totuși, n-avea ce face, așa că încercase și a doua și a treia oară. De fiecare dată, gînsacul ridicase la timp, tot mai neliniștit. capul lui cu cioc oranj și ochi auriu. Acuma e a patra oară ! Începe să fie caraghios ! Cît timp o să mai dureze ? Parcă vede cum se deschide poarta magaziei și e-ntrebat :

— Tot nu l-ai tăiat ? Ce dracu faci ? Nu ești bun de nimic !

Deci, Mitulică s-apucă să scoată toporul înfipt în buturugă, ceea ce nu-i de loc ușor.

Buun ! L-a scos. Pune toporul deoparte și se-ndreaptă spre gîscan. E o biată pasăre proastă. Mare, albă și proastă. Șade ciucit acolo, lîngă buturugă, numai gîtul lui cel lung stă vertical și ochiul auriu e nemișcat, privește

țintă, la ceva care-i departe, sau chiar nevăzut. Mitu pune iar mîna pe gîtul păsării și o retrage repede, înfiorat : gîtul este acum foarte încordat. Oricît îl mîngîie, apăsîndu-l discret, pînă-l culcă pe buturugă, cum îi dă drumul, revine la poziția lui, verticală sau aproape. E clar că gîscanul a înțeles și nu mai vrea să stea cu capul pe buturugă. Prima dată scăpase ușor, dar a doua și a treia oară, probabil că bubuitul fierului, pe lemnul întărit de mii de lovituri, îl înspăimîntase. Acuma, după ce hotărăște că poate să-l lase frumos culcat pe buturugă, nici n-ajunge Mitu să ia bine toporul în mînă, și gîscanul a și ridicat capul, cu un gît, care s-a lungit ca la lebedele din Parcul Carol !

N-a mai rămas decît o soluție : să-i ție capul cu mîna stîngă, ca atunci cînd face surcele, și să înalțe toporul doar cu dreapta, oricît de greu ar fi, deși... Dacă nu-l taie dintr-o lovitură ? Dacă începe să sară prin magazie și să-l umple de sînge ? Căci locul e mic, nu prea are unde se feri. Să sară pe tine o pasăre d-asta, grea, fără cap, cu un gît lung, roșu și curbat ca un covrig din ăi groși, sau doar cu capul atîrnînd într-o parte, ca la haham, și să te izbească așa, orbește, mutește, la nimereală ?

Lui Mitulică i se încrețește pielea, simte inima rece-n piept, dar nu-i nici o salvare, trebuie să termine, așa că, se lasă pe vine, apucă iar gîscanul de cap, și-l lipește de buturugă. Adică, numai gîtul e pe buturugă, capul e mai jos, sub muchea ei, un cap foarte cald, nu-i rotund dar intră bine-n palmă, e ca un mîner de ciocan sau ca o clanță.

Înalță cu dreapta toporul, cam tremură brațul, înalță, înalță, pînă simte că nu mai poate, și-atunci îl lasă să cadă și-nchide puțin ochii. N-a dat drumul capului victimei (ăsta-i lucrul cel mai greu : să nu dea drumul capului !) dar căderea fierului durează, durează, abia vine, vine doar cu forța lui de gravitație, cade și tot cade, și cînd, în sfîrșit, deschide ochii, constată că toporul a căzut greșit, abia dacă a atins gîtul alb, pufos, poate nici nu l-a zgîriat, nici nu mai știe de altfel, pentru că-l apucă deodată o furie grozavă, furie amestecată cu spaimă, deoarece nu izbutește să-și descleștеze degetele de capul gîscanului — e așa ca o vrabie mare în pumn, care e și

caldă, dar te și ustură, și nu poți ști dacă o protejezi, strîngînd-o, sau o ucizi, — și cu această furie proaspătă, ridică din nou dreapta, de data asta mai puțin, doar vreo treizeci de centimetri, și lasă iar să cadă toporul și iar îl ridică, și mai puțin acuma, și iar cade, și iar îl ridică, și iar cade, parcă toacă, mult timp, varză, pînă cînd simte că mîna lui stîngă i-a lunecat în jos, a lunecat cu capul gînsacului în ea, și deodată se trezește, deschide bine ochii și privește,

Foarte curios : corpul gîscanului zace în dreapta, nu țopăie, poate sîngele se scurge înăbușit, undeva, în țărîna neagră a magaziei ! Deschide în panică pumnul stîng : un șoarece alb a căzut, toporul a rămas înfipt ușor în buturugă, iar Mitu se ridică încet, încet, nu poate mai repede, are picioare de lemn, care scîrțîie dureros, nu știe dacă e plin de sînge sau nu, face doi pași, deschide cu greutate ușa magaziei și iese tremurînd în curtea pavată cu cărămizi roșii.

— Ei ! Gata ? aude.

— Sigur. Da' ce credeai ? N-ai decît să te uiți !

Perpetuum mobile

Sterică e cel mai frumos bărbat din curte. Cel mai frumos, cel mai bogat, cel mai bun. E cel mai frumos de pe Șosea și poate din tot cartierul. Întîi și-ntîi, este înalt, foarte înalt. Are niște umeri, ca-n reclamele de atleți din ziare. Sub fiecare umăr, aproape că mai are loc cîte un trup mai costeliv. Este ca zeul Saturn, care-și mînca copiii : în fiecare subsuoară încape un copil, un băiat destul de mare !

Pieptul lui Sterică este ca un trapez, cu baza mare deasupra, trapez foarte alb, plin de mușchi și de păr negru, așezat pe două picioare lungi, cu gambele subțiri și șolduri înguste. Așa, cînd îl observi pe stradă, nu poți să-ți dai seama, pentru că are pantaloni „charleston", foarte largi, și haină scurtă, cu umeri înalți, plini de vată, dar Mitulică a avut ocazia să-l vadă, în amănunt și de aproape, la antrenament. Pentru că Sterică este și

boxer. Adică a fost. A fost și-o să mai fie, fiindcă, a acceptat să-și facă „reintrarea". Peste două săptămîni, are *meci*, în sala de pe strada Claudiului. Sînt și afișe : „Petre Beldea, Sterică Roșenescu — meci vedetă !"

Sterică, adică Nea Sterică, (Sterică-i spune Mitu numai în sine, sau cînd se vorbește în casă despre el !) l-a luat la sală, să-i păzească hainele și să-i ție prosopul la duș. Sala din Claudiului nu seamănă cu sala de gimnastică de la Cantemir. N-are linoleum pe jos, nu-i așa de mare, și miroase puternic, nu a gaz, ca la școală, ci a sudoare și apă de la spălat. Pe lîngă boxerii ăia, „amatorii", care țopăie p-acolo, Sterică e ca un uriaș : cu un cap mai înalt. Are „joc de picioare", trage la sacul cu nisip și la „punching-ball", o frumusețe ! Are și „alonjă". Precis c-o să-l mutileze, pe Beldea ăla, săracul ! Așa cum l-a nenorocit Dempsey pe Carpentier !

Sterică-i mult mai frumos ca Dempsey. Are păr negru, ondulat, frunte cam mică, i-adevărat, dar nu-i cu nasul turtit, din contra, are un nas mare, direct din frunte, mare, drept dar scurt. E foarte bărbos. Fălcile lui pătrate de buldog sînt mai tot timpul negre și dinții, mereu afară, sclipesc cu atît mai albi.

Sterică Roșenescu (are un nume de familie curios, nu se potrivește cu părul lui negru !) e și plin de bani, cel puțin așa se zice prin curte. E totdeauna bine îmbrăcat. Ca funcționar la Vama Poștei, cîștigă bine, și mereu aduce-acasă tot felul de jucării și de obiecte curioase, care te păcălesc : maimuțe de pluș, care merg singure și chițăie ; un fel de lipie mică de cauciuc, pe care dacă te așezi și este sub tine, pe scaun, trage un pîrț lung, subțire, că te faci roșu de rușine ; cutii „cu surpriză", care-ți aruncă apă în ochi. Și cîte și mai cîte...

Cînd nu au bani, toți se împrumută de la Sterică. Mia, nevasta lui, care-i foarte tînără, mică și rotundă, abia-i ajunge la piept, zice că e „fraier" de bun ce e. Ea e mai rea, cu toate că-i frumușică, are părul tuns băiețește, dă în bărbatu-său cu pumnii, și-atunci Sterică o ia de mijloc și-o ridică deasupra capului, iar ea se zbate ca o disperată, de i se văd pînă și chiloții „bleu", de mătase, pe care tot el i-a adus de la Vama Poștei.

E bine să fii așa puternic : nimeni nu-ndrăznește să-ți zică nimic și poți să-i pedepsești pe oamenii răi !

De pildă, domnul Mironescu, măcelarul (alt măcelar !) care locuiește alături în curte și dă mereu faliment cu prăvăliile lui, vine acasă beat și o ia la bătaie pe nevastă-sa, coana Silica (de la Vasilica). Coana Silica fuge din casă și se ascunde, tremurînd și plîngînd, în casă la ei. Măcelarul iese și el în curte, o caută, strigînd și înjurînd :

— Ieși afară, curvo ! Că te duci pe ușa aia... De ce era neîncuiată ? Las-că știu eu !

La-nceput, Mitu nu-nțelege despre care ușă e vorba. Abia mai tîrziu, își dă seama că măcelarul se gîndește la ușa dintre familia lui și a lor, pe unde, coana Silica vine cîteodată la ei în casă, mai ales iarna, cînd e frig afară, dînd la o parte garderobul și strigîndu-le lor, să tragă zăvorul Dacă e ceva între coana Silica și Victor, asta el nu știe, n-a văzut nimic, dar e adevărat că cei doi se joacă deseori, și în curte și în casă, se ciupesc și se fugăresc unul pe altul, ca niște copii, ba uneori îl aruncă și pe Mitulică de la unul la altul.

După ce tot înjură pe-afară, măcelarul dă buzna înăuntru, unde nu sînt decît Mitu și cu Irina, așa că Mironescu o apucă iar pe coana Silica de conci, și-o tîrăște după el, ca pe-o oaie speriată. Atunci Mitu, trimis de Irina, aleargă glonț pînă-n fund, unde locuiește Sterică, bate-n geam, și-i zice :

— Vino, Nea Sterică, c-o omoară pe Coana Silica !

Și-a ieșit.

Numai în pijama, că era seară. (Toți ceilalți au cămăși de noapte lungi, țărănești, numai Sterică are pijama de mătase, cu dungi roșii, de la Vama Poștei.)

Dinăuntru s-aude glasul Miei :

— Nu te du. Dă-i dracului de șoacăți ! Nu te du !

— Taci ! îi spune însă Sterică și vine.

Mironescu a băgat-o pe Silica în bucătărioară, vizavi de casa lor, și-acolo-i face morală, și-o burdușește, în timp ce ea abia mai suflă.

— Bă, nea Mironescule ! Ce faci scandal în curte ?... Că nu pot să dorm ! zice de plan Sterică, deschizînd ușa bucătăriei.

— Fac ce vreau, în casa mea ! Ce te bagi dumneata ? Ce ? E nevasta dumitale ? urlă măcelarul și vrea să-nchidă ușa.

Dar Sterică îl dă la o parte, îl ține numai cu o mînă, și zice :

— Coană Silico, ia vezi că te cheamă Mia, nu-ș ce-are cu dumneata !

Silica țîșnește ca din pușcă și măcelarul protestează.

— Asta-i violare de domiciliu ! Ce cauți în casa mea ? Te dau în judecată !

— Mă dai, dumneata ? Pe mine, nea Mironescule ? se roagă prefăcut, Sterică și rîde de i se văd toți dinții.

Și noaptea tîrziu, se duce măcelarul în fund și bate la geam, că să vie coana Silica acasă, c-o iartă. Dar pînă nu-i zice el ei „Iartă-mă !“ nici nu-i dă drumul Sterică. La urmă, a ieșit coana Silica și Sterică strigă din casă, că-i lungit în pat :

— Nea Mironescule ! Să nu mă mai trezești a treia oară, că fac urît, să știi. Pe cuvînt !

Ce-i place lui Mitulică la Sterică, este tocmai că nu face niciodată urît : nu se-mbată și nu bate pe nimeni.

„Cred și eu ! se supără măcelarul, dacă-i cît o huidumă, sigur că n-are nevoie să ridice mîna !“

Nu numai atît, dar Sterică se și pricepe la toate. Acolo, la Vama Poștei, el este la curent cu tot ce se întîmplă pe glob.

— Toate mărfurile din lume trec prin mîna mea ! se laudă el.

Și-așa și este.

Nu-i de mirare deci, că este foarte interesat de *Perpetuum Mobile* al lui Tavi. Tavi este un coleg de-al lui Victor de la *Berlitz School.* E student, are o șapcă de catifea albastră, de toată frumusețea, d-aia cu cozoroc rotund, scurt și cu calotă în formă de beretă. Este inventator și face curte Lenuței. Tavi e și frumos, dar e cam scund. Are părul dat peste cap, subțire și lins, dar lung că-i ajunge pînă la bărbie, dacă și-l măsoară. Cînd vorbește de invențiile lui, se înroșește și-i joacă ochii-n cap. Sterică s-a uitat la el, la-nceput, cam cu gura căscată.

— Dacă-mi iese invenția asta, ajung miliardar ! se laudă Tavi. Păcat că n-am capital !

— Cam cît ți-ar trebui ? întreabă, foarte îngîndurat, Sterică.

— Păi, uite, răspunde Tavi, și desfășoară pe masă un sul de hîrtie de calc, pe care și-a desenat invenția. E foarte frumos desenată, și pe margini sînt „cotele" (adică dimensiunile) plus o ecuație, care rezumă totul.

— Principiul este următorul, explică Tavi și toți îl ascultă cu respect. Este un vehicul pe patru roți. Roților din față, li se dă un prim impuls, și ele încep să se învîrtească. Învîrtindu-se, ele le antrenează și pe cele din spate ! Printr-un sistem de arcuri — ca la patefon, dar dublu ! — roțile din spate transmit mereu celor din față, energia pe care o primesc prin învîrtire. Adică : în timp ce roțile din față destind un arc, cele din spate îl strîng pe celălalt ! Și-așa mereu : un arc se destinde și altul se strînge, realizînd *Perpetuum Mobile,* mișcarea veșnică, visul de veacuri al tuturor savanților !

Tavi explică foarte frumos, Victor, și mai ales Sterică, stau serioși, cu frunțile încruntate, Lenuța îl soarbe din ochi pe Tavi, iar Mitulică s-a furișat între ei, stă cu coatele pe masă și cu bărbia în palmă, și-și freacă mereu picioarele goale unul de celălalt, din cauza mușteloi, care înțeapă foarte tare.

— Și-așa cum se vede din formula asta, se realizează o mișcare uniformă, adică neaccelerată, pentru că tot timpul ecuația rămîne valabilă !

— Da, domnule ! Să știi că-i o idee !, zice Sterică scărpinîndu-se-n cap.

— Cel mai mare dușman este *frecarea,* continuă Tavi explicațiile. Trebuie să fie o suprafață perfect plană, și mai ales, rulmenții roților să fie dintre cei mai fini posibili, altfel frecarea consumă impulsul inițial și vehiculul se oprește. Îți dai seama, domnu' Sterică, ce aplicații se pot face în industrie și ce bani se pot cîștiga ?

— Categoric, o avere ! conchide Sterică.

— Dom'le, zice el, în cele din urmă, eu aș putea să te finanțez, și dacă iese, îmi dai și mie acolo, un procent, să zicem, eu știu...

— Dom'le, ai zece la sută și brevetul îl facem pe numele amîndorura. Adică nu. Îl băgăm și pe Victor. O să fim trei ! aprobă Tavi, încîntat.

Și timp de cîteva săptămîni, Sterică îi dă mereu bani lui Tavi, care face întîi șasiul și pe urmă comandă cele două arcuri, care sînt de cinci ori mai puternice decît unul de patefon, și Sterică aduce de la Vama Poștei patru roți de bicicletă, *Diamant*, de curse, și pe zi ce trece, „vehiculul" se complică, este tot mai frumos, mai ales roțile. Cel mai greu a fost cu rulmenții, pe care Sterică a trebuit să-i comande special din Germania, tot prin Vama Poștei, și cu un ulei special, „ultrafin și suprafluid".

La un moment dat, Sterică nu prea mai are bani.

— Las-că mă-mprumut eu, de la un prieten. Numai să nu afle Mia, că și-așa bate capul cu prostiile ei, spune și face un gest de lehamite prin aer cu palma lui mare.

— Victore ! Ia vedeți, ce faceți cu Sterică ? Mia zice că-l duceți de nas cu *Perpetuum Mobile* ásta, și voi mîncați banii la chefuri ! spune Lenuța, într-o seară.

— Ei, ce dac-am băut și noi o sticlă de vin din banii lui ! Păi, dacă reușește, ajungem toți bogați. Și Mia, o să-i pupe picioarele lui Tavi ! răspunde enervat Victor.

Dar Lenuța îl bate la cap și pe Tavi, și-acesta se duce la Sterică :

— Dragă Sterică (acuma se tutuiesc, din cauza vehiculului) uite ce : eu nu vreau să am discuții ! Am auzit că Mia, nu știu ce și nu știu cum... Uite-aici, toate socotelile... Uite materialele... Uite manopera... Munca mea, și ce-am făcut la atelier, la tata, nici n-am pus la socoteală... Să n-avem vorbe. Să nu zici pe urmă, c-așa și pe dincolo ! Îți convine ? Vrei să facem ? Facem. Nu ? Mă rog ! Îmi caut pe altcineva. Văd eu cum mă descurc.

— Taci, mă Tavi, mă, se poate ? Dar ce ? Eu o întreb pe Mia, cînd fac o afacere ? Păi ea, ce știe ? Eu sînt negustor, mă, eu văd afaceri, acolo la Vama Poștei, de milioane. Ce ? Mă uit eu în gura ei ?

Și-acum, mîine, duminică, e ziua cea mare, vehiculul este aproape pus la punct, are tot ce-i trebuie, se poate face încercarea și dacă reușește, l-au făcut praf pe Edison și pe Ford, și toți se pot considera milionari : și Mia cea certărcață și Lenuța cu Irina, care n-au zestre, și Victor și Tavi, care „împușcă francul", cum zice Mironescu, care-i invidios, și nea Sterică, omul cu finanțarea și chiar și Mitu, care-o să-și cumpere uniformă și compas și o

bicicletă a lui, mingie de fotbal și, mă rog, mai are el o serie întreagă de planuri : cărți, cinema, etc. dar le ține pentru el. Ce nevoie să știe toți ?

Ce zi frumoasă este azi, duminică, soarele strălucește pe cer, e senin cît vezi cu ochii, de jur-împrejur, curtea este curată, frumos măturată, ei toți sînt primeniți, au făcut baie aseară, Mitulică și-a pus ciorapi, pantofii ăia roșii, frumoșii, de la Marsela — îl strîng tare, dar nu contează !

— Astăzi e Sărbătoare Națională ! a zis Victor.

Toată dimineața, acolo în fund, la Sterică, acesta și cu Tavi, meșteresc la *vehicul*, sub privirile botoase ale Miei, care are un capot de mătase, plin cu flori și se fîțîie mereu, încoa și-ncolo.

— Ia, mai bine, fă cîte o cafeluță ! îi comandă Sterică.

Și bine-i face c-o mai ia de-acolo !

Tavi centrează mereu roțile și le umple bucșele cu ulei „superfluid", măsoară distanța dintre osii, reglează șasiul, umflă cauciucurile, de mai multe ori, așa ca să fie toate la „aceeași presiune", șterge bine șasiul, care-i vopsit cu „bronz", ca să fie mai frumos, desface arcurile, le întinde, le destinde, umple locașurile cu ulei „suprafin", în sfîrșit, mereu este încă ceva de corectat, au trecut ceasuri întregi, de cînd se lucrează cu febrilitate...

Toată curtea își face de lucru p-acolo, cică se duce la closet, care-i tocmai în fund, pe stînga, două celule de ciment, întunecoase, că abia ai loc, iar cînd sînt murdare, sau înghețate iarna, mai bine te lipsești ! Coana Manda, proprietăreasa, care locuiește dincolo de Sterică, aproape vizavi de closete, țipă mereu, c-are să le pună lacăt la amîndouă (unul, al ei, are !) și n-au decît chiriașii să facă în casă, sau să se ducă pe maidan, că ea n-o să stea să curețe după toți nespălații !

Azi însă, e duminică, și e vară, nu se știe cine a spălat de dimineață, așa că Coana Manda, care-i cît o batoză, și proastă ca o cismă, n-are motiv de ceartă. A fost devreme la biserică, și-acuma stă pe un scaun, la umbră, cu bărbatu-său, măcelarul, și se uită, plină de scîrbă ascunsă, la *inventatori*. Coana Manda este de rîsul întregii curți, are o burtă de parcă-i mereu însărcinată, e

gușată și doarme de-a-m-picioarelea, cînd îi spui ceva, ea întîi și întîi, închide și deschide ochii, și-abia după aia răspunde, pe nas, ca dascălul de la Calist.

Dar nu numai coana Manda trece în inspecție, ci toți, pe rînd, din întreaga curte, care-i atît de lungă, încît chiriașii din față, adică Victor și Lenuța, de pildă, nici nu-i cunosc bine pe cei din fund de tot (cei mai prăpădiți, fiindcă ăia, chiar sînt în fața closetelor !). În orice caz, cei mai interesați, în afară de Mândica, erau Veta și Virgil. Veta este sora mai mare a Miei, o femeie frumoasă, cu ochi verzi și nas scurt, subțire, dar nu rotundă ca Mia, ci uscățivă și rea. Virgil, soțul ei, este chelner, cîștigă foarte bine, dar nu prea-i luat în seamă de Sterică, sau de Victor și Tavi. Are o meserie bănoasă dar cam rușinoasă. „Bacșișarul !" îi zice Sterică, și din cauza asta, Veta o invidiază pe Mia și-i vorbește de rău pe toți. De fapt, tot Veta este cea care a-nvățat-o pe Mia, să nu-l lase pe Sterică să bage banii în *Perpetuum Mobile.*

Domnul Mironescu, după ce s-a bărbierit mult timp, în curte, și-a pus o cămașă albă și, cu părul lui, foarte creț și sîrmos, roșcat cu fire albe, însoțit de Mișu, pișiciosul de fi-su, se-nvîrtește și el în jurul vehiculului, răsucind țigări din tutun „a treia" și pomenind de vremea cînd a avut el prăvălie mare, automobil, și cum a dat el faliment cînd la Orăștie, cînd la Lugoj, cînd la Caransebeș și, din fiecare oraș, a trebuit să fugă, din cauza datoriilor, și-acum, pînă cînd o să-și deschidă iar o măcelărie pe cont propriu, este nevoit să fie doar vînzător, la un patron care-i este prieten.

Coana Silica trece și ea mereu p-acolo, cu părul ei de culoarea nisipului, legat cu o fundă subțire, ca fetițele, ceea ce este destul de caraghios. Ba, a trecut odată și Vahan, armeanul, negustorul de covoare, un bărbat negru, întunecat, care locuiește împreună cu nevastă-sa și cu sora ei, Lèila și Araksì, amîndouă șchioape, amîndouă foarte sărace și prost îmbrăcate, în timp ce armeanul e mereu „ghigherl", face lux, le bate și le trimite să ceară bani împrumut de la ceilalți din curte.

Numai Victor lipsește, a plecat cu bicicleta, are un meci de fotbal la Federație, dar a zis că vine devreme,

ceea ce, pe la douăsprezece și jumătate, s-a și întîmplat așa încît poate să ia și el parte la marea probă.

Toți sînt adunați în jurul lui *Perpetuum Mobile*, cu ochii beliți la Tavi, care îi dă „ultimele îngrijiri". Vehiculul sclipește de mai mare dragul.

— Păcat că nu i-ați pus și o șa, zice Mitulică, și toată lumea rîde.

Numai Tavi se înroșește și zice furios :

— Să nu te prind că te urci pe el, că-ți rup picioarele. Asta-i mașină delicată, imediat se dereglează.

Și vrea să-i lipească una după ceafă, dar Mitu s-a și ferit, a-nvîrtit-o în fața lui pe Lenuța.

— Du-te dracului, mă ! face ea, amețită.

Măgarii ăștia, cred cu toții, că au dreptul să-l atingă pe el, Mitu, oricînd le vine pe chelie, fiindcă-i cel mai mic !

Ceea ce e o dovadă de proastă creștere, pentru că uite, Sterică, niciodată nu l-a atins, nici măcar atunci cînd Mitulică a luat smeul cel mare, „din opt", pe care Sterică-l legase de cișmea și s-a jucat nițel cu el, dar „trăgea" atît de tare, că l-a scăpat, fiindcă-l proiectase în gard, se lovise rău la frunte și la genunchi, și smeul, s-a tot dus, mai mult ca sigur, dincolo de Balta Albă, și Mitulică a început să plîngă de durere că se lovise, și de necaz că fusese prost, și de frică pentru că nu era smeul lui, și ce-avea să zică Sterică ? Cînd s-a dus, bîzîind, la Sterică, acesta a ascultat povestea pe care i-a spus-o el printre sughițuri și pe urmă a rîs, și-a arătat toți dinții și l-a mîngîiat pe cap, cu mîna lui mare și i-a zis :

— Lasă, lasă acuma. Nu mai plînge. Dă-l în mă-sa de smeu ! Facem noi altul, duminică. Aduc eu niște sfoară, de „manila", și-l „asigurăm" în două locuri, ca să nu mai scape."

D-aia-l iubea Mitulică pe Sterică, omul cel mai bun, mai frumos și mai puternic, și dacă-i zicea Sterică să facă ceva, niciodată nu refuza, oricît ar fi fost de greu sau de plicticos. Era în stare să spele și closetele, dacă Sterică l-ar fi rugat. Pe cînd pe ceilalți, nu-i asculta decît dacă-i convenea, și dacă nu, o ștergea, fugea pe Șosea și de-acolo pe maidan și dacă era nevoie, nu se oprea decît în fundul Plantației.

— Ei, Sterică, acum poți să-i dai primul „șvung"! zice Tavi, tremurînd de nerăbdare, întinzînd amîndouă brațele, așa ca nimeni să nu se poată apropia.

Parcă era un mort la mijloc sau vreun tigru periculos!

— Dă-i, numai așa, un bobîrnac, unul ușor de tot, dă-i *primum movens*. Ți-am spus că trebuie un *primum movens*.

Al dracului, Tavi, de unde o scosese p-asta, căci era pe latinește!

Mitulică n-a învățat încă latinește, abia la anul, în clasa a treia vine și latina, se face cu directorul liceului și este foarte grea. Dar Victor, care cu cele patru clase de liceu, plus „comerțul" seral, a zis că așa este, și-aduce și el aminte!

Uite-l pe Sterică, cum se apropie de vehicul: merge legănat, pieptul lui cel mare se apleacă ușor, cînd în stînga cînd în dreapta, ca un smeu din opt, întinde mîna (are niște degete lungi, osoase, albe) și apasă, foarte ușor, pe *dispozitiv* — „dispozitivul de declanșare", cum îi zice Tavi — iar vehiculul, care parcă tremură ca un cal de curse, o ia încetișor la vale. Spițele argintii, subțiri ca niște ațe, încep să se miște, roțile se învîrtesc din ce în ce mai repede, vehiculul merge, toți se țin după el, cu răsuflarea tăiată, pe urmă încep să alerge, se împiedică unii de alții.

Mitu țipă primul:

— Merge, merge, merge, țipă el încîntat. *Mèr-ge, mèr-ge*, Mèr-ge-mèr-ge-mèr-ge! Cîntă apoi pe o melodie proprie.

A luat-o la fugă-n față.

Tavi țipă la el:

— Dă-te la o parte!

Pe urmă, strigă, să audă toți din curte.

— Dați scaunele la o parte! La o parte, toată lumea! La o parte!

(Șchioapele, săracele, își puseseră cîte un scaun, să vadă, ca la panoramă, și s-au ridicat repede, ca niște rațe bete, au tras scaunele pe prispă și se uitau de-acolo.)

Toată curtea aleargă după vehicul, acesta lunecă elegant, ceva mai repede acum, parcă joacă în buiestru, toți

rîd, urlă de bucurie, și trec așa, de casa lui coana Manda, și de-a lui Virgil, bacșișarul, și de Madam Temistocle, apoi de Armence și de casa lor, și se apropie vijelios de poartă, unde, ce-o să se întîmple ? Să nu se strivească, pocnindu-se ! Dacă se strică ?

Dar Tavi a alergat înaintea tuturor, ca la suta de metri, prima dată părul lui, care stă lins ca o plăcintă, i-a căzut pe ochi, a ajuns din urmă vehiculul, la doi metri de poartă, și l-a apucat ușor de șasiu, așa cum apuci un cal de hățuri și s-a oprit, cu vehicul cu tot la zece centimetri de poartă, gîfîind și triumfător.

— Mèr-ge-mèr-ge, Mèr-ge-mèr-ge-mèr-ge ! strigă Mitu, cîntat, în continuare.

E o hărmălaie nemaipomenită. Toți vorbesc, rîd, Victor îi dă una peste cap lui Mitu.

— Mai taci, dracului, că ne-asurzești !

Dar lui nu-i pasă, se ferește, abia l-a atins, s-a urcat pe zidul prispei și de-acolo, cîntă în continuare :

— Mèr-ge mèr-ge, Mèr-ge-mèr-ge-mèr-ge !

Și-acuma vrea să-l atingă Lenuța, dar el e iute de picior, a sărit jos, aleargă pe prispă, aplecat, să nu fie văzut, și-apare din nou, tocmai pe la Armenci, pe care era să le dea peste cap, și cîntă, urlă cît poate de tare :

— Mèr-ge-mèr-ge, Mèr-ge-mèr-ge-mèr-ge !

În sfîrșit, după ce se mai potolește hărmălaia, după ce toți s-au pupat, Mironescu, acru :

— Da' la deal, merge ? Aia e !

— Cum adică, la deal ? Ce vrei dumneata, dom'le ? se înroșește Tavi.

— Păi da, zice Mironescu, mersi, din fund la stradă, e la vale, orice merge, da' să vedem la deal !

— Întîi și-ntîi, habar n-ai, ăsta-i făcut pentru suprafață perfect plană, înțelegi dumneata ? Nu-i făcut să urce la deal, explică superior Tavi.

— Da, da. Curtea este nițel înclinată. E o pantă ușoară. spune gînditor Sterică.

— Mă rog, sigur că e o pantă foarte ușoară, dar ce-are-a face ? Ia uită-te la curtea asta. Cu ce-i pavată ea ? Cu cărămizi, nu ? Cărămizi ! Deci, pavaj, care opune rezistență din două puncte de vedere : întîi, pentru că are suprafața zgrunțuroasă și al doilea, pentru că e făcut

din bucăți, cu șanțuri între ele. Prin urmare, panta este anulată de fiecare pe rînd. Putem considera că-i o suprafață plană. Nu-i perfectă, dar e plană. Așa că, experiența a reușit. Asta-i principalul ! explică Tavi și devine tot mai roșu, degeaba vrea să-l pupe Lenuța, o dă la o parte ca pe un țînțar.

— Da, dar, mersi, la vale cine nu merge ! continuă Mironescu, sprijinit și de Virgil, chelnerul.

— Da ? Așa crezi dumneata ? Și pe ce faci pariu, că-ți dovedesc contrariul ? Pe ce ? Pe cinci sticle de bere ? Vrei ? Pe cinci sticle de bere, că alt vehicul n-o să meargă la vale, cum zici dumneata, afară de al meu ? Facem ? Facem prinsoare ?

Tavi s-a-nfuriat, pentru că Sterică stă acum rezemat de un perete și se uită tăcut la cei care se ceartă. El nu zice nici da nici ba. El se uită la vehicul, apoi la curtea cea lungă, iar se uită la cei care se ceartă, și nu zice nimic, stă așa, gînditor, parcă rîde, dar nu s-aude nimic.

— Uite, îl luăm arbitru, pe Sterică. Poftim ! Poftim aici, domnu' Mironescu. Și dumneata, domnu' Virgil. Dumneavoastră puneți cîte trei sticle de bere și eu pun șase. Banii, în mîna lui Sterică ! Uite, eu îi pun pe-ai mei !

Tavi scoate niște bani din buzunar. Numără, numără. Nu-i ajung.

— Victore ! Ia dă-mi tu zece lei, că nu mai am schimbat.

Victor nu prea se-ndeasă să-i dea, se preface că n-aude, dar Tavi nu-l slăbește și Lenuța șoptește :

— Dă-i mă, nu fi scîrbos. Nu vezi că-ți cere ?

Victor bagă mîna-n buzunar, în silă. Tavi a pus banii în palma lui Sterică.

— Mișule ! țipă el. Mișule ! Adu mă, tricicleta aia a ta, ad-o repede-ncoace.

Mișu, pișiciosul (mereu îl bate mă-sa că se udă noaptea-n pat !) aduce tricicleta, Tavi o ia de cadru, o ridică ca pe-un drapel, și zice :

— Puneți banii ! Puneți banii, dac-aveți curaj !

— Ce, crezi că nu am curaj ? se înfierbîntă și Mironescu.

— Silica ! Ia vezi în casă, acolo, adu tu niște bani.

— Ia, lasă-mă-n pace ! se opune coana Silica. Eu nu dau din banii mei !

— Care banii tăi ? Sînt banii casei !

— Tocmai ! Banii casei sînt banii mei ! țipă coana Silica.

Măcelarul se-nfurie.

— *Tèremtète ! Sàcrament !* înjură el pe ardelenește și se-ndreaptă spre coana Silica, dar ea a și șters-o, s-a ascuns.

— Lasă, dom'le, că pun eu banii ! zice Virgil, chelnerul, și scoate un portofel doldora.

Se duce la Sterică, să-i pună în mîna deschisă, peste banii lui Tavi.

— Fraierule ! Fraier ești, fraier ai să rămii ! strecoară el, dar Sterică nici nu se uită la el, nu-l „înghite".

— S-a făcut, zice. Dă-i drumul, Tavi !

Tavi ține tricicleta în aer și pornește spre fundul curții, cu toată liota după el. Cînd ajunge vizavi de closet, se oprește, o lasă jos, pune piciorul pe ea, parcă ar fi un vînat ucis : așteaptă să vie toată lumea.

Mișu țipă :

— Ia piciorul de pe ea ! Ia uite, tăticule, ce-i face Tavi !...

— Mișu ! strigă măcelarul, fèri d-acolo-n mîne-ta !

Mișu plînge, Tavi s-a așezat acum pe vine, lîngă tricicletă, se uită în jur.

— Uite ! Îi dau *primum movens*, strigă, și împinge tricicleta de șea, din spate, o împinge destul de tare, tricicleta face doi metri și se oprește.

— Ei, ați văzut ? Exclamă satisfăcut Tavi.

Mironescu tace, încruntat și gînditor, dar Virgil, care-i totuși mai deștept, zice :

— Ei, mersi ! Cu rabla asta ruginită !...

— Nu e rablă ! Nu-i ruginită ! Și Mișu, printre plînsete, se repede și încalecă pe tricicletă, se încurcă-n pedale, o calcă pe picior pe coana Silica, drept care primește „una peste cap", dar el a plecat urlînd cît îl ține gura, la vale.

— Mersi ! zice Virgil, liniștit și răutăcios. Asta n-are direcție ! Roata din față o ia într-o parte și-atunci, sigur că se oprește !

— Da ? Așa crezi dumneata ? Află că nu numai din cauza asta, să-ți spun eu cum e, de fapt ! Are pedalele foarte grele, ele opresc roțile, înțelegi ! Asta-i adevărata cauză, dacă vrei să știi !

Nimeni nu înțelege ce vrea Tavi. Pînă și Sterică îl privește întrebător. Tavi zîmbește șmecheros și-i zice lui Victor.

— Victore ! Adu bă, bicicleta, să nu mai zică domnu' Virgil că-i bem berea degeaba ! Adu, mă, bicicleta.

— Păi, așa da, se-nvoiește chelnerul. Bicicleta-i altceva, să vedem !

— Sigur, e altceva ! mormăie și Mironescu.

— Du-te și-adu bicicleta, vezi că-i în magazie, da' să nu cazi cu ea, că te cotonogesc ! zice Victor.

Mitu o tulește pînă-n față, unde stau ei, scoate bicicleta lui Victor din magazie, aleargă nițel pe lîngă ea, apoi pune piciorul stîng pe pedala stîngă, iar pe dreptul îl introduce pe sub cadru și-l apasă cît poate pe pedala cealaltă, și astfel, sosește în fund : el e aplecat în stînga, bicicleta pe dreapta, parcă sînt două animale încîrligate !

Tavi i-a ieșit în față și apucă ghidonul. Mitu abia-și scoate piciorul de sub cadru. Victor s-a repezit să-l pocnească. (Nu-l lasă să meargă așa, cu bicicleta, fiindcă „ori o să-și rupă piciorul, ori o s-o rablagească !"). Mitulică fuge în spatele lui Sterică.

— Nea Sterică, ia uite la Victor !

Sterică e cu banii în palmă, îngîndurat, pune o mînă peste Mitulică, și zice într-o doară :

— Lasă-l, mă, Victore !

Victor renunță.

— Cazi tu pe mîna mea. Ți-arăt eu ție !

— Domnilor, strigă Tavi, uite, acum avem bicicletă, vehicul ușor, cu rulmenți. Ar trebui să meargă la vale, să zbîrnîie, dac-ar fi așa cum pretinde domnu' Virgil. Poftim. M-așed în șa și...

Tavi e gata să cadă. Victor se repede la el.

— Lasă-mă pe mine ! Ce vrei să faci ?

— Uitați-vă, domnilor, explică iar Tavi. Victor se

urcă-n șa, el știe să meargă și fără mîini, dacă vrea! Prin urmare, dacă eu îl împing, el trebuie să ajungă pînă-n față, nu?

— Da, sigur! răspund, într-un glas, măcelarul și chelnerul.

Victor încalecă bățos, Tavi îl împinge de șa, Victor a pus picioarele pe ghidon — de-al dracului! — bicicleta merge patru-cinci metri și se oprește, Victor face echilibristică, apoi sare alături, bicicleta cade pe-o parte, ca o bleandă, dar el o apucă din zbor, mai înainte ca ea să atingă pămîntul.

— Tavi a cîștigat pariul! dă Sterică sentința.

Virgil și Mironescu protestează.

— Ce vreți? spune flegmatic Sterică. Dac-o s-aduceți o căruță, credeți c-o să meargă? și se uită urît la ei.

— Hai să bem berea, propune Victor. Hai la noi în față.

Merge iar tot grupul în față. Victor își duce bicicleta singur.

— O duc eu! se oferă Mitulică, dar Victor nu vrea.

— Tu, du-te-n colț, după bere, dacă nu vrei să te caftesc!

— Lenuțo! Scoate masa aia afară! O bem aicea!

— Dar nu poate ăsta s-aducă singur șase sticle, obiectează Lenuța.

— Eu? Ba pot! Iau coșnița și le-aduc pe toate! răspunde Mitulică.

— Dă banii, nea Sterică. În doi timpi și trei mișcări, sînt înapoi!

Sterică dă banii, Mitu ia coșnița și dă fuga-n colț la nea Niță.

Cere, plin de importanță:

— Șase sticle de bere!

— Da' ai tu bani, mă? face cîrciumarul.

— Am. Uite!

Mitu numără banii, pune coșul cu sticle în spinare, ajutat de Nea Niță, și cînd intră-n curte, toți sînt deja în jurul mesei, deasupra e o grămadă de pahare, la mijloc, o farfurie plină cu „uscățele", Tavi și Victor destupă sticlele, spuma curge pe masă.

— N-am zis eu, că nu trebuie față de masă ? spune Silica, Lenuței.

— La mulți ani ! Și să fie cu noroc ! zice măcelarul. Toți beau.

— Na, mă, și ție, se-ndură Sterică de Mitulică, și-i dă paharul lui.

Mitu strigă :

— *Trăiască Perpetuum Mobile !* Ura !

Trage o dușcă, dar o scuipă pe jos, că-i amară (ce-or fi găsind ăștia, la bere ?) bagă mîna-n farfurie, ia vreo cinci uscățele, Lenuța-i dă peste mînă, dar tot rămîne cu trei, și-ncepe să ronțăie fericit.

— Ai să-ți mai vezi tu banii, cînd mi-oi vedea eu ceafa ! murmură chelnerul, la urechea lui Sterică.

— Bă, tu nu te pricepi. Tu... cu bacșișul ! În afaceri, mă, trebuie să știi să riști. Cine riscă, cîștigă ! Riști odată, riști de două ori, pînă dai lovitura ! Așa se fac milioanele, bă, nu ca tine ! Hai să trăiești, Tavi ! Să-ți trăiască Franțuzoaica !

Tavi o pupă pe Lenuța, toată lumea bea, e gălăgie mare, soarele strălucește deasupra capetelor, aerul tremură de fierbinte ce-i, Mitulică ronțăie uscățele, iar mai încolo, lîngă poartă, stă *Perpetuum Mobile*, vehiculul cel frumos, care o să aducă în curînd fericirea pe capul tuturor !

Pe ring

Sala din Claudiului, arată cu totul altfel astăzi, decît în zilele de antrenament. Pe pereți, sînt afișe la fel cu cele de pe străzi, s-au pus multe scaune și bănci, iar în fund, acolo unde stă și Mitulică, este un fel de tribună ca la terenul de fotbal, o tribună mică, se-nțelege. Cine stă pe ultima bancă, nu poate să se ridice în picioare, fiindcă se pocnește cu capul de tavan ! Jos, în față, este *ringul*, puternic luminat cu becuri electrice, pentru că aici, pe Claudiului, este electricitate. E o mare înghesuială, abia au loc pe unde să treacă boxerii, arbitrul, nea Mitică antrenorul, șeful sălii.

În rîndul întîi, pe scaune bune, se află Mia, nevasta lui Sterică și cu Lenuța. Proasta de Mia nici n-a vrut să vie, a zis că ea e contra boxului, că după ce că cheltuiești o groază de bani, mai încasezi și pumni ! Nici Lenuței nu-i place, dar i-a promis lui Sterică să-i ție tovărășie lui Mia, care-i alb-roz-verde de frică, cu toate că-i într-o rochie roșie și scoate mereu din sîn o batistă mică, cu care se șterge pe față. Victor și Tavi, au venit și ei, să facă *galerie,* dar Sterică este în cabină, nu se vede. Mitulică a fost băgat „pe cîrîială", n-are bilet, stă sus de tot, la „cucurigu".

I-o căldură de s-a lipit cămașa pe el și urlă toți, ca nebunii :

— Arde-l ! Dă-i la moacă ! Dă-i borșul ! Umflă-l ! Atinge-l la falcă ! Dă-i la bilă ! Demontează-l ! Rupe-i gura ! Dă-i la plex ! Nu te lăsa ! Ține garda ! Mută-i fălcile ! Bravo ! Huo ! La oase ! Zexe ! Aiurea ! Trage-i ! Driblează-l ! La podea ! Numără-l ! Ura ! Jos ! Sus ! Trăiască ! Huo !...

Mitulică nu strigă, nu-l interesează ăștia, nici nu-i cunoaște. La-nceput, au fost niște boxeri mici, „pitici", cu mănușile mai mari ca ei, că parcă le cădeau brațele de greutate. Cînd se pocneau, s-auzea „plici-placi", dar nu păteau cine știe ce și arbitrul băga mereu mîna între ei să-i despartă, fiindcă se luau de gît tot timpul. Lumea începuse deja să urle, dar Mitu a tăcut, a bătut doar din palme, la sfîrșit, cînd arbitrul l-a apucat pe unul de mînă și i-a ridicat-o de credeai că i-o smulge din umăr, declarîndu-l „învingător la puncte !"

Pe urmă, au venit alți doi, și lumea a început iar să urle, numai el tace cu pumnii la gură, urmărește lupta celor doi, care se agită sub lumina puternică a becurilor, că sînt mai multe, dar gîndul îi zboară mereu la ultimul meci, meciul pentru care a venit el de fapt aici, meciul *vedetă :* Petre Beldea — Sterică Roșenescu.

Sigur , e o porcărie că l-au pus pe Beldea întîiul pe afiș, mai ales că o să mănînce bătaie și că nea Sterică a acceptat să-și facă reintrarea numai așa, ca să facă propagandă pentru box și să-l ajute pe nea Mitică să plătească chiria sălii ! Ba l-a și împrumutat cu bani, Mitu știe, i-a auzit el, așa că nu se poate zice că Mia nu are

ceva dreptate. Ea este însă o zgîrcită, d-aia-i așa de mică și rea, cu părul ei tuns scurt, care-i acoperă urechile, deși nu se poate spune, e rotundă și frumoasă, face gropițe în obraji, cînd rîde. Sterică însă, e galanton, el e mare, puternic și bun, nu se supără, se-ncruntă doar și zice „Să nu fac eu urît!" dar nu face niciodată.

Astăzi însă, o să trebuie să facă urît, să-l facă praf pe Beldea și-așa o să ajungă „șampion" al sălii Claudiului. Pentru că, de fapt, Sterică nu-i din cartier, el s-a mutat aici doar după ce s-a-nsurat, și-a venit tocmai din Șoseaua Iancului, ca și ei de altfel, care s-au mutat p-aici, tocmai din Centru, de la Rosetti.

Arbitrul ridică iar mîna unui boxer, suporterii sînt gata să se ia la bătaie între ei, deoarece prietenii celui declarat învins nu sînt de acord cu decizia, e o hărmălaie asurzitoare și, în plus, căldura a ajuns de nesuferit. Mitu simte cum îi curge sudoarea pe lîngă perciuni. Abia acum își dă seama că, de fapt, timpul a trecut foarte repede, s-au terminat toate partidele, e anunțat meciul vedetă.

Din cabină, iese întîi Sterică. E într-un halat de mătase roșie, urcă pe ring, e înalt cît un brad și ridică mănușile către sală, în semn de salut, scuturînd din părul lui scurt, negru, lucitor și ondulat, aplecînd umerii lui cei lați, cînd spre dreapta cînd spre stînga, în timp ce joacă într-una din picioare, ca un armăsar nerăbdător. Sala aplaudă zgomotos, se-aud și strigăte, țipă și Mitu cît poate de tare „Hai, Ste-ri-că", „Hai, Ste-ri-că" pînă cînd se așează jos, rușinat, deoarece lumea tăcuse și s-a auzit numai glasul lui și are vocea subțire, e încă sopran, deși a zis neamțul, profesorul de muzică, c-o să-l treacă la altiști. Lîngă el, e un băiat mai mare, țigănos, care se uită la el batjocoritor și zice, rînjind, către prietenul lui:

— Ia uite, Nae, unde era *soporteru'*!

Sterică s-a-ntors cu spatele, nea Mitică abia poate să-i scoată halatul de pe umeri, de înalt ce e, s-a apucat cu amîndouă mîinile de corzi, în colțul ringului, și continuă să joace din picioare.

Acum se urcă pe ring și Petre Beldea, e mai mic și mai gras, are picioare groase și un halat albastru, și iar sînt aplauze, țiganul de-alături zbiară cît îl ține gura și

cînd Beldea se duce în colțul celălalt al ringului, țiganul se întoarce și zice :

— O să-l bată măr pe ramolitu-ăla de Roșenescu-al tău !

— Ba n-o să-l bată ! răspunde Mitulică, înecat de indignare. Și... ramolit e Beldea-al tău !

— Bă, pușiule, vezi să nu-ți scap una acum.

— Ce ? Crezi că mi-e frică de tine ? se-nfurie Mitu.

Țiganul se face că dă, Mitu se ferește, ăla d-alături spune :

— Lasă-l, mă, că-i mic și cu bube-n cap !

Și uite că cei doi boxeri, Sterică cel Frumos și Beldea cel Urît, dau mîna, adică se apucă de mănuși și pe urmă trec din nou fiecare în colțul lui.

Cîteva secunde de liniște. Mitulică se uită pe furiș la țiganul de-alături, da, i-e cam frică de el, ăștia sînt cuțitari, și, ca un avertisment, zice într-o doară :

— Eu îl cunosc pe Sterică. E de la noi din curte ! așa, ca să priceapă cine trebuie, că e periculos să se ia de el.

— I-auzi, bă ! Ăsta, cică-i frate cu Roșenescu ! rînjește țiganul.

— Nu sînt frate. Frate-meu, e acolo pe scaun, în față, la *rezervat*, adaugă Nelu, ca să bage și mai tare frica-n țigan, dar golanul nu-l mai ascultă.

Bang ! Meciul a început.

E o frumusețe să vezi cum dansează Sterică pe tot ringul, cum întinde din cînd în cînd cîte o stîngă de un metru jumate, are alonjă, iar Beldea se ferește, și amîndoi dau tot timpul din mîini, parcă ar desena cu mănușile ceva în aer, în timp ce piepturile lor, cel mare și alb al lui Sterică, cel gros și îndesat al lui Beldea, se pîndesc unul pe altul și aruncă înainte, cînd un umăr cînd pe celălalt. Meciul durează de un minut, cei doi boxeri continuă să se „studieze", sînt la categoria grea, se mișcă mai încet, nu ca ăia de la „muscă" sau „hîrtie", în sală se-aud fluierături și huiduieli, arbitrul intervine, se bagă între ei și le face semn cu pumnii, adică „să se bată, ajunge cu studiul".

Și uite-l pe nea Sterică, cum întinde stînga și pe urmă dreapta, și iar stînga, Beldea a încasat una la mutră. „Ura ! Bravo !" dar e solid, se dă înapoi, scutură din

bărbie, fuge în corzi și pe urmă se-ntoarce și intră *corp la corp.*

Amîndoi se bumbăcesc la plex și în piept, Beldea vine pe dedesubt, Sterică îl tot ține elegant la distanță, îl atinge de cîteva ori, Beldea răspunde totuși și iată a bătut gongul, cei doi se retrag fiecare în colțul lui, pe cîte un scaun.

Mitu n-are ochi decît pentru Sterică, vede cum i se umflă pieptul ca un foale, și-a scos cauciucul din gură, gîfîie, scuipă, iar gîfîie, i-a căzut părul pe frunte, nea Mitică-l freacă cu un prosop, Sterică îl dă mereu la o parte cu mîna, pieptul lui continuă să se umfle, acum face exprè, îl umple cu aer și pe urmă-l dă afară cu zgomot, sforăind ca un cal de curse.

— A scos untul din el ! zice țiganul de-alături, să vezi acum ce-o să-l mai ia nea Beldea în fabrică !

— Ba o să-l facă el *cnòcaut,* pe Beldea, ai să vezi, protestează Mitu și chiar ar vrea să vadă un *cnòcaut,* toate meciurile au fost „la puncte" sau „nedecise", cel mai interesant e cînd numără arbitrul pînă la nouă, așa zice toată lumea, deși poate să-ți fie ceva milă de ăla care zace la pămînt.

În general, Mitulică nu poate spune că-i place boxul, oamenii se plesnesc peste tot cu mănușile alea uriașe, cîte unuia-i mai dă și borșul, apoi amețesc, și pînă la urmă abia se mai țin pe picioare, zic mersi că „i-a salvat gongul final". Nu e un sport frumos, ca voleiul, sau ca tenisul, deși, tenis n-a jucat niciodată, a văzut doar pe alții, nu numai la cinema, dar chiar o dată, într-o curte mare, două fete, pe un teren cu nisip roșu.

A început runda a doua, nea Sterică continuă să facă „joc de picioare", elegant, dar ciudat, acum Beldea este cel care-l urmărește. I-adevărat că nu prea îl ajunge, Sterică îl ține în vîrful mănușii, dar Beldea încearcă mereu să-l nimerească și uneori reușește, sala ține cu Beldea, că-i din cartier, îl încurajează mereu și chiar cînd Sterică lovește, tot pe Beldea îl aplaudă. Asta-l face pe Mitulică să țipe cît poate de tare, țiganul trage cu coada ochiului și rînjește, dar lui nu-i pasă. Ah ! acum Sterică a luat una la maxilar, s-a văzut cum i-a tremurat părul, se

retrage, Beldea după el, tot timpul, Sterică face eschive și de cîteva ori arbitrul trebuie să-i despartă.

Se țin unul pe altul de gît. Lui Mitu îi tremură inima acum, i se pare că nea Sterică e obosit, mișcările lui sînt mai nesigure, se retrage mereu și tocmai cînd e să-l atingă, în sfîrșit, pe Beldea, sună gongul din nou.

— Gata, l-a terminat ! În al treilea rond, îl cocoșează ! se bucură țiganul.

Mă rog, Mitulică nu știe dacă-i chiar țigan, da-i negru ca tăciunele și plin de coșuri pe obraz.

Iar prosoape, iar scuipături, iar frecături, Sterică gîfîie tare, pieptul lui se umflă și scade foarte repede, tot trage aer și parcă nu-i destul, dar nici cu Beldea nu-i mai bine, stă cu dinții strînși și se șterge mereu la nas.

„Dă, doamne, să-i fi dat borșul !“ îi urează Mitu în gînd, dar nu se vede nimica roșu, sau îl șterge mereu antrenorul lui, oricum, n-a mers ușor, cu toate că Sterică e atît de tare și Beldea e mai mic și gras.

Ah ! iarăși sună gongul ! Cei doi se-ndreaptă unul spre altul, parcă nu sînt prea bucuroși că se văd, Sterică încearcă o directă dar Beldea se ferește, îi convine, e mai mic, și pe urmă îl urmărește, căci Sterică nu s-a mai putut opri, și-l atinge la cap, o dată, de două ori și Sterică se retrage mereu și la ochiul lui stîng apare o pată roșie : este sînge ! Arbitrul îi oprește, se înalță să pună mîna pe capul lui Sterică, pe urmă-i dă drumul și lupta reîncepe.

— I-a spart arcada, bă ! se bucură țiganul, și lui Mitu îi vine să-l strîngă de gît, dar n-are timp, trebuie să urmărească ce se petrece pe ring, unde Sterică stă mereu cu o mănușe lîngă cap și boxează numai cu ailaltă, dar Beldea se bagă pe dedesubt și încearcă mereu să ajungă la cap, acolo unde-i rănit Sterică.

Ce urît ! Asta nu-i cavalerește, să dai mereu tot acolo unde celălalt sîngerează ! Sîngele s-a-ntins pe mănușa lui Beldea, și de pe ea, se așează pe tot pieptul și pe umerii lui Sterică, în nenumărate ștampile roșii. Sterică e parcă orbit, probabil nu mai vede din cauza sîngelui. Beldea îl poartă din colț în colț și lovește mereu. Numai de-ar rezista pînă la sfîrșit, de nu l-ar face *cnocaut*. Lui Mitu îi vine să plîngă de necaz, cînd se gîn-

deşte, dar poate cîştigă totuşi „la puncte", să nu se bucure ţiganul de-alături şi Virgil chelnerul şi chiar proasta aia de Mia, nevastă-sa, cu ideile ei !

Dar nu mai e nimic de făcut, Sterică cel Frumos se plimbă ca un om beat pe ring, nea Mitică aruncă prosopul, înseamnă că a „abandonat" şi că Beldea a cîştigat. Sterică, plin de sînge, coboară de pe ring, susţinut de nea Mitică, sala-l aplaudă pe Beldea, Mitu strigă „Huo !" de furie, ţiganul de-alături îi dă una peste ceafă, şi Mitu e umilit, de patruzeci de ori umilit, nu se mai poate lăuda cu nea Sterică şi nici cu frate-său Victor, n-are nici un rost, totdeauna oamenii buni o păţesc şi-ăia răii cîştigă ! Se strecoară printre oameni, iese afară în curte, încearcă să pătrundă la cabină pe uşa din dos, dar e încuiată, nu-i voie, abia peste o jumătate de oră reuşeşte.

Cînd îl vede pe Sterică, încremeneşte : are un pansament mare la tîmplă, buzele-i sînt sparte, ochii umflaţi, peste tot sînt numai vînătăi, e verde la faţă şi-abia suflă. Frumosul, bunul, uriaşul Sterică Roşenescu nu mai e decît un boxer dărîmat, Mia hohoteşte alături, degeaba zice Victor şi Mitu îl imită :

— Dacă nu-ţi spărgea arcada, cîştigai sigur. Aveai avantaj net.

Sterică îi priveşte tulbure, cu singurul ochi şi pleacă cu toţii acasă, prin dos, ca să nu-i vadă lumea.

Toată noaptea, Mitulică visează sînge, lovituri, se mişcă-n somn şi Victor îl înghiontеşte.

— Mai astîmpără-te, dracului !

Iar el nu zice nimic, nu vrea să-l observe că plînge, îşi jură în gînd să nu se mai ducă niciodată la box şi oricît strînge din pleoape, în faţa ochilor îi joacă mereu chipul desfigurat al lui Sterică, buzele lui rupte, ochiul tulbure, obrajii vineţi, pansamentul murdar de pe cap...

Ceea ce-i pare rău lui Mitu este că s-a dus acum gloria lui Sterică Roşenescu, cel mai frumos, cel mai bun, cel mai puternic. Oricine din curte sau de pe stradă poate să zică :

— Mai ţii minte cum l-a caftit Beldea p-ăsta ?

Aşa ceva nu se poate răbda şi nimeni nu se miră cînd, într-o bună zi, la nici o săptămînă, Sterică şi Mia

dispar din curtea lor, se mută undeva, mai la Centru, pe lîngă Foișorul de Foc, iar coana Manda pune iar o grămadă de bilete de închiriat pe gard.

Pentru un fir negru la chipiu

Auzi ce poate să-i treacă cuiva prin cap : să-nveți două clase într-o singură clasă !

Național-țărăniștii, adică Iuliu Maniu și Ion Mihalache, omul cu „pertractările" (ceva în sensul „cum s-o mai lungim" sau „hai s-o tărăgănăm") și omul cu cămașa peste pantaloni (umblă îmbrăcat țărănește cu brîu și itari, adică pantaloni albi, un fel de ismene lungi !) au ajuns la putere : *Votați Cercul*, scria pe toate gardurile și lumea i-a votat, chiar și Victor, care-i de mult major.

Ei bine, cum au ajuns la putere, gonindu-i pe „șobolanii" liberali, adică pe Vintilă, pentru că Ion I. C. Brătianu (care n-are nimic cu piața și cu statuia, ăla-i tat-su !) a murit la cîteva luni după ce-a murit Regele Ferdinand „cel Loial" (chiar așa „loial" nu fusese, doar n-a respectat pactul cu Puterile Centrale, și bine-a făcut !) sau Ferdinand-Intregitorul, zis și Urechilă, căci avea urechi mari, după cum se vedea și din caricaturile ziarelor de pe vremuri — în sfîrșit, deci, cum au ajuns la putere, vor să schimbe totul și-atunci de ce să nu schimbe și școlile ?

S-a făcut liceul cu șapte clase în loc de opt ! De fapt, Mitulică s-a bucurat la-nceput : înseamnă c-o să termine liceul cu un an mai devreme. Pe urmă, lucrurile s-au complicat : ce se-nvăța mai înainte în clasele 5—8, se-nvață acum în clasele 4—7. Din păcate, clasa a treia, în care intră Mitu acum, trebuie să-nveție și materia din fosta clasă a patra, pentru că-ntr-a patra se-nvață ce se-nvăța înainte într-a cincea și-așa mai departe. Și tot într-a treia, la sfîrșit se dă și „capacitatea", adică intrarea-n cursul superior. Deci, clasa a treia, clasa a patra și capacitatea. Cam mult !

Probă că-i mult e că de-acuma-ncolo trebuie să meargă la școală și după masa, aproape în toate zilele săptămînii. Și-atunci, ce mai rămîne pentru joacă, unde mai e timpul liber ? Iar pe Mitu, patru drumuri pe zi îl distrug, ce mai ! Trei kilometri sînt de la Bariera Vergului pînă la Cantemir. A măsurat el pe planul orașului, a măsurat cu rigla și a transformat la „scară" : 12 kilometri pe zi ! Păi numai pingele cît se rup. Cine stă aproape, bine, nu-i pasă, dar el, care stă atît de departe ? Unii nu se mai duc acasă la prînz, vin cu mîncarea-n ghiozdan și au voie să stea în curtea școlii (un timp, pe urmă nu i-au mai lăsat, c-o murdăreau toată !) dar Mitu nu prea are ce lua-n ghiozdan, că la ei nu-i chiar așa un belșug și chiar dacă iei, parc-aștepți pînă la prînz ? Mănînci totul încă din primele recreații ! Mă rog.

Alt balamuc a fost cu cărțile. La aproape fiecare materie le-a dat cîte două cărți, ba la unele, trei ! Cărți de-a treia, cărți de-a patra, ba chiar și una de-a cincea. Dumnezeu să mai înțeleagă ! Cînd a venit acasă cu lista de cărți a fost catastrofă : mii de lei ! De unde ? Noroc că Victor și Lenuța, care sînt foarte iubiți la serviciu, s-au plîns pe-acolo și, ce să vezi ! Madam Sorescu, care-i nevastă de colonel și care stă la serviciu numai așa, pentru că se plictisește acasă și știe limbi străine, a zis că stai că știe ea o metodă, vorbește ea cu sor-sa, care-i nevastă de deputat !

Și-așa s-a făcut că Mitulică s-a dus frumos îmbrăcat la locuința lui madam Fotiade, care, culmea ! este chiar alături de Cantemir. Acolo a făcut cunoștință cu domnul și doamna Fotiade : Domnul Fotiade, deputatul, este un bărbat foarte gras și aproape chel, cu ochi bulbucați și abia vorbește. În schimb, madam Fotiade e mult mai tînără, brunetă, mică și durdulie, dar foarte frumoasă. Seamănă cu sora ei mai mare, Madam Sorescu, numai că coloneleasa este nu numai frumoasă, dar înaltă și cu părul scurt, blond, adică „oxigenat".

Madam Fotiade n-are copii, căci Fotiade nu i-a făcut — nici nu-i de mirare la grăsimea lui ! — și-atunci se ocupă cu „binefaceri" și deputatul este de acord, pentru că asta-i aduce „popularitate". Mănîncă deci Mitu cu ei la masă, de-a rămas paf, cîte mîncăruri și vinuri se ser-

vesc și ce șervete albe și tacîmuri de argint și farfurii „Rosenthal" și pahare de cristal, — era mai dihai ca la un milionar american, la cinema ! — încît îi era frică să nu facă vreo boroboață și abia s-a atins de fiecare fel, cu toate că s-a săturat pe trei zile, ba a băut și un pahar cu vin și s-a cam ameţit.

La sfîrșit, deputatul s-a dus să se culce — cred și eu, după ce-a înghiţit cît șapte ! — iar Mitu s-a dus la bucătărie și a așteptat acolo, pînă „se-mbracă" madam Fotiade. Cînd a văzut-o, a rămas tablou : se pudrase și se rujase și avea pălărie și umbrelă de soare, și un taior verde-albastru, o frumuseţe, ca să nu mai vorbim de geantă și pantofi și mărgele și brăţară și inele ! Parcă era Lilian Harvey, iubita lui Mitulică de la cinema Milano, de pe Călărași.

(Lilian Harvey, Lil Dagover și Anny Ondra sînt cele trei iubite de la cinema ale lui Mitu. Anny Ondra e o fată blondă de tot, cu zulufi nenumărați, picioare frumoase și gura ca o cireașă. Lil Dagover este o femeie mai așezată, cu ochi mari, negri, adînci și mîngîioși și ea joacă mai ales roluri de ducese și împărătese care suferă din dragoste. Lilian Harvey este tot blondă, dar odată a fost și brunetă, are un nas acvilin, e mai băieţoasă, o „îndrăcită" și de cînd, în filmul *Lola* — la care s-a dus de cinci ori ! — Mitu a putut s-o vadă toată goală, e adevărat că din spate, și numai așa, o secundă, Lilian Harvey a trecut în mod incontestabil pe locul întîi, de unde n-a mai detronat-o nimeni, de aproape un an întreg !)

Prin urmare, Mitulică cu madam Fotiade, pe stradă. Nici n-au dat bine colţul că dintr-o mașină decapotabilă, sport, Alfa-Romeo, descinde un bărbat tînăr, înalt și frumos, se repede la Madam Fotiade, se înclină pînă la pămînt, pe urmă îi ia mîna și o duce la buze, ca un adevărat cavaler.

— Uite, Mitulică, domnul Lambru o să fie drăguţ și-o să ne ducă cu mașina.

Mitu dă mîna cu domnul Lambru, care-i face semn să urce-n spate, în timp ce deschide larg portiera pentru

Madam Fotiade, iar el ocolește mașina și s-așează lîngă ea, la volan. Și unde încep ei să ciripească pe franțuzește și dă-i cu „chéri" și cu „mon chou" încît pentru Mitu nu mai încape îndoială că între cei doi există o idilă mai veche și că madam Fotiade profită de chestia cu cărțile lui ca să poată s-o șteargă de-acasă.

(Nu-i de mirare de altfel, Mitu are un anumit antrenament în asemenea probleme. Nu este el *iar* curierul amoros între Victor și Mimi Prunescu, care, nu se știe cum dracu, s-a mutat și ea, — dar întîmplător ! la doi pași de locuința lor ? Drept care, Mitu îi vizitează des, se joacă cu Silvia și mai ales cu Leana, care acum e cogenmite domnișoara. Mitu are *un loc* unde pune scrisorile lui Victor, dacă-i și subcomisarul p-acasă — tot subcomisar a rămas, doar părul i-a mai albit puțin ! Bineînțeles, aceste misiuni se soldează cu mici bacșișuri pentru Mitu, care-i îngăduie să intre din cînd în cînd, la Milano, cu „preț redus pentru școlari". Victor e zgîrcit, nu prea-i dă cine știe ce, dar Mimi e mult mai generoasă și nu numai d-asta ține Mitulică la ea, dar Mimi s-a făcut mai frumoasă ca oricînd, acum e și mult mai bine îmbrăcată, fiindcă se pare că subcomisarului, dacă nu-i merge bine cu gradul, în schimb e plin de bani, „se-nvîrtește" adică, „numărul unu".)

Prin urmare, hai cu Alfa-Romeo, la Socec, la Cartea Românească, la Alcalay, Mitulică își cumpără toate cărțile, ia o grămadă de caiete, și groase, cartonate, și subțiri, și d-alea de teză și văzînd că „merge" își cumpără și creioane și gume și culori și penar, ba chiar un „toc-rezervor" și-un compas. Bineînțeles că domnul Lambru este galanton, n-o lasă pe Madam Fotiade să plătească nimic, singurul lucru care-l interesează este ca aceste „cumpărături" să se termine cît mai repede și să „scape" de Mitu. Ba chiar, „amîndoi" îl conduc pe Mitu și pachetele lui, căci s-au făcut „o grămadă", nici n-ar avea cum să le ducă singur pînă acasă, în Mihai Bravu ! Mitu cară repede pachetele în casă, pupă mîna parfumată a doamnei Fotiade, mulțumește emoționat domnului Lambru (în definitiv, n-a dat norocul peste el, cum să nu-i bată inima ?) și rămîne așa, prostit, în Șosea, uitîndu-se

lung după praful uriaș ridicat de Alfa-Romeo cel roșu, cu fericita pereche dinăuntru !

Oricît nu-i simpatizează el pe oamenii bogați, care sînt de obicei răi, zgîrciți, îngîmfați și de destule ori și proști. (A văzut el asta nu numai la școală, dar și așa, în general în lume, pînă și-n Bariera Vergului : una-i coana Măndica, proasta de proprietăreasă și cine-i, de pildă, coana Silica Mironescu, mama lui Mișulică ! Distanță ca de la cer la pămînt, chipurile !) În legătură cu madam Fotiade n-a avut nimic de zis. Și nu numai că i-a cumpărat cărți, chiar dacă din banii domnului Lambru, și că i-a cumpărat de mai multe ori, fiindcă prima dată unele manuale „nu se găsiseră" (deci figura cu Lambru și Alfa-Romeo s-a repetat !), dar după aia, a zis că atunci cînd are școală și după-masa, poate să vină la prînz și să mănînce la ea, ceea ce, Mitu trebuie să recunoască, e foarte frumos din partea ei !

I-adevărat că el a crezut c-o să stea iar la masă cu deputatul cel gras, acolo unde se mîncau numai gîște și curcani, dar nu, a fost trimis „la bucătărie", unde i-a dat de mîncare servitoarea, și nu cine știe ce bunătăți ! Dar, cum a învățat Mitu, „calul de dar nu se caută la dinți", principalul era că mînca ceva, nu se mai ducea pînă acasă, deci era în mare avantaj ! Că nu prea-i frumos să mănînci ca cerșetorii, la bucătărie, să fii pomanagiu adică, și-asta-i adevărat, dar „interesul poartă fesul" și-n orice caz, nimeni de la școală nu știa. Băieții cu care merge el de obicei spre casă, nu înțeleg de ce uneori Cristescu A. Dumitru o ia pe cu totul alt drum, și face pe „misteriosul" !

O mai ia el și altădată pe drumuri „misterioase" : cînd merge la „American", un cinematograf de pe Moșilor, sau și mai departe, cînd merge chiar la Moși, unde-i un spectacol nemaipomenit, lume și „distracții", și unde cel mai mult îi place la „menajerie", pentru că Naturalele continuă să fie idealul științific al lui Mitu. A luat și o chelfăneală bună, pentru că într-o duminică a plecat de acasă la 9 dimineața și nu s-a mai întors pînă la 9 seara, deoarece voise „să studieze la fața locului nutriția, excreția, comportarea generală a pachider-

melor", pe baza observării trio-ului de elefanți John, Lea și fiul lor Jacky, de la circul Kludsky !

Multe s-au mai întîmplat astă-vară. Întîi, că el a fost foarte ocupat cu fotbalul (plus Plantația, la care se poate ajunge și p-aici !) cu bicicleta, cu jocurile lui vechi (de pildă „campionate" întregi de divizia A, consumate pe masa din bucătărie, între 12 echipe — le știe și numele — concretizate fie în pietre, fie în nasturi, fie în niște boabe de fasole foarte frumos colorate !) la care de altfel a mai renunțat, deoarece Marsela i-a făcut cadou un joc de șah, iar el și-a cumpărat cartea din Biblioteca pentru Toți, „Jocul de șah" de Jean Dufresne, de unde a învățat tot felul de „deschideri" și „finaluri", adică „teoria șahistă", reușind într-un timp record să-i bată la șah pe toți din curte, dintre care cel mai măgar este Victor, care, dacă pierde, îl „caftește" sub cele mai rușinoase pretexte.

Victor a cam pățit-o în vara asta, pentru că s-a-mbolnăvit foarte tare, încă în primăvară, c-a trebuit să vină și doctorul de cîteva ori, ba a avut și o „hemoragie", a umplut un lighean cu sînge închegat, niște lipitori roșii care-i ieșeau pe gît, încît Mitulică a avut dintr-o dată o mare spaimă : Mama, Tata, iată și Fratele, Dar ce-are Dumnezeu cu ei ?

Victor a fost nevoit să facă băi de pucioasă contra reumatismului și bineînțeles cine căra apa, o încălzea, pe urmă o aducea la temperatura indicată pe „termometrul de baie", (unul îmbrăcat în lemn, care poate să stea în apă) și cine *dizolva* pucioasa, o țărînă galben-vînătă, un „compus al sulfului" (acum Mitu știe, deși nu le poate suferi, și fizico-chimice) și care mai și miroase cam ca „hidrogenul sulfurat" adică „infernal" ?

Cine ? Mitulică !

Aici se plasează și un episod cam rușinos pentru el, dar omul trebuie să aibă curaj în viață : cînd faci o prostie, o mărturisești și scapi, decît să te tot ascunzi. Tot din cauza pasiunii sale pentru Științe Naturale, Mitulică este un mare prieten al cîinilor, atît al celor din curte cît și al altora din vecinătate, care vin „în vizită" :

— Nu te mai pupa atîta în bot cu toate javrele ! Că nu ești hingher ! l-a certat Irina.

El n-a ascultat și, ce să vezi, nu descoperă el niște mîncărimi suspecte printre degetele de la mîini și chiar prin alte locuri, care nu erau altceva decît „scabie", cum învățase el la școală (vezi, „sarcoptul") sau „rapăn" cum zicea Coana Mărdica ? Oricît de mare era rușinea, a trebuit să spună, doar dormea cu Victor în același pat, care bineînțeles a și susținut că l-a „umplut" și pe el, și de-atunci o întreagă serie de „băi de pucioasă" s-au bucurat de prezența amîndurora. În orice caz, pînă la urmă, Mitu a scăpat de „rapăn" și Victor de reumatism și viața a reînceput să fie frumoasă.

Frumoasă și în sensul că de la o vreme frații lui au tot felul de prieteni, Victor cu Tavi învață la Berlitz-School, Lenuța se cam „logodește" cu Tavi, Irina are de asemenea curtezani, deseori la ei în casă sînt petreceri cu dans, cîntece și băutură. (Asta din urmă mai puțin, pentru că sînt ei săraci !) Se dansează *charleston, vals, boston, shimmy, tango* și acum *fox-trot.* Așa că dă-i cu *Ay, ay, ay, Ca c'est Paris* și *Negrita, Princesita,* pe cînd *Serenata de Tosselli* nu se dansează, a decăzut, ca și *Tosca,* pe care Victor le cumpărase la-nceput. Acum au patefon „de voiaj", s-a terminat de mult cu gramofonul, iar Mitu a auzit și de aparate de radio (avea Sterică Roșenescu : întîi, unul cu „galenă" și pe urmă, altul cu „lămpi") dar ei n-au. Bine că are Țățulescu, care-i un prost ! E, cînd stai și te gîndești, o adevărată minune : cîntă undeva la București sau în lume și tu auzi în casa ta ! Pui „căștile" la urechi, și cîntă ! E de necrezut, dar e foarte adevărat !

În afară de muzica de dans și cea de „orchestră", mai sînt și cîntece, cică „de petrecere", de fapt „de beție" : se țin toți de git și urlă ca nebunii, că pînă și Mitu le-a-nvățat pe dinafară. Nu se mai cîntă *Colea-n grădiniță* nici *„Cu tiribomba, uite-așa, / țuică și mastică-aș bea"* dar „Două lemne, două doage, zumbai !" și, pe melodia, „Titina ! Ah ! Tîtina !",

„Terente, ah ! Terente !
Terente fură fete,
Le fură, le bagă-n cufăr
Și le cîntă : «Flori de nufăr»."

Terente e un bandit, s-a ascuns în Delta Dunării, unde sînt trestii și „nuferi", nimeni nu reușește să-l prindă, ba mai face și chefuri și toată lumea rîde cît de proastă e poliția, mai ales Tănase de la Cărăbuș.

Lui Mitu nu-i plac aceste „chefuri". Vinul, țuica, sînt foarte rele la gust, berea ce mai merge, vara, cînd e foarte cald, dar și-aia-i amară, așa încît e de neînțeles de ce sînt atît de veseli oamenii cînd le consumă!

Mitu preferă șahul sau cititul. Iar a citit o grămadă de cărți, acum e ceva mai bine, au mai mulți prieteni și poate să ceară cărți de la toți și chiar și reviste: *Realitatea ilustrată*, mai ales *„Lectura"*, *Floarea literaturilor străine*, și *Biblioteca Dimineața*, dar și cărți adevărate cum este „Iama" de Kuprin sau chiar „Minciunile convenționale" de Max Nordau, o carte mai grea, dar foarte interesantă. Cît despre *Regina Margot* ce să mai vorbim, Mitulică a citit-o de 25 de ori, și zău că nu exagerează cine știe ce! E de Alexandre Dumas, cel care a scris *Cei trei mușchetari* (de fapt erau patru, cu d'Artagnan în frunte!) și *După douăzeci de ani* și *Vicontele de Bragelonne*. Dar *Regina Margot* e cea mai frumoasă, pentru că nu sînt numai aventuri, iar dintre cei doi buni prieteni, La Mole și Cocconas, primul o iubește pe Marguerite de Valois și se lasă torturat pentru ea și moare toomai cînd ea voia să-l salveze și... ce mai, ți se rupe inima după ei!

Dumas e francez și Mitulică a reușit să-l citească, n-o să credeți! în franțuzește. Uite cum a fost.

Întîi să ne-nțelegem, degeaba înveți la școală limba franceză și limba germană și limba latină, tot nu știi să vorbești și să citești decît pe românește. Cine știe „franceza de-acasă", poate să vorbească, deși la școală nu ia totdeauna note mari, pentru că ori nu prea știe ortografia ori nu învață gramatica sau nu-și face temele, pur și simplu, pentru că *știe* că tot trece clasa, deoarece la „conversație" are note mari, nouă și zece. Dar Mitu de unde să-nvețe d-acasă? La franceză, frații lui au știut cîte ceva, dar acum Mitu i-a lăsat în urmă. Cu Marcela și cu băieții Gally ar putea să vorbească franțuzește, dar cît se vede el cu ea, sau cu ei? Și chiar atunci cînd

Marsela-l ia pe franțuzește, lui i se-ncurcă limba-n gură și de rușine o dă pe românește.

Cînd a fost acum pe la ea ca să se laude că a trecut în *cursul superior,* adică a luat capacitatea cu medie bună, 8,67 și a intrat între cei 40, aleși dintr-o sută, care aveau să fie în clasa a patra (Și-a și pus repede un fir negru la șapcă, asta-nseamnă că-i un licean în cursul superior !) ce s-au mai mirat Cocò și Charlot că el, Mitu, „a ajuns" în cursul superior ! Mitu s-a simțit cam stînjenit : adică, ce „se miră" ei atîta, ce-i așa o ciudățenie nemaivăzută ? Adică, dacă ești sărac, trebuie neapărat să-nveți prost și să intri la o meserie, ți-ajunge ! În definitiv, poate că el, Mitu, este mai deștept ca ei și-o s-ajungă om mare, ministru, de ce nu ? În orice caz, decît Cocò, este sigur mai deștept. Charlot, ăsta-i mai șmecher, e și mai simpatic, e student la drept, și după ce face armata — are și o fotografie în uniformă ! — o să plece la Paris, să se „specializeze". Cocò, în schimb, abia se mișcă, bolborosește însă pe franțuzește și se pare că a început să stea în prăvălie pe lîngă bătrînul, că de altceva nici nu-i bun.

Deci, Marsela s-a mirat atîta că de ce Mitu nu vorbește franțuzește, încît l-a pus să citească, a văzut că știe, și-atunci, l-a întrebat dacă nu vrea o carte pe franțuzește. Și Mitu a primit-o, și i-a promis c-o s-o citească, s-a rugat numai să-i dea o carte mai ușoară, „ca la-nceput !" Marsela a tot umblat printr-o ladă cu cărți mari, groase, legate-n roșu, cu marginile aurite, cărți „de-ale copiilor", de cînd erau mici, și i-a întins una cît toate zilele pe care scria *La légende du Rhin.* Mitu s-a uitat și la alte titluri și a descoperit o grămadă de Jules Verne, tot cărți mari, roșii, cartonate, cu marginile aurite și cu desene foarte frumoase înăuntru. Dar Marsela a zis că prima-i mai ușoară, și pe urmă, după ce-o s-o aducă înapoi, că sînt cărți scumpe, și „amintiri" de-ale băieților, o să-i dea și din Jules Verne !

Zis și făcut, ia Mitu cartea acasă și începe s-o citească, în mijlocul considerației respectuoase a întregii curți.

— Mitulică citește cărți franțuzești !

— Și-nțelegi mă, ceva ? îl tot iscodește Tavi, care acuma mereu vine pe la ei, deși *Perpetuum Mobile* a

fost de mult demontat și valorificat în piesele sale constitutive.

— Ei, e greu al dracului, dar eu nu mă las !

— Să nu te lași, mă, Sarsailă ! a continuat Tavi, ceea ce-l supără pe Mitu, care nu-i Sarsailă, e-n cursul superior, știe mai multe chiar decît Tavi, care, după cum s-a constatat, n-are decît șapcă de student, încolo a făcut doar niște clase de „Arte și Meserii" și degeaba umblă el și la „Berlitz-School", nu se lipește germana de el. Mai multă știe Victor, ale cărui manuale le-a cercetat și Mitu : primul e ușor, dar volumul al doilea e mai greu decît manualul de-a treia al lui Mitu.

Adevărul este că Mitu nu prea înțelege nimic. Sînt desigur cuvinte și propoziții pe care le-nțelege, dar sînt prea puține pentru ca să-și dea seama de acțiunea cărții și de legăturile între personaje. După ce a „citit" vreo zece pagini, și-a dat seama că e vorba despre „Legenda Nibelungilor", care s-a jucat și la cinema, a văzut-o și el, mai de mult, n-o mai ține minte. E vorba de Gudrun și de Hagen, de Siegfried și de Kriemhilde, de regele Hunilor, etcetera. Asta, pe deoparte, îl dezamăgește (o poveste nemțească în franțuzește !) dar pe de altă parte îl ajută în descifrarea (că chiar, parc-ar fi *Cuvinte-ncrucișate,* așa trebuie să-și bată capul cu deslegarea !) itelor foarte încurcate ale poveștii.

Și ajunge Mitu la pagina 20, la 30, la 40, lectura-i tot mai plicticoasă, deoarece n-are nici dicționar („vocabularul" de la sfîrșitul cărții de franceză e prea mic, n-are o grămadă de cuvinte !) și chiar dac-ar avea, i-ar fi lene să „caute" toate cuvintele pe care nu le știe. Și orbecăie în continuare în mijlocul unui întuneric general, îi vine s-o lase dracului, dar îi e rușine de cei din curte, care urmăresc cu atenție cursul „lecturii" lui, precum și de Marsela, căreia i-a făgăduit că are să-i povestească „conținutul", căci franțuzoaica-i șmecheră, vrea să-l controleze, și-n afară de asta este și el „încăpățînat", „ambițios" cum se zice. Și tocmai cînd e gata s-arunce cartea și să ia mingea de fotbal, care acum i-aparține sau să șterpelească bicicleta din magazie și să se „plimbe" cu ea pe Șosea, uite că-ncepe să se facă lumină !

Dintr-o dată, eroii cărții încep să-i devină cunoscuți, Mitulică înțelege cine cu cine-i rudă, care cu care se bate, cine pe cine iubește sau dușmănește, paginile au devenit prietenoase, nu mai sînt „enigmatice", și cititul merge cu viteză. Așa fel, că după o săptămînă, poate să se ducă la Marsela, să se țină de promisiune, și să ia altă carte. Marsela, care nu-i prea deșteaptă, înțelege acum Mitu, poate chiar că nici n-a făcut cine știe cîtă școală în Franța ei, a ascultat cu gura căscată povestea Nibelungilor și s-a lăudat cu Mitu și la bărbatu-său și la „băieți", parcă ea o citise !

Între timp lui Mitu îi vine și o idee genială : ce-ar fi, ca să nu mai pățească ce-a pățit cu prima, să ia o carte de Jules Verne, din cele *pe care le-a citit în românește* (pentru că volumele albastre de la Delafras, le-a citit pe toate care le-a găsit și încă de mai multe ori.) ? Într-adevăr, găsește *„Michel Strogoff"*. Nu numai c-a citit-o, dar a văzut-o și la cinema, cu Ivan Mosjoukine, și deci lectura „pe franțuzește" merge ca pe apă. Așa că de acum înainte Mitu „citește franțuzește" ! Nu „vorbește" franțuzește, pentru că n-are „exercițiu", dar bineînțeles că odată și-odată o să se-ntîmple și-asta.

De altfel, la plîngerile lui că n-are dicționar, tot Marsela a fost aceea care a căutat iar prin pod, și i-a adus o carte cam jerpelită, n-are decît coperta din spate, dar este atît de groasă, cum Mitu nici n-a mai văzut vreodată o carte, e aproape un cub ! Este un „dictionnaire", *Larousse* îi zice, nemaipomenit, are peste 2 000 de pagini (Biblia-i mică pe lîngă el și are și ea aproape 900 !). Din nefericire, are un cusur : e francez-francez, nu francez-român, cum i-ar trebui lui Mitu. Toate cuvintele franțuzești sînt explicate prin alte cuvinte tot franțuzești !

De pildă, cauți la *être* și scrie *exister* și invers ! Noroc că are și foarte multe poze, desene. Uneori, înțelegi cuvîntul dacă te uiți la desen, sau invers ! Lucrul cel mai interesant este însă partea a doua a Larousse-ului, partea istorico-geografică, unde poți să afli absolut tot ce vrei, uneori și cu poze, bineînțeles, explicate pe franțuzește și mai are și foarte multe planșe unele colorate și hărți. Planșe cu animale, cu plante, fluturi, pești sau ciuperci, planșe cu drapelele tuturor țărilor din lume, regii din

toate statele, hărțile tuturor țărilor, una cu stelele de pe cer... Ce mai ! O minune. Mitu stă ceasuri întregi și buchisește în Larousse, că i-a înnebunit pe toți. Nu mai vorbim că are la mijloc și niște pagini de culoare roz, unde se explică (tot pe franțuzește !) toate proverbele din toate țările, englezești, italienești, latinești. De pildă *Time is money* sau *Ad-hoc* sau *All right* etc. etc.

În condițiile acestea, ajungînd să-l citească pînă și pe Dumas-Père în franțuzește (și asta a găsit la Marsela !) se-nțelege că iubirea lui pentru Cateluța s-a evaporat de la sine. Cateluța este fata băcanului de-alături. Ea are părul și ochii negri, e ca o țigancă frumoasă, cînd se uită la tine, amețești pur și simplu și Mitu făcea ce făcea. și-și căuta de lucru prin băcănie, cumpărînd mereu cîte ceva, „pe datorie", ciocolată sau bomboane, dîndu-i și Cateluței, care însă pe cît era de frumoasă pe atît era de proastă, sau poate doar timidă, fiind ea și mai mică mult decît el.

În orice caz, după un „scandal monstru" privind „datoriile" contractate în mod ilegal de Mitu la băcan (ăla profita al dracului !) s-a lăsat de asemenea aventuri puerile.

Altceva a fost însă cu domnișoara Lili.

Vioara

Un timp lui Mitulică i-a fost frică de domnișoara Lili. Avea ea un fel bun de a privi, cu ochii ei mici, căprui, foarte înfundați sub sprîncene, ochi adînci, dar mîngîioși, umezi ca niște ochi de cîine blînd, numai că din cînd în cînd se făceau negri, cu luciri vinete, așa cum dă gazul pe o apă, și în afară de asta, atunci ea se uită zbanghiu, îl vede și nu-l vede, adică cu unul se uită la el și cu al doilea în altă parte, într-un loc aiurea, și acolo parcă nu-i place ce vede, se sperie, se-ntunecă, o apucă o supărare mare — și-atunci lui i se face frică.

I se face frică pentru că — știe el de la Irina — domnișoara Lili a avut un curtezan, un student, care a înnebunit și l-au dus la balamuc, și-atunci domnișoara

Lili a fost mult timp bolnavă, după care a învățat să cînte la vioară și cîntă ceasuri întregi, în odaia din față, de la stradă, aia întunecoasă, plină de mobile, fotografii, perne și broderii.

El o iubește foarte mult pe domnișoara Lili, deși, după ce a aflat că a fost în vorbă cu un student nebun, nu-i mai e așa la îndemînă lîngă ea, oricît îi zîmbește, îi dă dulceață, îi dă cărți și-l lasă să stea alături cînd cîntă și s-o asculte cît vrea el. Îi place mai ales cînd rîde, rîde ca o capră dar foarte cristalin, și-atunci ochii ei înfundați sînt înconjurați de catifele, ca la pansele și fac mereu scîntei mici și colorate, capul se mișcă și el — se vede după gura, foarte roșie, care joacă încoace și-ncolo — iar trupul ei, tăiat drept, subțire ca o surcea, se lungește parcă mereu, în timp ce sus, sînii ascuțiți, tremură tare, tremură amîndoi și mereu, atît de frumos, că el aproape că leșină.

Cu atît mai mult e trist, cînd s-a făcut aproape întuneric și ea se uită deodată zbanghiu. Atunci dispare ființa ei colorată și dulce și ametitoare, în locul ei o vede pe nebuna de la librăria din Calea Moșilor.

(Cît a fost foarte mic s-a mirat de ce-i ziceau străzii „Calea Moșilor", pentru că erau puțini moși pe ea, cam doi-trei ! Mai tîrziu, a înțeles că e „drumul care duce la Moși", adică la „Tîrgul Moșilor", unde-și pierde el acum vremea, din cînd în cînd, printre călușei, lanțuri, Roata Morții, tombole, Montagne-Russe, menajerii, circ, Femeia-Șarpe și Femeia cu Barbă și o grămadă de alte distracții. Păcat că n-are bani să meargă la toate pe rînd, de mai multe ori, pînă se satură și cade din picioare de somn și-atunci pleacă acasă, se culcă și doarme buștean.)

Librăria din Calea Moșilor semăna nițel cu Moșii. Tot așa, și acolo, ce se vedea în vitrine era un fleac, față de ce se putea găsi înăuntru. Din nenorocire, tot ca la Moși, și aici trebuia să ai bani, altfel degeaba. Și el niciodată n-avea bani, adică bani mai mulți sau foarte mulți, unul din ăia mari de hîrtie, din care pentru unul singur îți dă o groază din ăia mici, de hîrtie și de nichel. La-nceput, cînd a mers la școală, căpăta dimineața cincizeci de bani, ca să-și cumpere o chiflă, în recreația mare. O chiflă însă, ce-nseamnă ? O bucată de pîine albă !

Dar alți copii, nu numai că aveau de acasă pîine cu unt sau cu mezeluri, pe lîngă care chifla lui era un rahat, dar aveau și bani, cumpărau gogoși, pistil, zaharache, batoane de ciocolată, rahat de-adevărat, bigi-bigi, dovleac copt, susan, covrigi dulci, plăcinte, tot felul de caramele și bomboane... Ce nu cumpărau !

Și-atunci, ce și-a zis el ? „Mai bine mănînc de la ei. Le cer sau îi bat și le iau ce-au în mînă, sau chiar șterpelesc de la bragagiu, de la simigiu, de la covrigar, cînd ăia nu se uită bag mîna prin gard, că nu le dă voie-n curtea școlii, haț ! și-o rup la fugă, printre copii, în curtea din dos sau în closet sau chiar în clasă !“

Zis și făcut.

Uneori mergea, alteori nu mergea. Mai era și bătut, pentru că băieții ăi mari sînt foarte răi, te plesnesc de vezi stele verzi, îți pun piedică, îți dau șuturi în spate... Principalul era, că după cîteva zile avea unul, doi, cîte odată chiar trei lei, cu care putea să se ducă la librărie, acolo, vizavi de „Mosorul Roșu“, unde era mereu trimis să cumpere jurubițe de „bumbăcel“, „mulineuri“, sau gheme de ață.

Stătea întîi mult timp în fața vitrinelor (erau două, nu prea mari, cu multe feluri de mărfuri, toate foarte înghesuite) și se gîndea ce să cumpere : capse, abțibilduri, bile de sticlă, verzi sau colorate, bucoaie de oțel, poze, sau chiar un revolver ori un caleidoscop ? Uneori cumpăra condeie de cenușe sau ascuțitoare, gumă „Elefant“ sau peniță „Klaps“. De fapt, cam știa el ce avea să cumpere în ziua aceea, își făcea planul de mult, dar trecea mereu de la o vitrină la alta, mai ales pentru ca să vadă cine-i la tejghea : baba bună sau baba nebună ?

Căci erau două babe, patroanele, amîndouă pline de broboade, cu păr alb, cu fețele pline de crețuri. Ele nici nu stăteau în prăvălie, ci într-o cameră în fund, după o perdea neagră și cînd auzeau clopoțelul de la ușă (că aveau un clopoțel, ale dracului !) atunci odată apăreau după perdeaua neagră, una după alta, slabe, galbene și urîte și trebuia să spui repede ce vrei să cumperi, iar dacă n-aveai bani îți ziceau „Hai, cărel ! Du-te la plimbare !“.

Baba nebună era mai slabă și mai mică, dar i se vedea răutatea pe față. Mai ales în ochi. Erau negri ca iadul, ca două găuri în fundul cărora ardeau flăcări. Ea nici nu prea vorbea, apărea ca o stafie și te privea cu găurile ei înspăimîntătoare. Era ca o iasmă d-alea din basme, gata să-ți sară-n cap, să-nfigă ghearele în tine și să-ți sugă sîngele. Cînd era doar ea la tejghea, Mitulică nici nu intra. Tot așa, îi era frică să intre și cînd nu zărea pe nimeni în prăvălie. Dacă, atunci cînd avea să se dea la o parte perdeaua, nu ieșea baba bună, ci nebuna, cu ghearele ei ascuțite, cu ochii de cărbuni aprinși, cu părul ei de Muma Pădurii? Aștepta deci, pînă erau măcar amîndouă la tejghea, sau pînă venea un alt mușteriu.

Cînd se făcuse mai mare, intra oricum, ca să-și încerce curajul, dar la apariția nebunei, *singură,* simțea cum îngălbenește, se bîlbîie, și era pregătit în fiecare moment s-o zbughească pe ușă, *dacă ea l-ar fi atacat.* Căci toți știau că era nebună și că putea să sară la gît ca un cîine turbat, și el era mic, iar ea destul de mare, parc-o și vedea călare pe mătură, zburătăcind pe deasupra acoperișurilor, noaptea, intrînd ca un strigoi în casele unde se uitase vreo fereastră deschisă.

Baba de la librărie era un nebun rău, un nebun periculos, de care trebuia să se ferească. De altfel, nici nu era musai să-i spună cineva, simțea și singur cum i se făcea pielea de găină, nu putea să vorbească și nici să înghită, ceva neplăcut umbla pe șira spinării, iar picioarele s-apucau să tremure.

Dar nu toți nebunii erau răi! Uite, Iancală!

Iancală era băiatul cel mare al croitorului. Ei locuiau în curtea cea mare, sub gangul de intrare dinspre Calea Moșilor, gangul cel înalt, întunecat, plin de șobolani și de pisici. Ușa atelierului abia se vedea, deși înăuntru erau mulți ucenici care coseau, descoseau, spălau, călcau. Mereu se afla pe gang cîte un „fier" pus la încins, cu mangal și cu burlan pentru fum, și era frumos, mai ales seara, cu ochii lui de foc, sau cu jerbele de scîntei cînd era „vînturat" pînă deasupra capului. Era și multă cenușe, în care dacă cineva călca desculț, odată-l auzeai urlînd și sărind într-un picior, căsnindu-se să deslipească din talpă tăciunele blestemat.

Iancală era foarte mare : cît un cal ! Avea păr negru, era gras și-și lăsase chiar și mustață. Umbla de multe ori prin curte numai în izmene sau cu o pălărie neagră, tare, pe cap, cînta cîntece bîlbîite, rîdea ca prostul, se prefăcea (sau nu ?) că fuge după fete sau după copii. Alteori își aducea o bucată de carne, pe care o frigea la mangalul din fierul încins. Iancală era bun : rînjea cu gura pînă la urechi, trăncănea, dădea celorlalți dumicați din friptura lui. Numai cîteodată plîngea cît era de mare, își rupea mustățile, își arăta părțile rușinoase ale trupului, care erau foarte păroase și pe care le pliciuia cu palmele.

Dacă mai erau și alți nebuni ?

Erau.

În primul rînd, era madam Trifu, care locuia în casa de alături, pe strada Sfinților, în fundul unui gang lung, îngust și tot întunecos, dar era un gang care lui Mitulică-i plăcea, răsuna foarte frumos dacă urlai în el, era așa ca un tub lung, care vuia tremurat și fără sfîrșit, pînă cînd sosea madam Trifu, crăcănată, mică și roșie, i se zicea Surda (deși, cum auzea ea, dacă era surdă ?) sosea cu o mătură sau cu un baston în mînă, strigînd de se umplea tot gangul, și-atunci Mitulică și alți copii ca el, fugeau, dispăreau, s-ascundeau (aveau locurile dinainte pregătite !) și ea se oprea tocmai pe trotuarul cu plăci pătrate — ocăra în toate direcțiile, ca să se asigure, și nu intra la loc în gang, pînă nu se strîngea lumea de pe stradă, pentru ca să se *certe* și cu ei.

Era și ea o nebună bună, madam Trifu, nu prea le era frică de ea, deși, cine rămînea în urmă, mai lua cîte o mătură pe spinare sau, ceea ce era mult mai îngrozitor, simțea degetele osoase ale Surdei intrîndu-i în spinare sau încercînd să-i smulgă viițe de păr, și făcea pe el de spaimă, pentru că atunci nu mai era Surda, care urla, ci Nebuna, care chinuia și putea să omoare !

Prin urmare, nu sînt numai nebuni răi ci și nebuni buni. Ba unii, sînt cînd răi cînd buni ca Iancală.

Lucrul ăsta l-a văzut cel mai bine la Baba Nale, bunica lui Sterlu, care nici nu era nebună, era doar oarbă, o bunică oarbă. Ochii ei erau amîndoi închiși, cu pleoapele căzute înăuntru, ca două zorele vinete, nedeschise,

care se chircesc cînd le sugi aerul. Baba Nale umbla cu ochelari negri și se conducea cu un baston, care mergea înaintea ei și pipăia locul și lucrurile. Era bună, îi dădea stafide și nuci, îi zicea Pui de Rață, era exact ca Bunica lui Delavrancea, numai că avea un glas cam gros, cu toate că nu fuma, ca fata ei, mama lui Steriu. Steriu însă era obraznic cu ea, și-atunci bătrîna se supăra, umbla după el prin casă, glasul i se făcea și mai gros, pe lîngă ochelarii negri apăreau niște crețuri rele, rînjea și dădea tare cu bastonul prin aer, și-n cele din urmă, îl arunca cu putere în direcția de unde veneau sunetele batjocoritoare. Atunci semăna cu nebuna de la librărie și el se refugia tocmai în partea opusă lui Steriu, deoarece, odată primise pe gratis bastonul în cap. Atunci îi era frică de ea, semăna cu un cîine bătrîn, încolțit și rău, care se repede în toate părțile fără vreo alegere.

Mama domnișoarei Lili nu este însă deloc nebună. E cea mai blîndă mamămare pe care a cunoscut-o Mitu în viață. Cu toate că e foarte bătrînă și foarte slabă — abia de atinge pămîntul, mai mult plutește — și cu toate că are un chip boțit și strîmb, plin de crețuri, și ochi mici de tot, abia de-i deosebești, lui i se pare frumoasă, din pricină că-n jurul capului ei, este totdeauna multă lumină, iar glasul ei e subțire și cîntător, ca al păsărilor din colivii. Îi place foarte mult în curtea lor mică din strada Orzari, umbroasă, plină de flori, unde la masa din chioșc, strălucesc buzele foarte roșii (date cu mult ruj !) ale domnișoarei Lili, care are rochii lucioase și colorate, și broderii subțiri la decolteu, și unde, din bucătărioara din fund, apare zeița bunătății, mama ei, și piuie vorbe subțiri și mîngîioase.

Nu-i place cînd vin pe-acolo frații ei, trei domni mari, înalți, foarte grași, fumînd și scoțînd cuvinte icnite din burdihanele lor. Nici nu știu să vorbească, spun numai prostii, fraze fără cap și coadă, rîd gros și habar n-au de muzică sau de cărți. A auzit, tot de la Irina, că ele două sînt prietene, că ei vor s-o mărite pe domnișoara Lili, cu un funcționar gras și chel ca și ei, dar ea nu vrea, și-atunci se supără, fuge din chioșc, trece în camera întunecoasă de la stradă și cîntă la vioară. Mitu mai stă puțin în chioșc, aude „Ce facem, dom'le, cu ea ?“,

„Să nu se ţicnească !“, „Doamne fereşte, bată-te peste gură“ (ciripeşte bunica !) şi se duce după ea în casă.

Cînd cîntă la vioară, domnişoara Lili e mai frumoasă ca oricînd. Stă dreaptă-dreaptă, parcă se agaţă de vioară. Din cînd în cînd, scutură capul ca să-şi îndrepte părul, se apleacă cu vioară cu tot şi-apoi le repede pe-amîndouă în sus. Aşa cum stă, cu bărbia apăsată tare pe vioară, mişcîndu-se toată după ea, cînd cu braţul deschis larg, prelungit de arcuş, cînd cu el apropiat de piept, aplecată spre vioară, ca şi cum i-ar şopti ceva, domnişoara Lili pare un bărbat subţire şi drept şi frumos. Singurul lucru care o trădează este pieptul care tremură atît de ameţitor. În comparaţie cu lăutarii pe care i-a văzut Mitu, nişte ţigani urîţi, care se cocoşează pe vioară, şi mai cîntă şi din gură, domnişoara Lili este un fecior de împărat, cum se zice în poveşti.

Dragostea lui Mitu pentru domnişoara Lili este foarte complicată. Întîi, o iubeşte pentru că umblă frumos, rîde cristalin şi are pansele pe ochi. Apoi, o iubeşte pentrucă-i fecior de împărat, cîntă la vioară, e ca un prieten bun şi care ştie tot felul de lucruri. Pe urmă, o iubeşte pentru că se uită undeva, el nu ştie unde, tace mult şi-l face şi pe el să tacă şi să-i placă. O iubeşte şi pentru că n-ascultă de fraţii ei cei graşi şi are o mamă atît de bună. O mai iubeşte pentru că nu se fereşte de el, îl lasă s-o asculte cînd cîntă, ceea ce nu face pentru nimeni altul. Poate, cîteodată, pentru mama ei. Ba chiar, domnişoara Lili plînge uneori, cînd e cu el. Îi cresc foarte mari panselele pe ochi, pe urmă îi apare o lacrimă, două, mai multe, trece un timp lung, vioara continuă să se mişte prin văzduhul moale şi umbros al odăii, sunetele ei umplu încăperea (sînt multe, sunetele, unele lungi şi subţiri, panglici fără capăt, altele scurte, late ca nişte funde bogat împletite, sînt şi picături şi confeti şi poleială şi petale, ba chiar clopoţei, vîjîietori, nasturi de sidef sau îmbrăcaţi în mătase şi catifea, un caleidoscop întreg — ce mai ! — care nici măcar nu se vede !) pînă cînd domnişoara Lili scoate vioara de sub bărbie, o ţine aşa, în jos, atîrnă ca o pasăre moartă, iar arcuşul, în partea cealaltă, se îndreaptă spre podea, parcă vrea s-o înţepe.

Atunci, ochii ei se schimbă, unul devine mai mare decît celălalt, fața i-a rămas strîmbă, poate din cauza viorii pe care stătea apăsată, chipul i se înnegrește, cineva îl spală cu ceva rău și urîțitor, în jurul capului ei se face un întuneric înfricoșător, și Mitu simte că trebuie să plece, i s-a făcut frică, nu-i frumos să te uiți la cineva cînd plînge, o ia încet spre ușă, dar domnișoara Lili a pus vioara în cutie, ca pe un mort pe catafalc, îl cheamă, îl mîngîie pe păr și spune în șoaptă :

— Bine, du-te, Mitulică !

Cum să n-o iubească pe domnișoara Lili, care-i și femeie frumoasă și fecior de împărat, cîntă la vioară și plînge cu el în odaie, rîde cristalin și are cunună neagră de nebun ? A iubit-o mereu, a iubit-o și după ce ea a plecat, s-a dus la sanatoriu, poate l-a-ntîlnit acolo pe curtezanul ei, studentul, a iubit-o și mai tîrziu, cînd ea s-a-ntors, s-a măritat, și-a plecat, și-o mai iubește și astăzi, pentru că e sveltă, are pansele-n ochi și stă în sufletul lui, agățată de o vioară.

Tinere, cunoaște-ți țara!

Pentru un timp, pentru cîțiva ani, poate pentru totdeauna Mitu părăsește Bucureștii. Ochii lui urmăresc melancolici cum se depărtează peronul Gării de Nord, pasarela Basarab, Podul Grant, apoi Triajul, ultimele uliițe desfundate ale periferiei bucureștene. Aerul proaspăt al dimineții de vară, soarele vesel, încă nu arzător, îi mîngîie fața, dar inima lui, oricît îi place lui Mitu să călătorească, este cam strînsă.

Și nici prima oprire, la Chitila, nu-l face mai puțin îngîndurat.

Dacă se gîndește bine, sînt exact cinci ani de cînd n-a mai mers cu trenul. De la „aventura" Biborțeni. În cinci ani, multe lucruri s-au întîmplat, el a devenit băiat mare, a terminat clasa a patra de liceu, în curînd va avea 15 ani. Acuma merge singur cu trenul, deși e tot

un „personal", tot „clasa treia" și, culmea, tot pe linia care duce spre Biborțeni ! Numai că de data asta ținta lui este alta. Deși, tot atît de necunoscută pentru el, pe cît fuseseră și Biborțenii.

Mitu merge la Brașov. Ce caută el la Brașov ? Ale vieții valuri !

Victor a fost mutat cu slujba la Brașov. N-a vrut el să se ducă, nu voia să părăsească Bucureștii, Capitala țării, oraș mare, „metropolă", nu voia să-și lase prietenii, pe Mimi Prunescu și cine știe pe mai cine, dar nu i-a mers. Nu i-a mers din mai multe motive. Întîi, pentru că face prostii. Da, da ! Mitu a auzit discutîndu-se prin casă. Sigur, el nu-și permite să s-amestece, Victor este acum un bărbat în toată puterea cuvîntului și situația lui Mitu, de „întreținut al fratelui său" nu-i dă dreptul la vreo apreciere. Cu toate că acuma e și el destul de deștept ca să înțeleagă multe lucruri și, nu odată, mai bine decît frații săi. A constatat însă că ei nu-l cred în stare să înțeleagă, nu ascultă ce spune el, îl tratează la modul : „Ia mai taci, mă deșteptule !" sau „Sigur, Marte din post putea să lipsească ?" sau „A vorbit și Nea Ion, că și el e om !", ceea ce este destul de jignitor, dar cînd ești Prîslea trebuie să taci, că altfel...

Fiindcă, să vezi ce-a făcut domnul Victor. Îl trimite „societatea" într-o deplasare în interes de serviciu. Dumnealui a „încărcat" nota de plată a „spezelor" și ăia de la birou l-au „dibăcit". A tot încercat el să se justifice, dar de fapt, chefuise el p-acolo, ce dracu a făcut ! că l-au prins și cu niște chitanțe false. Scandal mare, că-l „dau afară", că „să dea banii înapoi" că, în sfîrșit „nu pot să-l ierte" decît dacă primește să plece la fabrica lor din Brașov. Pe urmă de-abia s-a constatat că i se mai făcuse această propunere, dar dumnealui o „refuzase", că era tare pe situație. Dar ăia de la Societate de-aia i-au plătit cursuri la Berlitz ca să învețe limba germană, pentru că la Brașov sînt mulți Unguri și Nemți (Nemții se numesc Sași) și la fabrica respectivă toți inginerii erau „specialiști" nemți și ca să poată lucra cu ei, Victor trebuia și el să știe nemțește ! Prin urmare, ei una știau și cum mizeria e tot mai mare, se fac „curbe de sacrificiu", adică micșorarea lefurilor, se fac greve și

lucrătorii sînt împuşcaţi, sînt mulţi „şomeri", oameni care n-au de lucru, şi dacă fac manifestaţii şi cer să muncească sînt luaţi la goană cu furtunurile cu apă şi bătuţi cu cauciucurile de poliţie, Victor, care are doi fraţi „în spinare" (căci Lenuţa s-a măritat cu Tavi, dar asta-i altă poveste) a trebuit să se supună. Şi-aşa se face că de Crăciun a plecat cu Irina la Braşov unde se şi află acum amîndoi şi unde merge şi el, Mitu.

Pentru că, fiind la mijlocul anului şcolar n-au putut să-l ia, au zis că tocmai bine, pînă „se mai aranjează ei p-acolo", Mitulică termină anul şi la toamnă se va muta la un liceu din Braşov. Şi-atunci, ei au plecat şi Mitu a rămas singur în Bucureşti. Singur ! Nu chiar singur, dar în mod curios, în oraşul în care s-a născut, în oraşul familiei lor, Mitu a rămas „în gazdă". Mai sînt cîţiva băieţi în clasă care sînt în gazdă. De pildă, Ionescu S. Ion, care este din Bolintinul din Vale şi stă în gazdă, că plăteşte taică-su de se spetează, şi cară „alimente" în fiecare săptămînă. Dar să fii din Bucureşti şi să stai în gazdă, asta-i mai rar. Şi unde credeţi că a stat el în gazdă, toată iarna, adică de la Crăciun pînă la Paşti, că pe urmă s-a mutat la Lenuţa şi la Tavi, ceea ce nu se mai numea gazdă ? La Mironeştii !

A fost un aranjament al lui Victor, care s-a-nţeles cu coana Silica (ca întotdeauna, de altfel, Mitu are acum bănuielile lui, dar ce s-amestecă el ?) să-i plătească ceva şi Mitulică „să-i arate" la lecţii lui Mişulică, un leneş patent, în clasa a treia primară. Aşa că, vreo patru luni de zile, Mitu a cunoscut mai îndeaproape familia Mironescu. El dormea cu Mişulică „dincolo", iar Mironescu cu Coana Silica în antreu. Femeie bună, Coana Silica, şi veselă şi le dădea mîncare bună (cît aveau şi ei, că Mironescu iar era „pe liber", probabil că d-aia-l şi primise pe Mitu în gazdă) un singur cusur avea : îl răsfăţa pe Mişulică într-un hal, că nici nu era de mirare că avea aşa note proaste. Mitulică a vrut să-l mai caftească, să-nveţe, dar Coana Silica i-a interzis şi-atunci Mitu i-a explicat lui Mironescu că „în felul ăsta nu pot să-mi iau nici o răspundere" drept care, Mironescu, care nu ştia multe, îi şi trăgea o bătaie lui Mişu, iar Coana Silica se supăra pe Mitu, că de ce-l pîrăşte pe „mititel-

lul" la „barbarul de tat-su", în sfîrșit, o halimă întreagă. De fapt, Mișulică nu dorea să învețe, ci voia pur și simplu să-i scrie Mitu lecțiile, ceea ce era și plicticos și inutil, dar pas de convinge-o pe Coana Silica !

— Lasă, Mitulică, zicea ea, hai fă-i-le, că-i mic, săracul.

— Da, dar...

— Nu faci tu asta pentru mine, Mitulică dragă ? se pisicea Coana Silica și-atunci Mitu se cam fîstîcea, pentru că Coana Silica avea niște ochi verzi, care-i jucau în cap și venea lîngă el și-l mîngîia pe creștet cu mîna ei caldă și moale pînă cînd el ceda.

Mitu nu a „suferit" atît de mult ca atunci la Biborțeni că-i „printre străini", vorba lui Hector Malot (*Sans famille !)* pentru că-i cunoștea de mult pe toți trei, ba s-a și prins de simpatie pentru Mironescu, cu care a discutat multă politică și care i-a explicat ce viață grea au micii comercianți și micii meșteșugari și cum femeile nu se gîndesc decît la „lux" și la „alte alea" (asta era Coana Silica, cu care măcelarul continua să se ciondănească, deși Mitu și-a dat seama, și nu numai după diverse zgomote nocturne, că o iubea și chiar ea vorbea uneori despre el cu dragoste !). În orice caz, după Paști, care-a căzut tîrziu anul acesta, nu știa ce discuții a avut Victor cu Mironeștii, că Mitu a fost mutat la Lenuța, care locuia acum pe Măcelari și era „cu burta la gură". (așa se zice, Mitu n-are nici o vină !)

E foarte curios cum s-a rupt Lenuța dintre ei ! Ei erau toți patru, „cei patru frați" și dintr-o dată (nu chiar dintr-o dată, bineînțeles) au rămas doar „trei", ca-n „bancul" ăla · „Cei patru evanghelişti sînt trei, Luca și Matei !" (O prostie, desigur, dar toată lumea e foarte încîntată cînd poate s-o „plaseze" !). Deci, își dăduse seama Mitulică încă de pe vremea lui *Perpetuum mobile,* că între Lenuța și Tavi e ceva, și pe urmă Tavi era și soldat și student și venea foarte des pe la ei, uneori chiar dormea la ei (ceea ce-l enerva pe Mitu, că, unde încap trei inși într-un pat ?), ba chiar și-amintește că patul de bronz al fetelor s-a rupt în mod ciudat, la margine (era de tablă !) iar Victor rîdea cu gura pînă la urechi și tot făcea :

— Ați rupt patu', bă ! Ce faceți, bă ? Rupeți patul ?

Pe scurt, s-a făcut cunoștință cu toată familia lui Tavi. Mitu, pe bicicletă (acum, „pe cadru", nu cu piciorul prin-năuntru !) asigura legătura între domiciliul miresei și al mirelui, hai la nuntă și cei doi s-au mutat împreună, „separat", pe o stradă numită Logofătul Tăutu (ăla cu cafeaua, cu Turcii, cînd a scuipat-o, că s-a opărit, că nu știa ce-i cafeaua și că-i fierbinte !) unde au trăit, cum zice Victor, „ca doi porumbei", după care, Lenuța a rămas însărcinată și s-au mutat într-o casă mai bună, pe Măcelari, și-acolo Lenuța a născut o fetiță foarte frumoasă și cum nu prea știau cum s-o boteze, Mitu a propus *Cornelia* (a explicat cum fusese cu Mama Gracchilor !) și toată lumea a fost de acord și Mitu a devenit pentru prima dată „unchi". Să fii „unchi" la nici 15 ani, e ceva, nu ?

De fapt, șmecherul de Victor, văzînd că Lenuța s-a măritat și știind el că *va trebui* să plece la Brașov, a încercat, în complicitate cu cei doi însurăței s-o mărite și pe Irina, numai că asta n-a mers, deoarece Lenuța și cu Tavi s-au luat din dragoste, pe cînd pe Irina au vrut s-o mărite cu unul pe care ea nici nu-l cunoștea și nu-l iubea (astea sînt căsătorii „de conveniență") ceea ce Irina a refuzat și a ieșit scandal și ea a zis că în definitiv n-are decît Victor să plece singur, că ea „n-are nevoie", știe să lucreze și să se „întrețină" singură. Mitu a fost de acord cu poziția Irinei : sigur, dacă nu-l iubești, de ce să te căsătorești ? Numai așa, ca să te nenorocești ? Așa că pînă la urmă Victor a luat-o pe Irina cu el la Brașov și Mitu a rămas singur în București.

Singur !

Da. Singur. Întîi, din familie s-a dus Mama. Pe urmă, s-a dus Tata. Pe urmă, a plecat Lenuța, „la casa ei" cum se spune. După aia au plecat și Victor și Irina, iar Mitu a rămas singur. Singur, pentru că Mironeștii... niște străini, totuși ! Singur, pentru că și Lenuța cu Tavi, sînt și ei „separați", s-au înstrăinat într-un fel.

Cum este singur în București ? Cum să fie ? E și bine, e și rău. E bine pentru că ești *independent* (aproape independent) faci ce vrei, vii cînd vrei, te duci unde vrei, *tu singur* hotărăști ce ai de făcut, dacă vrei faci, dacă nu

vrei nu faci ! Sigur că fiind sărac și mic, nu prea poți să faci orice vrei, asta-i partea rea, și, mai ales, dacă ți se-ntîmplă ceva, n-ai cui să spui, pentru că una-i un „cunoscut", un „prieten", chiar și „un cumnat" și-alta-i *familia* ta. Din păcate, familia lor se cam descompune. (Să vedem cum o să fie la Brașov !)

De ce zice Mitu „chiar și un cumnat" ? Pentru că domnul Tavi, mai ales de cînd Mitu a trebuit să se mute la ei, a început să facă pe „părintele" !

— Unde te duci ? Ce faci ? Fă aia. Fă ailaltă. Asta nu-i voie. Ai să faci ce zic eu !

Și-așa mai departe.

Bine. Tata, mama au dreptul să-ți spună așa. Ești copilul lor. Chiar dacă ai 14 ani. Fratele tău, care te „întreține", are dreptul. Dar tu ? Care-abia ai intrat în familie ? Pe ce chestie ?

— Mie n-ai să-mi poruncești tu ! Dacă zice Lenuța, bine, am să văd. Poate-am să fac. E sora mea mai mare. Dar tu, n-ai ce să-mi comanzi. Nu sînt obligat să fac ce vrei tu !

Scandal. Tavi a vrut să-l bată pe Mitu. Mitu a zis că „fuge". Noroc că Lenuța i-a mai potolit, și pe unul și pe altul. În orice caz, Mitu a rămas în conflict cu Tavi. Lui Mitu îi pare rău, sigur, dar nu se poate, are și el „demnitatea" lui. Noroc că s-a născut Cornelia și a fost mare veselie și Tavi s-a lăsat de „educarea" lui Mitu, stă toată ziua (cînd nu-i la „lucru", că muncește foarte mult, săracul, asta nu se poate spune că nu !) ca un prost și se ismenește în fața leagănului :

— Ce face fetița lui Tata ? Ga, ga, ga ! și Bu, bu, bu ! Mînca-o-ar tăticu de fetiță, *muminte* și *mumoasă*. (Ce pot să se prostească părinții în fața unui țînc în leagăn !)

Totuși și Mitu o iubește pe Cornelia, și pe Lenuța a iubit-o mai tare ca altădată, cînd a văzut cum a *reușit ea să facă un om*, un viitor om, și din cauza asta nu s-a mai certat cu Tavi și-a fost mai ascultător, mai ales că a fost cît p-aci să rămînă corijent.

Ei da, Mitu, premiantul, el care-*învăța totdeauna foarte bine*, și era lăudat de toată lumea, era cît p-aci să rămînă corijent. Ar fi fost o mare rușine, desigur. Întîi că-și

primejduia „mersul mai departe“ la liceu. Al doilea, s-ar fi făcut de baftă în fața lui Victor și a Irinei. Ar fi trebuit să se-ntoarcă de la Brașov la București ca să-și dea corijența.

Cum s-a-ntîmplat ? S-a-ntîmplat ! Sigur că este vinovat și el. Dar nu numai el.

I-adevărat că-n „cursul superior“ s-au cam schimbat toți profesorii. Au venit profesorii mai „savanți“. De pildă, la Română e unul, Garabet, care fără monoclu nici nu intră-n clasă, are un nas foarte mare și este foarte *elegant*. Băieții i-au și făcut o epigramă :

Se deschide ușa
Și apare-un nas.
După-un sfert de oră
Garabet, la pas !

Garabet este foarte politicos, foarte sever și foarte bun profesor, „posedă materia“.

Mai este, de pildă, „Evident“, un profesor de geografie, iarăși foarte *elegant*, vorbind pe nas, dar „savant“, din Mehedinți și din Simionescu (doi mari geografi români !) nu te scoate. Mai e și unul de Istorie, o „capacitate“, ca și ăla de Chimie, (Longinescu ! Are și cărți de chimie, tratate !). Ce mai !. Profesori serioși, unu și-unu !

Numai la matematici, a venit în locul marelui *Ghevè*, bărbosul, unul Motomancea. Ce-i asta, Motomancea ? Motocicletă, motopompă, motorină, mototol... dar Motomancea ? Și mai vorbește și pocit : nu zice *ics, igrec, zet* ci „iecs“, „iegrec“, „zăt“. Și explică prost, în schimb se supără tot timpul.

Din cauza acestui Motomancea, venit de pe la Galați, era cît p-aci să rămînă Mitu corijent. În sfîrșit, nu numai „din cauza“ lui Motomancea. El, Mitu, nu prea-și făcea problemele, le copia în clasă (cînd avea timp și nu întîrzia la oră ; din pricină că rămînea să mai joace volei încă cinci minute, fiindcă este un foarte bun voleibalist, deși, fiind cam scund, nu poate juca decît „linia doua“, „la plasă“ nu-i prea merge.)

Într-o zi a intrat în clasă după Motomancea, dar nu fusese la volei, se-ntîmplase că întîrziase la closet, și-a venit cuminte și liniștit ; știa că era „ascultat", nici măcar nu-și copiase problemele, și tronc ! Motomancea, supărat, îl pune fără nici un motiv la tablă și-i arde un „doi" serios (și-asta era nedrept. „Doi" se dă unuia care-i tîmpit, nu care a alergat sau care n-a scris problemele, dar care, în orice caz, nu e „tufă" !) că rămîne Mitu cu media patru, pe trimestrul trei, ultimul ! Nici n-a vrut să-l asculte ca să și-o-ndrepte. I-adevărat că pe primele două, avea abia media cinci, dar asta pentru că-l antipatiza pe Motomancea. De ce, la *Ghevé*, avea 9 și 10 ?

Și-atunci, a stat două zile într-un pom, un cireș, în curtea Lenuței, din strada Măcelari, cu cartea de geometrie și cu aia de algebră, și s-a mirat el singur cît de ușor era, dac-ar fi învățat de la-nceput. Și la examen, Motomancea n-a avut ce face : la tot ce nu știau ăia din „serie", că erau cinci, Mitu ridica degetul, și Motomancea la-nceput nici n-a vrut să-l bage-n seamă, dar pe urmă n-a avut ce face și s-a mirat chiar el și-a zis :

— Da' de unde-ai învățat tu, care tot anul le-ai încurcat ?

— Am învățat în pom ! a răspuns Mitu, obraznic, că era cît p-aci ca Motomancea să-l lase „direct" corijent.

— Cum în pom ?

— Da, era cireș ! Era gălăgie jos în curte și-atunci m-am urcat în cireș !

— Da ? Ia să-mi rezolvi tu mie ecuația asta ! Și dacă nu știi ai să vezi tu pe dracu !

Noroc că băieții au tăcut, ca să nu-i facă lui rău, Mitu a rezolvat-o, și-atunci Motomancea s-a-mblînzit și l-a trecut clasa, că altfel ar fi fost catastrofă !

Cum adică, el, *băiat de București*, să vină la liceul ăla din Brașov, cu o corijență în spinare ?

În ciuda acestei pățanii, Mitu continuă să creadă despre sine că-i un elev bun, foarte deștept, care „va ajunge departe". Nu contează că nu-i „premiant", așa ceva e foarte greu, mai ales acum, în „cursul superior", cînd unii dintre colegii lui sînt nu numai foarte bogați, dar și la fel de deștepți ca el, ba unii, chiar mai deștepți, și

învață nu numai din manual ca el, ci din tot felul de cărți de știință pe care le găsesc acasă, în bibliotecile părinților lor care, la rîndul lor, sînt, unii, oameni „mari" : miniștri, academicieni, generali, profesori, avocați, doctori, ingineri, arhitecți, etc. Pe cînd la el acasă, nimeni n-are mai mult de „patru clase secundare" (cît are și Mitu !) ba unii au mai puține. Cît despre cărți, încap toate pe un sfert de poliță, niște biete romane populare jerpelite. Singura carte importantă, și ea jerpelită, este *Larousse*-ul de la Marsela, pe care Mitu l-a băgat în geamantan, împreună cu cartea lui Dufresne și cu tabla de șah.

Cum va arăta acest „departe", unde speră el să ajungă, e greu de spus, dar o idee despre cum s-ar putea începe, i-a dat-o Bazil, care nu-i altul decît vechiul Vasile al Vergilor, din Sfinților. Așa cum, cînd ei se mutaseră la Bariera Vergului, după nici două luni Pruneștii se mutaseră și ei în apropiere, la doi pași de locuința din Măcelari a Lenuței cu Tavi, cine se mutase cu trei luni înainte ? Familia Vergilor ! Se-nțelege că Mitu era mai tot timpul în vizită la ei, pentru că Lenuța e toată ziua cu Cornelia în brațe, Tavi la slujbă și Mitu e singur. Pe cînd la Vergii se află vechile lui prietene Otilia și Dana, precum și Marcela și Madam Vergu, care amîndouă stau cu mare plăcere de vorbă cu el. Otilia nu mai e la școală, dar învață germana și franceza și stenodactilografia ca să devină „corespondent comercial" și citește multe cărți, e foarte deșteaptă pentru o fată, și ei doi sînt prieteni acum, ba chiar, Mitu a promis să-i „scrie" de la Brașov, să facă „corespondență" și chiar în limbi străine, ceea ce din partea lui e deocamdată o lăudăroșenie, dar o să vadă el cum o să se descurce.

Bazil, cum își spune acuma Vasile, e student la Drept, e mare, și se poartă în familie ca un boier. În fiecare seară, vine acasă noaptea tîrziu, uneori chiar „la ziuă" și cînd se trezește, pe la unsprezece, imediat trebuie să i se aducă cafeaua neagră și ziarele pe care le citește (mai multe, nu numai unul, *Universul* sau *Dimineața*, dar și *Rampa* și *Gazeta Sporturilor* și înc-o serie-ntreagă). Bea cafeaua, fumează, mănîncă pîine cu unt, ouă, chiar fripturi (madam Vergu și toate fetele se uită la el ca la un

Dumnezeu, toate-l servesc, care mai de care) și răsfoiește gazetele. Bazil, care termină acum Dreptul, este ziarist, are leafă mai de mult, încă din primul an de studenție. În calitatea lui de gazetar, merge în fiecare seară „la spectacole" (mai ales la Cărăbuș, și la Alhambra) și de-acolo „cu băieții" și pe urmă „cu damele". D-aia vine așa tîrziu acasă !

Prin urmare, studenții pot să aibă și serviciu și deci și leafă, adică se întrețin singuri (cu toate că Bazil îi cere mereu bani bătrînului Vergu, după ce că stă și mănîncă acasă !), ceea ce constituie și idealul lui Mitu, care e pînă peste cap cu situația lui actuală de a fi „povară" fraților săi. De asemenea, să fii gazetar, să scrii și să publici, asta înseamnă că poți să ajungi repede „cineva", chiar un om „mare". Mitu nu este însă deloc de acord cu „nopțile pierdute", cu „chefurile" cu băieți și cu dame, sau cu felul lui Bazil de a se purta cu restul familiei, ca un pașă. Bazil nici nu-i scoate pe părinții lui din „Babacule" ! și „Babaco !", ba le-o și spune în față, ceea ce Mitu găsește nu numai necuviincios, dar chiar mojic. A încercat el să spună cîte ceva, dar Bazil nici nu-l bagă-n seamă, ba-l mai ia și peste picior :

— Bă Gîgă, tu, întîi să te duci la fete și după aia stăm noi de vorbă !

Despre asta a mai auzit Mitu și la școală, unii dintre colegi se laudă că așa și pe dincolo, și de altfel este destul să treci pe străzile de lîngă Cinema *Rex* și Cinema *Edison* de pe Dudești, și Mitu a trecut și el (de ce să zică lumea că-i prost ?) dar ce-a văzut nu i-a plăcut : femei aproape dezbrăcate, la ferestre, în porți, chiar pe trotuar, vorbind foarte urît, oameni beți, pungași, țigănie... o porcărie ! Mai rău ca-n *Iama* lui Kuprin ! Dacă asta vrea Bazil ca să facă Mitu, pentru ca să „stea de vorbă", atunci poate s-aștepte mult și bine, Mitu are despre dragoste o concepție superioară, „romantică" și chiar „platonică", ceea ce a stabilit în discuțiile lui cu Otilia, care-i de aceeași părere și de-aceea Mitu o „stimează".

Dacă-i pare rău că pleacă din București, atunci nu asta are el să regrete. Îi pare rău de Otilia, de Paraschivescu, adică Neluțu, cu care a continuat să fie prieten, îi pare rău pentru că-i orașul în care s-a născut și unde

sînt îngropaţi părinţii lui. (Acuma, săracii, sînt amîndoi în aceeaşi groapă : într-a lui tata ! Pentru că dacă n-ai loc de veci, după şapte ani îţi scoate mortul şi dacă vrei poţi să te duci să iei resturile şi să faci ce pofteşti cu ele !) Îi pare rău de Sfinţilor şi de Mîntuleasa şi de Cantemir, pentru că în locuinţele lor de la mahala, greu de găsit prieteni credincioşi. Chiar şi la şcoală, n-are decît vreo trei prieteni buni, restul sînt simpli colegi de clasă. Şi-i pare rău, oricît n-ar fi crezut, mai ales de bătrîna franţuzoaică, Marsela, care-i printre oamenii care-l iubesc cel mai mult pe Mitu, deşi, ce merite are el faţă de ea ? Nici unul.

Va să zică, da, îi pare rău de Bucureşti. Şi deodată Mitu îşi aminteşte cum plîngea Irina cînd a plecat la Braşov, în camionul ăla plin de boarfe. Plîngea cu hohote şi-o pupa mereu pe Lenuţa şi pe el. Nu înţelesese atunci de ce atîta deznădejde, dar acum constată că şi în pieptul lui s-a făcut un fel de gol. Un gol, în care pînă acum se aflau Bucureştii şi care-l face mereu să înghită în sec. Bucureşti, Bucureşti ! Dar ce este Bucureştiul acesta care a rămas în urmă, acolo, în mijlocul cîmpiei dunărene ? Ce este pentru el ? De ce să-l regrete ? A fost fericit în el pînă a murit Mama şi apoi Tata, după aia, vai de lume ! Vai de lume, vai de lume, dar cu toate astea tot îi pare rău !

După ce-i pare lui atît de rău ? Mitu acum este băiat mare, trebuie să fie mai bărbat. Mai bărbat ! Cum să fii bărbat, cînd eşti copil şi orfan şi elev ? Şi acolo în Braşovul ăla, tot orfan şi tot elev are să fie. Orfan şi elev da, dar copil ? Copil ? Mitu nu mai este copil, ştie atîtea lucruri. Mitulică-i Mitulică şi Mitu-i Mitu. Mitu merge la Braşov şi Mitulică rămîne în Bucureşti. Bucureştii şi copilăria — iată două lucruri care rămîn în urmă, tot mai în urmă şi Mitu scoate tare capul pe geam şi se uită în direcţia Bucureştilor. Îi bate vîntul în ceafă, îi zburleşte părul (căci a profitat şi şi-a lăsat şi el puţină freză, ce dracu !), simte cum îl lovesc din cînd în cînd grăunţele de cărbune din fumul gros al locomotivei care suflă din greu şi numai cînd o scînteie rătăcită îl pişcă numărul unu bagă iar capul înăuntru.

Nu, dacă privește înapoi îl apucă doar tristețea. Mitu trebuie să privească înainte. Înainte spre Brașov. Spre Brașov și spre ce-o să fie de-acum încolo, *după copilărie*. Spre București și spre copilărie e ușor de privit, te uiți la ceva care a fost, pe care deci îl cunoști, îl știi. Pe cînd despre Brașov și despre ce-o să fie, nu știi nimic, mergi așa, în... necunoscut ! Chiar așa : în necunoscut !

Necunoscutul înseamnă între străini, în alt liceu și tot în sărăcie. Mai are încă trei ani pînă să termine liceul. Și pe urmă ? Pe urmă ? O să facă el Universitatea, o s-ajungă el vreodată dacă nu un „om mare", în orice caz „cineva" sau măcar un „titrat", cum se spune ? Dac-ar depinde numai de el, bine-ar fi. Dar cîte nu se pot întîmpla ! Uite acuma deraiază trenul. „Catastrofă de cale ferată, sute de morți și răniți", Cristescu A. Dumitru s-a prăpădit și gata cu toate visurile și proiectele și iluziile... Dar nici nu-i măcar nevoie de o asemenea catastrofă. Ajung și alte nenorociri mai mici : să se-mbolnăvească de tuberculoză de pildă, sau Victor să ajungă șomer și Mitu să trebuie să lase școala ca să-și cîștige pîinea cea de toate zilele"... Deși, în cazul ăsta, ar putea să „dea liceul în particular", nu s-ar lăsa el !

Tocmai ! Ce atîtea gînduri negre ! Ia mai bine să se bucure el. Întîi și-ntîi să se bucure, pentru că orice călătorie este o plăcere și de fapt o minune. Pentru că el, dac-ar putea, dac-ar avea bani adică, întîi ar călători pe întreg globul pămîntesc, ar vedea „mări și țări" și-abia pe urmă s-ar stabili undeva, bineînțeles în România, că-i țara lui. Cum a făcut de pildă princepele Carol, care s-a-ntors în vara asta în țară, după „exil" (dar a călătorit ceva, sub numele de prințul Caraiman, pentru că-l desmoștenise !), s-a întors în România unde este acum „Regele Carol al Doilea" și unde a promis că va pune ordine așa fel ca toată lumea să fie mulțumită ! Să dea Dumnezeu să fie așa, deși Mitulică are unele îndoieli. Pentru că el este foarte la curent cu politica (și asta nu numai din discuțiile cu Mironescu) și știe că Prințul Carol a făcut tot felul de prostii, ba cu Zizi Lambrino, ba cu... mă rog, ale tinereții valuri ! Parcă Regența, adică tutorii lui Mihai, au făcut vreo treabă ? Mitu a citit despre minerii împușcați la Lupeni tocmai de național-țărăniștii care se

lăudau c-o să facă și c-o să dreagă ! Și ? A intervenit Regența ? Aiurea ! În general „regii ca și banii nu fac nici două parale", vorba lui Tănase. Mitu este republican convins și va fi totdeauna în viața lui de partea celor „umiliți și obidiți", cum spune Dostoievski.

Dar acuma nu-i vorba de politică, e vorba de Brașov. Mitu merge la Brașov, adică în Transilvania ; după cum se zice, să-și cunoască țara. De fapt ce știe el, Mitu, Cristescu A. Dumitru, despre această ȚARĂ ? În viața lui a văzut Ploieștii, Cîmpina și Biborțenii (pe care de fapt nu i-a văzut !) și gata ! Adică nimic, sau aproape nimic. Tot ce știe, știe de la școală, sau din cărți. Avea dreptate *Evident* (profesorul „savant" de geografie) cînd le-a recomandat broșurile lui Ion Simionescu, din colecția „Tinere, cunoaște-ți țara !" Numai că n-ajung cărțile. Trebuie să și calci cu piciorul tău pămîntul acelor locuri care alcătuiesc patria ta.

Călătoria aceasta spre Brașov este prima „ieșire" a lui Mitu în țară, în Patrie.

Și-atunci, cum să nu fii vesel ?

Deci nu e deloc de mirare că-n timp ce trenul se tot joacă cu albia Prahovei, trecîndu-i cînd pe stînga, cînd pe dreapta, Cristescu A. Dumitru e la fereastră, „aplecat în afară" (cum nu trebuie !), și strigă deodată, spre marea stupefacție a celor de pe coridor :

Tinere ! Cunoaște-ți țara !

Cuprins

MAMA

Unde merge luna, mamă ? 5
Doi lei 12
Ce frumoasă era Calea Moșilor ! . . 21
Ba o să vie ! 23

TATA

Țața Sofia 43
Capsomanul tatei 49
Cinema cu pîine 56
Întîmplări din Capitală . . . 64

FRAȚII

Vechi și aprig luptător 72
Casă nouă, vecini noi . 77
Aventură la Biborțeni . 88
Colac peste pupăză . 101

MIHAI BRAVU

Pe fundătură 105
Visul 114
Între Biserică și Federație . . . 131
Poate să-nceapă vacanța mare ? . 135
Sfîntul Petru 143
Transatlanticul 147
Ghinioane 156

BARIERA VERGULUI

Toporul 160
Perpetuum Mobile 165
Pe ring 180
Pentru un fir negru la chipiu . . . 187
Vioara 198
Tinere ! Cunoaște-ți țara ! . . . 205

De același autor:

NUVELE ȘI POVESTIRI

Soare de August / 1955
Omul de pe catarg / 1957
Cubul de aer / 1968

ROMANE

Să nu fugi singur prin ploaie/ 1958
(Ediție nouă 1973)
Al cincilea anotimp / 1963
(Ediție nouă 1969)
În căutarea Isoldei / 1967
Omul de Duminică / 1974

TEATRU

Cinstea noastră cea de toate zilele / 1957
Camera fierbinte / 1962

ÎN PREGĂTIRE:

Fratele meu Femeia
— povestiri de dragoste —

Lector: HERTA SPUHN
Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Bun de tipar 13.07.1976. Apărut 1976. Comanda nr. 1.010.
Tiraj 7.000 ex. broșate. Coli de tipar 13,75.

Tiparul executat sub comanda
nr. 344 la
Întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Cum să n-o iubească
pe domnişoara Lili,
care-i şi femeie frumoasă
şi fecior de împărat,
cîntă la vioară
şi-l lasă să plîngă cu ea,
rîde cristalin
şi are cunună neagră de nebun?
A iubit-o mereu
şi o mai iubeşte şi astăzi,
pentru că e sveltă,
are pansele-n ochi
şi stă în sufletul lui
agăţată de o vioară ...

Lei 7,50